provincie :: Utrecht

Notulen

van het verhandelde in de vergadering van Provinciale Staten van Utrecht

gehouden op 31 oktober 2011

Samen maken we Utrecht mooier

Notulen

van het verhandelde in de vergadering
van Provinciale Staten van Utrecht

gehouden op 31 oktober 2011

ISBN 0920-3370

Bladwijzer

op de notulen van Provinciale Staten van Utrecht
Vergadering 31 oktober 2011

Onderwerp	Bladzijde	Nummer
BESTUUR, EUROPA en MIDDELEN		
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 30 augustus 2011, dienst/sector FIN, nummer PS2011BEM12, inzake vaststelling verordening van provinciale heffingen en belastingen en tarieventabel Precariabelasting en Legesverordening 2012.	87	
Daartoe besloten	162	PS2011BEM12
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 13 september 2011, dienst/sector FIN, nummer PS2011BEM13, inzake actualisatie verordening interne zaken Provincie Utrecht.	87	
Daartoe besloten	162	PS2011BEM13
MILIEU, MOBILITEIT en ECONOMIE		
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 30 augustus 2011, dienst/sector ECM, nummer PS2011MME05, inzake cofinanciering Utrecht Valorisation Centre.	139	
Daartoe besloten.....	163	PS2011MME05
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 13 september 2011, dienst/sector ECM, nummer PS2011MME06, inzake de Economische Visie 2020.	139 - 157	
Daartoe besloten.....	163	PS2011MME06
Motie M18, ingediend door de fractie van de PvdA, inzake stimulering werkgelegenheid lager opgeleiden. De motie is aanvaard.	141	
Daartoe besloten.....	163	
Motie M19, ingediend door de fractie van de PVV, inzake Economische Visie - bedrijf aan huis. De motie is ingetrokken voor stemming en wordt aangehouden	144	
Daartoe besloten.....	157	

Bladwijzer

op de notulen van Provinciale Staten van Utrecht
Vergadering 31 oktober 2011

Onderwerp	Bladzijde	Nummer
RUIMTE, GROEN EN WATER		
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 31 oktober 2011, dienst/sector FIN, nummer PS2011RGW06, inzake het bestuursakkoord Water.	87	
Daartoe besloten	162	PS2011RGW06
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 13 september 2011, dienst/sector GRN, nummer PS2011RGW07, inzake de Landbouwvisie Provincie Utrecht.		105-139
Daartoe besloten	162	PS2011RGW07
Amendement A9, ingediend door de fractie van de SP, inzake criteria staluitbreiding. Het amendement is verworpen.	118-119	
Daartoe besloten	135	
Amendement A10, ingediend door de fractie van de PvdD, inzake stop veefabrieken Utrecht. Het amendement is verworpen.	123-124	
Daartoe besloten	162	
Motie M14 (gewijzigd), ingediend door de fractie van de ChristenUnie, inzake lectoraat stadslandbouw. De motie is aanvaard.	121	
Daartoe besloten	163	
Motie M15, ingediend door de fractie van de PvdD, inzake GGD-advies volksgezondheid. De motie is ingetrokken	124	
Daartoe besloten	160	
Motie M16, ingediend door de fractie van de PvdA, inzake megastallen. De motie is verworpen.	133	
Daartoe besloten	163	
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 13 september 2011, dienst/sector ILG, nummer PS2011RGW08, inzake het inpassingsplan landgoed Prattenburg.	139	
Daartoe besloten	163	PS2011RGW08

Bladwijzer

op de notulen van Provinciale Staten van Utrecht
Vergadering 31 oktober 2011

Onderwerp	Bladzijde	Nummer
STATEN (provinciale)		
Vaststellen agenda	13	
Vaststelling van de notulen en de besluitenlijst van 19 september 2011.	16	
Vastgesteld	161	
Vragenhalfuurtje.	13 - 15	
Motie M1, ingediend door de fractie van de PVV, inzake subsidie Biënnale Venetië´. De motie is verworpen.	13	
Daartoe besloten	160	
Ingekomen stukken	16	
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 31 oktober 2011, dienst/sector FIN, nummer PS2011PS13, inzake de Najaarsrapportage 2012.	16 - 87	
Daartoe besloten	161	PS2011PS13
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 25 oktober 2011, dienst/sector FIN, nummer PS2011PS14, inzake de Programmabegroting 2012.	16 - 87	
Daartoe besloten	161	PS2011PS14
Amendement A1, ingediend door de fractie van de PvdA, inzake frictiekosten bezuinigingen. Het amendement is verworpen.	20	
Daartoe besloten	161	
Amendement A2, ingediend door de fractie van de SP, inzake een Sociaal Programma voor Utrecht. Het amendement is verworpen.	40	
Daartoe besloten	161	
Amendement A3, ingediend door de fractie van de SGP, inzake subsidie ecoducten. Het amendement is verworpen.	54	
Daartoe besloten	161	

Bladwijzer

op de notulen van Provinciale Staten van Utrecht
Vergadering 31 oktober 2011

Onderwerp	Bladzijde	Nummer
Amendement A4, ingediend door de fracties van de SGP en PVV inzake subsidie bibliotheken. Het amendement is ingetrokken	54	
Daartoe besloten	157	
Amendement A5, ingediend door de fractie van de SGP inzake cultureel erfgoed. Het amendement is verworpen.	56 - 55	
Daartoe besloten	161	
Amendement A6, ingediend door de fractie van 50PLUS, inzake de najaarsrapportage. Het amendement is verworpen.	57	
Daartoe besloten	161	
Amendement A7, ingediend door de fractie van de SP, inzake parkeren herinzet, €2,5 miljoen sociale domein. Het amendement is verworpen.	80 - 81	
Daartoe besloten	161	
Motie M2, ingediend door de fractie van de PvdA, inzake anders beleggen. De motie is ingetrokken.	20 - 21	
Daartoe besloten	157	
Motie M3, ingediend door de fractie van de PvdA, inzake denktank Duurzame Energie. De motie is ingetrokken.	20	
Daartoe besloten	157	
Motie M4, ingediend door de fractie van de PvdA, inzake goedkopere en zuiniger dienstauto's. De motie is ingetrokken.	21 - 22	
Daartoe besloten	157	
Motie M5, ingediend door de fracties van CDA, VVD, 50PLUS, SGP, GroenLinks, ChristenUnie, D66, PvdD, PvdA, inzake op weg naar het Lagerhuis. De motie is aanvaard.	30	
Daartoe besloten	161	
Motie M6, ingediend door de fractie van de SGP en PVV, inzake verstrekking incidentele subsidies. De motie is aangehouden.	55	
Daartoe besloten	158	

Bladwijzer

op de notulen van Provinciale Staten van Utrecht
Vergadering 31 oktober 2011

Onderwerp	Bladzijde	Nummer
Motie M7, ingediend door de fractie van de PvdD, inzake de vervuiler betaalt. De motie is verworpen.	59 - 60	
Daartoe besloten	162	
Motie M8, ingediend door de fractie van de PVV, inzake Vitens 1, salaris. De motie is aanvaard.	78	
Daartoe besloten	162	
Motie M9, ingediend door de fractie van de PVV, inzake Vitens 2, taak Vitens. De motie is verworpen.	78 - 79	
Daartoe besloten	162	
Motie M10, ingediend door de fractie van de PVV, inzake RTV Utrecht. De motie is verworpen.	79	
Daartoe besloten.....	162	
Stemverklaringen.	157 - 160	
Stemmingen.	160 - 163	
WONEN, MAATSCHAPPIJ en CULTUUR		
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 13 september 2011, dienst/sector ECM, nummer PS2011WMC04, inzake Parelfonds subsidie historische buitenplaatsen 2011 en stopzetten categorie erfgoed per 2012.	87 - 94	
Daartoe besloten	162	PS2011WMC04
Amendement A8, ingediend door de fractie van de PvdA, inzake het Parelfonds. Het amendement is ingetrokken.	87 - 88	
Daartoe besloten	157	
Motie M11, ingediend door de fractie van de SP, inzake het Parelfonds, Stichting Siësta. De motie is verworpen.	89	
Daartoe besloten	162	
Motie M17, ingediend door de fractie van de PvdA, inzake het Parelfonds. Het amendement is ingetrokken.	157	
Daartoe besloten	157	

Bladwijzer

op de notulen van Provinciale Staten van Utrecht
Vergadering 31 oktober 2011

Onderwerp	Bladzijde	Nummer
Voorstel van Gedeputeerde Staten van 13 september 2011, dienst/sector ECM, nummer PS2011WMC03, inzake de Contourennota transitie Jeugdzorg.	94 - 105	
Daartoe besloten	162	PS2011WMC03
Motie M12, ingediend door de fracties van de VVD, CDA, D66, PvdD, GL, PVV, ChristenUnie, 50PLUS, SGP, inzake transitie jeugdzorg (1) De motie is aanvaard.	96	
Daartoe besloten	162	
Motie M13, ingediend door de fractie van de PVV, inzake transitie jeugdzorg. De motie is verworpen.	105	
Daartoe besloten	162	

Presentielijst

vergadering 31 oktober 2011

Voorzitter:	*R.C. Robbertsen, commissaris van de Koningin*
	E.R.M. Balemans, plv voorzitter (vanaf 19.07 uur)
Griffier:	*L.C.A.W. Graafhuis*

VVD	*mevr. drs. F.M. Alsem, Harmelen*
	dr. F.H. Barneveld Binkhuysen, Soest
	W.J. Joustra, Langbroek
	drs. A.H.L. Kocken, Utrecht
	drs. J.A.J. Konings, Vleuten
	mevr. Y. Smit, Maarssen
	mr. D.S.L. Tuijnman, Utrecht
	mevr. drs. A.J. Vlam, Nieuwegein
	G.H.J. Weierink, Maartensdijk
	Z. el Yassini, Utrecht
PvdA	*mevr. drs. U.P. Blom, Driebergen*
	K.E. Driehuijs, De Meern (vanaf 13.12 uur)
	A. Essousi, Utrecht
	ing. D. Kiliç, IJsselstein
	C. de Kruijf, Leusden
	mevr. P.J. van Viegen MSc, Utrecht
	mr. E. de Vries, Amersfoort
CDA	*mr. J.M. Buiting, Utrecht*
	mevr. P. Doornenbal-van der Vlist, Lopik
	ir. H. Graaff, Amersfoort
	G.A. de Kruif RT, Woudenberg
	mevr. drs. M.W.J. Maasdam-Hoevers, Zeist
	mevr. H.Nap, Vleuten
D66	*drs. J.G. Boerkamp, Utrecht*
	ir. N.J.P. Hoefnagels, Bunnik
	ir. J.P.M. Peters, Bilthoven
	I.Thonon, Utrecht
	mevr. drs. J.C.M. Versteeg, Utrecht
PVV	*mevr. E.J. Broere, Soest*
	R.G.J. Dercksen, Bosch en Duin
	drs. J.G. van Hal Scheffer, Soesterberg
	ir. H. IJssennagger, Bilthoven
	ing. H.N. Scherer, Maartensdijk
GroenLinks	*drs. F.H. Bekkers, Utrecht*
	mevr. A.C. Boelhouwer, Wijk bij Duurstede
	J. Fastl, Utrecht
	drs. B. Nugteren, Utrecht
SP	*mevr. Y, Claus, Amersfoort*
	ir. ing. Y.S. Lutfula, Utrecht
	A.M. Meijer, Amersfoort
	mevr. drs. A.M.C. Mineur, De Bilt
Christen-Unie	*mevr. drs. R.K. Dik-Faber, Veenendaal*
	A.J. Schaddelee, Houten
SGP	*W. van Wikselaar, Driebergen*
50PLUS	*mevr. W.M.M. Hoek, Vreeland*
PvdD	*W. van der Steeg, De Meern*

Afwezig:

Leden van Gedeputeerde Staten
drs. R.W. Krol, Soest
J.W.R van Lunteren, Hoogland
mevr. A.M.A. Pennarts-Pouw, Monoftong
drs. R.E. de Vries, Hollandsche Rading

Opening.

De VOORZITTER: Staten van Utrecht, ik open uw vergadering. Ik heet u allen van harte welkom, ook de leden van Gedeputeerde Staten, belangstellenden, de pers en de medewerkers. Ik denk dat wij een enerverende dag voor ons hebben met een grote agenda. Wij bespreken de najaarsnota en de begroting en daarnaast een aantal andere onderwerpen. Ik vraag uw medewerking om de afgesproken spreektijden te hanteren, zodat wij zo rond de klok van zessen met de vergadering klaar zijn. Mocht dat niet het geval zijn, dan zal de heer Balemans het voorzitterschap van mij overnemen, omdat ik vanavond een andere verplichting heb.
Ik heb vernomen dat de heer De Kruijf van de PvdA opa is geworden. Wij feliciteren hem daarmee van harte. Ik weet uit ervaring als je de eerste keer opa wordt, wat voor een verpletterende indruk dat maakt. Dus als hij vandaag van slag is, dan is hem dat op voorhand vergeven.
De heer Driehuijs komt later. Omdat er nog een file staat – en waar staat er geen file? – komt er nog een aantal mensen wat later. Het is niet iedereen gelukt op tijd aanwezig te zijn.

Vaststellen agenda.

De VOORZITTER: Ik stel voor de agendapunten 6 en 7 samen te voegen en agendapunt 16 na de najaarsnota en de begroting te behandelen. Agendapunt 16 is namelijk een agendapunt dat betrekking heeft op de portefeuille van de heer Van Lunteren en hij heeft later op de middag andere afspraken.

Zonder beraadslaging stellen Provinciale Staten de agenda aldus gewijzigd vast.

Vragenhalfuurtje.

De VOORZITTER: Ik heb begrepen dat er vragen gesteld worden door de fracties van de PVV en de PvdA. Ik heb de vragen net onder ogen gekregen en heb deze nog niet kunnen beoordelen op ernst en urgentie. Aangezien het maar twee vragen zijn, zou ik willen zeggen dat wij ze maar snel moeten behandelen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Zowel de Algemene Rekenkamer vorige week als de commissie van Loek Hermans, die de bestuurskrachtmeting in deze provincie uitvoerde in 2010, stelde vast dat verstrekken van subsidies onzorgvuldig gaat bij de overheid. Dat moet dus beter. Veel beter. Daar waar het in ons vermogen ligt zullen wij als fractie van de PVV zelf de subsidiestromen kritisch volgen. Energiek Utrecht en Meer met Minder liggen ons nog vers in het geheugen. Zo hadden wij iemand in Venetië die een nogal ontluisterend verslag schreef over de € 100.000 subsidie die aan Dropstuff is gegeven voor de Biënnale. Om een voorbeeld te noemen: de schermen zouden op prominente locaties komen, maar een van de schermen – zeg maar: € 33.000 belastinggeld – stond later op een plek waar de archeologen nog naartoe moeten gaan. Alleen ik ontving als enige het evaluatieverslag van de subsidieaanvragen. Met volstrekt oncontroleerbare gegevens, die vaak ook nog eens haaks staan op onze waarnemingen. Hoeveel mensen in Venetië een game hebben gespeeld bleef bijvoorbeeld volstrekt onduidelijk. Een verslag, waarin ook bagatelliserend werd gedaan over een aantal andere vastgestelde tekortkomingen.

Ondanks de adviezen uit het rapport van de bestuurskrachtmeting hebben wij er niet veel vertrouwen in, of in elk geval niet voldoende vertrouwen in dat door Gedeputeerde Staten nu wel kritisch zal worden gekeken naar de in het Venetiaanse water gevallen subsidie.
Gedeputeerde Staten stelden dat binnen acht weken na 27 september jl. over deze subsidie zal worden besloten. Om nu te voorkomen dat deze € 100.000 kritiekloos wordt weggegeven, verzoeken wij Gedeputeerde Staten de subsidie niet definitief vast te stellen, maar dat aan Provinciale Staten over te laten en Provinciale Staten daartoe alle informatie te sturen. "Alle informatie" is dus: ons verslag, het evaluatieverslag van de subsidieaanvrager, maar er is ook een ambtenaar ter plaatse geweest die de zaak heeft gecontroleerd en ook die zal een verslag hebben gemaakt. Dit laatste verslag hebben wij ook nog niet gezien.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat er kritisch gekeken wordt naar de subsidies die door onze provincie verstrekt worden, is een uitstekende zaak; het houdt ons scherp. Wij zijn een lerende organisatie en ook wij

moeten proberen zo snel en zo scherp mogelijk te beoordelen of de subsidies voldoen aan de kaders. Het is prima dat de fractie van de PVV daarvoor aandacht vraagt. Ik begrijp dat zij dat ook in de toekomst van plan is.
Ik wil eraan toevoegen dat wij een subsidieverordening hebben in de provincie Utrecht die bevoegdheden legt bij Gedeputeerde Staten: wij hebben mandaat voor de subsidieverlening, maar ook voor de subsidievaststelling. Dat is een taak, een bevoegdheid, die bij Gedeputeerde Staten ligt. Natuurlijk werken wij binnen de kaders. Er zijn twee kaders gebruikt voor het verlenen van deze specifieke subsidie. Het kader dat valt binnen de portefeuille Cultuur en Economie gaat over kunst en gaming en het is kader voor de doelstellingen voor Utrecht Culturele Hoofdstad 2018 valt binnen het beleid van de Vrede van Utrecht. Deze kaders worden gebruikt voor de toetsing. Het evaluatierapport heeft de heer Dercksen ontvangen. Dat rapport kan, als de Staten dat wensen, breder beschikbaar gesteld worden. Dat evaluatierapport wordt beoordeeld op basis van dat kader. Dat is een bevoegdheid die ligt bij Gedeputeerde Staten. Ik wil hier benadrukken dat wij die bevoegdheid moeten laten daar waar die hoort.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik weet waar de bevoegdheid ligt. Dat is namelijk de reden dat wij ons daarover zorgen maken. Wij willen daarom in de vorm van een motie vragen of Gedeputeerde Staten bereid zijn in dit geval het mandaat aan Provinciale Staten te geven om over die subsidie te oordelen. Dat doe ik om drie redenen:

- *Wij hebben de antwoorden gezien op onze artikel 47-vragen. Ook de fractie van de PvdA heeft die vragen gesteld.*
- *Hoe de subsidie tot stand is gekomen.*
- *Hoe de vorige keer gereageerd is op kritiek op dit onderwerp.*

Ik dien dus de volgende motie in.

Motie M1 (PVV):
subsidie Biënnale Venetië

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 31 oktober 2011, ter bespreking van het vragenhalfuurtje;

gehoord de beraadslagingen in het vragenhalfuurtje;
constaterende:
dat een bezoeker aan de Biënnale grote tekortkomingen heeft vastgesteld, die haaks staan op zowel de subsidieaanvraag als het evaluatieverslag van de subsidieaanvrager;

overwegende:
dat Gedeputeerde Staten binnen acht weken na 27 september jl. zullen besluiten omtrent de vaststelling van de subsidie aan Dropstuff terzake hun bijdrage aan de Biënnale aan Venetië;

verzoeken Gedeputeerde Staten:
Provinciale Staten in het bezit te stellen van alle documentatie met betrekking tot deze subsidieaanvraag en het oordeel omtrent het definitief vaststellen van deze subsidie aan Provinciale Staten over te laten.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie is voldoende ondertekend en kan deel uitmaken van de beraadslagingen. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.
Het woord is aan de heer De Vries.

De heer DE VRIES (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De fractie van de PvdA wil graag een paar vragen stellen over de strippenkaart. Dat kan nog net, want eind van de week wordt de strippenkaart afgeschaft. Het onderwerp is hier een paar keer eerder aan de orde geweest. Daarover zijn vragen gesteld door de SP en er zijn moties over ingediend. Dat weten wij, maar de afgelopen tijd hebben wij verontruste geluiden gehoord van onze achterban, met name van de ouderen. Wij hebben nogal wat ouderen onze achterban. Wij willen dan ook de volgende vragen stellen. Het gaat over het aanvragen van de OV-chipkaart en dat gemakkelijker te maken.
Na afschaffing van de strippenkaart hebben reizigers een OV-chipkaart nodig. Deze OV chipkaart kun je, bijvoorbeeld thuis, per computer aanvragen. Dat is fantastisch. De mensen in Utrecht die geen computer hebben of niet weten hoe je je eigen pasfoto moet inscannen per computer, moeten echter voor het verkrijgen, invullen en afgeven, met pasfoto, van een papieren aanvraagformulier helemaal afreizen naar het centraal station in

Utrecht. Wij vinden dat nogal een karige vorm van dienstverlening. Dit had klantvriendelijker gekund. De vraag is of het college kan regelen of stimuleren dat er op meer plekken in de provincie mogelijkheden komen, waar je een formulier kunt ophalen en afleveren. Wij denken hierbij graag mee. Het zou bijvoorbeeld kunnen bij busstations met een loket of bij gemeentehuizen.

Een ander punt is dat wij boze mensen om ons heen zien die zeggen dat zij voor de strippen hebben betaald en dat zij die nu kunnen weggooien: na afschaffing van de strippenkaart op 3 november zijn ongebruikte strippen niets meer waard. De overheid heeft besloten daar geen vergoeding tegenover te stellen. Wij vinden dat niet een helemaal correcte handelwijze. De vraag is wat de provincie kan doen. Volledige schadeloosstelling zou mooi zijn, maar misschien is dat net iets te veel gevraagd. Wat onze buurprovincies doen, Gelderland en Noord-Brabant, is misschien een goed idee. Daar kunnen mensen bij inlevering van niet-gebruikte strippen een korting krijgen op een toeristische attractie. Dat wekt toch enige sympathie op en bovendien is het stimulerend voor het toerisme. Dat is mooi meegenomen. Je kunt ook niet-gebruikte strippen inruilen ten bate van een goed doel. In Gelderland hebben de Cliniclowns er baat bij en in Noord-Brabant Villa Pardoes, een vakantieverblijf voor ernstig zieke kinderen. Het verzoek aan het college is te kijken wat hiermee gedaan kan worden.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Niet alleen de PvdA heeft een wat oudere achterban; die komt bij alle partijen voor. Toevallig heb ik ook nogal wat mensen in mijn omgeving die mij ook op dit onderwerp hebben aangesproken. Zo was ik twee weken geleden op werkbezoek bij Connexxion en toen hebben wij dit onderwerp ook maar eens beetgepakt. Wij hebben toen gezegd dat het wel leuk is dat er midden op het centraal station een locatie neergezet wordt, maar hoe zit het met een ouder iemand die uit een dorpje verder weg moet komen? De eerste reactie was toen: "Dat is leuk, dan heb je een dagbesteding." Dat is wel grappig, maar uiteindelijk wil je zorgen dat het opgelost wordt. Kennelijk was er wel goed over nagedacht, maar niet over de communicatie. Er zijn namelijk mogelijkheden op diverse plekken in de provincie. Men gaat naar markten toe en op diverse vaste plekken kan men langskomen. Die communicatie hierover is kennelijk minder goed geregeld. Wij hebben tijdens dat werkbezoek afgesproken dat Connexxion via de vrije tekstregels op de schermen in de bussen en de panelen waarop staat wanneer er een bus aankomt, zal wijzen dat die 'tour' er is. Het probleem heeft dus vooral in de communicatie gezeten. Daarmee zou het opgelost moeten zijn. Er zijn dus al verschillende plekken, waar mensen geholpen kunnen worden om een OV-chipkaart te krijgen.
Overigens heeft ook een aantal mensen mij rechtstreeks benaderd en ik heb hun ook op deze manier antwoord gegeven. Ik heb begrepen dat zij inderdaad de plekken hebben gevonden. Het had inderdaad allemaal wat anders gekund in de communicatie.

Er zijn inderdaad heel sympathieke acties. Ik heb daarover met de collega-gedeputeerde in het Brabantse gebeld en gevraagd hoe zij het daar vormgegeven hebben. Het is daar een initiatief geweest van het bedrijfsleven. Het bedrijfsleven betaalt dus eigenlijk gewoon deze actie en ziet dat als een mogelijkheid om mensen naar zich toe te trekken. Ik wil toezeggen dat ik met een aantal bedrijven het gesprek aangaan om te kijken of zij zo'n zelfde actie zouden willen doen.
Het opzetten van een andere actie is wel een beetje in strijd met de manier waarop wij het hier hebben afgesproken. Die kaarten zijn nu eenmaal verkocht en iedereen wist al ruim tien jaar dat er een moment kwam dat die strippenkaart niet meer geldig zou zijn. Dat zou eigenlijk al in juni van dit jaar zijn. Dat hebben wij nog uitgesteld, dus er was nog langere tijd om de strippenkaart te gebruiken. Daarmee stellen wij ons op het standpunt dat dit dusdanig is uitgefaseerd dat wij daar geen provinciaal geld in willen stoppen om er iets aanvullends voor te doen. De gedachte om een sympathieke actie op te zetten, die wij dan samen met het bedrijfsleven van de grond krijgen, is iets waarvoor ik mij zou willen inspannen.

De VOORZITTER: Dan is hiermee het vragenhalfuurtje afgerond. De motie van de fractie van de PVV is ingediend en komt later deze dag in stemming. Uit het antwoord van Gedeputeerde Staten mag duidelijk zijn hoe hierover wordt gedacht. Het is echter aan de Staten.

Ingekomen stukken.

De VOORZITTER: U heeft nog een laatste aanvulling op de ingekomen stukken op uw tafel aangetroffen.

Mevrouw HOEK (50PLUS): Mijnheer de Voorzitter! Wij verzoeken de beantwoording van het ingekomen stuk nummer 3 van de oude lijst via de commissie te laten lopen.

De VOORZITTER: Dat betreft het stuk van de heer Van den Berg. Dat is akkoord.

De heer BALEMANS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Voor mijn duidelijkheid: bedoelt mevrouw Hoek dat het hele stuk naar de commissie gaat of alleen het antwoord?

De VOORZITTER: Het antwoord van het college gaat naar de commissie. Zo begrijp ik het.

Mevrouw HOEK (50PLUS): Mijnheer de Voorzitter! Dat klopt. Daarmee krijgen wij iets meer informatie.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig de voorgestelde wijzen van afdoening, met inachtneming van de toezegging over ingekomen stuk 3.

Vaststellen van de notulen van de besluitenlijst van 19 september 2011.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming stellen Provinciale Staten de notulen en de besluitenlijst van 19 september 2011 vast.

Statenvoorstel najaarsrapportage 2011

Statenvoorstel begroting 2012

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil kort twee opmerkingen over de najaarsnota maken en vervolgens uitvoeriger ingaan op de begroting.
Ik begin met de najaarsnota. Het geheel kent een wat cijfermatige opzet. Weinig toelichting, althans minder toelichting dan wij graag zouden willen zien. Ik geef een voorbeeld: geld dat geschoven is ten gunste van de ecoducten. Wij zijn daar van harte voorstander van, laat dat helder zijn. Wij hebben echter niet kunnen achterhalen waar het geld vandaan komt en waarvan het ten koste gaat. Er is ons verzekerd, en dat geloven wij onmiddellijk, dat het niet ten koste gaat van iets, maar dat het gewoon vrije ruimte in budgetten is geweest. Daar kom ik zo nog op terug. Het was echter plezieriger geweest als er wat toelichtende woorden aan gewijd waren geweest.
Onze tweede opmerking betreft de € 75.000 die apart gelegd wordt voor juridische ondersteuning voor moeilijke toestanden rondom de bezuinigingen. Wij kunnen ons daar wel iets bij voorstellen, maar tegelijkertijd is het natuurlijk 'zondegeld'. Je moet dat geld reserveren bovenop datgene wat er vanuit de reguliere budgetten beschikbaar is. Om je juridisch te laten bijstaan in je discussie met de burgers van deze provincie is natuurlijk, nogmaals, echt 'zondegeld'. Wij hadden liever gezien dat dat geld ingezet was ten behoeve van bijvoorbeeld het komen tot compromissen. Zeker in combinatie met het frictiegeld dat vorige week beschikbaar is gesteld, had dat naar ons gevoel ook gekund.
Dat wat betreft de najaarsnota.

Dan stap ik over naar de begroting. Politiek gezien was het een heel bijzonder jaar – dat mag je toch wel zeggen –: nieuwe verkiezingen, nieuwe coalitie, nieuw coalitieakkoord en daar flink mee aan de gang gaan. Dat heeft ertoe geleid dat wij veel met elkaar in gesprek zijn geweest, volgens sommigen zelfs te veel. Wij vinden dat niet, want er staan grote belangen op het spel en de gevolgen van de maatregelen van deze coalitie zijn ingrijpend. Dus is het wat ons betreft niet alleen een moment om te bezien of de voorjaarsnota keurig is verwerkt – daar gaan wij van uit –, het is ook een moment om de eerder doorlopen besluitvorming met betrekking tot de bezuinigingen nog eens even scherp tegen het licht te houden.
In de snelheid van de formatie – ze waren snel, want binnen drie weken waren ze eruit en waren de eerste van het land – is de zorgvuldigheid met betrekking tot de bezuinigingen helaas volledig weggevallen. Het overleg met de getroffen organisaties werd te laat opgestart. De tijd was vervolgens te kort en de gespreksmarge was te gering. Ook een duidelijke visie op de bezuinigingen

ontbrak. Wij hebben hem in elk geval niet kunnen ontdekken in de gehanteerde kaasschaafmethode. Dat is jammer, want juist in moeilijke tijden geeft een helder verwoorde visie richting, perspectief en soms zelfs hoop. De coalitie begrijpt zelf ook wel dat het allemaal niet zo plezierig verlopen is. In een op zichzelf te waarderen poging de scherpe kantjes er wat af te slijpen, werd ons vorige week de notitie Uitwerking afbouw subsidie toegestuurd. Daarin krijgen een paar organisaties dan toch extra geld uitgekeerd. Bij elkaar zo'n half miljoen. Met alle waardering voor de goede bedoelingen die wij achter het voorstel veronderstellen en hoe fijn wij het ook vinden voor de instellingen die hiermee geholpen worden, deze notitie roept vooral vragen op. Biojvoorbeeld de vraag waarom nu juist dit beperkte aantal organisaties wel geholpen wordt en vele andere niet. Waarom worden bijvoorbeeld de organisaties die een bezwaarschrift hebben ingediend niet gecompenseerd? Waarom worden zij niet voor een deel tegemoet gekomen? Juist met hen het gesprek aangaan en het komen tot een minnelijke schikking voorkomt een hoop juridisch gedoe en voorkomt heel veel kosten. Wij doen een klemmend beroep op u daarin alsnog verstandig te opereren. Wij vragen of u daartoe alsnog bereid bent.

Boven alles, laten wij wel wezen, kun je van alles proberen te repareren na afloop. Echter, eerst ondoordacht robuust bezuinigen en schade aanrichten en achteraf de scherven oprapen en een kapotte vaas in elkaar plakken is geen zorgvuldige overheid. De PvdA is voor een zorgvuldige overheid die eerst gaat overleggen en die per geval een zorgvuldige afweging maakt. Gelooft u mij: als de PvdA in het college had gezeten, hadden wij scherp gelet op de gevolgen van de bezuinigingen: voor de burgers van deze provincie en voor de mensen die werken bij de instellingen. Onder andere daarom heeft de PvdA gevraagd om een hoorzitting. Die is niet voor niets gebleken.

Waar wordt die op het nippertje extra uitgekeerde subsidie van betaald? Waar wordt het gevonden? Dat extra geld – het gaat ook om € 750.000 voor festivals en € 1.750.000 voor frictiekosten – wordt voor bijna € 3.000.000 gevonden bij programma 9, Jeugd, Onderwijs en Zorg. Uit de beantwoording op door ons gestelde vragen blijkt dat dit mogelijk is, omdat deze coalitie het sociale domein niet langer als een kerntaak beschouwt en er dus zomaar ineens € 3 miljoen beschikbaar komt. Hoe wordt hier in dit huis begroot, is dan onze vraag, als er een week voor de begrotingsbehandeling ineens binnen programma 9 een vrije ruimte van bijna € 3 miljoen wordt gevonden? Wij hebben tenslotte al vanaf april een coalitieakkoord. Was het al net veel eerder bekend? Is er wellicht op nog veel meer plekken binnen programma's sprake van financiële ruimte? Is hiermee dan niet opnieuw aangetoond dat deze bezuinigingen in deze omvang en met deze onzorgvuldigheid volstrekt niet hadden gehoeven? Met een flinke stofkam stevig door een aantal programma's gaan had misschien net zoveel opgeleverd. Is er wellicht ook een verklaring voor het hardnekkige fenomeen in dit huis van onderbesteding? Wordt er hier in huis zo ruim begroot dat budgetten onmogelijk helemaal besteed kunnen worden en er dus automatisch financiële meevallers ontstaan?

Uit deze begroting blijkt opnieuw dat de financiële positie van deze provincie structureel gezond mag worden genoemd. Iedere keer als wij financieel weer bijgepraat worden, blijkt de situatie opnieuw rooskleuriger te zijn. Hadden wij bij de voorjaarsnota nog een overschot van € 61 miljoen tot en met 2015, bij de aanbieding van de programmabegroting werd dat € 63 miljoen en door middel van de brief van vorige week blijkt dat nu € 68 miljoen te zijn; een structureel overschot tot 2015. Ik zou bijna zeggen: "Ga vooral zo door." Hoe dan ook, het is in elk geval duidelijk dat er financieel gezien geen enkele reden was zo overhaast te werk te gaan. Wij zouden dat in elk geval anders gedaan hebben, want bij zo'n overschot zo bezuinigen is toch echt onzinnig. Wij hebben daarover een motie, maar die komt zo meteen vanzelf aan bod.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Zo herkennen wij de PvdA uit 2007 die, hoewel er toen € 400 miljoen beschikbaar was, besloot het allemaal maar gelijk in een keer uit te geven. Ik denk dat het juist heel verstandig is geweest dat wij nu hebben besloten niet in een keer al dat geld vast te zetten, want dat heeft enorm veel problemen opgeleverd in de vorige periode.
De onderbesteding die de heer De Kruijf nu aansnijdt, is een gevolg geweest van het feit dat er

toen een akkoord gesloten is, met de instemming van de PvdA, waarbij alles werd toebedeeld en werd verdeeld en er geen plannen onder lagen. Dit college, deze coalitie, heeft een andere benadering gekozen. Ik kan mij voorstellen dat je kunt praten over de vraag of € 68 miljoen hier veel of niet veel is, maar ik wil de heer De Kruijf de vraag stellen wat een redelijke marge is om rekening te houden met de onzekerheden die ons in de komende jaren nog staan te wachten.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Het valt mij op, en dat is mij eerder ook al eens opgevallen, dat als de heer Nugteren een keuze van nu wil verdedigen, hij teruggaat naar de situatie van 2007. Dat vind ik niet sterk. Ik zou zeggen: laten wij vooral praten over de keuzes die wij nu maken en de argumenten die daarbij horen. Voorts pleiten wij er niet voor alles op slot te doen of om alles uit te geven. Wij pleiten voor zorgvuldige procedures. Het kan niet zo zijn dat je op deze manier in drie weken even afspreekt dat er voor vele miljoenen wordt bezuinigd en dat je daarbij vergeet dat dit ingrijpende gevolgen heeft voor de organisaties en de mensen die erachter zitten. Dat is wat wij bepleiten. Ook wij kunnen ons voorstellen dat je moet bezuinigingen. Ook wij vinden het verstandig op regelmatige momenten de subsidies tegen het licht te houden. De vorm waarin dat nu gebeurd is, is echter volstrekt onzorgvuldig en daardoor verkeerd.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ik grijp natuurlijk terug naar 2007, omdat dat het moment is geweest waarop de provinciale reserve, ondanks de afspraken die in de periode daarvoor waren gemaakt, geheel is toebedeeld aan allerlei projecten, met als gevolg dat er heel weinig provinciale reserve meer was. Die moeten wij weer gaan opbouwen voor de onzekerheden.
Wat betreft de zorgvuldigheid van de procedure: daaraan kun je een bepaalde invulling geven, maar wij hebben ervoor gekozen heel snel duidelijk te maken waar wij staan en vervolgens te kijken op welke wijze waar er problemen ontstaan en er oplossingen gevonden kunnen worden. En dat is gebeurd. In een traject dat net als de vorige keer pakweg een half jaar of driekwart jaar duurt, zagen wij geen heil. Zo simpel is het.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Het valt mij op – en daar ben ik blij mee – dat de heer Nugteren zegt dat daar waar problemen ontstaan, hij bereid is te kijken naar oplossingen. Ik kom daarop nog terug door middel van een motie.
Dan een aantal andere punten.
Voor de intensivering van de binnenstedelijke woningbouw wordt er via de OMU (Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht) € 10 miljoen beschikbaar gesteld. Er was bij ons enige twijfel over de vraag of dit bedrag wel echt gelabeld zou zijn voor dat doel. De gedeputeerde heeft in de commissie gelukkig keihard toegezegd en ook uitgelegd dat dit volstrekt het geval is. Daar zijn wij blij mee. Wel blijft het wat te betreuren dat dit provinciebestuur weigert zich te bemoeien met de bouw van betaalbare woningen. Als je weet dat in Amersfoort of Utrecht de wachttijden op dit moment oplopen tot zeven jaar – het afgelopen jaar zijn de wachttijden zelfs weer toegenomen in lengte – dan is het volstrekt voor de hand liggend dat een inspanning van de provincie op dit terrein gerechtvaardigd zou zijn.

Een ander punt. Eind dit jaar heeft de provincie, zo blijkt uit de begroting, zo'n € 380 miljoen belegd. Dat is allemaal gemeenschapsgeld en daarmee moeten wij uiteraard zorgvuldig en maatschappelijk verantwoord omgaan. Wij zijn tenslotte geen bank, wij zijn geen beleggingsinstelling en rendement mag voor ons nooit een eerste prioriteit zijn. Overigens is dat hier tot nu toe redelijk voor elkaar, dus dat is niet het punt. Toch hebben de gebeurtenissen rond de bankencrisis van twee jaar geleden en de zorgen rond de euro nu de PvdA opnieuw aan het denken gezet over ons beleggingsbeleid. Wij stellen voor in het voorjaar van 2012 daarnaar opnieuw grondig te kijken. Dan praten wij over het treasurybeleid. Daarbij willen wij graag de vraag meenemen of het verstandig zou zijn een deel van ons vermogen bij de Nederlandse staat te beleggen – ik herinner mij dat daarover eerder al vragen zijn gesteld door de heer De Vries – en of het andere deel van ons vermogen met maatschappelijk rendement belegd zou kunnen worden. Aan de ene kant is schatkistbankieren nog steeds het meest veilige. Dat moet je voor een deel van je vermogen zeker gebruiken. Tegelijkertijd zijn er maatschappelijk nuttiger

beleggingen te bedenken. Je zou kunnen denken aan een fonds voor startende ondernemers, aan Utrechtse microkredieten, aan groen of ethisch verantwoorde beleggingen, aan steun voor starters op de woningmarkt en zo zijn er ongetwijfeld nog veel meer dingen te bedenken. Wij komen daarover met een motie.

Vervolgens kort even aandacht voor de manier waarop de provincie communiceert over deze begroting. In het persbericht naar aanleiding van deze begroting, maar ook in de publieksversie, wordt gesproken over gezond financieel beleid, over een realistische financiële basis, over een overschot van € 8 miljoen. Dat is belangrijk vanwege de onzekere economische tijden, enzovoort, enzovoort. Het is een behoorlijk jubelverhaal. Dat is terecht, maar het is maar ten dele terecht. Zoals namelijk ook keurig in deze begroting staat, zijn wij aan het eind van 2012 € 42 miljoen armer dan aan het begin van 2012. Dat deel van de begroting zou naar onze opvatting ook gewoon ergens in het verhaal een plek moeten krijgen. Het is misschien niet het leukste deel om te vertellen, zeker niet voor een VVD-gedeputeerde Financiën, maar het hoort er wel gewoon bij. Vertel je dat niet, dan vertel je de halve waarheid en zet je de Utrechtse burgers echt op het verkeerde been. Wij roepen de gedeputeerde op het verhaal completer en zorgvuldiger te vertellen. Burgers hebben er recht op juist geïnformeerd te worden.

Het valt ons op als wij het afgelopen half jaar kijken naar deze coalitie en naar dit college, dat dan de verschillen in energie voor de verschillende beleidsonderdelen echt zichtbaar zijn. Laat ik een paar voorbeelden noemen.
Vanmorgen, onderweg hiernaartoe, blijkt weer duidelijk: de asfaltmachines draaien als nooit te voren. Blijkbaar zijn daar plannen voor, blijkbaar is daar budget voor. Dat loopt als een trein. Ook als het gaat om bijvoorbeeld de ruimtelijke structuurvisie kun je zeggen dat die perfect op stoom ligt. Ook daarvoor zijn er ideeën en procedures. Mensen hebben alle ruimte voor inspraak. Het gaat daar goed mee. Als het echter gaat om werkgelegenheid voor mensen met een lagere opleiding of om de inzet voor betaalbaar wonen of om de doelstelling in het kader van duurzame energie, dan is die daadkracht nauwelijks nog aanwezig. Dan lezen wij veel vage alinea's, dan ligt de verantwoordelijkheid vooral bij anderen en worden ambities gemakshalve gehalveerd of als zogenaamde niet-kerntaak beschouwd. Met het oog op de veiligheid – als ik het voorgaande mag illustreren – moet je op een snelweg allemaal ongeveer even hard rijden, want anders gaat het niet goed. Wij stellen vast dat er nogal een verschil in snelheid aan het ontstaan is. Wij stellen ons dat zo voor: het college heeft regelmatig een 'heimiddag', iets wat ons buitengewoon verstandig lijkt. De commissaris rijdt daarheen in zijn eigen dienstauto; het is dicht bij zijn huis, dus hij is er als eerste. De gedeputeerden Krol en Van Lunteren nemen samen een andere dienstauto en kachelen stevig door met een gangetje van 120, 130. Dat moet kunnen tegenwoordig op een aantal plekken. De gedeputeerden De Vries en Pennarts nemen de derde dienstauto, zij houden zich keurig aan de regels en aan een verantwoorde snelheid. Als zij echter op de hei aankomen, zijn de belangrijke beslissingen al genomen. Dat geldt voor het asfalt, dat geldt voor de boeren. Pennarts en De Vries vinden de hond in de pot.

Als voorbeeld bij die verschillende snelheden en als afronding van mijn verhaal nog aandacht voor het onderwerp duurzame energie. Deze coalitie had de ambitie in 2020 20% van de energiebehoefte van deze provincie duurzaam op te wekken om uiteindelijk in 2040 als provincie compleet CO_2-neutraal te zijn. Nu blijkt dat lastig te zijn, het valt tegen en die 20% wordt gehalveerd tot 10%. Verder wordt alle hoop gevestigd op innovatieve ontwikkelingen, want daarmee zal het vast wel goed komen. Wij zouden dat anders doen. Wij stellen voor een denktank met deskundigen uit de wereld van de wetenschap, ondernemers, mensen van milieuorganisaties en mensen van de provincie bij elkaar in één kamer te zetten, hen vooral uit te leggen met welk probleem ze zitten en hen vervolgens uit te leggen welke ambitie wij hebben. Wij zijn ervan overtuigd dat wij dan een stuk verder komen dan nu het geval is. Wij komen hierover met een motie.

Ten slotte. Als het gaat om duurzaamheid werkt niets zo sterk als het goede voorbeeld. Op dit moment, zo blijkt uit beantwoording van vragen, heeft het college nog € 85.000 per stuk kostende

dienstauto's met vervuilende drielitermotoren. Wij hebben begrepen dat binnenkort de dienstauto's van dit college aan vervanging toe zijn. Wij stellen voor dat het college bij de aanschaf van nieuwe dienstauto's duurzaamheid – in dit geval beperkte CO2-uitstoot – als eerste criterium neemt en daarmee glashelder aangeeft hoe belangrijk dit college dat vindt. Ook kunnen wat ons betreft in deze krappe tijden de auto's aanzienlijk goedkoper worden, waarbij overeind blijft dat men in een fatsoenlijke auto mag rijden en dat de chauffeurs een goede werkplek mogen hebben. Ook hierover dienen wij een motie in.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! De heer De Kruijf is warm voorstander van ecoducten en hij vroeg zich af waarvan die betaald zouden worden. Dat is echter toch volstrekt helder? In de herprioriteringsvoorstellen vertelt het college waar ze van betaald worden. Dat is onder andere uit de Sociale Agenda. Hoe weegt de heer De Kruijf een ecoduct ten opzichte van de Sociale Agenda?

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb dat niet gewogen. Dat kan ik ook niet. Dat was een van mijn eerste opmerkingen. Wij zouden graag wat meer informatie willen hebben. Wat er speelt is dat in de najaarsnota keurig staat aangegeven waar het geld vandaan komt. Wat de impact is van het feit dat op die plekken het geld wordt weggehaald, wordt niet duidelijk. Wij hebben daarover vragen gesteld in de commissie en ons is vervolgens verzekerd dat het niet ten koste gaat van lopende programma's en ook niet van ambities, maar dat het gewoon vrijvallend geldis. Als dat het geval is, dan hebben wij er voltrekt vrede mee dat vervolgens die drie mooie ecoducten worden gebouwd. Daar zijn wij zelfs blij mee.

Amendement A1 (PvdA): frictiekosten bezuinigingen

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 31 oktober 2011 ter behandeling van de begroting 2012;

besluiten:
aan punt 9 van het dictum het volgende toe te voegen: ", met dien verstande dat de stelpost frictiekosten binnen programma 8 wordt verhoogd tot € 3 miljoen, de dekking daarvoor te vinden in de nog nader aan te geven vrijval binnen de programma's 1 tot en met 10, deze stelpost in te zetten voor organisaties die als gevolg van de bezuinigingen van het college in ernstige problemen komen en tot slot het college op te dragen uiterlijk maart 2012 te rapporteren over de inzet van deze stelpost ".

Toelichting:
In het coalitieakkoord 2011-2015 worden ombuigingen voorgesteld ten bedrage van bijna € 8 miljoen in 2012, oplopend tot ruim € 18 miljoen in 2015. Uit gesprekken, brieven, bezwaarschriften en inbreng tijdens de hoorzitting hierover is gebleken dat tal van organisaties hierdoor ernstig in de problemen komen. Ook dit college is tot deze constatering is gekomen en komt in een aanvullend voorstel bij de begroting 2012 met compenserende maatregelen. Deze maatregelen bieden helaas slechts voor een zeer beperkt aantal organisaties soelaas; Door de uitbreiding van het frictiefonds zal in veel ruimere mate ingespeeld kunnen worden op de problemen die ontstaan als gevolg van de bezuinigingen.

Motie M2 (PvdA):
anders beleggen

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 31 oktober 2011, ter behandeling van de Programmabegroting 2012;

constaterende dat:
- *de provincie Utrecht eind 2011 zo'n € 380 miljoen uit zal hebben staan op de geld- en kapitaalmarkt;*
- *vooral een rol spelen de acceptabele risico's, de te behalen rendementen, de behoefte op enig moment aan contant geld, en overige overwegingen;*

overwegende dat:
- *het in het huidige tijdgewricht maatschappelijk gewenst is nadrukkelijker dan nu het geval is te kijken naar andere vormen van beleggen voor dat deel van het provinciaal vermogen dat (tijdelijk) geen bestemming heeft;*
- *het immers te allen tijde gaat om gemeenschapsgeld, waarbij bij de aanwending daarvan – zeker in de sfeer van beleggen - het maatschappelijk rendement een essentieel punt van afweging dient te vormen;*

- *om die reden met name gedacht moet worden aan groen/ethisch beleggen, Utrechtse microkredieten, een op te richten fonds voor kapitaal voor startende ondernemers, een fonds voor het bieden van steun aan starters op de woningmarkt en schatkistbankieren (voor de gelden waarmee je geen enkel risico wilt lopen);*

verzoeken het college:
voor 1 maart 2012 een notitie aan de Staten voor te leggen, waarin alle "andere" vormen van beleggen in kaart worden gebracht, elk met hun voor- en nadelen, zodat deze notitie betrokken kan worden bij de aanstaande herziening van het treasury-statuut in het voorjaar van 2012.

En gaan over tot de orde van de dag.

Motie M3 (PvdA):
denktank Duurzame Energie

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 31 oktober 2011 ter behandeling van de begroting 2012;

constaterende dat:
- *in het coalitieakkoord 2011-2015 de ambitie wordt uitgesproken om duurzame energie ruimtelijk mogelijk te maken;*
- *tevens wordt aangegeven dat aan andere vormen van duurzame energie, zoals zonne-energie, benutting van restwarmte, koude-/warmteopslag, geothermie, biomassa en energielandbouw de voorkeur wordt gegeven;*

overwegende:
- *dat in de Kadernota Ruimte wordt aangegeven dat dit college de ambitie heeft om het grondgebied van de provincie Utrecht in 2040 klimaatneutraal georganiseerd te hebben;*
- *dat daarin ook aangegeven staat dat er voor gezorgd zal worden dat in 2020 meer dan 20% van de energievoorziening duurzaam zal zijn;*
- *dat uit het voorontwerp Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2013-2025 blijkt dat die doelstelling lastig te halen zal zijn;*
- *dat het college de doelstelling voor 2040 onverkort handhaaft, maar haar hoop vestigt op tal van innovatieve ontwikkelingen;*
- *dat innovatieve ontwikkelingen zich veelal niet spontaan voordoen;*
- *dragen het college van GS op:*
- *om een "Denktank Duurzame Energie" in het leven te roepen, bestaande uit wetenschappers, ondernemers, milieuorganisaties en vertegenwoordigers van de overheid;*
- *deze denktank aan te geven vanuit welke duurzame energie ambitie de provincie Utrecht handelt, maar ook welke problemen men tegenkomt;*
- *deze denktank te verzoeken met voorstellen te komen om de provinciale ambitie, zoals weergegeven in de Kadernota, waar te maken.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Motie M4 (PvdA):
goedkopere en zuiniger dienstauto's

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 31 oktober 2011, ter behandeling van de Programmabegroting 2012,

kennis genomen hebbend van de antwoorden op de schriftelijke vragen van 19 april 2011;

overwegende dat:
- *de provincie Utrecht op de kleintjes moet letten;*
- *duurzaamheid integraal onderdeel uitmaakt het provinciale beleid van dit college van GS;*
- *de overheid een voorbeeldfunctie heeft;*
- *de huidige dienstauto's, te weten één BMW 530 sedan (aanschafwaarde € 84.982,-) en tweemaal BMW 530d Gran Tourismo {aanschafwaarde 2 x € 85.460,-) relatief duur zijn;*
- *de huidige dienstauto's met 173 gram respectievelijk 160 gram C02 per kilometer relatief vervuilend zijn;*

tevens overwegende dat:
- *provinciebestuurders voor de uitoefening van hun functie doelmatig gebruik moeten kunnen blijven maken van een representatieve en comfortabele dienstauto;*
- *de chauffeurs recht hebben op een goede werkplek;*
- *er echter zelfs binnen dezelfde klasse aanzienlijk goedkopere auto's verkrijgbaar zijn;*
- *het in de provincie Utrecht en daarbuiten niet nodig is om met een drieliter dieselmotor rond te rijden;*

- *er milieuvriendelijker brandstoffen als aardgas of benzine al dan niet in combinatie met elektrische/hybride aandrijving op de markt zijn, maar ook kleinere dieselmotoren;*

roepen het college van GS op:
bij het aflopen van het huidige leasecontract per 31-12-2011 te kiezen voor nieuwe dienstauto's met een maximale aanschafwaarde van € 58.000 en een A label.

En gaan over tot de orde van de dag.

Ter informatie:
Hierdoor zijn nog steeds vele types Audi A6, BMW 5 serie, en Mercedes Benz E serie etc. haalbaar, zowel op diesel, benzine als aardgas, handgeschakeld en automaat, maar wordt fors bespaard op aanschaf/ lease en emissie.

De VOORZITTER: Het amendement en de moties zijn voldoende ondertekend en maken derhalve deel uit van de beraadslagingen. Deze kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer BARNEVELD BINKHUYSEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Vandaag bespreken wij de najaarsrapportage en de programmabegroting 2012. Bij de voorjaarsnota heeft de fractie van de VVD reeds aangegeven dat ook de provincie een nieuwe realiteit onder ogen moet zien tengevolge van de aanhoudende economische en financiële crisis. Dit heeft aan actualiteit niets verloren. Integendeel. Zelfs het akkoord van de Europese top heeft de euro nog bij lange na niet in veilig vaarwater gebracht. Op de financiële markten neemt de scepsis over deze deal nog dagelijks toe. Het Internationaal Monetair Fonds waarschuwt zelfs voor een nieuwe recessie. Het kabinet probeert orde op zaken te stellen en te bezuinigen. Er wordt in Den Haag al gefluisterd dat nieuwe bezuinigingsrondes niet zijn uit te sluiten en dan zal ook de uitkering uit het Provinciefonds niet ontkomen aan een verdere korting. Immers: trap op trap af.

Financiën is altijd een belangrijk thema voor de VVD. Dat wil zeggen: zorgen voor een sluitende begroting en richten op kerntaken. Voor de fractie van de VVD is daarom een van de speerpunten de bewaking, dan wel de uitvoering van het collegeprogramma inzake realistische en solide financiën. Het zal niemand verbazen dat de fractie van de VVD tevreden is met de door het college aangeboden begroting.
Het college is erin geslaagd een sluitende meerjarenbegroting te presenteren. Het is een begroting die recht doet aan het coalitieakkoord. De korting op het Provinciefonds is adequaat verwerkt en vertaald naar onze eigen organisatie en kerntaken. De provincie is in staat financiële onzekerheden als gevolg van decentralisaties en eventuele nieuwe rijksbezuinigingen op te vangen. Met andere woorden: de financiën zijn voorgesorteerd op een onzekere toekomst.

Een belangrijk thema voor zowel de VVD als de provincie is de economie. Wij hebben geen kristallen bol nodig om te vermoeden dat er zeer waarschijnlijk ook in de provincie Utrecht economisch mindere tijden zullen aanbreken. Het is daarom des te belangrijker dat de overheid randvoorwaarden creëert om de economie te stimuleren. De fractie van de VVD vindt dat deze randvoorwaarden vooral gezocht moeten worden in bestaande programma's en in bestaand beleid. De focus is dan ook gericht op de ontwikkeling van kansrijke clusters van onze provincie: kennis op het gebied van life sciences, creatieve industrie en duurzaamheid economie. Samen met de kennisinstellingen moet de provincie Utrecht bouwen aan een sterk fundament, waar de economische successen op deze terreinen vertaald worden naar andere sectoren. Met andere woorden: laten wij proberen het ondernemerschap, en daarmee de economie, te stimuleren en te accommoderen daar waar mogelijk. Daarmee ga ik mee met de heer De Kruijf die dit onderwerp van het ondernemerschap ook al heeft aangehaald en daar reële mogelijkheden in ziet. Ik neem u mee naar enkele lopende programma's, waarbij dit een reële mogelijkheid ís en stimulering van het ondernemerschap het verschil kan maken.
Ten eerste het ondernemerschap door boeren. Ook voor de Agenda Vitaal Platteland is er vanuit de centrale overheid minder geld beschikbaar. Dit betekent dat er keuzes gemaakt dienen te worden. De fractie van de VVD vindt het belangrijk dat de leefbaarheid van het platteland en van de kleine kernen wordt gewaarborgd.

De VVD is van mening dat juist de mensen en de bedrijven die het platteland vormgeven dienen te worden gestimuleerd. De AVP-middelen dienen volgens de VVD dan ook juist hiervoor te worden ingezet. Een vitaal platteland kan niet los worden gezien van boeren. Het beheer van het landschap door ondernemende boeren dient onzes inziens dan ook gestimuleerd te worden. Agrarische bedrijven hebben door de eeuwen heen bijgedragen aan het cultuurlandschap. De VVD is daarom blij dat ondernemerschap van agrariërs in de landbouwvisie centraal wordt gesteld. Boeren hebben te maken met grote hoeveelheden Europese en nationale wetgevingen. Het is daarom belangrijk dat de provincie niet op de stoel van andere overheden gaat zitten. Boeren moeten in staat blijven om hun werk in deze provincie voort te zetten. De provincie kan het juiste accent leggen door het bieden van ruimte hiervoor.

Over cultuur het volgende. Dit college heeft, niet verrassend, de vermindering van financiële middelen ook doorvertaald naar de culturele sector. Wij hebben begrepen dat deze bezuinigingen – ook de heer De Kruijf stipte dat aan – voor een aantal organisaties schrikken is geweest, hoewel degenen die sinds 2008 het economisch nieuws enigszins hebben gevolgd, toch wel op hun netvlies zullen hebben gehad dat de overheid er niet aan ontkomt om te bezuinigen. Door een aantal subsidieontvangers is pro-actief gehandeld en zij hebben hun zaakjes inmiddels op orde, hoe hard dat intern soms ook was, gepaard gaande met ontslagen. Uit de reacties bleek echter ook dat in een aantal gevallen ongewenste beleidseffecten opgetreden zijn. Uitgangspunt voor het college is daarbij geweest de keuze voor een zorgvuldige en redelijke afbouw. Wij zijn dan ook zeer content met het aanvullende voorstel van het college, waarin een aantal knelpunten wordt opgelost, zoals het omzetten van incidenteel naar structureel en het verschuiven in termijnen. Hiervoor hebben wij waardering.
De VVD wil in 2012 serieus werk maken van cultureel ondernemerschap. Subsidieontvangers zullen door rijksbezuinigingen en door gemeentelijke bezuinigingen en door ons coalitieakkoord meer eigen inkomsten moeten verwerven. Wij willen dat stimuleren door het bedrijfsleven erbij te betrekken. Niet door een cursus sponsoring te geven, want die fase zijn wij voorbij. Nee, wij willen samenwerking tussen bedrijfsleven en culturele organisaties bij het opstellen van bijvoorbeeld bedrijfsplannen. Dan kan het gaan om advisering op de werkvloer, maar ook bijvoorbeeld om een culturele investeringsmaatschappij. De stichting Vrede van Utrecht kan daarin wellicht een rol vervullen, omdat daar de samenwerking met het bedrijfsleven al is opgestart. Graag zien wij een reactie van het college op deze gedachte omtrent het cultureel ondernemerschap.

Daarnaast blijven ruimtelijke ordening en infrastructuur voor ons van groot belang. Een goed vestigingsklimaat wordt mede bepaald door een goede bereikbaarheid en een aantrekkelijke omgeving. In de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie (PRS) geeft de provincie Utrecht voor de komende jaren de kaders aan hoe volgens haar de ruimte er in ons gebied moet uitzien. De rol van de provincie is belangrijk, maar zeker zo belangrijk zijn de rol en de verantwoordelijkheid van de gemeenten die de kaders moeten invullen. Dat betekent voor de VVD dat ook met de PRS zoveel mogelijk taken en verantwoordelijkheden gedecentraliseerd moeten worden naar de gemeenten. Wij moeten de moed hebben de gemeenten ons vertrouwen te geven. Beleid, vormgeving en uitvoering zoveel mogelijk daar waar het kan en daarnaast: ruimte voor ondernemerschap en minder procedures.

Mobiliteit is een belangrijke randvoorwaarde voor onze economie. De provincie Utrecht heeft als belangrijk vervoersknooppunt een grote verantwoordelijkheid bij de doorstroom van personen en goederen. Gelukkig wordt er thans voortvarend gewerkt aan het wegennet om de dagelijkse verkeersinfarcten in onze provincie te dotteren. Naast het wegvervoer zijn natuurlijk ook de fiets, het openbaar vervoer en het vervoer over water van belang. De concrete invulling van binnenhavens lijkt kansrijk. De fractie van de VVD constateert dat wij al geruime tijd bezig zijn met het onderwerp blue ports en vraagt zich af in hoeverre er voortgang zit in de ontwikkeling hiervan. De vraag aan Gedeputeerde Staten is dan ook of en wanneer wij gedurende deze periode een verdere uitwerking hiervan tegemoet kunnen zien.

De fractie van de VVD is blij dat dit college de begrotingsdiscipline strak hanteert. Bezuinigingen

zijn helaas noodzakelijk, maar daarmee wordt nog geen toekomstig beleid neergezet. Onze fractie hoopt dat wij, ondanks de donkere wolken die er dreigen, toch ook de kansen zullen benutten om onze economie en het ondernemerschap te stimuleren. Wij hopen op een vruchtbare samenwerking met het college en de collega's in de Staten.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! De fractie van PVV is nu ongeveer een half jaar vertegenwoordigd in de Staten en wij hebben de indruk dat dit niet helemaal onopgemerkt is gebleven. Zo hebben wij het idee dat steeds meer Statenleden – de heer De Kruijf onderstreept dat – door hebben dat de begroting over 2012 een tekort laat zien van € 41,5 miljoen in plaats van een overschot van € 7 miljoen. Het is teleurstellend dat Gedeputeerde Staten nog steeds een overschot suggereren en communiceren in de media, terwijl ook volgend jaar weer een belangrijk deel van de reserves verdwijnt. Ik heb dat bij de voorjaarsnota al een keer "misleiding" genoemd. Waarom er een overschot wordt gecommuniceerd van € 7 miljoen en niet van € 1 miljoen of van € 100 miljoen? Het zal wel een raadsel blijven.

Vlak voor deze vergadering kregen wij de uitwerking Afbouw subsidies toegestuurd. Er wordt gehusseld tussen de programma's 2, 4, 8, 9 en het festivalbeleid: of wij daar maar even chocola van willen maken. De wet schrijft voor dat Statenleden hun verantwoord oordeel hierop moeten kunnen baseren. Wij zijn voor over de begroting en de financiële samenvatting ervan nog in gesprek met Gedeputeerde Staten over de vormgeving, maar dit soort notities moet volgens ons echt heel anders.

Het coalitieakkoord spreekt van een nieuwe jaarlijkse bijdrage aan de Vrede van Utrecht van € 1,5 miljoen in plaats van € 2,1 miljoen dit jaar. Uit de vragen die wij stelden, bleek de € 2,1 miljoen van dit jaar € 2,7 miljoen te zijn. Tal van andere provinciale potjes zijn omgekeerd om een klein groepje mensen te plezieren. U herinnert zich nog wel ons balletje-balletje-betoog.
Ondanks dat de Vrede van Utrecht in het coalitieakkoord is genoemd als "opmaat naar de verkiezing van Culturele Hoofdstad van Europa" komen de kosten van het bidbook – weer € 600.000 – weer uit een ander potje. En passant werd er nog een bestuurslid toegevoegd aan het bestuur, want: aan geld geen gebrek. Hoe transparant was die sollicitatieprocedure eigenlijk of moest er weer iemand aan een baantje geholpen worden?
De PVV wil een transparante overheid. Het is dan ook verdrietig dat deze feiten alleen boven tafel komen als wij ernaar vragen.
Wij vroegen alle subsidies op over 2009 en 2010 op basis van de Wet Openbaarheid van Bestuur. Toen wij de eerste de beste subsidiespons cynisch onder de loep namen, bleek het bedrag drie keer hoger te zijn.
Hoe kunnen wij onze controlerende rol vervullen als zelfs onze vragen op basis van de Wet Openbaarheid van Bestuur onjuist worden beantwoord? Ik zou daarop toch graag wederom een kort en helder antwoord krijgen.

Ik heb hier een artikel uit Binnenlands Bestuur van 30 mei 2008. Ik citeer: "Aandelen provincies: verbood de Wet Fido" – Financiering Decentrale Overheid – "dat niet? Inderdaad, maar Utrecht omzeilt dat obstakel door een deel van het vermogen te beleggen in garantieproducten. Fondsen die deels profiteren van stijgende aandelenkoersen, maar die nooit verlies kunnen maken." Het staat er echt.
In datzelfde stuk staat, en wij hebben het over mei 2008, dat de provincie een belegbaar vermogen had van € 750 miljoen. Iedereen die de cijfers een beetje kent, weet dat wij daarvan iets meer dan € 200 miljoen overhouden. Een half miljard euro: uitgegeven aan de Sinterklaasagenda. Bij gemeenten misschien beter bekend als de Samenwerkingsagenda. "Kleur bekend": een project om allochtone ouderen, die ondanks hun leeftijd niet zijn ingeburgerd, uit te leggen hoe zij aan zorg kunnen komen. Een openluchtbioscoop zonder film, want het regende: € 24.000. Het Romanovfestival, een regiosoap, de Dag van de Dialoog. Ik heb maar zestien minuten.
Een deel van die financiële producten is gekocht met geld van de belastingbetaler. Een deel van die producten, die nooit verlies konden maken, is volgens de laatste taxaties afgewaardeerd met meer dan € 13 miljoen. Wij zitten hier niet bij Robeco, maar bij de overheid.
Maar er is meer. De provincie is aandeelhouder

bij Vitens, het waterbedrijf. Nu ja, waterbedrijf? Men is wat meer gaan doen en is er wat bij gaan hobbyen, want als je staat te douchen betaal je niet alleen voor wat water, maar je doet ook aan ontwikkelingshulp, of je nu wilt of niet. Er stroomt geld naar Ghana, Malawi, Mongolië, Mozambique, Suriname en Vietnam. Als u, voorzitter, de planten water geeft – ik weet niet of u dat zelf doet – dan stuwt u de winst van dit nutsbebedrijf op tot een astronomische € 27 miljoen in 2010. De Consumentenbond noemde dat vorige week nog woekerwinsten. Uit de dividendkraan stroomt de helft van dat bedrag terug naar de aandeelhouders; provincies en gemeenten. Logisch dat die aandeelhouders tot nu toe geen bezwaar hebben gemaakt tegen het salaris van de directeur, € 270.000. Dat is Balkenende plus € 90.000. De commissarissen worden voor deze bijbaan, twee dagen in de maand, beloond met € 20.000 de man. Dat is klaarblijkelijk niet genoeg om het jaarverslag te lezen, want daarin staat toch echt het salaris van de directeur. Wij roepen Gedeputeerde Staten op zich tot het uiterste in te spannen een einde te maken aan ontwikkelingshulp, maximaal de Balkenendenorm te hanteren voor de directeur, de vergoedingen voor de commissarissen te halveren en Vitens ertoe te bewegen om break-even te gaan draaien en de beleggingen, die vorig jaar € 9 miljoen verlies opleverden, af te bouwen. En dit alles en uitsluitend ten gunste van de prijs van het water, ten gunste van Henk en Ingrid. Het leveren van water behoort geen winstgevende business te zijn. Vitens moet schoon en veilig water leveren. Niets meer, niets minder. Wij overwegen moties in te dienen op dit dossier als wij niet voldoende toezeggingen krijgen. Als er nog gezocht wordt naar een manier om het dividend te dekken, dan kunnen wij tijdens de lunch nog wel even over de kerntaken spreken.

Kort nog iets over de randstadprovincie. Het college van GS was daarvan geen voorstander. Dat is bijzonder, want het nieuwe provinciehuis is groot genoeg voor drie provincies. De burger heeft er echter geen trek in en zonder draagvlak bij de burger, wat ons betreft geen herindelingen. Onze Tweede-Kamerfractie heeft hierover een motie ingediend, die morgen waarschijnlijk zal worden aangenomen en dan kunnen wij hier weer gewoon aan ons eigen werk gaan.

Het goede van het voorstel was wel dat het Bestuur Regio Utrecht (BRU) zou worden afgeschaft. Wij zouden het prettig vinden als Gedeputeerde Staten blijven pleiten voor afschaffen van deze club.

Er bereiken ons geluiden dat Het Utrechts Landschap zich gedraagt als de aristocratie zelve. Grootgrondbezitter, autoritair en doof voor de gerechtvaardigde wensen van gemeenten, burgers, ondernemers en agrariërs. Het Utrechts Landschap bestaat bij de gratie van de overheid, van de samenleving, van ons allen. Is het dan niet tijd de zeggenschap terug te halen en onder te brengen op een plek waar die thuishoort: waar een democratische toets kan plaatsvinden, op een plaats waar de politiek, de samenleving, kan besluiten, en niet slechts de directie of, erger nog, alleen de directeur. Bent u bereid daaromtrent met voorstellen te komen?

In Den Haag verweet de fractie van D66 bij de gemeenteraadsverkiezingen de PVV dat wij de bibliotheken zouden willen sluiten. Niets was echter minder waar, maar de onderwijspartij trad toe tot het college in Den Haag en in no time, u raadt het al, schrapte D66 samen met de PvdA zes bibliotheken. En hier is het al niet veel anders. Als u ons vraagt of die fusie niet wat sneller kan en of die samenwerkende bibliotheken en het servicecentrum niet wat sneller kunnen fuseren – moet dat tot 2014 duren? – dan zeggen wij ook: daar kan wel een tandje bij. Zoals u echter ongetwijfeld in ons verkiezingsprogramma hebt gelezen, menen wij dat de bibliotheken een belangrijke rol spelen. Belangrijk voor de overdracht van kennis, van cultuur, van taal en misschien helpt het ook nog een heel klein beetje bij het inburgeren van allochtonen. Wij roepen Gedeputeerde Staten dan ook op af te zien van de kortingen, zodat in elk geval de kwaliteit en de kwantiteit van het aanbod van de bibliotheken gehandhaafd blijft; niet alleen in 2012, maar ook in de jaren daarna. Collega Van Wikselaar zal hierover straks met een amendement komen.

Wij verzoeken Gedeputeerde Staten in overleg te treden met RTV Utrecht om te bezien of de bezuinigingen die worden opgelegd anders kunnen worden ingevuld. De provincie doet nogal wat aan

promotie en communicatie, met name op het gebied van cultuur en cultureel erfgoed. Wij hebben hier al eens gediscussieerd over het grote aantal slecht bezochte websites van de provincie. Zonder aan de journalistieke vrijheid te komen van RTV Utrecht zou samenwerking op tal van terreinen positief kunnen uitpakken. RTV Utrecht biedt qua bereik de Kalverstraat aan en het zal toch niet zo zijn dat de provincie op Dorpsstraat-Ons Dorp wil blijven zitten? Wilt u dat gesprek met RTV Utrecht aangaan?

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik kan het niet helemaal rijmen. Net zei de heer Dercksen dat de provincie zich toch zeker niet bezig zou houden met soaps en dat soort zaken meer? Wie deed dat ook alweer?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik stel niet voor dat wij weer een nieuwe soap gaan betalen.

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Zijn pleidooi voor RTV Utrecht betreft dus niet allerlei zaken die wij voorheen ook deden met RTV Utrecht, zoals regionale soaps en dat soort zaken?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Soaps en quizzen hoeven allemaal niet. Wij hebben wel een heleboel cultureel erfgoed. Het zou misschien heel goed zijn als de promotie niet via cultureelutrecht.nl gaat, wat € 2 miljoen heeft gekost, maar misschien is het handiger een itempje op RTV Utrecht te draaien. Dan hebben veel meer mensen daar weet van, dan gaan veel meer mensen naar Amerongen en naar Loenersloot, zij betalen entreegeld en dan kan er wat minder belasting betaald worden.

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben het een heel eind met de heer Dercksen eens, maar met een aantal uitspraken, bijvoorbeeld over RTV Utrecht toen het ging over de soap en ook over de aristocratie van Het Utrechts Landschap, maakt hij het allemaal erg groot, terwijl hij net de kern van de zaak mist. Hoe komt hij erbij dat de overheid dat terug kan halen? Henk en Ingrid zouden ook gewoon donateur kunnen worden van Het Utrechts Landschap, net als zoveel andere mensen. Uiteindelijk is het niet zo ontzettend veel wat er aan overheidsgeld in gaat.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Henk en Ingrid betalen al genoeg aan Het Utrechts Landschap en aan belasting, dus of zij willen doneren moeten zij voor zichzelf weten. Wij stellen vast dat Het Utrechts Landschap op tal van terreinen – geluiden daarover zullen wij binnenkort in de desbetreffende commissie laten horen – zich gedraagt als een dictatoriale organisatie, terwijl het besluit van die club gewoon hier hoort te liggen, bij de mensen, bij de politiek. Dat behoort niet bij één directeur te liggen. Een voorbeeld wil ik niet noemen, want dat is een beetje vertrouwelijk. Er komt straks echter nog wel een voorbeeld naar voren en dan zal mevrouw Doornenbal niet anders kunnen dan het met mij eens te zijn.

U kent waarschijnlijk de omschrijving nog wel van het project WelThuis!. Die luidde: "De provincie Utrecht vindt dat ouderen, zieken, mensen met een beperking zo lang mogelijk thuis moeten kunnen blijven wonen. Dit betekent dat voorzieningen op het gebied van wonen, welzijn en zorg moeten worden aangepast." Dat klinkt als een provinciaal PGB (Persoongebonden Budget), dat zult u toch met mij eens zijn. Wat doen D66 en GroenLinks in deze provincie? Het potje van WelThuis! wordt omgekeerd en het wordt gestoken in ecoducten en in de OMU. Geen geld meer voor zieken, ouderen, mensen met een beperking, maar geld voor oversteekende kikkers en konijnen, als ze al oversteken. Geen geld voor zieken, ouderen, mensen met een beperking, maar geld naar de aankoop van, en ik citeer uit het businessplan van de OMU, "geld naar overjarige gronden en panden". Ondernemertje spelen voor rekening van de belastingbetaler.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Er wordt hier natuurlijk een mooie karikatuur gemaakt, maar als wij het hebben over WelThuis!, dan heeft een van de redenen dat wij dat niet meer voortzetten te maken met het kiezen vanuit kerntaken. Wat wij bij WelThuis! deden was alsmaar zeggen: wij gaan via allerlei projecten dingen in het leven roepen. Wat bleek elke keer bij WelThuis!? Die projecten werden niet overgenomen

door gemeenten en de markt. Als je als provincie een stimulator wilt zijn, dan moet je natuurlijk wel aan het einde van zo'n project voor ogen hebben dat als het project geslaagd is, de andere partijen zeggen dat zij het overnemen. Dat was steeds wat je niet zag bij WelThuis!. Vanuit de kerntakendiscussie hebben wij daarin echter heel duidelijke keuzes gemaakt. Dus ik snap het verhaal van de heer Dercksen niet helemaal.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Als wij de discussie gaan voeren over de kerntaken, dan ben ik het misschien nog wel eens met mevrouw Versteeg dat dit niet bij de provincie thuis heeft gehoord. Ik stel echter vast dat het potje er was en dat het geld beschikbaar was voor dit onderwerp. Mevrouw Versteeg gaat het niet gebruiken; zij heeft liever een ecoduct.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Dat is een verschil van keuzes vanuit de kerntaken.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik was gebleven bij de OMU. Ondernemertje spelen voor rekening van de belastingbetaler, alsof wij met de nieuwe provincie nog niet genoeg in vastgoed hebben belegd. Wij gaan € 15 miljoen besteden aan de aankoop van – het staat er echt – overjarige gronden. Wat zijn in hemelsnaam overjarige gronden? Hoe kun je precies zien of grond overjarig is? Dat doet mij een beetje denken aan de reclame van dat elektriciteitsbedrijf, waar mensen aan het stopcontact ruiken of de stroom niet bedorven is. Ik kan misschien wat gemist hebben in 25 jaar vastgoed, maar misschien zegt dit wel iets over de kwaliteit van het plan van de OMU. Wat is nu de reden dat de belastingbetaler wordt opgezadeld met vastgoed, waarvan de eigenaar klaarblijkelijk niet bereid is voldoende af te schrijven en zich te conformeren aan de marktomstandigheden? Banken willen dit vastgoed niet financieren. Waarom moet de belastingbetaler dat doen? Dat kan toch niet de bedoeling zijn?

Tot slot. Religie. Daar heeft u op gewacht. U heeft het in mijn betoog al gemerkt: geen duurzaamheid. Waarschijnlijk ben ik vandaag de enige. De PVV heeft namelijk de gewoonte de dingen bij de naam te noemen. Als het gaat over energie, dan noemen wij dat energie. Als het gaat over het klimaat, dan noemen wij dat klimaat. Als het gaat over het milieu, dan noemen wij dat milieu.

De heer BARNEVELD BINKHUYSEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben de heer Dercksen nu tien minuten horen uitleggen wat er allemaal verkeerd gaat in deze provincie.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Daar ben ik voor aangenomen.

De heer BARNEVELD BINKHUYSEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik moet toegeven dat hij vaak de kern van de zaak raakt en dan zijn wij het helemaal met elkaar eens. Ik vraag mij zelfs af, als ik hem zo hoor praten, waarom hij niet bij de coalitie zit. Hij steunt eigenlijk het hele coalitieakkoord. Als hij dat goed heeft gelezen, dan ziet hij dat wij eigenlijk aan zijn wensen voldoen. Wij zijn heel kritisch geweest op wat er allemaal gebeurt in deze provincie. Er zijn allerlei zaken teruggedraaid, waarvan wij menen dat die niet tot de kerntaken behoren. Ik denk dus dat dit koren op de molen van de heer Dercksen is. Hij brengt het hier natuurlijk wat aantrekkelijker naar voren en hij maakt er een mooi verhaal van. Hij heeft hier echter nog niet geschetst hoe de PVV de toekomst van deze provincie ziet en hoe zij het beleid daarop wil afstemmen. Dat er allerlei zaken niet goed gaan? Wij steunen de PVV daarin. Ik zou echter graag vernemen hoe de PVV de toekomst voor onze provincie voorziet in deze tijd, een buitengewoon lastige financiële tijd. Ik heb dat al geschetst in mijn verhaal.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb het net gehad over de OMU. Dat is een project dat echt wordt omarmd door dit college. Het zijn geen zaken uit het verleden, waarover wij nu zeggen dat wij daarmee ophouden. Ik wil het nog wel hebben over de Vrede van Utrecht, over kunsteducatie en allerlei andere gekkigheid. Er is dus echt wel een groot verschil tussen de VVD en de PVV. Straks zullen wij bij de economische paragraaf en bij het landbouwbeleid zeggen waar het naartoe moet. Dit podium, bij de begroting en de najaarsnota, is wat mij betreft het moment om kritiek te uiten.

Wij hadden het over duurzaamheid. Wij noemen de dingen graag bij de naam en plakken niet overal "duurzaam" voor. Mensen vragen mij wel eens: "Vinden jullie het niet goed om zuinig met fossiele brandstoffen om te gaan?" Natuurlijk is het goed zuinig met fossiele brandstoffen om te gaan. Isoleren is hartstikke goed. Dat hoeft echter niet gesubsidieerd te gebeuren.
De duurzaamheidssekte die ons land teistert, ook via de EU, is iets waar wij helemaal niets mee hebben. Iedereen die bijvoorbeeld maar een heel klein beetje gezond verstand heeft, weet dat die malle windmolens geen enkele structurele bijdrage kunnen en zullen leveren aan ons energievraagstuk of aan het klimaatvraagstuk, als er überhaupt sprake is van een vraagstuk. Het zijn iconen en machtssymbolen van de duurzaamheidskerk. Die molens worden gemaakt van metalen die net zo uitputtelijk zijn als fossiele brandstoffen. Ze verstoren de habitat. Ze hakken vogels in de pan, zeg ik tegen de heer Van der Steeg. Ze verpesten het landschap. Daarnaast tast het onze welvaart aan, want die molens draaien op subsidie. Logisch, want in slechts 20% van de tijd leveren die molens stroom. Als er in de media gesproken wordt over het nominale vermogen van die molen, van het aantal huishoudens dat kan worden voorzien door die molens, dan moet je daar echt 80% aftrekken.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil graag een vraag stellen aan collega Dercksen, die niet kan nalaten op te merken dat al die duurzame energie alleen maar gesubsidieerd is. Kennelijk is het alleen zijn achterban die belasting betaalt. Dit terzijde. Heeft de heer Dercksen een idee hoeveel er aan fossiele brandstoffen gesubsidieerd wordt in bijvoorbeeld 2010?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Zullen wij dan eerst de discussie voeren over de vraag wat wij subsidie vinden en wat er achter "subsidie" staat in het woordenboek?

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! In 2010 werd er ongeveer € 5.8 miljard subsidie verleend aan vrijstellingen voor kerosine, scheepvaartbrandstof, vrijstellingen voor grootgebruik van gas en voor investeringen om fossiele brandstoffen te winnen tegenover € 1.5 miljard subsidie aan duurzame of vernieuwbare energie, zoals dat tegenwoordig ook wel wordt genoemd. Dat is toch een verschil. De heer Dercksen noemt dat nooit. Hij klaagt alleen maar over de subsidie die gaat naar de duurzame energie. Hij zegt er nooit bij, ook niet naar zijn kiezers toe, dat een viervoud daarvan wordt besteed aan steun aan de klassieke fossiele energie.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Waarom zeg ik dat niet? Omdat het onzin is. Die getallen die de heer Nugteren noemt, zijn vrijstellingen en geen subsidies. Rode diesel valt onder een lager of onder geen tarief van de belasting. Het valt niet onder een subsidiepotje dat de heer Nugteren graag ziet. Hij goochelt met cijfers. Het is niet waar.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ik bestrijd dat het gegoochel met cijfers is. Laten wij het dan zo stellen. Het is dat de overheid per jaar ongeveer € 6 miljard geen inkomsten heeft, op basis van fossiele energie. Dat is hetzelfde als subsidie, omdat er een bewust beleid achter zit.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Als wij de inkomstenbelasting verhogen naar 100%, dan mist men ook een heleboel inkomsten. De heer Nugteren moet echt de definitie van "subsidie" nog eens nakijken.
Ik was gebleven bij de windmolens. Wij vinden dat onder andere slecht voor de welvaart, want het kost een heleboel subsidie, echte subsidie. Het tast echter ook het welzijn van omwonenden aan. Straks zijn de inwoners van Houten, Wijk bij Duurstede en in Zuilen de klos; geofferd voor het altaar van de linkse kerk. In een straal van twee kilometer, zo stellen de universiteiten van Gothenburg en Groningen samen met het UMC Groningen vast, ontstaat er ernstige geluidsoverlast, vooral 's nachts. Een ander citaat uit het rapport: "Mensen vinden windturbinegeluid vijf maal hinderlijker dan even sterk verkeersgeluid." Schrijft u even met mij mee. Misschien zou de provinciale commissie voor de leefomgeving deze feiten ook eens onder ogen willen zien alvorens haar dogma's aan ons op te leggen, want wij zitten niet op haar adviezen te wachten. Wat ons betreft, wordt die commissie morgen opgeheven.
Gedeputeerde Staten faciliteren die molens. Ik weet het: noodgedwongen via het Rijk. Er staat

echter geen sanctie op het niet plaatsen van die windmolens. Laat die molens met rust. Kom op voor hun belangen. Uit ervaring kan ik vertellen: dat is niet zo moeilijk. Ik zou degenen die in de gemeenteraden zitten, hier of elders, willen oproepen voor die burgers op te komen.
Tot slot. Het hele klimaatalarmisme is gebouwd op drijfzand. Het leidt slechts tot de wereldwijde herverdeling van welvaart, het weggeven van onze welvaart. De PVV zal zich daar onophoudelijk tegen blijven verzetten, ook hier in het provinciehuis.

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik dacht al: wat hoor ik toch een geruis. Dat zijn vast de windmolens die vlakbij staan.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Is mevrouw Doornenbal bereid het rapport te lezen van de universiteiten van Groningen en van Gothenburg. Ik zit geen sprookjes te vertellen. Mensen hebben echt overlast en mevrouw Doornenbal bagatelliseert dat. Dat moet zij echt niet doen.

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik bagatelliseer niks, maar door gewoon regelmatig bij die windmolens in de buurt te zijn, dan hoef ik het niet te lezen; dan kan ik het gewoon zelf constateren. Ik ben helemaal geen windmolenfan. Wij hebben het er hier in huis al regelmatig over gehad, maar wij moeten het ook niet allemaal overdrijven.

Wij spreken met elkaar vandaag over de najaarsrapportage 2011 en de begroting 2012. Het is heel prettig dat de financiële stukken steeds beter leesbaar zijn voor ons. Complimenten wil ik geven aan Gedeputeerde Staten en de organisatie en iedereen in dit huis die daaraan een bijdrage levert.
In het voorjaar hebben de coalitiepartijen een akkoord bereikt, waarin keuzes zijn gemaakt:

- Een keuze om een korting van 15% toe te passen op de bijdragen van onze structurele subsidieontvangers. Wij ontvangen ook 15% minder uit het Provinciefonds.
- Een keuze om ons te beperken tot de kerntaken en dus ook – hoe vervelend ook voor een aantal taken – met een aantal taken te stoppen.
- Een keuze om de kop die de provincie bovenop de wettelijke taken voegt af te bouwen.
- Een keuze om het extra geld dat beschikbaar komt door ombuigingen in te zetten op beleidsintensiveringen.

De discussie hierover hebben wij in de Staten al eerder gevoerd en die hoeven wij niet over te doen. Vandaag moet het gaan over de financiële vertaling van die coalitieplannen in de begroting voor 2012. Dat de korting van 15% en de afbouw van taken veel opschudding zou geven bij diverse subsidie ontvangers was natuurlijk te voorspellen.

Het CDA wil een betrouwbare en rechtvaardige provincie. Tijdens de onderhandelingen met de coalitie hebben wij afgesproken dat ongewenste effecten die zichtbaar werden, opnieuw bezien zouden kunnen worden. Via brieven, gesprekken en de hoorzitting – ere wie ere toekomt: de PvdA – die georganiseerd is om de organisaties in te gelegenheid te stellen met ons te spreken over de effecten van het voorgenomen beleid. Het CDA is heel blij met de wijze waarop Gedeputeerde Staten, en in het bijzonder gedeputeerde Pennarts, de handschoen hebben opgepakt naar aanleiding van die reacties en met de reparatievoorstellen die wij vorige week mochten ontvangen. Wij steunen Gedeputeerde Staten in de voorstellen om ongewenste effecten te voorkomen en bijdragen aan een zorgvuldige afbouw van een aantal subsidies.
Een leermoment is dat instellingen en organisaties die gesubsidieerd werden door de provincie heel duidelijk moeten weten welke subsidie zij ontvangen, in welk kader dat ontvangen wordt en of zij een structurele of een incidentele subsidie ontvangen. Persoonlijk vond ik het nogal raar om te constateren dat het bij een heel aantal organisaties, maar ook bij Provinciale Staten, niet altijd duidelijk is hoe dat zit. Een puntje om te onthouden en aan te werken.
Een ander leermoment, maar dan in positievere zin, is dat wij kunnen constateren dat er kracht ontstaat door ons te focussen op de kerntaken; kracht bij zowel de provinciale organisatie als bij de maatschappelijke partners. Bij de provinciale organisatie ontstaat er kracht, omdat wij ons focussen: datgene doen waar wij voor zijn, niet anderen in de weg lopen en de zaken die wij doen ook goed doen. Bij de maatschappelijke partners die minder ontvangen ontstaat creativiteit en ondernemerschap. Ook dat is kracht.

Voor het overgrote deel zijn wij uitermate tevreden met deze begroting. Er is een heel klein punt – als het gaat over zo'n miljoenenbegroting, is € 10.000 niet zo'n groot punt – waar wij bij de behandeling van deze begroting uitgebreid stilgestaan hebben in onze CDA-fractie. Inmiddels heb ik na consultatie van een aantal collega's kunnen constateren dat wij op vrij brede steun kunnen rekenen bij onze motie. Daarin vragen wij om Op weg naar het Lagerhuis, de debatwedstrijden te continueren voor de komende vier jaar.

Motie M5 (CDA, VVD, 50PLUS, SGP, GroenLinks, ChristenUnie, D66, PvdD, PvdA):
"Op weg naar het Lagerhuis"

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 31 oktober 2011, behandelende de begroting;

constaterende dat:
het budget voor de bijdrage met betrekking tot de debatwedstrijden van "Op weg naar het Lagerhuis" niet meer in de begroting opgenomen is;

overwegende dat:
- *in deze debatwedstrijd door scholieren over provinciale stellingen gedebatteerd wordt;*
- *de scholieren in de voorbereiding op deze debatten veel over de provincie en het provinciale beleid leren;*
- *jaarlijks ruim 300 leerlingen aan deze debatwedstrijden meedoen;*
- *de debatten eraan bijdragen dat de provincie dichterbij komt voor deze leerlingen;*
- *"Op weg naar het Lagerhuis" in de voorbije jaren een prima bijdrage heeft geleverd aan de betrokkenheid van jongeren bij de provincie Utrecht;*

verzoeken Gedeputeerde Staten:
de samenwerking tussen "Op weg naar het Lagerhuis" en de provincie Utrecht de komende 4 jaar te continueren.

En gaan over tot de orde van de dag.

Naast het beoordelen of de financiële vertaling door Gedeputeerde Staten van de plannen van Provinciale Staten voldoende is, is deze begrotingsbehandeling ook een moment van vooruitkijken en beschouwen. Wij leven in een heel roerige tijd van economische en financiële crisis, waarin de overheid een stevig terugtredende beweging maakt. Dat betekent dat er meer gevraagd wordt van de samenleving zelf. Minder overheid en meer eigen kracht in wijken en buurten. Mensen de ruimte geven om verantwoordelijkheid te nemen in hun omgeving. Niet van bovenaf sturen, maar samenhangende en sociale structuren van onderaf laten ontstaan. Het CDA is ervan overtuigd dat die kracht van de samenleving binnen verenigingen, in wijken, in kerken en in buurten zal laten zien dat de mensen zelf ervoor zorgen dat het prettig wonen, leven en werken is in hun buurt. Dat zij zelf signaleren dat de mevrouw van nummer 3 moeilijk ter been is en met die gladheid enorm geholpen is als de boodschappen door de buren gedaan worden. En dat zij zelf heel goed in staat zijn elkaar aan te spreken op vervelend gedrag. De kracht van betrokkenheid van mensen en de wil om een steentje bij te dragen aan je omgeving maakt de wereld een klein beetje mooier. Dat is wat ons betreft de meerwaarde van minder.

Ik had het zojuist over een roerige tijd. Dat geldt ook voor de plannen die dit kabinet heeft voor de bestuurlijke inrichting van Nederland. De provincie Utrecht zou samen met Noord-Holland en Flevoland moeten opgaan in een randstadprovincie. Het CDA vindt ook dat efficiënt samenwerken moet en samenwerking op inhoudelijke dossiers heel belangrijk is, zoals Het Groene Hart, de toekomstige woningbouwplannen in de Randstad en een goed openbaar vervoer, maar om bij voorbaat al te stellen dat die verbetering er alleen komt als de drie provincies fuseren is veel te kort door de bocht. Het CDA vindt het belangrijk dat alle overheden doen waarvoor ze zijn: afgebakende taken en elkaar niet in de weg lopen. Wij steunen de plannen van het kabinet voor het verminderen van de bestuurlijke drukte. Terug naar het Huis van Thorbecke: drie rechtstreeks door de burgers gekozen bestuurslagen: Rijk, provincies en gemeenten. Klaar met de besturen van stadsregio's en met de deelraden, want dat maakt Nederland er niet overzichtelijker op. Dus alstublieft geen aparte infra-autoriteit weer in het leven roepen, want daarmee wissel je het ene niet rechtstreeks gekozen en te controleren gedrocht, zoals een WGR+, in voor het volgende. Wij vonden het maar raar dat de minister heel snel, al binnen twee dagen, na het sturen

van zijn brief over de bestuurlijke inrichting aan de Tweede Kamer, de zin dat de BDU-gelden naar het Provinciefonds gaan uit de brief heeft laten halen. Wij vrezen dat het intrekken van deze cruciale zin de basis legt voor een extra bestuurslaag voor infrazaken, zoals bus- en tramlijnen, waarvan niemand in deze provincie beter wordt. Ook de stad Utrecht niet. Of zou het Utrechtse stadsbestuur geen moeite hebben om volledig overschaduwd te worden, zowel bestuurlijk als financieel, door Amsterdam? Wij hebben het idee dat met de schaal van Utrecht voor het openbaar vervoer helemaal niets mis is, dus waarom zouden wij dat moeten veranderen.

Laten wij weer terugkeren naar de zaken waarop wij een directere invloed hebben. Dat is namelijk een stuk minder frustrerend en een stuk productiever. Het CDA ziet uit naar de discussies die wij komend jaar zullen voeren over de ontwerpstructuurvisie. Waar het tot nu toe ging over "past dit concept binnen de afgesproken kaders" en "is het van voldoende kwaliteit om als conceptplan de provincie in te gaan", zal het volgende zomer gaan om de politieke keuzes: waar staan wij bouwmogelijkheden toe, waar gaan wij ruimte bieden aan andere nieuwe ontwikkelingen? Waarschijnlijk worden ook de andere politieke partijen al volop bestookt met wensen van gemeenten en maatschappelijke organisaties. Wij benutten de komende tijd voor gesprekken en bezoeken, zodat wij onze afwegingen kunnen maken. Het is aan ons als provinciaal bestuur om zorgvuldige afwegingen te maken tussen kwaliteit van het landschap en de behoefte aan woningen, de mogelijkheden voor ondernemers om hun bedrijven te ontwikkelen en daarbij ook oog te houden voor omwonenden, ons milieu en de dieren. De gesprekken die wij hierover gaan voeren, zullen hopelijk vooral gaan over deze grote onderwerpen en niet over de punten en komma's. Deze Staten lijken zich daar namelijk nogal goed bezig mee te kunnen houden. Het gaat onze inwoners van de provincie namelijk niet om die details. Zij willen helderheid over de toekomst van de polder Mijdrecht als zij in Waverveen wonen of over de uitbreidingmogelijkheden in Zegveld die ontstaan als de kaassmelterij verhuist naar het industrieterrein. De ondernemers op de Zuidwenk van Bunschoten-Spakenburg willen weten of het oude industrieterrein vervangen wordt door een ander. Het gaat de mensen in Langbroek om de veiligheid van de provinciale weg en alle gemeenten en zorginstellingen willen weten welke kant het op moet met de transitie van de jeugdzorg. Laten wij ons vooral beperken tot de hoofdlijnen. Het zou goed zijn als wij ons realiseren dat dit de punten zijn waarover wij duidelijkheid moeten bieden en dat wij onze energie best minder in de details mogen steken. Voor wat het waard is.

Wij zijn benieuwd naar de reactie van Gedeputeerde Staten op ons voorstel met betrekking tot het Lagerhuis en natuurlijk naar het vervolg van dit debat.

De VOORZITTER: De motie is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben nogal getrokken door een opmerking van mevrouw Doornenbal over Groot Mijdrecht Noord. Die mensen zitten al twintig jaar in onzekerheid. Al die tijd heeft het CDA deel uitgemaakt van het bestuur van deze provincie. Nu gaat mevrouw Doornenbal hier lopen verkondigen dat die mensen zekerheid geboden moet worden. Ik kan dat niet goed rijmen.

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Wij kunnen natuurlijk de geschiedenis nog een keer herschrijven en wij kunnen nog een keer laten zien wat er allemaal gebeurd is. Ik wil dat met liefde nog een keer, onder de lunch bijvoorbeeld, vertellen aan de heer Dercksen. Ik denk dat ik wel mag stellen dat het CDA er tot dusver verantwoordelijk voor is geweest dat het daar nu niet onder water staat.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Nog een aanvullende vraag over iets anders. Ik bekeek nog even het verkiezingsprogramma van het CDA van begin dit jaar. Daarin staat dat het CDA voorstander is van het stimuleren van het ondernemerschap binnen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en het natuurgericht ondernemen wil stimuleren. Ik vraag mij af hoe wij dan in hemelsnaam aan Het Utrechts Landschap

zijn gekomen. Anderzijds, naar de toekomst toe, is de vraag of het niet mogelijk zou zijn om delen van de terreinen die Het Utrechts Landschap in beheer heeft elders onder te brengen, omdat het dan effectiever en efficiënter kan. Kan ik dan het CDA, lezende haar verkiezingsprogramma, aan mijn zijde vinden?

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Dat programma is natuurlijk niet sec geschreven op de gebieden waar Het Utrechts Landschap bezig is. Laten wij vooropstellen dat wij het werk van Het Utrechts Landschap erg waarderen. Bij de wijze waarop dat gedaan wordt, kun je vraagtekens zetten. Dat zullen individuele gevallen zijn. Ik kan mij echter ook zomaar voorstellen dat er handelswijzen zijn van bijvoorbeeld de PVV, waar andere mensen ook wel eens vraagtekens bij zetten. Wat ons betreft is het zo dat ondernemerschap in de EHS mogelijk moet zijn. Wij willen ook vooral initiatieven zeker stimuleren die daartoe opbloeien en die het bekijken waard zijn. Ik zit nog even te zoeken waar de heer Dercksen met Het Utrechts Landschap naartoe wil. Wat ons betreft is dat niet echt een punt van discussie.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Het kan een punt van discussie worden bij het CDA. Als ik haar verkiezingsprogramma lees zou dat namelijk moeten kunnen.

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ja, maar dat hoeft niet altijd ten koste te gaan van Het Utrechts Landschap. Natuurlijk moet je kijken wie er op dat moment het beste in staat is om een stuk natuur of landschap te beheren. Wij zullen het er later nog eens over hebben.

De VOORZITTER: Praat u er tijdens de lunch nog maar even verder over.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil mijn betoog graag beginnen met de bekende mop over de muis en de olifant die samen over de brug lopen. "Wat stampen wij lekker, hè", zegt de muis. De grap zit er natuurlijk in dat iedereen meteen ziet dat het niet de muis is die het meeste lawaai maakt. Dat is de olifant. Als je maar genoeg lawaai maakt met z'n tweeën, dan is niet altijd even duidelijk wie er welk geluid maakt. Dit college wil onze provincie vooral inrichten voor olifanten, want als de olifanten het goed doen, zo is de redenering, dan stampen wij met z'n allen lekker. De olifanten waarvoor dit college zich inzet, is het bedrijfsleven. En het is natuurlijk ook erg belangrijk dat het goed gaat met de werkgelegenheid in deze provincie. Grootschalige werkloosheid is voor niemand goed. Dat leidt tot armoede, isolatie, gezondheidsproblemen en verloedering. De SP is er dan ook bepaald geen voorstander van dat wij aansturen op crisis en verval. Dat is wat anders dan dat wij ons alleen nog maar richten op de grote hightech bedrijven, de kenniswerkers, de multinationals, de olifanten. En dat is dit college aan het doen. Is dat erg dan? Ja, dat is erg, en wel om twee redenen.

Ten eerste is het niet voldoende om alleen voor de olifanten te zorgen. Het is zeker zo dat de grote bedrijven een onmisbare rol spelen, maar meer dan 95% van de bedrijven in Nederland is kleinbedrijf. Ruim de helft daarvan is eenmansbedrijf. Zoals wij in de natuur pleiten voor biodiversiteit, moeten wij dat in het bedrijfsleven ook doen. Dat moeten wij doen vanwege de enorme verscheidenheid aan werkzaamheden die zij verrichten en de enorme diversiteit aan mensen die zij aan het werk zetten. Kleine bedrijven hebben wij ook nodig voor vernieuwing; om te voorkomen dat alles samenklontert in kartels met veel te veel macht. Wij moeten dus niet eens zozeer inzetten op het naar Utrecht halen van nieuwe bedrijven, maar juist op het stimuleren en ondersteunen van bestaande kleine bedrijven. Die grote jongens redden zichzelf namelijk wel.

Een tweede reden waarom wij breder moeten inzetten dan alleen op grote bedrijven, is dat het leven niet alleen bestaat uit werken. Wij zijn meer dan alleen "samenwerking". Wij zijn een "samenleving". Wij gaat uit eten met onze vrienden. Wij worden verliefd. Wij krijgen kinderen. Wij gaan met het gezin naar de bossen, naar de bioscoop, naar het museum. Wij denken na over de opleiding die onze kinderen kunnen volgen. Wij zorgen voor onze ouders als zij ouder worden en problemen krijgen met hun gezondheid. Al die dingen doen wij naast ons werk. Dat is waarvan wij fotoboeken aanleggen. Niet over de promotie die wij gemaakt hebben of de nieuwe leaseauto

die wij krijgen. Dat lijkt dit college te vergeten; het college denkt alleen maar aan de olifanten die zo lekker lopen te stampen en ziet niet dat een kudde olifanten veel kapot trapt als je die zijn gang laat gaan. Kijk maar eens wat ze aan het vernielen zijn. De cultuur wordt afgeknepen. Ik heb het al eens eerder gezegd en ik zeg het nog eens: als wij eerst het culturele leven wegbezuinigen in onze provincie en dan nog een paar miljoen investeren in het behalen van de titel Culturele Hoofdstad, dan is dat een recept voor een ramp, voor een culturele spookstad.

De heer BARNEVELD BINKHUYSEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil even ingaan op de dierentuin van mevrouw Mineur. Die olifanten waar zij het over heeft: het is mij volstrekt onduidelijk. Ik zit net te denken: olifanten? Wij hebben helemaal geen grote multinationals in de provincie Utrecht. Wij hebben wel een paar goede bedrijven, en dat is prima. Zij zegt dat met name kleine bedrijven gestimuleerd moeten worden. Dat doen wij ook als wij denken aan de game-industrie, waar juist kleine, opkomende bedrijven gefaciliteerd worden, waar inderdaad nauwelijks wat fatsoenlijks uitgekomen is. Ik begrijp dus die vergelijking met die olifanten helemaal niet en wat het college hierin fout doet. Misschien kan zij het op een andere wijze duidelijk maken?

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Wat ik de collegepartijen heb horen zeggen, is dat dit college insteekt op hightech bedrijven, de kennisindustrie en dergelijke. Naar onze inschatting is het beter om bijvoorbeeld de maakindustrie veel meer te ondersteunen dan nu het geval is. Dat zijn vaak kleinere bedrijven. Dat is niet waar dit college naar streeft. Wij denken dat dat zeker zou moeten.

De heer BARNEVELD BINKHUYSEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Mevrouw Mineur zegt dat dit college streeft naar hightech bedrijven, life science en dergelijke. Bedoelt zij te zeggen dat het verkeerd beleid is om dat te doen? Haalt zij liever juist maakindustrie, met veel meer vervuiling, hiernaar toe? Er is juist een keuze gemaakt om de dingen te doen die wij doen. Ik heb de indruk dat de meeste bewoners daarmee erg tevreden zijn.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Het punt dat ik wil maken, is dat wij te eenzijdig bezig zijn met onze focus op kennis, op de hoogopgeleiden. Er zijn meer mensen in onze provincie dan hoogopgeleiden. Het is wel degelijk belangrijk dat wij ook voor hen werk stimuleren.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik vermoedde al dat mevrouw Mineur daar naartoe wilde met het begin van haar verhaal. Het is echter toch raar als je niet de kracht van je regio benut? Dat is de kenniseconomie. De fout die de SP elke keer lijkt te maken, is te vergeten dat investeren in de kenniseconomie ook heel veel werkgelegenheid voor lageropgeleiden genereert. In die bedrijven moeten ook de kantines beheerd worden, er moet schoongemaakt worden, de post moet geleverd worden. Banen voor lageropgeleiden worden daarmee dus ook gegenereerd. Ik snap het punt van de SP daarin niet.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Het punt dat ik probeer te maken is dat het niet nodig is de subsidies en de stimulering te richten op de bedrijven die het zelf al uitstekend doen. Laten wij zorgen voor de mensen die steun nodig hebben. Mijn punt is dat dit beleid te eenzijdig is.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Om te beginnen is het per definitie helemaal geen subsidiekwestie, integendeel. Wat wij als provincie doen, is vanuit onze kerntaken ervoor zorgen dat wij een aantrekkelijk vestigingsklimaat hebben voor die bedrijven. Die bedrijven vestigen zich hier en de rest gebeurt vanzelf. Daar komt geen subsidie meer aan te pas. Volgens mij klopt de redenering van mevrouw Mineur niet helemaal.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Waarop ik onder andere doel is dat wij wel investeren in grote festivals en dergelijke, maar niet in bijvoorbeeld kleine cultuurprojecten en cultuureducatie voor jongeren.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Dit is niet correct. Er wordt wel degelijk geinvesteerd in kunst- en cultuureducatie. Daarnaast, als je Utrecht op de kaart wilt zetten, dan moet je in festivals investeren. Dan heb je het over festivals met een nationale of internationale uitstraling.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dat is precies mijn punt. Dat soort dingen is belangrijk voor grote bedrijven, maar veel minder voor de mensen die al in deze provincie wonen en die het op dit moment erg moeilijk hebben. Als wij het toch hebben over kerntaken, dan lijkt het mij goed dat er eerst goed gezorgd wordt voor onze inwoners en niet voor bedrijven die hier nog niet zitten.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik constateer dat er hier discussies over economie en over wat je doet als provincie voor cultuur door elkaar heen lopen. Dat lijkt mij een heel warrige discussie. Ik beperk mij even tot de economie. Ik denk dat ik daarover gezegd heb wat ik wilde zeggen.

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Stel dat wij hier een mooi festival krijgen in Utrecht, bijvoorbeeld in Vleuten. Dan moet daarvoor een grote tent komen. Wie bellen wij daarvoor? Dan bellen wij De Kruijf in Houten. Hartstikke mooie werkgelegenheid. Wij moeten ook een podium hebben. Dan komen er timmermannen bij. Laten wij eerlijk zijn: dat zijn natuurlijk zaken die juist de werkgelegenheid bieden aan de mensen die niet heel lang op school gezeten hebben. Dat moet mevrouw Mineur toch onder ogen zien.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik zou graag een rapport zien, waarin dit goed uitgespit wordt. Naar mijn idee zijn wij vooral bezig met een beleid dat gebaseerd is op ideologie en niet op feiten.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Even een reactie op wat hier gezegd wordt. Ik zal niet ontkennen dat als bijproduct van provinciaal economisch beleid er ook wel werkgelegenheid voor lagergeschoolden ontstaat. Natuurlijk, gelukkig maar. Dat is echter heel wat anders dan dat je gericht insteekt op de grote problemen op dat gebied. Er komen de komende periode als gevolg van wijzigingen in de Wet sociale werkvoorziening bijvoorbeeld duizenden mensen op straat te staan. Je zou mogen verwachten van deze provincie, ook van deze provincie, in samenspraak met de gemeenten dat zij heel gericht insteekt op het voorkomen dat die mensen op straat komen te staan. Dat ben ik volkomen eens met mevrouw Mineur: er zou veel meer accent kunnen komen te liggen op dat terrein van de werkgelegenheid.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik dank de heer De Kruijf. Daarbij kan ik mij volledig aansluiten.
Ik had het zojuist over zaken die wij aan het verliezen zijn en ik had het over een culturele spookstad. Dat is een verarming van het culturele leven of, voor de ondernemers onder ons: het draagt niet bij aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Ten tweede: de natuur krijgt het flink voor de kiezen. Nog afgezien van de voorstellen over megastallen van dit college is er natuurlijk nog het Akkoord van Utrecht, waarin driekwart van de geplande EHS wordt opgegeven ten gunste van de landbouw. Aan de rode kaart die deze provincie kreeg voor biodiversiteit laat het college zich niets gelegen liggen.
Verder moet het milieu harde klappen verdragen. Dat komt bijvoorbeeld door de uitstoot van stikstof, ammoniak en fijnstof uit de groeiende bedrijvigheid. Ook de snelwegen worden verbreed en doordat al die auto's harder rijden, is dat goed voor de luchtkwaliteit, zo is dan de redenering. Dat wij mensen uit de auto's en op fiets moeten krijgen en in het openbaar vervoer lijkt even vergeten te worden.

Bibliotheken staan op de tocht; niet alleen door onze bezuinigingen, maar ook door de bezuinigingen van de gemeenten, die het water wel tot aan de lippen staat. De kindertjes van al die hoogopgeleide kenniswerkers kunnen hun boeken misschien zelf betalen, maar lang niet iedereen heeft dat geld. Gezinnen krijgen van alle kanten klappen. Als je desondanks wilt dat iedereen zich kan ontwikkelen, dan is het van belang bibliotheken open te houden. Wij zullen de motie die de SGP hierover gaat indienen, dan ook van harte steunen.

Sociale woningbouw. Het afgelopen jaar zijn er 423 huurwoningen gebouwd en 222 koopwoningen. Dat is veel te weinig voor de behoefte die er in deze provincie is. De gedeputeerde heeft gezegd dat hij zich zal opwerpen als regisseur voor de regio Eemland. Wat ons betreft moet hij

dat doen voor de hele provincie. Verder willen wij graag de aantallen gerapporteerd hebben in de jaarstukken. Daarop horen wij graag een toezegging.

De SP deelt de aanpak die dit college kiest absoluut niet. Deze aanpak steunt diegenen die onze steun het minst nodig hebben en laat die mensen die het alleen niet redden in de kou staan. Daar komt bij dat dit college kiest voor zware bezuinigingen, terwijl dat niet nodig is. Ja, er wordt wel op het Provinciefonds gekort, maar dat kunnen wij gemakkelijk lijden. Om te beginnen kunnen wij de bedrijfsvoering een heel stuk zuiniger gaan maken, bijvoorbeeld door geen € 100.000 uit te trekken voor de inrichting van de werkkamers van gedeputeerden of door medewerkers niet anderhalf jaar lang op een hotelkamer te laten wonen. Wij kunnen verder bezuinigen op prestigeprojecten, zoals de Culturele Hoofdstad of de Vrede van Utrecht. Mijn fractie mag ook graag een festival bezoeken, maar ons gemeenschapsgeld steken wij veel liever in projecten waar de hele provincie plezier van heeft.
Tot slot vinden wij dit het moment om in te teren op de reserves. Wij zien ook dat wij in zwaar weer zitten. Laten wij nu dan gebruik maken van het geld dat wij voor dit soort gelegenheden opzij hebben gezet. Dat kan ook gemakkelijk. Financiële mensen op het provinciehuis hebben doorgerekend welke risico's wij lopen. Al die bedragen bij elkaar opgeteld blijken wij niet een keer te kunnen betalen, maar 2,7 keer. Wij denken dat wij daar best een paar procent van kunnen inzetten. Als dat nu niet kan, wanneer dan wel?

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik vraag mij af hoe goed mevrouw Mineur de begroting heeft bestudeerd. Wij hebben in de commissie BEM hierover een opmerking gemaakt en ik neem haar even mee naar bladzijde 130 van de begroting. Daar staat dat het weerstandsvermogen inderdaad 2,7 is. Nu hebben wij gezien dat in 2011 het weerstandsvermogen op 4 stond. Dat werd beoordeeld met uitstekend, uitmuntend. Nu beoordelen wij het met een ruime voldoende. Dat is terecht. Als zij echter kijkt op bladzijde 128, dan zie je daar de risico's met een toelichting. Wij zien dat bij Treasury de 'kans van voorkomen' naar 1,5% is gegaan, terwijl dat vorig jaar nog op 2% stond en dat terwijl wij eigenlijk in een nieuwe schuldencrisis zijn beland. D66 heeft aangegeven zich daar niet helemaal senang bij te voelen. Wij hebben namelijk de indruk dat het hele weerstandsvermogen daarop nog niet is aangepast. Die 2,7% zou dus wel eens veel lager kunnen zijn als je de nieuwe crisis die op ons afkomt meerekent. Zo bezien wordt de SP helemaal op haar wenken bediend en komen wij uit op een weerstandsvermogen dat misschien wel eens nodig zou kunnen zijn, zeker gezien de komende tijd. Wat is de reactie van mevrouw Mineur daarop?

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De vraag die aan de orde is, is: hoe kwetsbaar is de provincie financieel gezien? Als je kijkt naar de begrotingsoverschotten en naar de systematiek van dit college, dan kun je niet anders dan concluderen dat de financiële situatie buitengewoon gezond is en nog gezonder wordt. Er is geen enkele aanleiding op dit moment zulke drastische maatregelen te nemen als nu door het college worden genomen. In de commissie BEM gaf de gedeputeerde aan dat hij geen idee heeft wat er op ons afkomt en dat hij de omvang niet kan aangeven. Ik zal maar zeggen: de mens lijdt het meest van het lijden dat hij vreest. De positie is erg gezond en er is geen aanleiding om in die kwetsbaarheid voldoende argumentatie te vinden om dit soort bezuinigingen door te voeren. In dat opzicht ben ik het volkomen met mevrouw Mineur eens.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dit laat ik even bij de heer De Kruijf. De opmerking die ik wilde maken, is dat wij niet opeens zeggen: schuif het allemaal maar weg. Wat wij inzetten is een paar procent. Dat zal ik zo meteen laten zien, want wij komen daarover met een amendement.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil nog wel een opmerking maken over de interruptie van de heer De Kruijf. Ik vraag mij af of hij dan oogkleppen op heeft en of hij zijn ogen sluit voor de crisis waarin wij nu beland zijn. Die is namelijk nog niet meegenomen in deze begroting.

De heer DE KRUIF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik ging laat naar bed, maar met die oogkleppen

valt het nog wel mee. Waar ik mee te maken heb, zijn de feiten uit deze begroting. De gedeputeerde Financiën kan in de verste verte niet aangeven wat er op ons afkomt en weet ook niet in welke omvang iets op ons afkomt, maar hij staat tegelijkertijd wel concreet zeer snijdende maatregelen voor. Dat is een methodiek die mij sowieso niet aanspreekt en die volstrekt niet gelegitimeerd kan worden vanuit de financiële omstandigheden van deze provincie.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Je kunt immers toch veel beter zorgen dat je voorbereid bent op eventueel grote uitgaven, die zeker te verwachten zijn – alle signalen wijzen daarop – dan nu maar gewoon te blijven uitgeven om straks echt in de rode cijfers te belanden? Dat is toch gewoon gezond boekhouden?

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben er nooit voor gepleit zomaar te blijven uitgeven. Ik heb eerder wel gezegd dat ik het vanzelfsprekend vind dat je af en toe de subsidies tegen het licht houdt en dat je vooral nuchter kijkt naar je eigen financiën. Als het echter gaat om grote ingrepen in grote haast, zonder een stuk zorgvuldigheid daarbij in acht te nemen voor de degenen die daarbij getroffen worden, dan is daar geen legitimatie voor vanuit hetgeen zich nu financieel in deze provincie afspeelt.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil nog graag een reactie horen van mevrouw Mineur of het weerstandsvermogen van 2,7 nog niet berekend is op de volgende crisis. Hoe kijkt zij daar tegenaan?

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Het belangrijkste punt dat ik wil maken, is dat wij vooral andere keuzes maken. Wij halen ons geld uit een andere manier van omgaan met de financiën. Ik moet zeggen dat ik de cijfers nu niet paraat heb. Mevrouw Versteeg overvalt mij daarmee, moet ik bekennen. Het belangrijkste punt dat ik maak is dat wij gewoon andere keuzes maken en dat wij minder met geld smijten dan hier in dit huis de gewoonte is.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Dat is geen antwoord op mijn vraag. Het heeft niet zozeer met de cijfers te maken. Nogmaals, ik kan het zo samenvatten dat in het weerstandsvermogen dat in deze begroting staat, geen rekening is gehouden met de tweede crisis waarin wij beland zijn. Dat kan heel gemakkelijk tot de conclusie leiden dat de 2,7 wel eens veel lager zou kunnen zijn. Als dat zo is, staat mevrouw Mineur dan nog steeds achter de uitspraak die zij net deed?

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben op dit moment uitgegaan van de cijfers die ik aangetroffen heb. Als het anders is, dan gaan wij daarnaar kijken.

De heer BARNEVELD BINKHUYSEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! De eerste woorden van mevrouw Versteeg wat betreft de financiën zijn mij uit het hart gegrepen. De PvdA heeft daarover uiteraard andere ideeën. Die ideeën schijnt mevrouw Mineur te delen: eerst maar eens geld uitgeven en dan zien wij wel hoe wij eraan komen. Mijn vraag is echter een andere. Dat betreft cultuur. Mevrouw Mineur zei dat zij het jammer vindt dat er bezuinigd wordt op cultuur. Dat heeft zij omstandig uitgelegd. Vervolgens geeft zij aan dat zij het ook betreurt dat er geld voor Culturele Hoofdstad wordt gereserveerd. Dat verbaast mij, want met name Culturele Hoofdstad is een gebeuren waarbij alle wijken en alle mensen betrokken worden. Dat is een beetje in strijd met wat zij net meldde. Ik kan het niet helemaal rijmen.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Daarin zit helemaal geen tegenstrijdigheid. Met Culturele Hoofdstad is het de bedoeling dat wij ons presenteren aan de wereld als de Culturele Hoofdstad. Als wij op dat moment al een heleboel culturele projecten om zeep hebben geholpen, dan is er weinig te presenteren over. Dan kun je daarvoor een hoop geld reserveren, maar dan valt er gewoon veel te weinig te bekijken.

De heer BARNEVELD BINKHUYSEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Mevrouw Mineur zegt dat Culturele Hoofdstad iets is om ons te presenteren. Dat is niet helemaal waar. Dat zien wij namelijk in andere steden, zoals Lille: daar heeft een versterking plaatsgevonden van de infrastructuur van cultuur en zeker geen afbraak. Ik kan dat dus niet rijmen.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik begrijp niet dat de heer Barneveld Binkhuysen ons niet begrijpt. Aan de ene kant ga je namelijk zagen aan de bestaande poten van de culturele infrastructuur en vervolgens ga je geld wegzetten voor een predikaat dat wij nog maar moeten zien te krijgen. Ik kan dat niet uitleggen. Wat ons betreft is dat een prestigeproject.

De heer BARNEVELD BINKHUYSEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat wij meer punten van onbegrip hebben. Wij komen er nog wel op terug.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! De fractie van de SP heeft een ander voorstel dan wat het college voorlegt. Wat het college voorstelt, is om de meeste subsidies met 15% te korten en een paar projecten helemaal. Een paar andere instellingen hebben hun argumenten blijkbaar overtuigend voor het voetlicht gebracht en zij krijgen juist extra subsidie. Naar het festivalbeleid gaat € 750.000 extra. Tegelijkertijd moet er € 1,75 miljoen gereserveerd worden voor het geval er toch nog problemen opduiken; rechtszaken en zo, een reëel risico. Hoe betaalt het college dat verschil? Dat komt uit de volgende projecten: € 700.000 uit sociale cohesie, € 800.000 uit het flexibel budget projecten Welzijn en € 1 miljoen uit de Stimuleringsregeling Maatschappelijke Ontwikkeling. Wat voor projecten zijn dat? Dat is niet duidelijk. Het stond in de brief die wij afgelopen dinsdag kregen en toen wij er vrijdag navraag naar deden, kregen wij te horen dat de ambtenaar die er iets van weet, niet aanwezig was. Vanochtend om kwart over negen kreeg ik via een telefoontje te horen waar het om ging. Het ging bijvoorbeeld over gelden voor Wajong en jeugdzorg. De fractie van de SP gaat hiermee niet akkoord. Wij gaan niet € 2,5 miljoen halen uit projecten die de sociale samenhang in onze provincie bevorderen om de rechtszaken van de provincie mee te betalen en er extra festivals mee te financieren, zonder dat wij weten wat daarvoor onderuit wordt gehaald. Dus, college graag uitleg, niet alleen voor 2012, maar ook voor de jaren daarna. Wij hebben een amendement achter de hand.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil nog wel even opmerken dat wij begrepen hebben dat het allemaal onderbesteding is geweest en dat het hieraan besteed kan worden. Als er geld niet uitgegeven is, dan is er toch alle reden het te herprioriteren?

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Wij horen heel graag wat het college hierover te zeggen heeft. Gewoon drie regeltjes in een brief is wat ons betreft veel te weinig om zomaar € 2,5 miljoen eruit te trekken.
Wat de fractie van de SP voorstelt is een heel ander verhaal. Wij vinden kunst en cultuur wel kerntaken van de provincie. Ook bibliotheken en cultureel erfgoed nemen wij voor onze rekening. Wij handhaven in ons voorstel dan ook de subsidies van 2011, inclusief de extra subsidies die het college voorstelt. Omdat wij niet lopende de rit subsidies intrekken, hoeven wij niet € 1,75 miljoen in kas te houden voor de frictiekosten.

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik hoor mevrouw Mineur het woord kerntaken noemen. Ik vraag mij af – mede naar aanleiding van wat de heer Lutfula in de commissie BEM heeft gevraagd – of de SP wel bereid is na te denken over waar de provincie zich wel en niet mee moet bezighouden. Ik heb het idee dat de SP wel iets over heeft voor alle taken, waarvan je denkt dat je daar als overheid – welke overheid dan ook – iets aan zou kunnen doen. Hoe ziet mevrouw Mineur dat?

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij ben ik vrij duidelijk. Waarvoor de SP niet kiest, is om de olifanten te steunen; wij willen graag het hele dierenrijk steunen. Dus niet alleen de organisaties en instellingen die zichzelf uitstekend kunnen redden, maar juist ook mensen en organisaties die onze steun nodig hebben en die bijdragen aan het organiseren van de samenhang in onze samenleving. Dat zien wij veel te weinig terug. Integendeel, dit college beschouwt dat niet als een kerntaak, maar zegt: "Ach, dat moeten de mensen zelf maar doen." Ik hoor het mevrouw Versteeg zeggen: "Mensen moeten het onder elkaar maar oplossen." Natuurlijk, als dat onder elkaar opgelost kan worden, dan is dat heel mooi, maar lang niet iedereen kan rekenen op de hulp van de buren, zeker niet als het gaat om langdurige hulp. Ik vind het dan ook een kille bedoening

als wij zeggen: "Probeer het maar door je buren op te laten lossen en als het niet lukt, dan heeft u pech gehad."

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik kan mij heel veel voorstellen bij hoe mevrouw Mineur de samenleving ziet. Ik ben ook heel nieuwsgierig hoe zij de overheid ziet. Wij moeten allemaal opkomen voor de zwakkere mensen, maar is de provincie de geëigende overheid om een groot aantal van dat soort zaken te doen? Ik hoor de SP daar niet over. Ik hoor de SP eigenlijk alleen zeggen: "Wij gaan over alles, want voor mensen die zielig zijn moeten wij in de bres springen." Hartstikke goed. Zijn wij echter als provincie daarvoor de geëigende overheid?

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Allereerst neem ik afstand van het woord 'zielig'. Ik vind deze mensen niet zielig. Het gaat om mensen die zich op een bepaald moment, om wat voor reden dan ook, niet kunnen redden. Daar hoef je niet zielig voor te zijn.
Verder ziet de SP de overheid niet als een soort van hoger opgelegd iets. De overheid zijn wij met z'n allen. Het gaat erom dat wij onder elkaar de verantwoordelijkheid nemen voor iedereen en dat wij niet zeggen: "Zoek het zelf maar uit, zoek zelf maar een oplossing." Wij nemen voor elkaar verantwoordelijkheid en wij zorgen er dus bijvoorbeeld voor dat als de jeugdzorg van de provincie naar de gemeenten gaat, dat zorgvuldig gebeurt en dat wij er echt voor waken dat het goed terecht komt en dat wij het niet loslaten voordat dat het geval is.

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik kan constateren dat als het aan de SP ligt wij ons met alles bezig gaan houden en dat het een heel bestuursverhaal wordt als alle overheden zich met alles bemoeien en elkaar voor de voeten lopen.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dat zeg ik niet. Ik leg juist uit hoe wij dat bij de jeugdzorg doen. Dat gaat in goed overleg. Wij zorgen ervoor dat wij de verantwoordelijkheid nemen voor iedereen in onze samenleving en dat wij geen mensen laten vallen op het moment dat het slecht met hen gaat. Dat geldt voor de jeugdzorg, maar dat zou je ook kunnen doen voor andere organisaties. Die discussie had ik hier graag in de Staten gevoerd, maar die is achter gesloten deuren gevoerd bij het coalitieoverleg. Dan hadden wij kunnen kijken hoe wij dit aanpakken en hoe wij daarmee langzaamaan in overleg gaan. Ik haal nog maar eens de woorden aan van de heer Dittrich, dat je ook bij kunst en cultuur best kunt zeggen dat het misschien anders kan, maar dan moet dat op termijn en dan moet je daar ruimte voor maken.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik hoorde mevrouw Doornenbal zeggen dat zij zeer geïnteresseerd is in de opvatting van de SP over de kerntaken of over de rol van deze overheid en bijvoorbeeld van deze provincie. Misschien is zij ook wel geïnteresseerd in wat wij ervan vinden. Wie zal het zeggen? Ik werd er in elk geval heel blij van, want ik heb haar eerder heel andere dingen horen zeggen. Tijdens een eerder debat gaf zij heel nadrukkelijk aan dat zij volstrekt niet geïnteresseerd is in opvattingen van buiten de coalitie. Zij waren het binnen de coalitie eens geworden en dat vond zij voldoende. Ik moet zeggen dat ik het een verheugende ontwikkeling vind, maar het is jammer dat die niet wat eerder is opgepakt. Dan hadden wij er misschien iets moois van kunnen maken.

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Wij zijn natuurlijk geïnteresseerd. Wij hebben ook in de vorige periode een kerntakendiscussie gevoerd. Namens de PvdA was dat mevrouw Van 't Hooft. Daarover hebben wij hartstikke goede discussies gevoerd. Toen wij het destijds hadden over de kerntaken in de coalitie, ging het erom dat die uiteindelijk uitmaken waar wij het de komende vier jaar met elkaar over hebben en waar wij de financiën in steken. Ik moet heel eerlijk zeggen dat ik mij dan gehouden weet door de coalitiepartners en iets minder aan de oppositie te melden heb.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Er is helemaal niks mis mee als de coalitie de richting bepaalt. Dat lijkt mij vanzelfsprekend. De vraag is echter of voorafgaand aan het maken van die keuze niet even met anderen in gesprek gegaan zou moeten worden, omdat de discussie

nooit afgerond is geweest en vorig jaar boven de markt is blijven hangen. Dat zou je eerst moeten meenemen, alvorens je keuzes maakt. Dat is nooit gebeurd en dat betreur ik. Ik begrijp dat mevrouw Doornenbal dat nu ook een klein beetje betreurt. Zij is wel degelijk geïnteresseerd, maar zij heeft er alleen niks mee willen doen.

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! De heer De Kruijf heeft mij ook horen zeggen dat er eens in de vier jaar een kerntakendiscussie plaatsvindt. Dat is tijdens de coalitieonderhandelingen. Dat is, of wij het leuk vinden of niet, altijd zo. In de vorige periode hebben wij echter met elkaar afgesproken die discussie eens plenair te voeren. Daar hebben wij geprobeerd een aanzet te maken. Wij kwamen er toen niet uit en toen is inderdaad gezegd, met goedvinden van iedereen: "Laten wij het hierbij houden en laten wij kijken hoe het verder gaat."

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil aan de PvdA en aan de SP de volgende vraag stellen: stel nu dat bij de verkiezingen de uitslag zodanig was geweest dat zij beide met andere partijen aan die coalitieonderhandelingstafel hadden gezeten, wat hadden zij daar dan besloten?

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dat is precies wat ik sta te vertellen, namelijk dat wij zorgvuldig omgaan met de inwoners van deze provincie en dat wij ervoor zorgen dat de kernbelangen van mensen en de kernbehoeften van mensen allereerst verzorgd zouden worden. Bovendien hadden wij, als wij al besloten hadden om bepaalde taken af te stoten, besloten om dat zorgvuldig te doen en niet zo van de ene dag op de andere zeggen: dit hebben wij bedacht en u heeft zich allemaal maar aan te passen. Wij hebben eerder de discussie over de bibliotheken gehoord. Daar is van de ene op de andere dag besloten om dat maar gewoon te schrappen. Dat vinden wij een onbetrouwbare overheid.

De VOORZITTER: Was uw vraag ook gericht aan de PvdA, mevrouw Doornenbal?

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil graag eerst een reactie geven op de woorden van mevrouw Mineur. Zij kan wel zeggen "van de ene dag op de andere dag". Als het coalitieakkoord er is, dan leest men dat inderdaad van de ene dag op de andere dag, maar het afbouwen gebeurt niet van de ene dag op de andere dag. Dat wordt zorgvuldig gedaan, zoals in het coalitieakkoord gelezen kan worden.
Ik zal mijn vraag wat scherper stellen. Welke keuzes zou de SP hebben gemaakt of had de SP geen keuzes gemaakt? Zou de kerntakendiscussie van de SP zijn geweest: wij blijven doen wat wij gaan doen?

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik meende dat ik nu zo ongeveer aan het uitleggen was wat de keuzes zijn van de SP. Wij kiezen ervoor die personen en organisaties te steunen die ons nodig hebben en niet organisaties, mensen en bedrijven die het zelf kunnen. Dat is waar wij als overheid voor staan: zorgen dat de samenleving in zijn geheel goed blijft draaien. Wij hebben een overzicht gemaakt – dat kan iedereen zien – en wij kiezen ervoor een aantal dingen af te schaffen. Wij prijzen het college dat het met minder gedeputeerden aan het werk is. Dat is inderdaad een bezuiniging. Daar zijn wij voor. Wij maken vanuit principes en overtuiging duidelijk een andere keuze dan dit college.

De VOORZITTER: Dat lijkt mij heel duidelijk. Voordat wij helemaal in herhaling van standpunten vervallen, geef ik het woord nog even aan de heer De Kruijf.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Onderhandeling is onderhandeling en hoe wij daaruit zouden zijn gekomen weet ik ook niet precies. Als je echter kijkt naar de uitkomst van deze onderhandelingen en je dus mag vermoeden wat de inzet van de partijen is geweest bij deze onderhandelingen, dan kan ik wel garanderen dat wij er niet in drie weken uit waren geweest. Dan was de uitkomst nadrukkelijk anders geweest dan nu het geval is. Los daarvan, en dat heb ik al eerder gezegd, zijn ook wij bereid om subsidies tegen het licht te houden en zijn ook wij bereid om dingen te heroverwegen. Wat de uitkomst geweest zal zijn, weet ik niet precies; anders dan de uitkomst die er nu is uitgekomen. Dat is duidelijk.
De VOORZITTER: Ik stel voor dat wij mevrouw

Mineur de gelegenheid geven haar betoog te vervolgen. Ik zou namelijk graag voor de lunch de eerste termijn van de zijde van de Staten willen afronden.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Wat de SP voorstelt is dus een heel ander verhaal. De SP vindt kunst en cultuur wel kerntaken van de provincie en ook bibliotheken en cultureel erfgoed nemen wij voor onze rekening. Wij handhaven de subsidies van 2011, inclusief de extra subsidies die het college voorstelt. Omdat wij niet lopende de rit subsidies intrekken, hoeven wij ook niet € 1,75 miljoen in kas te houden voor de frictiekosten. Wij kiezen ervoor structurele subsidies te geven en wij geven dus geen extra subsidie voor het festivalbeleid. Ook handhaven wij het economisch beleid op het bestaande niveau; wij gaan dat niet verhogen. Zoals gezegd, de olifanten redden zichzelf wel.
Tot slot haalt de SP een deel van de kosten uit de algemene middelen. Wij dienen een amendement in, waarin wij dit voorstel uiteenzetten.

Amendement A2 (SP): een Sociaal Programma voor Utrecht

Provinciale Staten, in vergadering bijeen op 31 oktober 2011 ter bespreking van de Programmabegroting 2012;

constaterende dat:
het college voorstelt structureel te bezuinigen op posten die niet zouden behoren tot de provinciale kerntaken, zoals cultuur, sport, monumenten, zorg en milieu;

van mening dat:
- *vele instellingen die zorg dragen voor de uitvoering van deze zaken hard getroffen worden door deze bezuinigingen en in een aantal gevallen direct in hun bestaan worden bedreigd;*
- *de voorgestelde bezuinigingen het gevolg zijn van een bewuste beleidskeuze van het college en niet voortkomen uit financiële noodzaak;*
- *de provincie sinds jaar en dag een financiële bijdrage levert aan de nu gekorte instellingen;*

besluiten:
- *de tekst van beslispunt 1 van het Statenvoorstel Programmabegroting 2012 als volgt te formuleren:*
- *"de als bijlage 1 bij het voorstel gevoegde Programma begroting 2012 vast te stellen, met daar in verwerkt de wijzigingsvoorstellen uit de bijlage bij het amendement 'Een Sociaal Programma voor Utrecht', van de SP-fractie.";*
- *de verschillen met het oorspronkelijke voorstel van GS te dekken uit de algemene middelen;*
- *het college op te dragen alle documenten aan te passen die het gevolg zijn van deze beslissing.*

De VOORZITTER: Het amendement is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. Het amendement kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De VOORZITTER: Ik schors de vergadering.

Schorsing van 11.27 uur tot 11.35 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! In een tijd dat het kabinet wil dat Noord-Holland, Utrecht en Flevoland gaan fuseren viert het Genootschap Flevo het zilveren jubileum van de provincie Flevoland met een symposium met de titel "Wie is de Flevolander? Identiteit(en) in nieuw land". In deze tijden van bestuurlijke onrust en onzekerheden wordt een volgend symposium wellicht "Wie was de Flevolander?" en is dat nieuwe land inmiddels historie geworden.
In een tijd dat mijn zoon van 14 bij aardrijkskunde leert, en ik citeer zijn leerboek , "dat het toverwoord 'bereikbaarheid' is bij internationale stedelijke netwerken willen ze internationaal een rol spelen", wordt een onzalig plan voorgesteld om twee infrastructuurautoriteiten op te richten in de Randstad. De Randstad, die in dat aardrijkskundeboek van mijn zoon in 2009 nog in één adem met het Ruhrgebied, na Parijs en Londen, in de Europese top van stedelijke gebieden en belangrijke economische centra werd genoemd. En die plek in de top ook nog heeft. Let wel, hier wordt over de Randstad gesproken, niet over 'een' Noordvleugel Randstad of 'een' Zuidvleugel Randstad.

Voor Donner is het klip en klaar dat de Randstad ook in deze moeilijke tijden moet blijven meedraaien in de Europese top. "Ik verwacht een shake out in de Europese regio's die meetel-

len in de wereld", voorspelde de bewindsman tijdens een gemeenschappelijke bijeenkomst van de stadsregio's Rotterdam en Haaglanden op 25 mei in Den Haag."Waar nu nog twintig relevante regio's zijn, zijn er straks misschien nog maar vijf. Om de Randstad bij de Europese economische top te houden, zijn extra inspanningen nodig", aldus Donner. "De bestuurlijke versnippering van de Randstad is een wezenlijk onderdeel van het probleem", zegt de minister op dezelfde bijeenkomst. Nu, wij weten welke inspanningen er inmiddels zijn verricht om die bestuurlijke versnippering aan te pakken. D66 is van mening dat eerder het tegengestelde wordt bereikt van wat Donner met zijn visie beoogt: een adequaat bestuur van de Randstad als antwoord op de huidige bestuurlijke spaghetti. Juist om de economische concurrentie met andere regio's in Europa en daarbuiten aan te gaan is één krachtige Randstadprovincie nodig en niet het in tweeën delen van de Randstad. De keuze om naast twee provincies twee infrastructuurautoriteiten in te stellen, is onbegrijpelijk vanuit de wens om de bestuurlijke drukte in de Randstad aan te pakken. Donner bestrijdt zo bestuurlijke drukte met bestuurlijke drukte. D66 vindt dit een gemiste kans en zet nog steeds in op een daadwerkelijk slagvaardige Randstadprovincie. Is er niet al tijden lang sprake van een bestuurlijke introvertheid in de Randstad? Alle rapporten van de afgelopen jaren over mogelijke opschaling in de Randstad verdwenen in de bureauladen: geen draagvlak bij besturen in de Randstad of in de Tweede Kamer. Het Rijk wil nu een Randstadprovincie zonder Zuid-Holland, terwijl Zuid-Holland toch een wezenlijk onderdeel is van die Randstad.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Het is een feit dat er geen draagvlak is voor een Randstadprovincie, niet bij bestuurders, maar ook niet bij inwoners. Er is in februari van dit jaar onderzoek gedaan, waaruit blijkt dat 2% van de inwoners van de eventuele Randstadprovincie het voorstel steunt. Is dat voor mevrouw Versteeg niet relevant?

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Op welk onderzoek duidt mevrouw Mineur?

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Het onderzoek van Synovate.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Is dat een onderzoek geweest onder de bewoners?

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Uiteraard.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Wat ik ook nog wil meegeven is dat in de verkiezingsprogramma's, zowel in de Staten als bij de landelijke verkiezingen, alle partijen iets hebben gezegd over die opschaling. Daarom zou ook gezegd kunnen worden dat de mensen toentertijd ook de mogelijkheid hadden om hun keuze daarover uit te spreken. Het zijn de volksvertegenwoordigers die daarover nu een beslissing nemen. Dat er geen draagvlak is voor de keuze die nu is gemaakt en zoals die er nu ligt: tsja. Om echter klip en klaar te stellen dat je niet moet indelen, ben ik niet met mevrouw Mineur eens.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Zou D66 bereid zijn om een referendum te steunen?

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Zoals mevrouw Mineur weet is D66 een enorm groot voorstander van het betrekken van burgers bij het bestuur. Wat ons betreft gebeurt dat in een zo vroeg mogelijk stadium. Dan kun je denken aan preferenda of aan meerkeuzereferenda. Uiteindelijk kun je bijvoorbeeld besluiten met een co-actief referendum. Dat leent zich echter vooral goed op lokaal niveau, omdat daar de afstand tussen burger en bestuur het minst groot is. Ik moet eerlijk zeggen dat het voor mij ook nog een vraag is of dit onderwerp, een Randstadprovincie, zich leent voor een referendum. Een referendum staat of valt namelijk met een goede vraagstelling en een goede informatievoorziening. Daarop kan ik nu niet een-twee-drie een antwoord geven. Ik sta ervoor open, maar of je dat wel of niet moet doen met dít onderwerp, vind ik een heel gevaarlijke.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik hoor mevrouw Versteeg zeggen dat zij een grote afstand ziet tussen de burger en de provincie. Denkt zij niet dat die afstand nog vergroot zal worden wanneer wij de provincies zouden samenvoegen?

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Mevrouw Mineur heeft gelijk als zij zegt dat de afstand tussen burger en provincie groot is. Dat heb ik altijd gezegd. Dat is in deze bestuurslaag zo. Ik denk dat je dat ook niet mooier moet maken dan het is. Dat heeft ook te maken met de onderwerpen die hier leven. Om nu te zeggen dat dat in een Randstadprovincie anders zou zijn, is een mening die ik niet deel, omdat ik vooral de voordelen zie, ook voor de portemonnee van al die burgers, ook voor de portemonnee – zeg ik tegen de heer Dercksen – van Henk en Ingrid. Een Randstadprovincie zou in onze ogen een oplossing zijn voor het probleem dat er veel te veel bestuurlijke drukte is, dat er een niet-effectief en niet-efficiënt bestuur is, dat niet goed democratisch legitimeerbaar is door al die hulpconstructies. Wij zien een Randstadprovincie, maar dan vanuit de gedachte welke problemen je oplost en vanuit de gedachte dat die democratische legitimering heel belangrijk moet zijn en geen simpele optelsom van provincies en dat dit uiteindelijk leidt tot een slagvaardige provincie, die veel minder geld van de burger kost. Daar is het ons om te doen.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik stel vast dat mevrouw Versteeg het met mij eens is dat er een grote afstand is tussen de burger en de provincie, dus in deze bestuurslaag, en dat een Randstadprovincie dat in elk geval niet oplost.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Nee, dat klopt.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Hoe staat D66 überhaupt nog tegenover het referendum? Mevrouw Versteeg zegt dat Henk en Ingrid, om te kiezen voor een herindeling bij de provincies, eigenlijk te dom zijn. Voor Europa zijn Henk en Ingrid te dom. Wat is er nog over van het referendumstandpunt van D66?

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! De heer Dercksen vraagt mij of ik Henk en Ingrid te dom vind. Ik heb dat helemaal niet gezegd. Ik vind Henk en Ingrid helemaal niet te dom. Henk en Ingrid mogen van mij aan al die referenda deelnemen, waarvan wij zeker een voorstander zijn. Als de heer Dercksen goed geluisterd heeft, dan heeft hij gehoord dat ik net heb gezegd dat wij voor preferenda en voor meerkeuzereferenda in een heel vroeg stadium zijn, zeker op lokaal niveau, omdat dat in onze ogen bij uitstek het niveau is, waar je de burgers zo snel mogelijk bij het bestuur betrekt. Ik heb de vraag, een min of meer retorische vraag aan mijzelf, neergelegd of wij ons moeten afvragen of een Randstad zich leent voor een referendum op dít moment.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Mevrouw Versteeg zegt: "Ik heb niks te vragen, behalve dat ik zeg dat ik voor referenda ben, maar of wij dat voor de provincie moeten doen, weet ik niet." Dat is wat mevrouw Versteeg zegt.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik weet dat de heer Dercksen een beetje zwart-wit denkt, maar er zijn allerlei nuances. Een referendum staat of valt met een goede vraagstelling. Op het moment dat je helemaal aan het eind met een min of meer co-actief referendum komt, dan moet je heel goed weten hoe je dat inkleedt met de informatievoorziening en de vraagstelling. Ik vraag mijzelf hardop af of dit onderwerp daarvoor op dit moment bij uitstek geschikt is.

De VOORZITTER: Ik stel voor dat u uw betoog vervolgt.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Flevoland wil niet meedoen, maar Almere zou toch onderdeel moeten zijn van een Randstadprovincie gezien de relatie met Amsterdam en dat heeft natuurlijk gevolgen voor Flevoland. Den Haag en Rotterdam zijn bereid innig samen te werken en Utrecht flirt sinds kort met Amsterdam. Deze grote steden vinden de metropoolregiovorming een goed plan. Van gezamenlijk beleid lijkt nauwelijks sprake, tenzij vanuit eigen belang de positie moet worden veiliggesteld. En zo worden allianties gesloten die niet passen bij de plannen van anderen. Kijkend naar het Zeeuws model, waarmee ik kennis maakte tijdens de enige inhoudelijke, overigens zeer aardige bijeenkomst tijdens het IPO-congres, constateerde ik dat in Zeeland een extraverte bestuurscultuur is ontstaan, omdat de economische omstandigheden daartoe dwongen. Samenwerking van gemeenten, provincie en waterschap: als één optreden naar buiten in het belang van Zeeland. Zou in de Randstad de wet

van de remmende – economische – voorsprong ervoor zorgen dat gemeenten en provincies zo naar binnen zijn gericht? Sinds de 'visie' van Donner is D66 van mening dat niet de bestuurlijke spaghetti in de Randstad zelf, noch een mogelijke flinke terugval in de top 10 van economische stedelijke netwerken de wal zullen zijn die het tankschip van bestuurslagen en hulpconstructies zal doen keren, maar alleen politieke lef, daadkracht en leiderschap vanuit visie.

In een tijd dat wij nog midden in een bankencrisis zitten, zijn wij ook nog beland in een schuldencrisis en daarmee in een economische crisis die elke burger inmiddels voelt. Uit onderzoek blijkt dat in 2004 54% van de Nederlanders tegenstanders waren van een terugtredende overheid. In 2011 is nog maar 32% daartegen. Nederland lijkt langzamerhand klaar te zijn voor een andere overheid. Zelfs de grootste optimist snap dat in deze zware economische tijden de overheid de broekriem flink moet aanhalen en dat dit gevolgen heeft voor het voorzieningenniveau. Bezuinigen gaat echter niet enkel om het terugdringen van uitgaven. Voor D66 betekent bezuinigen nadrukkelijk ook hervormen, met visie, door fundamentele keuzes te maken wat je als overheid, gezien de beperkte middelen en de meerwaarde op dat vlak – zeg ik tegen mevrouw Mineur – nog wel doet en wat je overlaat aan anderen, door meer verantwoordelijkheid aan de burgers en andere maatschappelijke partners te geven. In economisch zware tijden is het extra van belang om te werken met een efficiënt en effectief overheidsapparaat.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben heel nieuwsgierig naar die visie van D66. Wat wij zien, als gevolg van het coalitieakkoord, is dat er over de hele linie 15% gekaasschaafd wordt. Wat is daarachter de visie en bovendien hoe verhoudt zich dat dan tot de cijfers, waarbij mensen zich in afnemende mate – laat ik zeggen – te gierig voelen bij een terugtredende overheid?

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Die 15% is helemaal te verklaren. Wij zijn gekort met ongeveer 15% op het Provinciefonds. Diezelfde korting hebben wij doorgevoerd aan alle structurele subsidieontvangers. Dat lijkt mij een heel plausibele reden. De andere reden is alleen maar dat wij ons daarin gesterkt voelen, omdat burgers begrijpen dat je als overheid zegt dat zij minder krijgen en dat zij er zelf voor moeten zorgdragen dat zij zelf meer financiën genereren. Burgers betalen meer bij het afnemen van een product dan wel dat geprobeerd wordt het bedrijfsleven aan zich te binden door middel van sponsoring. Dat soort zaken. Wij voelen ons gesteund door deze cijfers, omdat het een koers is die wel degelijk door heel veel mensen wordt begrepen.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Als je de toenemende begrotingsoverschotten ziet van deze provincie, dan vind ik het een heel magere argumentatie om als een visie te presenteren: de rijksoverheid kort ons, dus korten wij de burgers ook. Als dat het enige is wat D66 aan visie op tafel legt, dan is dat heel beperkt.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat de heer De Kruijf een aantal interrupties heeft gemist. Die gingen er elke keer over dat wij vinden dat een overheid haar huishoudboekje op orde moet hebben, omdat er heel onzekere tijden zijn te verwachten bij jeugdzorg, allerlei maatregelen langs wegen die de leefbaarheid moeten verhogen of natuurbeheer. Wij weten nog niet precies om welke bedragen dit allemaal gaat, maar je moet als overheid voorbereid zijn. Liever nu een potje dat wij straks overhouden, dan maar uitgeven – zoals de afgelopen jaren is gebeurd – en later constateren dat je voor heel wezenlijke zaken die je tot je kerntaken rekent geen geld meer hebt. Het is heel simpel boekhouden, wat elke huisvrouw en huisman snapt.

De VOORZITTER: Ik stel voor dat wij daarnaar gaan luisteren.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Het is van belang te werken met een efficiënt en effectief overheidsapparaat, zeker in economisch zware tijden. D66 wil een kleinere, slagvaardige en oplossingsgerichte overheid. Een provincie die focust op taken die echt bij haar horen en die taken ook goed uitvoert. Deze focus op kerntaken dient, wat D66 betreft, het uitgangspunt te zijn voor de structuur van de provinciale organisatie.

Een vermindering van het aantal fte's is het gevolg van dit doel en niet in de eerste plaats een doel op zich. Wij hechten aan een juiste werkwijze om de nieuwe organisatie op te zetten: geen kaasschaafmethode met de bestaande organisatie als uitgangspunt, maar de focus op kerntaken, die leidt tot de juiste dingen doen, effectiviteit, en deze goed doen, efficiency.
Er komen de komende tijd meer taken van het Rijk op ons af en minder geld. Hier zijn nog veel onzekerheden over. Het is van groot belang dat de provincie zich hierop goed voorbereidt. Een scherp en kritisch oog op de uitgaven is daarbij nodig. De realistische begroting 2012 laat zien dat de provincie haar huishoudboekje op orde heeft en in de komende vier jaar het potverteren eindelijk stopt. Complimenten daarvoor aan Gedeputeerde Staten. Meer uitgeven dan er binnenkomt, kan niet eeuwig duren, want eens is de spaarpot leeg. En daar komt 'ie: iedere huisman en huisvrouw weet dat het belangrijk is om nog wat geld in de spaarpot te houden voor onverwachte uitgaven. Zeker in de huidige crisis blijkt dat des te meer, zeg ik tegen de heer De Kruijf. De overheid moet dus het goede voorbeeld geven.
Zoals afgesproken in het coalitieakkoord worden tegelijk de provinciale lasten voor burgers en bedrijven niet verhoogd, in tegenstelling tot het Rijk dat wel met lastenverzwaringen komt die iedere burger in zijn portemonnee gaat voelen. Zo blijven de provinciale belastingen gelijk, gaan de leges niet omhoog en vindt zelfs geen correctie plaats voor inflatie. Dit werpt ook geen financiële belemmering op voor ondernemers die juist nu wel in staat zijn om te investeren.

Wij leven in een tijd waarin de tijd voorbij is dat wij denken: "Ik word gesubsidieerd, dus ik besta" en "We hebben geld, wat gaan wij ervoor doen", maar waarin wij weer gaan handelen zoals het eigenlijk zou moeten met belastinggeld van de burger vanuit de gedachte: wat willen wij bereiken vanuit deze organisatiedoelstellingen en welk budget is daarvoor nodig en hoe krijgen wij dit budget rond? Het gaat erom dat maatschappelijke organisaties zoveel mogelijk zelfstandig worden en zo min mogelijk afhankelijk zijn van overheidssubsidies. Zij moeten zelf zo veel als mogelijk verantwoordelijk worden voor hun bestaansrecht en dat niet louter aan de overheid uitbesteden. Als je een zo zelfstandig mogelijke positie hebt, kun je in de samenleving je eigen legitimiteit onderhouden. Zeker in het geval van kunst en cultuur moet de overheid en de politiek dan wel uitstralen dat dit waardevol is, zodat particulieren en bedrijven daar dan ook financieel aan willen bijdragen. Hier valt nog een wereld te winnen als wij kijken naar de gure politieke argumentatiewind die er waait in dit land en in deze provincie.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb er moeite mee dat mevrouw Versteeg organisaties die subsidie krijgen, wegzet als organisaties die alleen maar denken hoe zij hun geld op kunnen krijgen. Dat ten eerste.
Ten tweede: is mevrouw Versteeg van opvatting dat het zo kan zijn dat de samenleving in gezamenlijkheid bepaalt dat er taken moeten worden verricht die van belang zijn of moet alles uitgevoerd worden door de markt?

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Om op de eerste opmerking terug te komen: een goed debat begint met goed naar elkaar te luisteren. Ik heb de woorden niet gezegd, die mevrouw Mineur mij in de mond probeert te leggen. Daarmee ben ik het dus niet eens.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Zo is het wel overgekomen. Mevrouw Versteeg zegt dat die organisaties gaan kijken hoe zij hun geld kunnen uitgeven. De suggestie die zij daarmee wekt, is dat dit het doel is dat een organisatie nastreeft.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Nee, ik heb gezegd: wij hebben geld, wat gaan wij ervoor doen? Dat is gewoon de praktijk geweest. De organisaties zaten behoorlijk goed in hun financiële jas en hadden de mogelijkheid vanuit potten in de organisatie te denken: wij hebben nog geld, wat gaan wij ervoor doen? Wij zeggen, zeker in deze tijden, dat het zo zou moeten zijn dat je als organisatie doelstellingen hebt, dat je je afvraagt hoe je die doelstellingen bereikt, wat je daarvoor doet, welk budget er nodig is en hoe je aan dat budget komt. Dat vind ik gezonder om zo je projecten te financieren, want wij praten hier over belastinggeld van de burger. Mocht mevrouw Mineur denken dat ik dit zelf verzonnen heb, dan

wil ik zeggen dat ik in de gesprekken die ik in de praktijk gevoerd heb, dit beleven zo werd geschetst.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! De SP is er voorstander van om zo zorgvuldig mogelijk te kijken hoe wij ons gemeenschapsgeld uitgeven, maar dat is wat anders dan de suggestie die ik in de woorden van mevrouw Versteeg hoorde, namelijk dat dergelijke organisaties niet met overtuiging en inzet hun doelen en idealen proberen na te streven.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Mevrouw Mineur legt mij woorden in de mond die ik echt niet heb uitgesproken. Ik herken mij daarin absoluut niet.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben blij dat te horen.

De VOORZITTER: Ik stel voor dat u uw betoog vervolgt. Wij hebben nog een hele tijd te gaan. Wij hebben afgesproken dat wij vier uur voor dit debat zouden uittrekken. Als wij op deze manier doorgaan, dan voorspel ik dat wij dat niet halen.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik had nog een vraag gesteld aan mevrouw Versteeg.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik had al bedacht dat ik eerst zou vragen wat zij ermee bedoelde, want ik snapte die vraag niet.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Intussen ben ik ook zelf de vraag kwijt.

De VOORZITTER: Ik stel voor dat u dan toch uw betoog vervolgt.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! De bezuinigingen die in Utrecht ongewenste bijeffecten hebben zijn terecht door Gedeputeerde Staten, óók op verzoek van Provinciale Staten, aangepakt met een voorstel dat onze instemming heeft. Dat toont zorgvuldigheid van bestuur bij het maken van fundamentele keuzes. Hulde.
Over fundamentele keuzes maken gesproken en wat wij als provincie nog wel en niet doen. In een half jaar tijd sinds wij in het coalitieakkoord hebben afgesproken dat, zodra er geld beschikbaar zou zijn, dit besteed zou worden aan ecoducten, is deze financiering in de allereerste begroting al gerealiseerd. Dit is voor D66 een veelbelovende stap, die ook perspectief biedt voor het realiseren van de 1500 hectare natuur uit het Akkoord van Utrecht.
D66 verwacht verder de komende tijd dat het college op dezelfde voortvarende manier waarop tot nu toe het coalitieakkoord wordt gerealiseerd, nu ook de leefbaarheid langs de te verbreden snelwegen wordt opgepakt. D66 vertrouwt erop dat de inwoners van Utrecht en Amersfoort de komende jaren op ons kunnen rekenen. Laten wij beginnen met de inwoners van de Biltse kernen langs de A27. Wij roepen het college op om op een zo kort mogelijke termijn in samenwerking met de gemeente De Bilt en Rijkswaterstaat met een plan te komen om de leefkwaliteit voor die kernen te verbeteren, nu de verbreding van de A27 aanstaande is.

Het is ook weer tijd voor een volgende Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie (PRS). Volgend jaar krijgt die haar beslag. De weg er naartoe is in elk geval veelbelovend: het college communiceert open met de buitenwereld via een voorontwerp, betrekt jongeren bij deze visie en neemt constructieve suggesties van de oppositie over.
U weet, wij zijn niet zo van de heilige huisjes, behalve wanneer het over de rode contour gaat. Dat dunne rode lijntje is voor ons ook een scheidslijn tussen een mooi Utrecht en een verrommeld Zuid-Holland. Wij gaan erop letten dat de flexibilisering van dat lijntje goed tot zijn recht komt in de PRS.
Ik had het over heilige huisjes binnen de rode contour: daar ligt nogal een opgave om die te bouwen. In ons verkiezingsprogramma hebben wij ervoor gepleit om het geld daarvoor gerichter en groener in te zetten. In plaats van een schot hagel kiezen wij hier voor een aantal goed gemikte schoten: de provincie zet zich alleen daar in waar ze ook meerwaarde heeft. Zo krijgen wij meer huisjes voor ons geld. Wij zien dat graag terug in de woonvisie van begin volgend jaar.
Ik rond af met de jeugdzorg. In een tijdsbestek van zeven jaar was het in 2010 eindelijk gelukt in dit land van polderen de meeste neuzen in jeugdzorgland één kant op te krijgen. Geen sinecure. De

verdeeldheid is jarenlang groot geweest. In 2003 begon Steven van Eijk met zijn missie operatie JONG (Jeugdbeleid Overheden Nu Gezamenlijk). Een missie om te komen tot een breed gedragen nieuw jeugdzorgstelsel als oplossing voor de ingewikkelde georganiseerde versnipperde verkokerde jeugdzorg, waar ouders en kinderen op stuk liepen en soms nog lopen. Zeven jaar later, meters rapporten verder, is in 2010 ook de Tweede Kamer kamerbreed overtuigd dat de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de jeugdzorg op een niveau zo dicht mogelijk bij de burger moet worden gelegd. Ook de branche heeft aangegeven dat er voldoende aanwijzingen zijn dat het beoogde gedecentraliseerde stelsel, met nadruk op preventie, vroegsignalering en lichtere vorm van hulp, vruchten kan afwerpen. Het momentum was daar. Inmiddels zijn wij in de tijd sinds dat momentum een kabinetscrisis, verkiezingen, een nieuw regeerakkoord en daarmee anderhalf jaar verder, maar nog nauwelijks een stap verder dan wat afgelopen juli uiteindelijk in de bestuursafspraken 2011-2015 is genoteerd; inmiddels een jaar na aantreden van dit kabinet. In provincieland is een terechte roep om visie en daadkracht bij het kabinet om duidelijkheid te scheppen over de kaders van de transitie. Het momentum is nog niet voorbij, maar wij mogen het niet laten verslappen. Hopelijk zal de tijd van dat momentum niet voortijdig zijn verstreken, in het belang van kinderen, ouders en professionals in de jeugdzorg.

Concluderend. Deze tijden vragen om bestuurlijke lef, daadkracht en leiderschap voor de beleidsvraagstukken op tal van terreinen op alle bestuursniveaus. D66 is en blijft van mening dat het coalitieakkoord, maar ook het provinciebestuur in deze provincie, in elk geval het goede voorbeeld geeft. En zo moet het ook: zelf als overheid het voorbeeld geven.

Mevrouw DIK (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Zoals wij hier met elf politieke partijen bij elkaar zitten in deze statenzaal, vormen wij een gemêleerd gezelschap. Om dit politieke spectrum te duiden, wordt – hoewel de begrippen wat gedateerd zijn – vaak gesproken over midden, links en rechts. Het vreemde van deze alternatieven is dat ze van elkaar afhankelijk zijn. Er is alleen links als er een rechts is. Als een standpunt links heet, heet het tegenovergestelde rechts, maar waarom het een links standpunt is, blijft daarbij onduidelijk. Links wordt wel socialistisch genoemd, rechts liberaal. In die woorden zitten goede dingen verpakt: oog hebben voor anderen, mensen de ruimte geven om zelf te beslissen. Het liberale recept sluit aan bij de wensen van sterke mensen en het socialistische bij de mensen die minder sterk zijn. Daarom zijn het eigenlijk deelrecepten die in zichzelf tekort schieten voor het algemeen belang. In de politiek gaat het erom vanuit de overheid te denken wat voor het publieke terrein het meest rechtvaardig is. Dat kan ingaan tegen deelbelangen, maar voor allen toch het beste zijn.
De essentie van democratie is dat wij elkaar als politieke partijen nodig hebben om tot goede besluitvorming te komen. Om het systeem goed te laten functioneren, wordt van ons allen verlangd dat wij daaraan constructief, met wijsheid en waardigheid bijdragen. Met het oog op de toekomst van onze provincie: een toekomst zoals wij die met elkaar hebben vastgesteld in de missie Utrecht 2040.

Als ik kijk naar de begroting voor 2012 en verder, dan is het college in elk geval toekomstgericht bezig met een sluitende meerjarenbegroting. Onze complimenten daarvoor. Wij leven in financieel onzekere tijden en dan past het om een financieel terughoudend beleid te voeren. Natuurlijk is ons opgevallen dat er een overschot aan algemene middelen is, maar laten wij niet te vroeg juichen en onszelf of de burgers rijk rekenen, juist vanwege die financieel onzekere tijden. In een wereld die economisch zo met elkaar verbonden is, wordt het financieel perspectief van onze provincie Utrecht uiteindelijk mede bepaald door zwakke Europese economieën en het opkomende China. Vanuit Utrecht kunnen wij niet de wereld veranderen, maar wij kunnen ons wel voorbereiden op een financieel onzekere toekomst. Het college is daarin prima geslaagd.

De bestuurlijke organisatie van de Randstad houdt de gemoederen weer flink bezig. De ChristenUnie is niet te spreken over de richting die het kabinet nu inslaat. Het is ronduit belachelijk dat de drie noordelijke Randstadprovincies een fusie opgelegd krijgen. Het kabinet kiest daarmee niet alleen voor een onzorgvuldig proces, maar gaat daarmee

ook voorbij aan de nieuwe bestuurlijke drukte die wordt gecreëerd en aan de onevenwichtige bestuurlijke verhoudingen die daardoor in het land ontstaan. Ook bij de vorming van een metropoolregio krijgen wij geen warme gevoelens, omdat daarmee juist een nieuwe ondemocratische tussenlaag wordt gevormd, die bovendien de positie van provincies uitholt. Voor het overige kunnen wij aansluiten bij de woorden van mevrouw Doornenbal van het CDA, die hierover prima woorden heeft gesproken, met name op het punt van de infrastructuurautoriteit. Wij zijn wel heel benieuwd naar de visie van het college op het punt van de fusie in de Randstad, omdat één van de collegedragende partijen zojuist nadrukkelijk een andere visie heeft uitgesproken.

De bezuinigingen. Bij de behandeling van de voorjaarsnota heeft onze fractie al te kennen gegeven dat wij ons kunnen vinden in de richting van de bezuinigingen. De focus op kerntaken en het doorvertalen van een korting van 15% op het Provinciefonds vinden wij een rechtvaardige keuze. Wel hebben wij het college opgeroepen tot een zorgvuldige afbouw van de subsidies. Tot vorige week hadden wij daar onze grote bedenkingen bij, mede naar aanleiding van de inbreng van organisaties tijdens de hoorzitting die door Provinciale Staten op voorstel van de PvdA was georganiseerd. Op de valreep voor de begrotingsbehandeling heeft het college nu besloten om de scherpe kantjes van de bezuinigingsoperatie te verzachten. Het proces zoals zich dat in de afgelopen maanden heeft voltrokken, verdient volgens de ChristenUnie niet de schoonheidsprijs. Feit is dat de grootste pijnpunten, waaronder ook de frictiekosten, nu zijn weggenomen en uiteraard is de ChristenUnie daar zeer content mee. In het bijzonder willen wij noemen de natuurbeheerploegen van Landschap Erfgoed Utrecht, die een doorstart kunnen maken. De kleine landschapselementen hebben het niet gered. De ChristenUnie wil bij de herijking van de Agenda Vitaal Platteland bezien wat de mogelijkheden hiervoor zijn. Het gaat om een relatief kleine investering met een groot effect.

De scherpe kantjes van de bezuinigingen zijn dan wel weggenomen, maar deze begroting geeft al met al een onevenwichtig beeld. De kortingen komen vooral terecht bij milieu, natuur en cultuur, terwijl er fors wordt geïnvesteerd op het gebied van mobiliteit en economie. Hoe was het ook alweer: mens, milieu en markt moeten zich niet ten koste van elkaar, maar in samenhang ontwikkelen. Met deze begroting schuurt het college echter langs de randen van inclusief besturen.

Het verschuiven van budgetten is het meest in het oog springend bij het cofinancieringfonds Kennis & Innovatie. Uit de programma's Klimaat en Duurzame energie wordt ruim € 2 miljoen overgeheveld naar dit fonds. Samen met het rijksgeld en de € 1,2 miljoen waarover deze Staten in februari van dit jaar hebben besloten, omvat het fonds dus ruim € 5 miljoen. De ChristenUnie vindt het belangrijk dat duurzaamheid een belangrijk onderdeel van het provinciaal beleid blijft. Schone energie zorgt voor een gezonde leefomgeving en maakt onze economie sterker en toekomstgericht. De ChristenUnie hoort daarom graag de toezegging van de gedeputeerde dat een substantieel deel van dit fonds wordt ingezet voor verduurzaming van de economie, waaronder de energietransitie.
Overigens denken wij dat dit cofinancieringsfonds en ook het netwerk Utrecht 2040 uitstekend aansluiten bij de nieuwe sturingsfilosofie in de duurzaamheidsector. Het Planbureau voor de Leefomgeving publiceerde onlangs de nota "De Energieke samenleving". In een samenleving die niet meer hiërarchisch geordend is, maar die georganiseerd is in netwerken, moet de overheid voortaan een andere rol gaan spelen, zo adviseert het planbureau. De overheid moet continu leren van de maatschappij en moet de creativiteit en innovatiekracht van burgers en bedrijven veel beter benutten.

Een ander punt betreft cultuur. Er is vanuit de kerntakendiscussie fors gekort op kunst en cultuur. Wij kunnen het college over het algemeen volgen in die keuze, maar wij kunnen aan de instellingen die nu zo fors gekort worden niet uitleggen dat er in een tijd van bezuinigingen ineens wel € 750.000 uit de hoge hoed getoverd wordt voor festivals. De ChristenUnie ondersteunt de ambities voor Utrecht Culturele Hoofdstad en is zeker ook niet tegen festivals, maar wij vinden niet dat de provincie daaraan financieel zou moeten bijdragen. Daarom kunnen wij niet met dit onder-

deel van de begroting instemmen. Ter herinnering: bij de evaluatie van de Giro d'Italia hebben wij vastgesteld dat er geen beleidskader is voor evenementen. Het college zou de Koninklijke weg bewandelen als het eerst een beleidskader opstelt en daarna een besluit over een impuls voor festivals aan de Staten voorlegt.

Een vraag hebben wij over cultureel ondernemerschap. De bezuinigingen bieden kansen om de culturele sector ondernemender te maken, meer gericht op mens en markt. De fracties van de VVD en D66 hebben dat ook betoogd. De ChristenUnie heeft bij de behandeling van de voorjaarsnota geen motie hierover ingediend, omdat het college met toezeggingen kwam. Onze vraag is: hoe staat het hiermee?

Dan de natuuropgave. De bezuinigingen zijn hier vooral afkomstig van het Rijk. Wij zijn zeer benieuwd naar de financiële vertaling van het akkoord met staatssecretaris Bleker naar de Utrechtse situatie. Gedeputeerde Krol probeert met zijn Akkoord van Utrecht een afgeslankte EHS overeind te houden en dat valt zeer te prijzen. Een statenvoorstel om hiervoor provinciaal geld in te zetten, zullen wij dan ook met een positieve insteek benaderen.
Voor de ChristenUnie is belangrijk dat niet getornd wordt aan het akkoord voor Groot Mijdrecht Noord, dat begin dit jaar door de Staten is vastgesteld en ook al vooruit liep op minder rijksmiddelen, en de opgave in elk geval binnen de 1500 hectare EHS te houden. De fractie van het CDA heeft vandaag aangegeven dat bewoners recht hebben op duidelijkheid. Wat ons betreft is die duidelijkheid begin dit jaar gegeven. Begin dit jaar is er een statenbesluit genomen over de toekomst van de polder Groot Mijdrecht Noord. Laten wij een betrouwbare overheid zijn en dat besluit gewoon uitvoeren.
In de begroting is extra geld voor ecoducten gevonden buiten Groot Mijdrecht Noord om, terwijl in het coalitieakkoord nog een koppeling is gelegd. Met die wijziging zijn wij enorm blij, maar wij zijn wel heel benieuwd hoe de financiën voor de ecoducten passen in het totaalplaatje voor het landelijk gebied.
Overigens is de ChristenUnie blij dat, ondanks de beperkte middelen, een gebiedsontwikkelingstraject wordt gestart voor de Laagte van Pijnenburg, waarvan Paleis Soestdijk een onderdeel is. Het is even stil op dit front, nu het Nationaal Historisch Museum hier geen plek zal krijgen en voorlopig een virtueel museum blijft, maar wees ervan overtuigd dat de toekomst van het paleis nog altijd onze warme belangstelling geniet.

Een onderwerp dat ons allemaal zeer ter harte gaat is de jeugdzorg. De ChristenUnie stelt vast dat het college proactief aan de slag is gegaan met de transitie naar gemeenten. De contourennota is een goede aftrap daarvoor. Deze staat op de agenda vandaag en daar zullen wij verder de discussie voeren.

In maart 2010 hebben Provinciale Staten de Utrechtse visie op het middenbestuur vastgesteld. Daarin hebben wij uitgesproken: "Het sociale beleid mag dan – de jeugdzorg daargelaten – niet behoren tot het provinciale basistakenpakket, als schakel mag het niet ontbreken in een integrale ontwikkelingsvisie op de regio." Het gaat ons nadrukkelijk niet om het uitvoeren van sociaal beleid, want dat is een taak voor gemeenten, maar wel om het signaleren en agenderen van maatschappelijke vraagstukken in de regio. Ook dit hoort bij inclusief besturen. Is het college bereid om met de commissie WMC hierover een open gedachtewisseling te voeren?

En zo werden het toch wat algemene beschouwingen. De ChristenUnie wenst de ambtelijke organisatie, leden van Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten veel vreugde toe bij het uitvoeren van hun taken voor onze provincie. Wij geloven dat de zegen van God daarbij onmisbaar is. Daarom bidden wij voor ons en voor u allen om wijsheid en om Gods zegen bij het mooie werk dat wij voor deze provincie mogen verrichten.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! In de politiek van alle dag is het altijd de kunst om idealisme te combineren met resultaten. Politiek is wat GroenLinks betreft ook vakmanschap om alle belangen te wegen, ook de langetermijnbelangen, maar kortetermijneffecten lijken steeds meer van belang te worden in de Nederlandse politieke verhoudingen dan de langetermijnoplossingen, want het gaat vaak om direct meetbare effecten. Volgens de fractievoorzitter van GroenLinks in de

Eerste Kamer, Tof Thissen, lijkt het er soms op dat de politiek gevangen zit in de koplampen van de media en de opiniepeilers. Verblind als men is door de lampen, is de politiek amper meer bij machte, naar zijn idee, te bewegen. Verstarring ligt op de loer en dit is wat het openbaar bestuur zich niet kan permitteren, ook niet in Utrecht.
De huidige economische en financiële crisis kent enkele parallellen met die van de jaren '30. Ook nu duurt het in feite een paar jaar voordat de effecten overal voelbaar werden en nog gaan worden. Dat was na de beurskrach van 24 oktober 1929 ook het geval; het duurde tot 1931/1932 voordat de diepgang en omvang duidelijk werd. Het was het begin van een crisis die nog jaren zou duren. En dat is waar we nu staan. De crisis trekt aan niemand voorbij. Hoewel ik optimistisch ben over de oplossingen die momenteel in het waanzinnig ingewikkeld Europees samenspel worden gevonden, het zal nog jaren duren voordat er resultaten gesignaleerd kunnen worden. Dit legt een enorme druk op de samenleving, legt een enorme druk op de natuur en legt uiteindelijk dus ook een enorme druk op het openbaar bestuur. Slechts weinigen zullen geen terugval in koopkracht kennen, de werkloosheid zal ook in Utrecht omhoog kruipen en iedere ouder zal zorgen hebben om de toekomstkansen van zijn of haar kinderen. Dit op te lossen vergt een ander perspectief en wellicht ook een andere overheid dan nu stug vasthouden aan verworvenheden uit het verleden. Hoe moeizaam dit kan zijn, bleek al wel uit de discussies rond het pensioenakkoord. Ook op het vlak van natuur en landschap zullen de effecten van de crisis voelbaar en zichtbaar worden, met name ten gevolge van de rijksbezuinigingen. Hoe wij uit de crisis zullen komen hangt af van hoe wij de problemen zullen aanpakken. Zonder bezuinigen kan dat niet, maar ook niet zonder de erkenning dat er op mondiaal niveau tal van veranderingen en grote verschuivingen plaatsvinden. We moeten ook als samenleving onze verwachtingen bijstellen, want de crisis waarmee we nu geconfronteerd worden is, in mijn ogen, niets anders dan het gevolg van decennialang op te grote voet leven. Een wereld waarin de consument heilig is verklaard met vliegreizen voor € 100 naar de Middellandse Zee en vlees dat verkocht wordt als kiloknaller. Voor GroenLinks mocht het al langer minder zijn met die uitwassen van de welvaartstaat. Overheid, bedrijven, maar ook huishoudens hebben te veel uitgegeven en dus geleend. Je denkt dan eigenlijk altijd bij de bank, maar in wezen hebben wij geleend van de toekomst. De politieke vraag is nu hoe het vertrouwen in de toekomst, waarop zo'n last rust, te herstellen, hoe te voorkomen dat Europa, en dus ook Nederland, niet in een recessie terechtkomt.

Tegen deze achtergrond is er dit voorjaar een coalitie gesloten tussen VVD, CDA, D66 en GroenLinks. Een coalitie die het zuinig aan moest doen, met minder geld dan ooit het geval was. Een coalitie die te maken heeft met een zeer groot aantal onzekerheden, waar het de rijksfinanciën en de algemene economische ontwikkelingen betreft. Dus is die coalitie gekomen met zeer scherpe keuzen. Keuzen die pijn kunnen doen en die pijn doen, maar het tegelijkertijd mogelijk maken dat we gericht blijven investeren in samenleving en natuur en dat wat we doen, we ook goed doen. De regio Utrecht behoort tot de economisch sterkste regio's van Europa, maar dat betekent zeker niet dat we achterover kunnen leunen. Het betekent dat wij ermee bezig moeten blijven. Wij moeten de economische aantrekkelijkheid behouden en tegelijkertijd vereist dit een actief provinciaal beleid op het terrein van ruimtelijke ordening, natuur en landschap, cultuur en op het vlak van bereikbaarheid en mobiliteit. En dat om aan de doelstellingen die in Utrecht2040 zijn gesteld te kunnen voldoen.
De voor ons liggende begroting is solide en toekomstgericht. GroenLinks heeft altijd gepleit voor een duurzaam financieel beleid. Ik heb ons verkiezingsprogramma er nog even op nageslagen en daarin staat een aantal eisen waaraan de begroting zou moeten voldoen op financieel terrein. Die eisen zijn ingevuld: duidelijke concentratie op onderwerpen en activiteiten en tegelijkertijd is het college, zoals het zich heeft gepresenteerd, oplossingsgericht.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb eens naar de cijfers gekeken. In 2012 verliezen wij € 41,5 miljoen van de reserves. Ik heb ook gekeken hoe dat de komende vier jaar eruit ziet. Dan gaan wij € 80 miljoen aan reserves opmaken. Ik wil de heer Nugteren vragen hoe hij dat verklaart naar aanleiding van zijn opmerking bij

de voorjaarsnota. Hoe kan hij zeggen dat hij een verantwoord financieel beleid wil voeren en dat hij daarbij zegt zuinig te zijn op de reserves, terwijl er € 80 miljoen opgemaakt wordt de komende collegeperiode?

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Wat erdoorheen speelt is dat er twee opvattingen zijn, althans een opvatting die wij al jarenlang hanteren, evenals vele andere overheden, over de wijze waarop je een goede boekhouding presenteert en een opvatting van sommigen die zeggen dat je op een andere manier moet berekenen. Met die andere manier van berekenen kom je uit op een tekort dat op de begroting zou staan. Waar het omgaat is dat er reserves zijn ingesteld voor bestemde doelen en dat die worden leeggemaakt om de geformuleerde doelen en de plannen die daaraan ten grondslag liggen te realiseren.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Dus eigenlijk zegt de heer Nugteren: ik ben helemaal niet zo erg zuinig op die reserves zolang er maar een plan ligt?

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben geld om plannen uit te voeren, omdat wij programma's hebben die wij willen uitvoeren. Daar is het voor. Sommige van die reserves komen nog van jaren en jaren her. Sterker nog: voor een deel komen die zelfs van het Rijk. Denk aan de mobiliteitsreserves, om maar eens wat te noemen.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik volg de redenering van de heer Nugteren dat je reserves hebt voor bepaalde doelen. Ik ben dat helemaal met hem eens. Ik vind ook dat dat geld goed besteed wordt en goed besteed is de afgelopen jaren. Als je die redenering volgt, ontstaat er een overschot van € 68 miljoen. De vraag is hoe dat zich verhoudt met de opvatting van de heer Nugteren over een duurzaam financieel evenwicht als je zoveel overhoudt, op de pot gaat zitten in plaats van dat je het besteed aan de doelen die in deze samenleving volop voorhanden zijn.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Wat blijkbaar niet goed overkomt is dat wij nu niet al het geld moeten bestemmen voor de komende vier jaar, maar een deel moeten laten staan voor de onzekerheden die er nog komen en voor zaken die wij wellicht nog besluiten aan te pakken. Dat stond overigens ook in ons verkiezingsprogramma.
De heer De Kruijf vindt het niet leuk om terug te kijken naar de vorige periode, maar ik bedoel dat niet partijpolitiek. Er was eind 2008, toen het duidelijk werd dat er een crisis was, het idee dat wij extra moesten investeren. Door het hele land heen werd aan overheden gevraagd dat te doen, dus ook in Utrecht. Toen bleek dat wij geen geld meer hadden om dat te doen en dat wij alleen maar – dat werd de Versnellingsagenda – dingen naar voren konden halen. Ik vind dat dat een les is geweest. Of het nu € 68, € 62 of € 70 miljoen is, los daarvan: de substantiële reserve is er voor mogelijke tegenvallers die er op allerlei terreinen ongetwijfeld gaan komen en die nog niet eens berekenbaar zijn. Ook de gedeputeerde kon nog niet zeggen hoeveel dat was. Nee, dat is nu net de aard van het beestje, dat is het probleem waarmee wij zitten. Om die reden vinden wij het heel verantwoord vooralsnog dat bedrag zo te houden als het is.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De situatie is zo dat er op basis van vage onzekerheden zeer concrete pijnlijke maatregelen worden genomen. Het is maar zeer de vraag of dat een goede keuze is. Het zou niet onze keuze zijn geweest. Het is wel de keuze van de heer Nugteren, begrijp ik.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Wij nemen pijnlijke maatregelen, niet alleen om die reserve op te bouwen. Die maatregelen nemen wij omdat het sowieso moet en omdat wij sowieso minder geld hebben. Het is onvermijdelijk dat je dan maatregelen neemt. Dat is pijnlijk. Het zit ook vaak in de opeenstapeling van rijksbeleid en van gemeentelijk beleid. Het is niet zo dat de provincie de enige is die allerlei dingen afschaft, om het maar even zo te zeggen.

De VOORZITTER: Vervolgt u uw betoog.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ik had het over concentratie op onderwerpen en activiteiten. Tegelijkertijd is het college, zoals het

beoogt te zijn, oplossingsgericht. Dit laatste bleek wel in de aanloop naar deze begrotingsbehandeling, waarbij het college een aantal aanpassingen heeft voorgesteld ten aanzien van het beleid met betrekking tot de gesubsidieerde instellingen.
Dit onder andere naar aanleiding van een door de PvdA geïnitieerde hoorzitting; ere wie ere toekomt. Wij waarderen de wijze waarop het college gereageerd heeft op de inbreng van diverse organisaties, zoals wij ook de inbreng van diverse organisaties hebben gewaardeerd. Uit de meeste sprak erkenning van de situatie en tegelijkertijd een veerkracht om voort te gaan en om werkzaamheden op andere wijze aan te pakken. Dat is wat vertrouwen oproept.

GroenLinks kiest er in Utrecht voor om in samenwerking met andere partijen het provinciaal beleid vorm te geven. Niet door tegengestelde opvattingen op te zoeken en uit te vergroten, maar door weloverwogen voort te gaan met zaken die wij belangrijk vinden. Om er enkele te noemen. De inzet om de EHS te realiseren en het verbinden van natuurgebieden door verkeersmaatregelen en ecoducten. Inzet op innovatieve en duurzame economie. Inzet voor cultuur door specifieke ondersteuning: cultuureducatie, bibliotheken, festivals en evenementen en cultureel erfgoed. Inzet voor het openbaar vervoer en fiets ter verbetering van mobiliteit en bereikbaarheid. Geen nieuwe kantoorparken, alleen bij OV-knooppunten kunnen eventuele nieuwe locaties worden ingericht en in vergelijkbare zin voor de andere bedrijventerreinen. En natuurlijk, niet te vergeten, de jeugdzorg, waarin een zorgvuldig traject begonnen is om het goed over te hevelen naar de gemeenten; goed voor de kinderen.

Tot slot wil ik het college enkele vragen voorleggen. Allereerst de inzet voor duurzame energie, een belangrijk element, zoals mevrouw Dik al noemde, in het hele perspectief 2040. De aanmerkelijk geslonken financiële mogelijkheden hebben het niet mogelijk gemaakt om een betekenisvolle bijdrage te leveren aan de toepassing van duurzame energie door particulieren. Duurzaamheid is in de komende periode evenwel een integraal onderdeel geworden van alle beleidsterreinen en dat is op zich een stap vooruit. Duurzame energie, of zoals het ook wel genoemd wordt "hernieuwbare of vernieuwbare energie", is ook om economische redenen van groot belang. In Nederland – dat kunnen wij ons niet genoeg voorhouden – liggen wij ver achter in Europees perspectief, met minder dan 5% tegen ruim 10% gemiddeld. Zelfs Griekenland doet het beter. Misschien dat dit in sommige kringen nog een argument kan zijn.
Zo komt er in het ruimtelijk beleid van de provincie aandacht voor warmtekoudeopslag, geothermie, biomassa en blijft er die aandacht voor windenergie. Bij de transformatie van oudere bedrijfsterreinen wordt verduurzaming en energiebesparing core business van de OMU. "So far, so good", zeggen wij dan, maar het is ook van belang om zichtbaar te houden dat deze stappen worden gezet. Ik nodig het college dan ook uit om halverwege de periode te komen met een verslag van de voortgang over de wijze waarop de toepassing en de invoering van duurzame energie vordert.

Wij zijn ronduit positief over de economische visie en over de werkwijze die daarbij gehanteerd is, waarbij betrokkenen op ruime schaal in het proces zijn opgenomen. Je hoeft daarvoor maar achterin het boek te kijken. Dat voorkomt blauwdrukachtige benaderingen, waarop de overheid een patent lijkt te hebben. Al weten we dat er in de laatste jaren in deze provincie, en ook elders, op dit terrein al veel verbeterd is, ik zou graag van het college horen dat deze benadering waar mogelijk de standaard zal zijn voor de wijze waarop beleid voorbereid wordt.

Het coalitieakkoord zet ook duidelijk in op maatregelen voor openbaar vervoer en fietsverkeer. In het VERDER-pakket, dat al veel langer loopt, heeft het fietsverkeer ook een duidelijke plek gekregen en er is veel goeds gedaan. Mijn vraag is of het college ook mogelijkheden ziet om binnen het VERDER-pakket nog extra activiteiten te ontwikkelen om het fietsverkeer te bevorderen.

Ik rond af. De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat een groot deel van de voorgenomen uitgaven in deze begroting niet het gevolg zijn van het coalitieakkoord, maar voortkomen uit staand beleid, rijksbeleid en beleid dat nog voortkomt uit de vorige zittingsperiode – zo is dat nu eenmaal met de eerste begrotingen in een nieuwe periode –, maar dat neemt niet weg dat er een heldere koers

is ingezet, financieel en beleidsmatig op tal van terreinen. Bij het besluit dat we vandaag nemen, of kunnen nemen, is ook een overzicht gevoegd van wanneer welk beleidskader inhoudelijk besproken zal worden in deze Staten. Wij zijn er tevreden over dat dit overzicht een formele status krijgt, waarmee het ook deel kan uitmaken van de agenda van de Staten.

De VOORZITTER: Ik constateer dat het 12.23 uur is. Ik wil voorstellen dat wij nu schorsen en dat de fractievoorzitters zich even verzamelen in de hal. Milieudefensie wil u in het kader van de Landbouwvisie iets aanbieden. Dan gaan wij om 12.30 uur naar de lunch en melden wij ons hier weer om 13.00 uur en vervolgen wij de beraadslagingen. Kunt u daarmee instemmen? Dat is het geval. Ik schors de vergadering.

Schorsing van 12.24 uur tot 13.08 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! 31 oktober: een bijzondere datum, een bijzondere dag: Hervormingsdag. Hervorming van hart en leven is wat ons betreft voor iedereen noodzakelijk, incluis mijzelf, en ik wens elkaar dat toe. Een hervorming kan op meerdere terreinen plaatsvinden en die vindt vandaag plaats op het provinciaal terrein: hervorming van onze financiën. Het coalitieakkoord is in financiële zin vertaald. Op zich kunnen wij daarmee in grote lijnen tevreden zijn. Sterker nog, de presentatie van de cijfers is duidelijk verbeterd ten opzichte van vorig jaar. Dat stemt ons tevreden. Misschien dat wij hier en daar nog een stapje moeten maken, maar dat zullen wij dan nog wel met elkaar bespreken, om het nog mooier en nog beter te maken. Wij zien heel wat zaken financieel inhoudelijk vertaald, maar hier en daar blijven er nog forse vragen over. Om een paar voorbeelden te noemen:
Personeel: een daling van 850 naar 675 fte, zowaar geen geringe opgave. Hoe die opgave gaat plaatsvinden, is ons nog niet helder. Na deze vergadering krijgen wij een presentatie. Ik heb verzocht dat voor deze vergadering te doen. Dat is helaas niet gehonoreerd, maar voor mij komt die presentatie waarschijnlijk als mosterd na de maaltijd, zeker ook omdat de begroting in dat kader vragen oproept bij mij. Er staat een stelpost van € 2,5 miljoen inflatiecorrectie. Die is mede gekoppeld aan het personeelsbestand, maar die € 2,5 miljoen blijft vier jaar doorlopen, terwijl het personeelsbestand substantieel afgebouwd wordt. Daarin zit een spanningsveld. Ik heb er behoefte aan dat te weten. Ik zal het misschien straks na de vergadering weten. Dan hebben wij in elk geval bij de voorjaarsnota weer een punt.

Jeugdzorg: zorg over de voortgang van het dossier. Ik wil er niet te lang bij stilstaan, want volgens mij hebben wij allemaal die zorg. Het is in elk geval een punt dat in het begrotingstechnische verhaal de gelden gereserveerd zijn. Ik denk dat dat belangrijk is. Het is een hele uitdaging voor het college om ons mee te krijgen in een vlotte, soepele overdracht, waarbij de zorg ook echt zorg wordt. Het openbaar vervoer wordt wel genoemd als grootmacht, maar komt er niet echt uit als grootmacht. Een ding verbaast mij dan. In een najaarsrapportage zie ik een bijstelling van de begroting 2011, waarin een groot aantal gelden wordt weggezet – € 6,4 miljoen aan overtollig geld; dat inzicht heb ik alleen niet – tegen de financiering van een drietal ecoducten. In de commissie is door onze fractie gevraagd wat er gebeurt met de programma's waar wij het geld vandaan halen. Daarop is geen duidelijk zicht. Mijn vraag is dan ook: hoe kunt u een besluit nemen om € 6,5 miljoen in drie ecoducten te storten, als wij de gevolgen van wat wij dan niet meer doen – dat vonden wij ooit heel belangrijk – niet meer uitvoeren? Daarop wil ik de najaarsnota dan ook amenderen. Ik zal zodadelijk een amendement indienen. Het besluit luidt: het wijzigingsvoorstel om drie ecoducten te financieren uit de gelden die voor andere doeleinden gereserveerd waren, te schrappen en de begroting dienovereenkomstig te wijzigen. Dat betekent dat mijn concrete voorstel nu is dat geld niet daarvoor te reserveren. Ik zou in de aanloop naar de voorjaarsnota een helder beeld willen krijgen van wat wij niet meer gaan doen en of dat werkelijk ondergeschikt is aan het belang van een ecoduct, om op dat moment het besluit te kunnen nemen waar om de coalitie en het college vragen.

Kerntaken. Vanuit de coalitie een heel goed uitgangspunt, maar dat wordt wat ons betreft, zoals wij bij de voorjaarsnota ook al hebben gezegd,

net niet hard genoeg vertaald. Blijkbaar vinden wij cultuur een kerntaak van de provincie. Wij denken daar anders over en willen daarvoor geld op andere manieren reserveren. De Vrede van Utrecht: € 1,5 miljoen plus nog een aantal incidentele potjes. De Culturele Hoofdstad: dat schijnt ons doel op cultureel scoren te zijn. Wij vertalen het als geld investeren in de vermaakcultuur, terwijl er eigenlijk gekort wordt op de ontwikkelcultuur. Een aantal partijen voor ons heeft er al aan gerefereerd om ons daarin te steunen, bijvoorbeeld het bibliotheekwezen. Daarin draaiden wij in eerste instantie de subsidie naar nul. Ik ben blij met het voorstel van het college om dat in elk geval voor 2012 nog te laten doorlopen. Daarna staat de subsidie echter wel op nul in de meerjarenbegroting. Dat is het punt: ik kan op dit moment niet inschatten wat de gevolgen voor de bibliotheek zijn – met een groeiend aantal leden, een groeiend aantal jeugdleden – terwijl wij de subsidie voor 2012, 2013 en volgende jaren op nul zetten. Dan kun je twee trajecten bewandelen. In het voorstel van het college staat dat de subsidie op nul wordt gezet en mochten er ooit nog argumenten boven tafel komen, dan kan er wel weer bijgeplust worden. Ik wil het juist andersom benaderen: ik laat de subsidie nu eerst doorlopen, ook in de meerjarenbegroting, en dan zien wij bij de kadernota 2012 van het college graag een aantal argumenten waarom de subsidie werkelijk afgebouwd zou worden. Dat is een benaderingswijze die in mijn optiek zorgvuldiger is. Ik hoop dat het college dit steunt. In elk geval zijn er twee partijen, de SP en de PVV, die mij op voorhand al hebben laten weten te willen medeondertekenen, omdat zij dit belangrijk vinden. In diezelfde lijn ligt het verhaal over het Lagerhuisdebat. Het CDA is inmiddels met een amendement gekomen en daar zijn wij bij aangehaakt.

Cultureel erfgoed is belangrijk. Dat heeft een te lage rangorde in de prioritering gekregen. Wij hebben ontzettend veel, wij genieten er met elkaar geweldig van, maar als wij kijken wat de problemen in het cultureel erfgoed zijn, dan zijn die niet gering. Als er groot onderhoud en restauratie gepleegd moet worden, is daarvoor bijna nooit genoeg geld. Het is een item dat zeker in het maatschappelijk belang geldt. Wij genieten er allemaal van en mogen er dan ook ons steentje aan bijdragen. Dat is cultuur die wij graag willen steunen. Daarom hebben wij een amendement over het cultureel erfgoed, waarbij wij € 1 miljoen van de Vrede van Utrecht af willen halen om dat vervolgens te reserveren voor cultureel erfgoed en in de toekomst bekijken hoe wij dat goed kunnen invullen.

Dan het financieel-technische deel en het onderscheid tussen incidenteel en structureel. Tijdens de hoorzitting werd ons duidelijk dat dit onderscheid voor veel partijen niet helder is. Ik heb onderzocht hoe dat komt en dat zit met name in de systematiek die wij kennen. Ik ben net in de pauze nog even bijgepraat over de historie hoe dat is gekomen. Er werden vierjarige contracten gemaakt en die zijn steeds voor een periode van vier jaar weggezet. Daarmee bewerkstellig je echter dat een partij het beeld krijgt: vier jaar, weer vier jaar, het is een structurele subsidie. Vandaar dat iedereen gelijk op tilt sloeg toen die subsidie in een keer afgeschaft werd. Wij zien een aantal reparaties in het stuk dat wij vorige week ontvangen hebben. Op zich is dat prima, maar ik wil proberen dat wij ervoor zorgen dat ons systeem ook voor de buitenwacht helder is. Dat betekent dat je twee vormen van subsidie hebt. Enerzijds de structurele subsidies, die wij allen belangrijk vinden, die wij elk jaar doen en die wij logisch laten doorlopen in de meerjarenbegroting. Anderzijds impulsen om even iets van de grond te tillen. Daarvoor zijn de incidentele subsidies. Je moet dan van tevoren helder maken dat het niet een subsidie is die je zes keer kunt aanvragen, maar dat men de subsidie krijgt voor een bepaald doel en dat het daarna afgelopen is. Vinden wij het zo belangrijk dat wij dat structureel willen ondersteunen, dan komt er daarna wel een structurele subsidie. Zorg er echter voor dat je systeem daarin helder is. Daarom heb ik een motie gemaakt, waarin ik oproep incidentele subsidies per direct voor een periode van maximaal twee jaar weg te zetten. Dan is dat in elk geval helder. Dat moet je tijdig communiceren met partijen die nu subsidie ontvangen. Dan zijn wij de discussies van 'ik dacht', 'ik wist niet zeker', bij de begroting 2013 kwijt.
Als het gaat om de reservepositie, de financiële positie, dan zie ik dat wij eigenlijk door de wirwar van allerlei potjes ook zelf het beeld af en toe kwijtraken. Het uitgangspunt voor de SGP is dat

wij één algemene pot hebben en als het niet anders kan, heb je nog de reserves. Dat zou leidend moeten zijn bij de ontwikkeling van de nieuwe begrotingen.
Het college presenteert op dit moment een overschot van € 7,5 miljoen structureel. Ik hoor hier en daar de 'geefklieren' al opengaan. Wij hebben geld over, dus wij kunnen wel. Ik denk dat er in de presentatie iets fout zit. Als ik kijk naar de structurele lasten en de structurele baten, dan zie ik een structureel overschot. Dat stemt mij tevreden. Als ik dan kijk naar de incidentele lasten, zie ik dat er uit de incidentele potjes meer getrokken wordt dan er in gedoteerd wordt. Dus je onttrekt eigenlijk meer geld. Per saldo houd je dus nog steeds een beetje over. Is het eigenlijk niet zo dat je dan moet zeggen dat je wat minder uit die potjes haalt, waardoor je begrotingssaldo kleiner wordt – de geefklieren dichtgeschroeid worden – en wij heel zuinig op onze centen zijn richting de toekomst. Ik denk, en dat ben ik zeker eens met de coalitie, dat wij naar de toekomst op financieel terrein zeer voorzichtig zullen moeten opereren om de tegenvallers zo meteen te kunnen opvangen. Dus wat ons betreft gaat die kraan eerder nog wat strakker dan dat wij die vrijheid geven.

SGP-politici proberen hun werk te doen naar het kader dat de Here God ons in zijn wet gegeven heeft. Wij zijn van mening dat dit voor eenieder van ons geldt en dat wij bijzonder belangrijk werk doen dat die zegen daarin ook nodig is. Werk, dat wij mogen doen – ik hoorde dat een aantal mensen hier ook zeggen – voor onze naaste in onze gemeenschap. Bijzonder belangrijk. Laat dat nu de tweede tafel van de wet zijn, waarin de Here dat van ons vraagt. Daar proberen wij allemaal invulling aan te geven. Wij hebben het dan over de horizontale dimensies. Er is geen horizontale dimensie als er geen verticale dimensie is.

Amendement A3 (SGP): subsidie ecoducten

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 31 oktober 2011, ter behandeling de Najaarsnota 201;
besluiten:
- *het wijzigingsvoorstel om drie ecoducten te financieren uit de gelden die voor andere doeleinden (conform bijlage) gereserveerd waren, te schrappen;*
- *de begroting overeenkomstig het voorgaande punt aan te passen.*

Toelichting:
Het college doet een voorstel om drie ecoducten aan te gaan leggen waarbij de financiering uit budgetten komt die voor andere doeleinden gereserveerd waren. In het voorstel is geen deugdelijke onderbouwing en prioritering aanwezig voor dit besluit. In de door GS voorgestelde te wijzigen posten komen zeer belangrijke zaken voor. Het is voor PS op deze manier niet mogelijk om een afgewogen oordeel te vormen.

Amendement A4 (SGP, PVV): subsidie bibliotheken

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 31 oktober 2011, ter behandeling de Programmabegroting 2012;

besluiten:
- *de korting van 15% op subsidie aan de bibliotheeksector in de meerjarenbegroting te laten vervallen;*
- *de kosten daarvan in te zetten ten laste van het programma Vrede van Utrecht;*
- *de begroting overeenkomstig de voorgaande twee punten aan te passen.*

Toelichting:
De bibliotheeksector wordt hard getroffen door de bezuinigingen, terwijl bibliotheken een grote maatschappelijke functie vervullen voor een grote groep burgers uit alle lagen van de bevolking. Een bibliotheek is een basisvoorziening voor elke gemeente en het beleid van de provincie moet erop gericht zijn basisvoorzieningen in stand te houden. Het is ongewenst dat de provincie de tanende leescultuur verder bevordert. De festiviteiten rond de Vrede van Utrecht brengen slechts een kleine groep mensen profijt en daarom een veel minder grote maatschappelijke relevantie heeft.

Amendement A5 (SGP): cultureel erfgoed

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 31 oktober 2011 ter behandeling de Programmabegroting 2011;

besluiten:
- *€ 1.000.000,-- te reserveren voor cultureel erfgoed;*
- *de kosten daarvan in te zetten ten laste van het programma Vrede van Utrecht;*
- *de begroting overeenkomstig de voorgaande twee punten aan te passen.*

Toelichting:
We hebben in onze mooie provincie bijzonder veel cultureel erfgoed. Eigenaren hebben vaak een onoverkomelijk probleem bij de financiering van het onderhoud en/of de restauratie van hun cultureel erfgoed. Het maatschappelijk belang van een aantal objecten cultureel erfgoed is prominent aanwezig.

Motie M6 (SGP, PVV):
verstrekking incidentele subsidies

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 31 oktober 2011;

kennis genomen hebbende van de Programmabegroting 2012;

overwegende dat:
- *subsidies nu voor vier jaar verstrekt worden;*
- *deze subsidies vreemd genoeg toch geboekt worden als incidentele lasten;*
- *hierdoor de subsidies een structureel karakter krijgen;*
- *dit een verkeerd signaal is richting de subsidieontvangers;*
- *dit GS en PS minder financiële flexibiliteit geeft;*
- *gezien de economische vooruitzichten financiële verplichtingen zo kort als mogelijk moeten zijn;*
- *dragen Gedeputeerde Staten op:*
- *incidentele subsidies per direct voor een periode van maximaal twee jaar te verstrekken;*
- *dit tijdig te communiceren met betrokken subsidieontvangers.*

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie en de amendementen zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de beraadslaging. Deze kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.
Mevrouw HOEK (50PLUS): Mijnheer de Voorzitter! Op voorhand wil ik zeggen dat wij voor de voorjaarsnota hebben gestemd, met een aantal opmerkingen. Er waren toen nogal veel open eindjes. Wij dachten: wij geven het voordeel van de twijfel aan Gedeputeerde Staten en wij zien wel. Wij zien dat dus nu en wij zijn teleurgesteld.
Ik begin met: ecoducten of sociale en maatschappelijke verbindingen. De voorgestelde bezuinigingen slaan een bres in de maatschappelijke mogelijkheden van de inwoners van de provincie Utrecht. Vooral ouderen en sociaal zwakkeren worden zwaar geraakt. Het rigoureus korten op sport, kunst en cultuur verschraalt ontspanningsmogelijkheden voor ouderen. In de najaarsrapportage is niets terug te vinden van onze aanbevelingen. Ook met de zienswijze uit de samenleving is tot nu toe weinig of niets gedaan.
Men gaat de natuur met ecoducten verbinden en men haalt de maatschappelijke verbindingen tussen de mensen – dus bus, subsidies op sport en cultuur – weg. Bij de coalitieonderhandelingen zijn er nog drie ecoducten uitgesleept, verpakt in het mobiliteitsprogramma. Waar legt het college van GS de prioriteit? Dat is voor 50PLUS de vraag. Voor 50PLUS liggen de prioriteiten bij het verbeteren van de bereikbaarheid van de kleine kernen, in het bijzonder voor de ouderen en de scholieren, en niet in de eerste plaats voor de mobiliteit van dieren, te meer als het geld voor de ecoducten, ruim € 6 miljoen, is weggehaald bij jeugd, sport, bibliotheken, kunst en cultuur, waterveiligheid, openbaar vervoer en bereikbaarheid binnensteden. Zo kan ik nog wel even doorgaan. Er is nu geen balans. 50PLUS is zich ervan bewust dat er moet worden bezuinigd en is in principe niet tegen ecoducten, maar zou heel andere keuzes hebben gemaakt. Korten op openbaar vervoer en regiotaxi zal het isolement van ouderen en sociaal zwakkeren verder vergroten. Denk aan bereikbaarheid van scholen, ziekenhuizen, zorginstellingen, verpleeghuizen, revalidatiecentra et cetera. Gedeputeerde Staten hebben een verantwoordelijkheid naar alle inwoners toe.

De provincie gaat zich alleen nog met de kerntaken bezighouden. Dat wil niet zeggen dat het alleen maar om snelwegen draait. Bij ruimtelijke ordening is ook aandacht nodig voor het onderliggende wegennet voor doorstroming, want als men strandt in flessenhalzen bij de afritten leidt dat tot niets. Verbindingen dienen niet alleen een econo-

misch doel, maar zijn ook bedoeld voor de sociale en maatschappelijke samenhang.

Dan de begroting. Evenals bij de najaarsrapportage is er geen geld voor verbeteringen en sociale functie van openbaar vervoer en bereikbaarheid binnensteden. Zelfs nu niet terwijl, zo lijkt het, er een royaal overschot is van ongeveer € 18,5 miljoen. Zelfs voor een onderzoek naar alternatieve bereikbaarheidsmiddelen voor ouderen en scholieren vanuit de kleine kernen is het college van GS doof.
In de aanbiedingsbrief lijkt het erop dat men in de toekomst eventueel wil gaan voor een verhoging van de opcenten. Wij vinden dat bij een eventuele inkomstenvermeerdering er dan ook geld ten bate van de bereikbaarheid van de kleine kernen en daarmee de sociale functie van het openbaar vervoer moet komen.
Het afbouwen van sportsubsidies is in onze ogen ongenuanceerd. Wij vinden dat sport voor ouderen en jongeren buiten schot dient te blijven.
Wij vinden het goed als verpauperde bedrijventerreinen worden heringericht, maar zijn geen voorstander van uitbreiding van deze terreinen als er in een straal van ongeveer vijf à tien kilometer ook een bedrijventerrein is waar panden of bedrijven leegstaan.
Dan kom ik nog even terug op de ecoducten. Vreemd is het dat er drie ecoducten worden gepland en dat in een passage op bladzijde 36 staat: "Wij ontwikkelen beleid wanneer er nieuwe diersoorten (bijvoorbeeld grote hoefdieren) naar de provincie komen, die schade kunnen veroorzaken, bijvoorbeeld in de agrarische gebieden. Wij continueren ons beleid om dierschade te bestrijden. Om het dierenwelzijn te bevorderen gaan wij in overleg met de buurprovincies en natuurbeheerders alternatieve en innovatieve verjaag- en bestrijdingsprojecten opzetten en stimuleren." Wij vragen ons inderdaad af wat de zin is als men systemen gaat innoveren om dieren die er gebruik van maken te verjagen. Kan het college mij nu nog vertellen waarom het drie ecoducten wil realiseren? De drie ecoducten zijn gepland bij de N226, N227 en N237. Vallen deze drie locaties onder de EHS en blijven ze daaronder vallen? Dat vind ik belangrijk om te weten. Misschien is het wel zo dat daar de EHS niet meer volledig wordt ontwikkeld.

Het college wil de subsidies op podiumkunsten per 2013 stopzetten. Het resultaat zal zijn dat in deze sector de werkloosheid zal toenemen en veel ondernemers, zoals horeca en zalenverhuur, theaters, in deze branche failliet zullen gaan. Dan heb ik het natuurlijk niet over een eenmalig festival. Het gaat gewoon om de continuïteit, waarbij er regelmatig een podiumoptreden is. Als die structurele vraag gaat verdwijnen, dan komen veel mensen en ondernemers in de problemen. Daarnaast zal er door de subsidiekorting een enorme verschraling in aanbod komen en door de verhoogde prijzen verder onbereikbaar worden voor de inwoners met een kleine beurs.
Wij zijn het er absoluut niet mee eens dat het college de bezuiniging voor RTV Utrecht doorzet. Het is een enorm laagdrempelig medium met een groot informatiegehalte. Wij wachten nog op de uitslag van een proces over een identieke situatie. Wij hebben daarover althans nog niets gehoord. Ik zou zeggen: laten wij dat eerst even afwachten. Verder wil ik nog melden dat RTV Utrecht eigenlijk voor iedereen bereikbaar is zonder hoge kosten. Het is dus ook voor de mensen met een smalle beurs.

Deze begroting reserveert geen geld voor levensloopbestendig bouwen, terwijl er toch heel veel woningen gepland staan. De programmaombuiging in het programmabudget WelThuis! – realiseren dat de woningen toegankelijk worden gemaakt of blijven voor welzijn en zorg, waardoor mensen langer in hun eigen woonomgeving kunnen blijven wonen – vinden wij een ongewenste ontwikkeling. Als het project Rijnenburg niet gerealiseerd wordt, is het waarschijnlijk een optie te onderzoeken of deze locatie een redelijk alternatief is voor het plaatsen van windmolens in plaats van op industrieterrein Lage Weide.
Welk oud beleid voor nieuw beleid wordt ingewisseld voor het uitwerken van de structuurvisie ondergrond? Wij zijn niet tegen het uitwerken van een onderzoek, maar hechten op dit moment aan een dergelijk onderzoek geen hoge prioriteit. De middelen kunnen in onze optiek beter ingezet worden voor levensloopbestendig bouwen. Datzelfde geldt voor het ontwikkelen van nieuw beleid voor festivals.
Waarop ik mij niet heb voorbereid, maar toch wil meegeven, is dat wij geen voorstander zijn van

een herindeling met Noord-Holland en Flevoland. Ik wil er later nog wel nader op ingaan, maar dat wil ik hier toch meegeven.
Hoe wij gaan stemmen laat ik nog even in het midden. Wij hebben de hoop dat er in de komende periode voor de volgende begroting meer naar ons geluisterd zal worden. Daarmee bedoel ik niet direct naar de fractie van 50PLUS, maar naar alles wat te maken heeft met oppositie / coalitie; eigenlijk zoals mevrouw Dik dat zo mooi heeft verwoord. Daarbij wil ik mij aansluiten.
Bij de najaarsnota dienen wij een amendement in:

Amendement A6 (50PLUS): najaarsrapportage

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 31 oktober 2011;

gelezen de Najaarsrapportage 2011, PS2011PS13;

constaterende dat:
een voorstel in de najaarsrapportage luidt om € 6.444.000 van de afgeraamde middelen te storten in de reserve ecoducten;

overwegende dat:
- *het OV nog een forse impuls nodig heeft om de aantrekkelijkheid daarvan en daarmee de mobiliteit en de doorstroming op de doorgaande wegen te bevorderen;*
- *dat het OV (of alternatieve vormen daarvan) nog in onvoldoende mate voorziet in de bereikbaarheid van onder andere scholen, zorginstellingen, verpleeghuizen, revalidatiecentra, ziekenhuizen e.d.;*
- *dat het van groot maatschappelijk belang is dat dergelijke instellingen bereikbaar zijn voor mensen zonder eigen vervoer;*
- *dat dit maatschappelijk belang niet ondergeschikt mag zijn aan het faciliteren van mobiliteit van allerlei dieren;*

besluit:
- *de helft van het bedrag van de afgeraamde middelen ad € 6.444.000 te bestemmen voor het verbeteren van (alternatieve vormen van) het OV;*
- *de storting in de reserve ecoducten met eenzelfde bedrag te verlagen;*
- *een onderzoek in te stellen naar de scholen, zorginstellingen, verpleeghuizen, revalidatiecentra, ziekenhuizen e.d. die voor verbetering van de bereikbaarheid in aanmerking komen;*
- *de resultaten van dat onderzoek te betrekken bij de aanwending van het daarvoor bij dit amendement gecreëerde bedrag.*

De VOORZITTER: Het amendement is voldoende ondertekend en kan deel uitmaken van de beraadslagingen. Het amendement kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil eerst even kort ingaan op wat andere sprekers hebben ingebracht.
De heer Dercksen stelde terecht dat windmolens vogels in de pan kunnen hakken. Daarom hebben wij er ook altijd voor gepleit dat als wij windmolens bouwen, dat niet in de buurt van vogeltrekroutes moet gebeuren.
Het leuke van zo'n vergadering als deze is dat je altijd komt tot nieuwe inzichten. Zo ben ik er altijd van uitgegaan dat wij de enige dierenpartij zouden zijn in dit huis. Het doet mij dan ook veel deugd de VVD aan mijn zijde te vinden, want zij schijnt zich in te zetten voor de olifant.

Dan de begroting zelf. De heer De Kruijf van de PvdA stelde bij de behandeling van deze begroting in de commissie BEM terecht de vraag wat er nu eigenlijk van ons wordt verwacht, wat wordt er met deze begroting vastgesteld en wat voor besluit nemen wij? Een en ander was waarschijnlijk ingegeven door het feit dat het toekomstige beleid zich nog niet helemaal had uitgekristalliseerd ten tijde van de vaststelling van de voorjaarsnota.
Het antwoord dat hij kreeg, lag in de trant van: deze begroting is een doorvertaling van de voorjaarsnota en gekeken zal moeten worden of deze vertaling goed is geschied. Dat lijkt ons een iets te gemakkelijk antwoord. Deze technische insteek zou namelijk betekenen dat wanneer de cijfers kloppen – dus de technische doorvertaling – je akkoord zou moeten gaan, ongeacht of je het onderliggende beleidsvoornemen zou steunen. De juristen onder ons zullen ongetwijfeld bekend zijn met de strafrechtelijke term "fruits of the poisoned tree". Dit betekent zoveel als: wanneer het fundament niet goed is, het huis dat daarop gebouwd is dat ook niet is. Ter illustratie: stel dat het binnen-

dringen van een huis onrechtmatig geschiedt, dan is het ter plekke gevonden bewijsmateriaal niet ontvankelijk. Laten wij dit eens vertalen naar de begroting. De programmabegroting is meer dan slechts een verzameling cijfers en getallen. Er liggen beleidskeuzes aan ten grondslag, waarmee je het wel of niet eens kunt zijn. Stelt u zichzelf eens de vraag of u een hap uit een appel zou nemen als u van tevoren zou weten dat de boom vergiftigd is. Voor je het weet, eindig je dan als Sneeuwwitje in een diepe slaap. De vraag is alleen of er de komende vier jaar een politieke prins rondloopt die je wakker kust.

Als er een ding is wat de zogenaamde Occupybeweging duidelijk maakt, dan is dat wel dat wij niet verder kunnen in een samenleving die puur gericht is op geld in plaats van op geluk en op welzijn. Wij zitten in een permanente crisis op het gebied van financiën. De euro, staatsschulden en zakkende beurskoersen: de kranten staan er dagelijks vol van. Voeg daarbij de biodiversiteitcrisis, de voedselcrisis, de zoetwatercrisis, de ontbossing en tel uit je winst. Het idee van een systeemverandering is dan opeens zo gek nog niet.
Als Franciscaan spreekt mij de benadering van Bhutan wel aan. Waar wij onze welvaart afmeten aan de hoogte van het bruto nationaal product per hoofd van de bevolking, kijkt Bhutan naar de hoogte van het bruto nationaal geluk. Dat is een beleidsconcept waarbij niet alleen de economie centraal staat, maar ook het welzijn en het geluk van de bevolking. Het bruto nationaal geluk is zelfs in de Grondwet vastgelegd. Daarin is vastgelegd dat de Staat zich zal inspannen de voorwaarden te scheppen om bruto nationaal geluk na te streven. Een leuk feitje in deze. De Bhutanezen zijn volgens VN-metingen een van de gelukkigste volken ter wereld. Wat wil ik hiermee zeggen? Dat niet altijd alles draait om geld, maar net zo goed om het welzijn van onze inwoners. Zo zouden wij ook naar deze begroting moeten kijken. Wat is mogelijk? Wat doen wij met ons geld? Bovenal: hoe zorgen wij ervoor dat onze inwoners zich prettig voelen in deze provincie?

De PvdD begrijpt de noodzaak om in economisch moeilijke tijden te kijken naar de uitgaven en waar het mogelijk is om te bezuinigen. Hierbij dient echter maatwerk gepleegd te worden. Bezuinigen om het bezuinigen en iedereen over een en dezelfde kam scheren, leidt niet alleen onherroepelijk tot verlies aan voorzieningen, maar ook tot verlies van voormeld geluk. Een samenleving moet wel haar leefbaarheid behouden.
Wij hebben tijdens de hoorzittingen over de voorgenomen bezuinigingen van insprekers mogen vernemen hoe dit in de praktijk zal uitpakken, namelijk verlies aan kwaliteit van natuur, cultuur en maatschappelijke voorzieningen, zoals de bibliotheek. Soms was het niet zozeer het verlies aan budget waar het pijnpunt lag, maar de haast en de fasering waarin een en ander doorgevoerd moest worden. Daarom zijn wij er verheugd over dat het college van GS alsnog aan tafel is gaan zitten met verschillende organisaties in een poging de pijn van de bezuinigingen te verzachten. Wij willen de gedeputeerde hiervoor complimenteren.

In het mediageweld rondom de souvlakicrisis en de vraag of Mauro wel of niet in Nederland mag blijven, heeft een ander bericht mijns inziens niet de aandacht gekregen die het verdient: Nederlandse lucht, water en bodem zijn de vieste van heel Europa. Ondanks dat Nederland tot de rijkste landen van Europa behoort, beschermen wij onze leefomgeving minder goed dan de andere EU-landen. Dat blijkt uit het rapport Ranking the Stars van Natuur en Milieu. In dit rapport wordt Nederland vergeleken met andere landen op het gebied van klimaat, natuur en milieu. De Nederlandse bodem is de meest verontreinigde bodem door stikstof en fosfaat, afkomstig van de grote veestapel. Ook het oppervlaktewater is van slechte kwaliteit door flinke vervuiling. Met de luchtkwaliteit is het slecht gesteld door de hoge uitstoot van stikstofdioxide. Natuur en Milieu roept dit kabinet op structurele maatregelen te nemen die Nederland terugbrengen naar minimaal de Europese middenmoot. Het kabinet zegt namelijk dat het zich op milieugebied niet meer dan andere landen wil inspannen. Het kabinet wekt hiermee de suggestie dat Nederland voorop of minstens in de pas loopt met Europa, maar de cijfers in het rapport geven een volledig ander beeld. Uit het rapport blijkt dat Nederland op de laatste plaats staat van alle EU-landen wat betreft de kwaliteit van het oppervlaktewater.
De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Vindt de heer Van der Steeg Natuur en Milieu

echt een onafhankelijke organisatie die dat zelfstandig kan vaststellen of kunnen wij misschien ook uitgaan van cijfers van het ministerie.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Dan stel ik de vraag aan de heer Dercksen of hij Natuur en Milieu geen deskundige organisatie acht. Ik denk van wel.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Was Natuur en Milieu niet de club die vertelde dat wij zoveel last hadden van zure regen? Daar hebben wij niets meer van gehoord.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Dat zou ik niet weten. Daarop kan ik geen antwoord geven.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Weet de heer Van der Steeg wat ten opzichte van 1900 het aandeel fijnstof in onze samenleving is? Dat is nog 1% van wat wij hadden in 1900. Nu doet de heer Van der Steeg alsof de wereld in brand staat en of morgen alles zal doodgaan. Dat is niet waar. De natuur wordt schoner dan ooit. Het water is nog nooit zo schoon geweest. De heer Van der Steeg doet het hier voorkomen alsof alles heel dramatisch is.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Als de heer Dercksen hier stelt dat het zo goed gaat met het oppervlaktewater, dan zeg ik dat er helaas geen enkel oppervlaktewaterlichaam in deze provincie is dat voldoet aan de ecologische normen.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag voor de heer Dercksen. Ik betreur het dat de PVV op het moment dat cijfers haar niet welgevallig zijn, gelijk een zeker diskrediet aanbrengt bij degene die met die cijfers komt. De cijfers van Natuur en Milieu zijn gebaseerd op overheidscijfers van Europa, Nederland en andere landen. Het zou goed zijn niet altijd direct de brenger van de boodschap in diskrediet te brengen.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Uit het rapport blijkt dat Nederland op de laatste plaats staat van alle EU-landen wat betreft de kwaliteit van het oppervlaktewater. In Nederland wordt voor bijna 100% van het oppervlaktewater het risico gelopen dat de normen van de Europese Kaderrichtlijn Water niet worden gehaald. Nederland heeft samen met België en Luxemburg de hoogste gemiddelde uitstoot van stikstofdioxide per vierkante kilometer in Europa. Dat is bijna drie keer boven het Europese gemiddelde.
Uit het rapport blijkt verder dat het aandeel Natura2000-habitat met een gunstige staat van instandhouding in Nederland, met 8% tot een van de laagste van Europa behoort.

Het zou niet goed zijn de begroting enkel met een kritisch oog te lezen zonder constructief mee te willen denken. De PvdD denkt dat een gedragsverandering noodzakelijk is. Het is goed mensen verantwoordelijk te maken voor hun eigen vervuilende gedrag. Het algemeen aanvaarde principe ' de vervuiler betaalt' zal ieder welbekend in de oren klinken. Laten wij die maar eens van stal halen. Het is ook niet meer dan logisch. De gewone belastingbetaler – laten wij hen gewoon Henk en Ingrid noemen, of zoals mevrouw Mineur opperde, Frodo en Lidewij -– hoeven niet op te draaien voor vervuiling die veroorzaakt wordt door anderen. Als provincie kunnen wij niet achterblijven. Het is zaak na te gaan in hoeverre wij reeds dit principe afdoende toepassen. Wij verzoeken het college van GS dan ook het huidige provinciaal beleid te controleren, te beschouwen en waar mogelijk met voorstellen te komen het beleid aan te passen aan het principe ' de vervuiler betaalt', en zo ook de nodige bezuinigingen te realiseren. Ik dien daartoe een motie in.

Motie M7 (PvdD):
de vervuiler betaalt.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 31 oktober 2011, ter bespreking van de Programmabegroting 2012;

overwegende dat:
- *de OESO en het Planbureau voor de Leefomgeving in 2011 bepleit hebben om milieuschadelijke subsidies af te schaffen;*
- *toepassing van het principe 'de vervuiler betaalt' een bezuiniging voor de provincie zou kunnen opleveren;*

verzoeken het college van GS:
het huidige provinciaal beleid te controleren, en waar mogelijk met voorstellen te komen om het beleid aan te passen aan het principe 'de vervuiler betaalt' en zo de nodige bezuinigingen te realiseren.

En gaat over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslagingen. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Wij zijn hiermee aan het eind gekomen van de eerste termijn van de zijde van de Staten. Ik schors de vergadering.

Schorsing van 13.39 uur tot 14.03 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering. Ik geef als eerste het woord aan gedeputeerde Van Lunteren.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het merendeel van de Staten heeft opmerkingen gemaakt over het feit dat er slecht weer op komst is. De vraag is wat er dan op ons afkomt. Wat rechtvaardigt dat dit college het besluit neemt om her en der wat te bezuinigen en te zorgen dat er een structureel overschot in de begroting terechtkomt?
Wat komt er op ons af? Er komt een korting op de BDU (Brede Doeluitkering) op ons af. Er komt een decentralisatie van de natuur op ons af, waarvan men in de contouren al heeft gezien wat dat gaat betekenen. Er zal nog geborgd moeten worden op het gebied van recreatie. De jeugdzorg gaat sowieso € 7 miljoen per jaar kosten. En dan hoor ik hier een aantal mensen zeggen dat ik het liefst wil gaan schatkistbankieren, wat betekent dat er nog meer afgaat. Willen wij over een paar jaar niet geconfronteerd worden met het feit dat wij de belastingen omhoog moeten gooien, dan moeten wij nu zorgen dat wij voorsorteren en dat wij er rekening mee houden dat wij die uitgaven kunnen betalen. Dan red je het niet met een bezuiniging van € 10.000 per jaar op dienstauto's.
De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De heer Van Lunteren weet het allemaal erg goed en hij zegt het stevig. Ik had echter liever gehad, als hij het dan allemaal zo goed weet, dat hij het gewoon in de stukken had geschreven die wij toegestuurd hebben gekregen of het had gezegd in de commissie BEM toen wij hem ernaar vroegen. Toen was het allemaal veel vager en onduidelijker. Dat is het echter nog steeds; anders kan ik het niet kwantificeren wat hij zegt. Dan pas heb je namelijk een legitimatie voor datgene wat je nu aan de andere kant doet in de sfeer van bezuinigingen op allerlei zeer nuttige instellingen.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat het op dit moment nog wat warrig is. Dit, op die mooie dag voor de heer De Kruijf, waarvoor nog mijn felicitaties. Dit zijn echter wel de elementen die iedereen kent. Iedereen heeft het over het regeerakkoord en wat daarin staat.
De korting op de BDU is algemeen bekend. Wat ik op dit moment echter niet kan vertellen, zijn de exacte bedragen. In juni heb ik het rijtje al genoemd, maar het komt stukje bij beetje op ons af wat het precies betekent en wat de bedragen zullen zijn die daarin vallen. Dat is het punt. Wij kunnen dat op dit moment nog niet overzien en wij kunnen de bedragen niet toebedelen. Dat wordt wel steeds duidelijker. Op het gebied van natuur is er een akkoord bereikt met het Rijk. Dat moet nog aanvaard worden door de provincies en dan kunnen wij bezien wat het betekent voor de toekomst en wat wij op het gebied van de natuur moeten bijbetalen. Dat weet ik op dit moment niet.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Dat vind ik een heel verstandige aanpak. Eerst zorgen dat je weet waar het precies om gaat en vervolgens maatregelen nemen. Dat is nu precies hetgeen er ontbreekt aan de bezuinigingskant. Daar is de gedeputeerde begonnen met bezuinigen en vervolgens is hij gaan bekijken – "ervaren" zou ik bijna zeggen – wat het betekent voor de instellingen die daardoor getroffen worden. Juist de aanpak die de gedeputeerde nu voorstaat als hij het heeft over de rijksbezuiniging en de ellende die ons zal treffen, is een aanpak die wij heel graag hier hadden gezien bij de bezuinigingen. Dat heb ik compleet gemist.
De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat is nu juist de reden dat wij gezegd hebben: "Laten wij aan de voorkant helder

hebben wat wij gaan doen en daarover het gesprek aangaan."Het college heeft continu aangegeven dat het dat op een zorgvuldige manier zal doen. De heer De Kruijf heeft het initiatief genomen om publiekelijk te maken waar de problemen zitten. Het college heeft die actie ook ondernomen, maar achter gesloten deuren; zo werkt het over het algemeen, het bestuur doet dat op die manier. Daarin hebben wij een aantal dingen geconstateerd. Dat is opgelost. Mijn collega van cultuur zal zometeen precies verwoorden wat haar overwegingen daarbij zijn geweest. De keuze is echter geweest om van tevoren helder te maken waar wij de bezuinigingen zoeken, om ervoor te zorgen dat op het moment dat duidelijk wordt waarop wij moeten inzetten, de middelen beschikbaar zijn en wij niet op dat moment in allerlei noodremprocedures moeten gaan. Nu heeft iedereen kunnen toeleven naar de bezuiniging die op hem of haar afkomt.
Ik ben blij dat met mij is geconstateerd dat er echt nog wel het een en ander aan zit te komen en dat wij waakzaam moeten zijn over de manier waarop wij die invulling moeten doen.

Er is een aantal algemene opmerkingen gemaakt. Ik zal mij in eerste instantie beperken tot de opmerkingen over de financiën en daarna zal ik ingaan op de zaken die vakinhoudelijk gelden voor mijn portefeuille Mobiliteit en Economie. Mijn collega's zullen ook op deze manier reageren op hun portefeuilles.
Een punt dat naar voren is gekomen, buiten het feit dat er een structureel overschot is, is dat er een incidenteel tekort is. Op het moment dat wij over overschotten spreken, kijken wij naar het structureel evenwicht van de begroting. Dat is waar wij naartoe werken. Dat is de reden dat wij hebben gekozen de ombuigingsmaatregel te nemen. Daardoor kun je ervoor zorgen dat je structureel naar de toekomst toe de zaken op orde hebt. Dat betekent dat er incidenteel nog wel degelijk geld wordt uitgegeven. Er ontstaat op dit moment enige verwarring over de manier waarop die bedragen in elkaar steken. Ik kom daarop zo nog terug.

Er wordt gesproken over de € 47 miljoen incidenteel die het komend jaar nog zullen worden uitgegeven. Daarmee wordt gesproken over het feit dat volgend jaar dus geen dekkend jaar is. Alleen is het zo, als je naar een begroting kijkt – of je dat doet als overheid of als een bedrijf – dat je kijkt naar wat er structureel binnenkomt en naar wat je structureel uitgeeft. Dat is namelijk de basis waarop dit werkt. Je moet dus niet incidentele middelen gaan inzetten voor structurele uitgaven. Die dingen hebben wij erg gescheiden. Dat levert de commotie op die er op dit moment is. Een aantal zaken dat wij in het verleden incidenteel financierden, maar die een structureel karakter hadden, hebben wij namelijk flink moeten bijbuigen. Dat zorgt ervoor dat wij in de loop van deze komende vier jaar dat structurele evenwicht bereiken. De uitgaven die wij daar bovenop doen, zullen echt een incidenteel karakter hebben. Daarbij moet overigens nog worden opgetekend dat het merendeel van de grote uitgaven, bijvoorbeeld op het gebied van natuur of mobiliteit, vaak wordt gedaan vanuit reserves die wij door de jaren heen opbouwen om op die manier in een keer heel grote investeringen te kunnen doen. Dus als wij er op die manier naar kijken, dan is dit college juist op weg om dat punt goed te repareren.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Als ik kijk naar de incidentele middelen, dan is daarvoor een programma. Het college haalt het geld uit de incidentele potjes die daarvoor zijn. In feite ontstaat het rekeningoverschot mede doordat je meer onttrekt uit potjes dan je uitgeeft. Waarom doet de gedeputeerde dat? Waarom presenteert hij in feite een begrotingsoverschot van € 7,5 miljoen? Ik neem even het jaar 2012. Dan onttrekt de gedeputeerde € 80 miljoen uit de reserve. Als hij echter € 72,5 miljoen onttrekt, is er ook nog steeds een keurig sluitende begroting. In je presentatie zeg je dan: "Jongens, ik ga zorgvuldig met het geld om en ik ga er niet meer uithalen dan nodig is." Is de gedeputeerde het met mij eens dat op het moment dat je van tevoren een resultaat boekt, waarbij je € 7,5 miljoen overhoudt, dat niet goed is voor je houding van hoe je heel beheerst met je geld omgaat?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat vergt inderdaad een bepaalde discipline. Dat heb ik net geprobeerd uit te leggen. Nu je deze voorsortering doet, zorg je ervoor dat je straks je zaken op orde kunt brengen met de middelen die je beschikbaar hebt. Daarbij

kiest het college ervoor dat geld nog niet uit te geven. De reden dat wij dat laten lopen via reserves is omdat veel van de uitgaven die de provincie doet, vaak grote uitgaven zijn. Uitgaven op het gebied van natuur, mobiliteit en ook cultureel erfgoed zijn vaak grote uitgaven, die je niet in een jaar in een keer in je begroting kunt stoppen. Wij kiezen er niet voor dat middels afschrijvingen te doen, maar daarvoor te sparen en het op die manier te onttrekken aan de reserves.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Een verhelderende vraag nog. Betekent het dat de € 7,5 miljoen rekeningoverschot – dat is op dit moment het resultaat – voor de gedeputeerde gewoon een gegeven is en zegt hij dat hij bij de voorjaarsnota niet met voorstellen komt om daar nog eens € 2 miljoen af te halen?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Nee, de bedoeling is om straks bij de voorjaarsnota te kijken welke van alle maatregelen die ik zojuist heb genoemd op ons afkomen. Ik mag althans aannemen dat het kabinet ons het komend jaar helderheid geeft. Dan kunnen wij invulling geven om dat te dekken uit die middelen. Die middelen zijn bestemd om ze op die manier uit te geven. Het is dus niet lukraak, laat ik het zo noemen, speelgeld. Dat is het absoluut niet.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb het persbericht van de heer Van Lunteren hier. Dat heb ik voorgelezen aan een paar mensen en ik heb gevraagd of deze provincie aan het eind van 2012 rijker of armer is dan aan het begin van 2012. Ondanks dat men getriggerd werd door mijn vraagstelling was de unanieme opvatting dat wij aan het eind van 2012 rijker zijn dan aan het begin van 2012. Dat heeft niets met boekhoudkundige wetten of regelgeving te maken of met een accountant die misschien in gewetensnood komt, omdat je verkeerde dingen doet. Het gaat er puur om dat wij een provinciaal bestuur zijn. Wij hebben de plicht, zo zou je het kunnen zeggen, aan burgers uit te leggen wat er gebeurt. Dan moet je dat niet zo uitleggen. Dan zet je hen stuk voor stuk op het verkeerde been. Mijn vraag is of de gedeputeerde daar de volgende keer eens op wil letten en ook het andere deel in beeld wil brengen. Dat valt goed uit te leggen. Het maakt echt deel uit van het verhaal.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Nogmaals, de begroting gaat over datgene wat je structureel afdekt. Ik ben het eens met de heer De Kruijf dat wij daarvoor misschien een andere manier van communicatie moeten bedenken. Het is echter niet zo dat er een tekort is. Als er een tekort zou zijn, dan betekende het dat ik met de inkomsten mijn structurele lasten niet kan dekken. Dat is inderdaad een boekhoudkundig verhaal. De heer De Kruijf roept mij op inzichtelijk te maken dat je de investering die je aan de andere kant incidenteel doet ook afgedekt hebt en dat je daarvoor geen belastingen heft. Ik wil kijken of wij dat volgend jaar op deze manier kunnen verwoorden. Er is echter gewoon geen tekort. Als ik zuiver kijk naar hoe ik begroot, dan begroot ik op basis van inkomsten en uitgaven. Ik heb de mogelijkheid eventueel incidenteel nog een investering te doen. Die investering betaal ik uit de reserves die wij daarvoor hebben opgebouwd. Veel van die investeringen gebeuren overigens nog op basis van voorstellen die de PvdA mede heeft ingediend. Die bouwen wij netjes af om niet het verwijt te krijgen dat wij dat onzorgvuldig doen. Zo steken de dingen in elkaar. Als wij een tandje kunnen bijzetten om dat beter te verwoorden, dan sta ik daarvoor open en zal ik mijn communicatieadviseur vragen volgend jaar daar nog eens scherper naar te kijken.

Er zijn opmerkingen gemaakt om te kijken naar de beleggingen, althans de portefeuilles die wij hebben. Een belangrijke kanttekening wil ik daarbij maken. Er is de indruk gewekt dat wij daarop geld inleveren. Dat is niet aan de orde. Althans, het rendement dat wij hebben gemaakt is misschien minder dan je zou hopen, maar wij zitten ten opzichte van het totaal belegde vermogen niet onder de nominale waarde, het bedrag dat wij ooit met elkaar daarin geïnvesteerd hebben. Het rendement valt wat tegen. Wij hadden in het verleden verwacht dat wij daar meer uit zouden halen.
Ik ga een heel eind mee in de oproep van de PvdA om te komen tot een nieuw beleggingsstatuut. Waarvoor ik wil waarschuwen is, dat als wij ervoor kiezen op een andere manier met ons eigen vermogen om te gaan, dan betekent dat wel dat er

nu nog geraamd wordt met opbrengsten die wij halen uit dat vermogen. Die zullen wij dan veel lager moeten maken. Dat betekent ook dat er minder inkomsten zijn voor de provincie. Dat kan een keuze zijn, maar wij zullen dan wel het effect moeten laten zien op het geheel. Er worden initiatieven aangereikt door de PvdA, zoals het stimuleren van ondernemerschap en dergelijke en op de manier een stukje rendement te krijgen. Dat is iets wat aanspreekt, maar ik wil daarbij wel opmerken dat in ogenschouw genomen moet worden dat dit een groot risico met zich meebrengt. Tegelijkertijd is het zo dat de beleggingen zoals wij die nu hebben, vaak de uitgaven borgen die wij in de toekomst moeten doen. Daarin zit de afweging die wij moeten maken. Zoals ik al eerder heb aangekondigd, ben ik voornemens een notitie te maken die ook naar de Staten toe zal gaan. Ik zou daarom willen vragen de motie niet op die manier aan te nemen. Ik zeg toe dat de notitie er komt. De motie geeft echter al een richting aan die ik wat voorbarig vind, terwijl er nog een analyse gemaakt moet worden van wat er allemaal nog aankomt. Ik zou niet willen vragen de motie te herschrijven, maar misschien kunnen wij het houden bij een toezegging op dit punt en daarmee de motie overbodig verklaren. Ik vind echter wel dat er een punt wordt aangeraakt dat breed in de Staten leeft en dat wij moeten oplossen.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De bedoeling van de motie is om de mogelijkheden in beeld te krijgen. Daar werkt de gedeputeerde aan mee. Ik moet er uiteraard nog even over praten in de fractie, maar ik zal voorstellen de suggestie van de gedeputeerde te volgen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde zegt dat wij blij moeten zijn dat de beleggingen in elk geval niet onder de nominale waarde zijn uitgekomen. Hoera. Het is toch echter simpelweg zo dat de waarde van die beleggingen ondertussen € 13,2 miljoen achteruit gegaan is?
De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het beeld dat de heer Dercksen schetst, is dat ik daarmee minder geld heb. Hij heeft mij met enige regelmaat opgeroepen niet te beleggen. Niet beleggen betekent dat ik helemaal niets binnengehaald zou hebben. In dat opzicht moet ik constateren dat de keuze die nu gemaakt is, op dit moment ertoe leidt dat er meer geld binnenkomt dan er anders was binnengekomen met het voorstel van de heer Dercksen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Mijn voorstel zou inderdaad zijn niet te beleggen. Dan zouden wij nu hetzelfde resultaat hebben gehad. In ons voorstel hadden wij dan geen risico gelopen. Nu moeten wij maar even de billen bij elkaar knijpen en hopen dat de producten overeind blijven. Dat is het verschil.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat is ook de reden dat ik u aankondig dat wij dit bekijken. Ik wil hier heel duidelijk melden dat wij niet onder de nominale waarde duiken. Er is geen verlies op geïnvesteerd vermogen. Dat is de correcte term.

Mevrouw DIK (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil een verduidelijkingsvraag stellen, naar aanleiding van de opmerking over de motie van de PvdA. Brengt de gedeputeerde ook de mogelijkheden in kaart, waarbij er misschien wat minder financieel rendement is, maar meer maatschappelijk rendement? Heb ik goed begrepen dat de gedeputeerde ook daarnaar zal kijken?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Voor mij is het daarbij heel belangrijk de risico's inzichtelijk te maken. Een aantal van de punten die de heer De Kruijf heeft genoemd klinkt mij heel sympathiek in de oren, maar die hebben wel een hoog risicogehalte in zich. Op het moment dat wij dat doen met vermogen waar wij verplichtingen tegenover hebben staan, zou dat zo kunnen uitpakken dat wij straks dingen willen doen, waarvoor wij de middelen niet meer beschikbaar hebben. Daarvoor wil ik waken. Ik wil naast het maatschappelijk element ook duidelijk het risico-element laten meewegen. Ik ga dat volledig in kaart brengen. De Staten krijgen daarin alles te zien en de keuze is uiteindelijk aan de Staten hoe het statuut gaat luiden dat wij dan vaststellen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! In de motie van de PvdA staat hoe wij misschien anders zouden kunnen beleggen. Die

producten staan echter toch voor een bepaalde periode gewoon vast? Wij kunnen toch niet helemaal anders beleggen?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het principe 'regeren is vooruitzien' schoot mij af en toe een beetje door het hoofd toen ik hoorde dat wij niet moeten bezuinigen. Voor dit geldt: er zullen straks wel weer middelen vrij komen. Dat heb ik ook in kaart gebracht. Een aantal producten zal volgend jaar aflopen. Als wij niet nu met elkaar een beleid vaststellen, waarbinnen wij kunnen opereren, dan ben ik gehouden te blijven toetsen aan het oude beleid. Volgens mij is dat breed in deze Staten niet meer aan de orde, dus zullen wij dat opnieuw moeten vaststellen om niet in een fuik terecht te komen dat ik met dat geld de opbouw van mijn portefeuille in stand moet blijven houden.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij is het zo dat de bedragen die de komende jaren vrijkomen, gebruikt worden om de begroting op orde te houden. Aan het eind van de rit hebben wij nog zo'n € 200 miljoen over.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Nee, een groot deel ervan wordt telkens herbelegd. Om te voorkomen dat wij in een situatie terechtkomen dat ik volgend jaar moet herbeleggen, terwijl wij hier eigenlijk vinden dat wij dat niet willen, wil ik komen tot een nieuw statuut, waarin wij afspreken hoe wij dat doen. Daaruit zou kunnen voortvloeien dat afgesproken wordt dat binnen bepaalde randvoorwaarden producten worden verkocht waarop winst gemaakt kan worden, maar waarvan het toekomstig rendement negatief is. Ik ben erg benieuwd wat de opvatting van de verschillende partijen daarover is: moeten wij dan maar accepteren dat wij dan verderop in de begroting daarmee een tekort hebben, omdat wij met het rendement rekening hebben gehouden? Die vragen wil ik beantwoord hebben. Dat zou kunnen betekenen dat wij zonder verlies op het ingelegde geld, wel tot een snellere afbouw van de portefeuille zouden kunnen overgaan.
Voor de niet-financieel specialisten het excuus voor het hoge technisch gehalte. Ik zie sommige mensen denken: "Waar gaan wij heen?" Ik denk echter dat dit een ongelooflijk belangrijke discussie is, want het gaat om grote bedragen en om geld van onze inwoners.
Daarmee heb ik grotendeels de algemene opmerkingen over de begroting an sich beantwoord. Ik kom straks nog toe aan de moties en amendementen. Ik wil nu eerst mijn betoog vervolgen naar aanleiding van opmerkingen over de vakportefeuilles.

Onder andere de fractie van de ChristenUnie stelde de vraag hoe wij omgaan met duurzame energie en hoe zich dat verhoudt tot het feit dat er overboekingen plaatsvinden vanuit projecten die vrijvallen en die naar het cofinancieringsfonds gaan. De gedachte van het college is dat wij meer aan de kant van de ondernemers willen gaan zitten en daar het initiatief proberen aan te jagen. De middelen willen wij inzetten vanuit het cofinancieringsfonds. Wij spreken op dit moment ook met het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (ELI) om in het kader van de 'green deals' dat geld aan te wenden en daarmee een stukje cofinanciering van het Rijk te krijgen. Dat is de insteek die wij hebben gekozen. Dat is de reden dat dit geld vrijvalt.

Dat brengt mij meteen op een andere opmerking van een aantal Statenleden: hoe zit die € 6 miljoen in elkaar? Daarover is al een uitleg gegeven, maar ik hecht eraan dat hier in de Staten, voor het verslag en voor het nageslacht, nog een keer scherp neer te zetten. Wij hebben een inventarisatie gemaakt van alle incidentele projecten die vanuit de vorige periode liepen en die nu eigenlijk zouden aflopen. Wij hebben daarbij gekeken of er achter deze projecten verplichtingen zitten. Wij hebben moeten constateren dat er voor dit bedrag dat wij nu vrijmaken voor de reserve ecoducten, geen verplichtingen zijn. Dat betekent dat er op dit moment geen concrete projecten zijn. Dat betekent dus dat er niet-concrete projecten zijn die niet doorgaan. Als de vraag teruggelegd wordt wat dat dan is, dan zeg ik: "Dat is niets." Ik kan er verder dan ook niets over opschrijven. Het probleem, zoals de heer Nugteren al heeft aangehaald, is dat wij – vanuit de reserve coalitiemiddelen – een beetje af willen van de gedachte: 'geld zoekt project' ofwel 'project zoekt geld'. Wij hebben gezegd: daar zijn geen projecten voor. Dan zouden wij dat geld in stand kunnen houden en toch nog pro-

jecten zoeken, om de Staten vervolgens te vertellen dat deze projecten niet doorgaan. Daarvoor hebben wij niet gekozen. Er is een duidelijke opdracht vanuit de coalitie om te zoeken hoe wij dit financieren. Om die reden hebben wij gezegd: dit geld wenden wij daarvoor aan. Dat staat nu in het verslag en daarmee voldoe ik aan de verklaring die nodig is voor de Staten om een fatsoenlijk besluit te kunnen nemen.

Mevrouw DIK (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil even terugkomen op het cofinancieringsfonds. Ik had gehoopt dat de gedeputeerde daaraan nog wat extra woorden zou wijden. Daarom mijn vraag. De gedeputeerde refereerde aan de green deal die het Rijk gesloten heeft. Dat is niet een green deal waar ik heel warm van word. Ik vind het meer een opeenstapeling van allemaal kleine projectjes die niet wezenlijk het verschil maken. Volgens mij kan het helemaal niet zo zijn dat de provincie dat maar even voor het Rijk oplost. Mijn vraag was of de provincie met dat cofinancieringsfonds substantieel blijft inzetten op duurzame energie. Kan de gedeputeerde toezeggen dat wij op dat geld dat uit de pot voor duurzame energie komt – dat fonds bestaat ook gedeeltelijk uit duurzame-energiegelden – de focus houden?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Als wij straks de economische visie vaststellen, dan is een van de pijlers daarbij de duurzaamheidseconomie. Op die manier hebben de Staten de waarborg dat daarvoor financiering plaatsvindt. Mevrouw Dik heeft al gezegd hoe dat fonds is opgebouwd. Door de oogharen heen kan zij al zien hoe wij willen dat die middelen worden besteed. Wat wij verkeerd vinden aan de aanpak die is gekozen bij de aanpak voor de green deals is dat inderdaad heel sterk gedacht wordt vanuit die losse projectjes en losse dingetjes.
Om die reden hebben wij gezegd dat wij het geld in een cofienancieringsfonds beschikbaar willen hebben. Als er goede initiatieven voorbij komen en waarin wij samen met het bedrijfsleven het verschil kunnen maken, dat uiteindelijk ook opschaalbaar is, dan willen wij er op die manier aan meewerken. Wij zijn druk bezig al die regelingen daarvoor onder de loep te nemen. Wat voor ons namelijk een belangrijke invalshoek is, is dat je dat samen met het bedrijfsleven doet en als je het daarin verankert, veranker je het duurzaam. Op die manier is de opschaalbaarheid van de initiatieven groter dan wij in het verleden zagen.

Dan de vraag met betrekking tot de blue ports. Dat is een project dat al enige tijd loopt. De volgende commissievergadering informeren wij de Staten waar we staan met 't Klooster.

Een aantal fracties heeft gememoreerd aan de bestuurlijke herindeling. Mijn collega zal daarbij straks uitgebreid stilstaan.
Met betrekking tot de infrastructuurautoriteit is er ook het een ander gezegd. Er wordt wat angstvallig gekeken, en misschien wel terecht, wat dat aan nieuwe bestuurlijke drukte met zich meebrengt. Het is goed hier in de Staten te melden dat nieuw daarin is dat er niet meer een volledige eenduidigheid bij het BRU is. Wij hebben namelijk inmiddels een brief van De Bilt ontvangen waarin De Bilt aangeeft er waarde aan te hechten dat de provincie het voortouw neemt in het zoeken naar een oplossing op de schaal van de provincie Utrecht. Er vinden op dit moment contacten plaats over hoe dat verder vormgegeven zou kunnen worden. Ik vind het heel belangrijk om dat samen met onze gemeenten te blijven doen en dat niet alleen vanuit hier te bedenken of alleen vanuit de stad. Wij willen samen met de stad kijken of wij tot een voorstel kunnen komen dat goed aansluit bij de wensen van niet alleen de randgemeenten die in het BRU zitten, maar ook de gemeenten die daarbuiten liggen. Ik heb het idee dat wij heel veel haast moeten maken. De minister wil namelijk voor het eind van de maand een brief naar de Kamer kunnen sturen.
Hoe dat met het BRU gaat aflopen? Daarvoor zijn verschillende scenario's. Op dit moment wordt er over gesproken het geld in twee delen te laten neerdalen: een deel gaat naar het provincie fonds en een deel gaat naar het gemeentefonds. Dat zal betekenen dat de stad rechtstreeks geld zal krijgen en dat de provincie rechtstreeks geld zal krijgen. Dan moet van daaruit naar een infrastructuurautoriteit toegewerkt worden. Hoe dat exact vormgegeven gaat worden, is nog niet helemaal helder, maar het lijkt erop dat wij tot consensus zouden kunnen komen. Dat is belangrijk voor het gebied hier en voor de samenwerking met de stad en de overige omliggende gemeenten.

De fractie van de SP heeft een uitgebreid verhaal gehouden over de economie en hoe wij daarmee omgaan. Het is hier genoemd, dus vind ik dat men er recht op heeft dat ik dat nu nog een keer adresseer. Nog geen twee jaar geleden zitten wij, mkb-er zijnde, nog steeds heel dicht op die mkb-familie en ik denk dat ik daarover wel de opmerking kan maken dat wij vanuit ons bedrijf altijd erg blij waren als er weer grote bedrijven kwamen. Wij hadden vijftien stoffeerders rondlopen – die in alle Kamer van Koophandel registers worden beschouwd als lageropgeleiden, maar die iets kunnen wat heel veel mensen niet kunnen – en wij waren altijd heel blij als wij die mensen aan het werk konden houden, want er waren dan heel wat vierkante meters die ervoor zorgden dat ons bedrijf kon blijven draaien. Dat zie je ook in al die verschillende sectoren. Juist door die investering daarop zie je echt wel de spin-off. Dat is echt een feit; uit ervaring kan ik dat zeggen. Als de SP dan zegt dat wij het geld niet moeten stoppen in het grote bedrijfsleven, dan wil ik zeggen dat wij dat in principe ook niet doen. Wij zetten juist in op de incubators. Kijk maar naar de Dutch Game Garden, kijk naar UtrechtInc, wij zijn bezig met Life Science Incubators. Daarin zitten juist allemaal kleine bedrijfjes. Ik ben daar in de herfstvakantie nog weer eens geweest en ik kan het iedereen van harte aanbevelen eens in de praktijk te gaan kijken hoe dat daar werkt. Het zijn allemaal bedrijfjes met twee of drie mensen en niet alleen maar hogeropgeleiden. Bij de Dutch Game Garden zitten 40 heel mooie kleinere bedrijfjes. Het mooie daarvan is natuurlijk dat kleine bedrijfjes groot worden en weer zorgen voor een stuk werkgelegenheid. Dan zijn ze ons net zo lief als die kleine bedrijfjes die ik niet direct wil kwalificeren als muizen.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! De enige groep die ik genoemd heb en waarbij ik een vergelijking getrokken heb, is met de olifanten. Dat is wat anders.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Mevrouw Mineur noemde de MKB: muizen.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Nee, dat heb ik niet gedaan. Dat zou ik ook niet doen. Een voorbeeld dat ik wil noemen, is een bedrijf als Danone. Dat bedrijf is met overtuigingskracht, ook financieel, naar de provincie gehaald. Dat heeft men inderdaad gedaan, maar met achterlating van 150 werklozen in de provincie Gelderland. Een bedrijf als HP is om dezelfde reden van hier weer vertrokken. Daar gaat het mij dus om. Dat soort olifanten wordt met erg veel égards en financiële injecties bewogen hier naartoe te komen. Ik bestrijd zeker niet dat het goed is kleine bedrijven te ondersteunen. Sterker nog, dat is precies onze insteek.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het is leuk dat mevrouw Mineur dat voorbeeld van Danone noemt. Dat creëert overigens geen werklozen, maar zorgt ervoor dat er 600 banen bijkomen in Nederland. Die banen waren er niet in Nederland. Het leuke is dat de incentive die wij daarop hebben gegeven, niet was dat wij dat bedrijf geld gaven om het binnen te halen. Nee, wij hebben juist gezegd dat als men van ons een inspanning verwachtte om daarop een financiering te krijgen, dat wij dan tot projecten moesten zien te komen, waarin niet alleen dat bedrijf, maar ook aanpalende bedrijven effect hebben. Er zijn dan ook aantoonbaar bedrijven die inderdaad aan de bovenkant van het segment zitten, dus met hogeropgeleiden, en die zijn aangesloten op projecten die samen met Danone worden vormgegeven. Die infrastructuur hebben wij geboden en om die reden is men hier gekomen. Wij moeten niet nu de discussie daarover verder voeren, bij de economische visie zullen wij daar ongetwijfeld nog verder op doorgaan.

Er ligt een vraag van de fractie van D66 over de verbreding van de A27 in relatie tot de leefbaarheid. Ik kan daarover niets meer zeggen of toezeggen dan ik in de commissie al heb gedaan. Wij zullen als provincie daarin zeker onze verantwoordelijkheid nemen. Ik heb daarover al gesprekken gevoerd met de gemeenten. De bereidheid is er. Gezien de laatste uitspraak van de Raad van State kan ik echter niet beloven dat ik op heel korte termijn met iets kom. Dat betekent namelijk dat het hele project opnieuw bekeken wordt. Ik kan niet vanwege die nieuwe uitspraak zeggen " tussen nu en een jaar".. Dat betekent dat wij dus ook kijken naar de maatregelen die flankerend worden genomen. Als Rijkswaterstaat zijn verantwoordelijk-

heid neemt en daarvoor betaalt op basis van een uitspraak van de Raad van State, dan kan ik het geld dat wij hiervoor beschikbaar zouden hebben eventueel op een ander traject inzetten. Ik wacht dat echter op dit moment liever even af.

Dan de opmerking om binnen het VERDER-pakket nog meer te doen met de fiets. Dat is bijna niet mogelijk, omdat het VERDER-pakket met alle partijen is vastgesteld: het pakket is het pakket. Alle maatregelen die daarin zitten, worden uitgevoerd zoals ze worden uitgevoerd. Daarin zitten een heleboel fietsmaatregelen. Ik kan wel verklappen dat wij samen met de minister heel druk bezig zijn met het opstellen van het pakket voor Beter Benutten. Ik kan ook alvast verklappen dat daarin behoorlijk wat fietsmaatregelen zitten. Dat gebeurt dan niet vanuit VERDER, maar dan hebben wij voor de regio wel middelen om het fietsen samen met het Rijk verder te kunnen stimuleren. Dat wordt een nieuw rijksprogramma, waarvan ik hoop dat ik dat de volgende commissievergadering kan presenteren. Het belooft in elk geval een mooi programma te worden, waarin wij een hoop kunnen doen om de bereikbaarheid in deze provincie verder te verbeteren.
Er is door de fractie van 50PLUS een opmerking gemaakt over het korten op de regiotaxi. Voor zover ik weet wordt er niet gekort op de regiotaxi. Omdat het woord regiotaxi nu toch gevallen is, is het goed te melden dat wij tot overeenstemming zijn gekomen met de nieuwe werkgever en dat er een goed voorstel ligt dat door de bonden geaccepteerd is, waarbij in elk geval een tweetal Statenleden aanwezig was toen daar een petitie werd aangeboden.

Dan ga ik de moties langs. Op de motie Anders beleggen heb ik al een toelichting gegeven. Ik ontraad de motie, maar ik wil toezeggen dat ik met een notitie kom. Deze motie kadert dan iets verder in. Ik wil daarin extra elementen meenemen. Om die reden ontraad ik de motie. De motie zie ik als een ondersteuning van het beleid dat ik al aan het inzetten was, waarbij ik de elementen die genoemd worden een plek zal geven bij wat wij aan het doen zijn.
Dan de motie Denktank duurzame energie. Ik heb al een denktank in het leven geroepen. Dat heb ik de vorige periode al gedaan. Het bedrijfsleven, banken en kennisinstellingen zitten daarin. Dus als ik word opgeroepen nog een denktank in het leven te roepen, dan moet de motie in stemming worden gebracht. Anders ontraad ik de motie. Dat is overigens een project dat in het oude project Pieken in de Delta samen met het Rijk is opgesteld. Wij zitten daarin te zoeken naar de elementen waaraan je nog verdere invulling kunt geven.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De vraag is met welke opdracht die groep mensen bij elkaar zit. Wat ik lees in de begroting en in de PRS is dat het ambitieniveau – dit college is nu zes maanden aan zet – nu al wordt gehalveerd. Dus de vraag is met welke opdracht die club mensen aan het werk is en welke steun wij kunnen verwachten van hen om toch die ambitie voor 2020 en uiteindelijk voor 2040 overeind te houden.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat is een vraag die wat meer ingegeven is vanuit de ruimte. Ik heb inmiddels wel een notitie ontvangen van de NMU (Natuur- en Milieufederatie Utrecht), die juist dat ambitieniveau van die 10% ondersteunt. Deze denktank kijkt vooral hoe je de behoefte op het gebied van duurzame energie zo kunt inrichten dat je marktpartijen daarin beter betrekt en kennis beter ontsluit en ervoor zorgt dat de financiering daarop geregeld wordt. Heel veel dingen blijken te zitten in de onwetendheid en dat de financiering in het verleden nog niet heeft plaatsgevonden. Wij zoeken nu naar een manier of je daar wat aan kunt doen. Over de ruimtelijke kant moet men collega Krol zo meteen maar even bevragen. De ruimtelijke kant wordt daarin niet meegenomen, omdat wij proberen, ook omdat het met Pieken in de Delta mogelijk is gemaakt producten te ontwikkelen die niet alleen hier in Utrecht landen, maar die ook echt verderop, dus buiten de provincie, opschaalbaar zijn.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik krijg graag informatie over die groep mensen die bij elkaar zit en wat de resultaten zijn. Verder denken wij dan nog even na over onze motie.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik zeg de Staten toe via de

commissie het projectvoorstel Smartgrids toe te sturen.
Dan de motie over de goedkopere en zuiniger dienstauto's. Daarin staat een aantal dingen dat niet helemaal klopt. Dat maakt het mij wat lastig hierover te adviseren. De aanschafwaarde is anders; overheden krijgen namelijk grotere kortingen op de bedragen. In de vorige periode hebben wij juist al gekeken naar de meest zuinige auto. Toen is gekozen voor een klasse, waarin de auto de meest zuinige was. Dat wordt dus al gedaan. Er wordt altijd gekeken naar de prijs. Dat is een element dat meespeelt. Daarmee houden wij rekening. Wat ik ook moet meegeven, is dat het contract nog niet afloopt. De zogenaamde mantel met de leasemaatschappij loopt af, maar dat is de mantel met alle provincies; alle provincies met elkaar hebben een zogenaamde mantelovereenkomst gesloten. Daar hangen echter allerlei verschillende contracten onder, die verschillende looptijden hebben. Als de heer De Kruijf mij nu zou vragen wanneer het contract voor de dienstauto's van de gedeputeerden afloopt, dan moet ik het antwoord schuldig blijven. Als hij het heel graag wil weten, moet ik zo meteen een ambtenaar vragen het mij in te fluisteren.
Met deze kanttekeningen wil ik de motie dus ontraden. Daarmee wordt het namelijk te strak neergelegd. Ik wil wel toezeggen, en dat lijkt mij niet meer dan logisch, dat wij letten op de centjes in dezen en dat wij ook letten op een zo zuinig mogelijke auto. Dat is althans destijds de insteek geweest en dat zal ook nu de insteek zijn. Daarom zijn wij ook ver onder de aanschafwaarde gebleven die hier wordt genoemd.

De motie "Op weg naar het Lagerhuis". Het college ziet voldoende ruimte in de budgetten om dit bedrag vrij te maken.
Motie "Verstrekking incidentele subsidies". De gedachte achter de motie onderschrijven wij volledig. Wij worden ook zelf geconfronteerd met het feit dat het onduidelijk is. Wij zijn op dit moment onder mijn verantwoordelijkheid vanuit Financiën aan het zoeken hoe wij dit kunnen vormgeven. Samen met de portefeuillehouder voor juridische zaken, mevrouw Pennarts, kijk ik hoe wij dit kunnen vormgeven zonder het rigide te maken. Wij zitten eigenlijk niet op een tweejaarlijkse maar op een jaarlijkse cyclus; een manier om te voorkomen dat het automatisch structureel wordt. Daarnaar zijn wij zelf dus aan het zoeken. Deze motie is daarin te rigide. De gedachte van de motie nemen wij wel over en wij beloven dat wij medio volgend jaar aan de Staten vertellen hoe wij de zorg die in deze motie is verwoord, hebben geadresseerd.
Dan de motie "De vervuiler betaalt zelf". Het college heeft daar een poosje bij stilgestaan. Wij begrijpen eigenlijk niet wat de motie van ons vraagt. Als de motie vraagt om nieuwe belastingen in te voeren, dan zou ons antwoord nee zijn. Misschien kan er nog een toelichting worden gegeven.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! De motie vraagt het college in beeld te brengen waar de provincie de rekening eventueel oppakt voor een vervuiler. Dat zou strijdig zijn met het principe 'de vervuiler moet zelf betalen'. De PVV heeft al eens gevraagd om een subsidieoverzicht. Daar konden wij niet veel chocola van maken. Wat ik vraag aan Gedeputeerde Staten is daar eens naar te kijken en eventueel met een voorstel te komen hoe wij het die vervuiler zelf zouden kunnen laten betalen.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De heer Van der Steeg doelt waarschijnlijk op bepaalde subsidies. Het is voor mij wat lastig hierover in algemene zin iets te zeggen. Ik vind de motie wat lastig. Ik ontraad de motie op dit moment, omdat die te algemeen is voor het college. Wellicht, als wij hierover nog een keer kunnen doorspreken, kan de heer Van der Steeg uitleggen wat hij ermee bedoelt. Het is mij nu niet helder wat hij precies van het college vraagt en om daarover een oordeel te geven.

Dan het amendement Frictiekosten bezuinigingen. Gezien hoe in het geheel de afweging is gemaakt in het college en daarmee de afwikkeling van alles wat bij ons is ingediend, vindt het college dat er een juiste totaalafweging is gemaakt. Om die reden ontraden wij dit amendement. Wij stellen voor de voorstellen op basis van de begroting leidend te laten zijn. Om die reden raden wij dit amendement af.
Dan amendement A2 van de fractie van de SP. Ik wil de SP complimenteren voor het werk dat zij heeft gedaan. Er is een uitgebreide argumentatie gegeven achter het amendement. Complimenten

daarvoor. Toch moet ik zeggen, met dezelfde argumentatie als bij het vorige amendement, dat wij zelf een totaalafweging hebben gemaakt. Dat is het voorstel van het college over hoe om te gaan met de gevallen en om daaraan een bijsturing te geven. Om die reden raden wij dit amendement af.
Amendement A3. Volgens mij heb ik de SGP net duidelijk gemaakt – ik hoop dat ik daarin ben geslaagd – hoe die opbouw in elkaar zit. Daarmee raad ik dus ook amendement A3 af.
Op amendement A4 zal door mevrouw Pennarts worden gereageerd. Dat geldt ook voor het amendement Cultureel Erfgoed.
Dan het amendement van de fractie van 50PLUS over de najaarsrapportage. Ook daarvoor geldt dat wij een totale afweging hebben gemaakt. Ik heb net verwoord hoe die tot stand is gekomen. Dat is gedaan op basis van de politieke afspraak. Om die reden raadt het college amendement A6 af.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Er is maar een enkele vraag gesteld op het terrein van mijn portefeuille, waarop ik een specifiek antwoord moet geven aan de Staten. Dat betreft met name de vragen van de fractie van de ChristenUnie. Daar zal ik mee beginnen.
Mevrouw Dik sprak over de kleine landschapselementen, mede in relatie tot de subsidieverlening aan Landschap Erfgoed Utrecht. In het Statenvoorstel over de Agenda Vitaal Platteland, dat wij in november in de commissie en in december in de Staten behandelen, doe ik een voorstel om voor de komende vier jaar de regeling voor de kleine landschapselementen financieel te dekken. Daarmee is dat geregeld, althans als de Staten in december instemmen met het Statenvoorstel.
De tweede opmerking had een beetje te maken met de polder Groot Mijdrecht Noord, misschien wel in relatie tot het Akkoord van Utrecht. Het Akkoord van Utrecht en het akkoord met staatssecretaris Henk Bleker zijn separate beslispunten in diezelfde statenvergadering van december. Voor Groot Mijdrecht Noord geldt natuurlijk nog een bijzondere afspraak. Dat is de afspraak die in coalitieverband gemaakt is om tot een versobering te komen. Nogmaals, die borduurt voort op een statenuitspraak, waarin de Staten gekozen hebben voor de Veenribbenvariant. Mochten er onvoldoende rijksmiddelen beschikbaar komen, dan kan er sprake zijn van een versobering. Die versobering is opgepakt door de coalitie bij de vorming van dit college. Aan die versobering wordt op dit moment gewerkt. Ik wil daar ook nog wel een ideologisch punt naast leggen. De Veenribbenvariant ging uit van een financiering van Rijk en provincie, die samen tot een begroting van € 33 miljoen optelde. Met alle liefde die ik kan voelen bij een onderwerp als Groot Mijdrecht Noord en de tijd die de provinciale overheid met het onderwerp Groot Mijdrecht Noord bezig is geweest, kun je en mag je in deze tijd niet zo'n onverantwoorde grote hoeveelheid geld in één klein gebied neerleggen. Als je bezig bent met nog een paar ecoducten, met het Akkoord van Utrecht, met het duurzaam beheer te regelen, als je zegt dat je de gebiedscommissiestructuurvisie overeind wilt houden en als je ook nog wilt werken aan nationale landschappen, aan leefbaarheid van kleine kernen en aan agrarische structuurversterking, dan moet je je afvragen of het zinnig en redelijk zou zijn geweest die bedragen, al zouden ze er geweest zijn, in zo'n beperkt gebied in te zetten. Dat is voor de bewoners en de coalitie de reden geweest om bij het coalitieakkoord te zeggen dat er versoberd moet worden, want het rijksgeld komt er niet in die mate, ook al hebben wij de besluitvorming daarover pas in december. Wij hebben ook gezegd dat als er versoberd wordt, dat geen geld is voor mijn zeer gewaardeerde collega Financiën om in de algemene middelen te stoppen. Dan mogen die middelen primair ingezet worden op het natuurdossier, in dit geval op de drie ecoducten. Voor de goede orde: met de voorstellen die wij nu gedaan hebben is er € 6 miljoen voor die drie ecoducten gevonden uit, zoals collega Van Lunteren al uitlegde, middelen die wij de afgelopen periode niet gebruikt hebben. Als wij even snel rekenen – drie keer vijf – dan moeten wij er dus negen vinden. Wij zullen nog heel hard ons best moeten doen om dat voor elkaar te krijgen.

Mijn laatste reactie betreft de opmerkingen van de PVV die een aantal kritische noten kraakte over het Utrechts Landschap en zich afvroeg of dat wel een democratische organisatie is, et cetera. Het werd interessant toen gevraagd werd: "Zou u niet wat van de grond van het Utrechts Landschap kunnen inzetten of kunnen oppakken om daarmee een aantal andere dingen te doen?" Toen

dacht ik: maart 1977. Toen viel het kabinet Den Uyl op grondpolitiek. Dat was de laatste keer dat wij in Nederland echt grote ruzie over grond hebben gehad. Beste vrienden, dit is een private stichting, die gronden in haar bezit heeft, die in haar statuten heeft staan dat zij deze gronden niet zomaar mag vervreemden. Ten tweede zou ik er nog bij willen zeggen dat het een gewaardeerde partner is van de provincie Utrecht, op z'n minst op een aantal terreinen bij het beheer van onze natuur, waar particulieren, agrariërs, landgoedeigenaren dat niet kunnen. Ik zeg dat er nog maar even bij, want het kwam er net even te vlot achteraan dat dit met gemeenschapsgeld gebeurt. Als je de begroting van het Utrechts Landschap van 2011 bekijkt – een begroting van zo'n € 6 miljoen – dan zien wij dat er € 2 miljoen uit overheden en derden komt. Dat is dus niet alleen de provincie Utrecht. Dat zijn alle overheden. De overige € 4 miljoen verdient zij zelf. Dus nogmaals: er zit inderdaad een stevige overheidssubsidie op, maar er is ook een flinke hoeveelheid middelen die zij anderszins beschikbaar krijgt.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! De € 4 miljoen die zij zelf verdient, is dat niet toevallig de erfpacht die wij toewijzen om te mogen innen van de opstaleigenaren?

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Nee, dat is het niet. Het zijn soms beleggingen of het zijn soms fondsenwervingen. Mensen kunnen donateur zijn van de stichting Het Utrechts Landschap; zelfs heel goede donateurs; dat heet 'gouden donateur' of 'beschermer voor het leven'. Dat zijn middelen die Het Utrechts Landschap heeft. En ook, inderdaad, zijn het middelen die zij soms binnenhaalt uit erfpacht op plekken die wij in het verleden aan Het Utrechts Landschap hebben doorgegeven.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde zei: nee, dat valt niet binnen die erfpacht, dat valt niet binnen de eigen inkomsten. Valt het dan nog binnen de subsidie?

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Nee, nee. Ik heb gezegd 'niet alleen'. Er zijn fondsenwervingen en acties van derden, er zijn subsidies van overheden en er zijn baten uit beleggingen en er zijn overige baten. In die overige baten, waaronder verkoop en alles wat je daarbij kunt bedenken, zit inderdaad ook een klein stukje erfpacht.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde zegt dat het een klein stukje is. Ik heb een heel andere beleving bij kleine stukjes.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het gaat wel om € 6 miljoen. Dat is duidelijk, toch.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Even terug naar het bestuur van Het Utrechts Landschap. Ik hoor geluiden dat het nog niet helemaal lekker gaat. Als een gemeente een meter nodig heeft om een fietspad aan te leggen – laat ik het bij een voorbeeld over een fietspad houden – dan verweert Het Utrechts Landschap zich volledig. Gemeenten hebben grote problemen om dat alsnog voor elkaar te krijgen. Dat is het bestuur van Het Utrechts Landschap, waarvan ik mij afvraag of wij dat niet anders kunnen organiseren, waarbij wij hier met elkaar beslissen of die meter fietspad er komt of niet en niet door de directie van Het Utrechts Landschap.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Daarop heb ik al antwoord gegeven. In dit land is het zo dat als je eigenaar van grond bent, je eigenaar van grond bent met alle rechten en plichten die daarbij horen. Dat betekent dat een private stichting eigenaar van de grond is met alle rechten en plichten die daarbij horen. Nogmaals, als de Staten het anders zouden willen organiseren, dan zou dat alleen over toekomstige grond gaan, want grond van Het Utrechts Landschap ís van Het Utrechts Landschap. Wij zouden als overheid – de heer Dercksen zal daar toch niet voor pleiten? – een type beheer voor onze verantwoordelijkheid moeten nemen met de daarbij behorende kosten, voor Henk en Ingrid om het maar even zo te vertalen, die de heer Dercksen niet voor zijn rekening zou willen nemen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Wil de gedeputeerde de heer Glastra laten beslissen of er een fietspad aangelegd kan worden

of wil hij dat de politiek, de overheid, dat doet?

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het is volstrekt helder. Als je een fietspad wilt aanleggen op grond die van een private organisatie of van een particulier is, dan moet je daar netjes om vragen en dan moet je dat gewoon met elkaar overleggen. Als dat niet op een ordentelijke manier gebeurt, dan mag je daar kritische kanttekeningen bij plaatsen. Als dat aan de orde zou zijn – die signalen bereiken mij overigens niet –, dan zouden wij hen daarop kunnen aanspreken. Het blijft echter particulier eigendom, waarvoor de overheid in eerste instantie niet verantwoordelijk is, tenzij je dat particuliere eigendom – dan hebben wij het over 1977 – zou willen onteigenen.

De VOORZITTER: Ik stel voor, met het oog op de klok, geen uitgebreide discussie over het functioneren van Het Utrechts Landschap te houden. Dat is eigenlijk buiten de orde en door te verwijzen naar een commissievergadering. Er liggen hier vandaag geen voorstellen voor over het wel of niet handhaven van Het Utrechts Landschap.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Even in het verlengde: de begroting. Deze partij wordt wel voor een deel door ons gesubsidieerd. Dat betekent dat wij enige mate van zeggenschap zullen hebben. Hoor ik de gedeputeerde zeggen dat als er in onze beleving oneigenlijk gebruik wordt gemaakt van haar positie, de gedeputeerde haar daarop aanspreekt? Als dat het geval is, dan heb ik buiten de vergadering om een paar concrete voorbeelden die inderdaad aan de orde zijn.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het is een partner van ons. Als een partner van ons dingen zou doen die wat ons betreft niet zouden kunnen, dan hebben wij daarover normaal bestuurlijk overleg, zoals wij dat met al onze partners hebben als er dingen gebeuren waarbij wij kunnen vragen: "Hé, hoe zit dat?". Die signalen bereiken ons niet op dit moment.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Er zijn niet veel uitgebreide punten genoemd die mijn portefeuille beslaan. Ik heb geen moties of amendementen die daarbij aan de orde zijn.

Ik wil even inzoomen op opmerkingen van de PvdA en de SP over de zorgen die zij hebben ten aanzien van betaalbare huur- en koopwoningen en hoe dat in de toekomst moet. Die zorgen deel ik, laat dat helder zijn. Het is een punt dat nu, zeker met de moeilijkheden die wij meemaken op de markt, zowel qua bouw als qua financiering, extra aandacht van ons vergt. Wij zijn in samenwerking met gemeenten op zoek naar die maatregelen en instrumenten, waarmee wij hen kunnen ondersteunen. Ik heb al een paar keer gezegd dat wij als provincie niet zelf huizen bouwen. Wij kunnen gemeenten echter wel ondersteunen om die taakstellingen en die opdrachten op die manier uit te voeren. Daaraan wordt hard gewerkt. Binnenkort krijgen de Staten een voorstel, waarin staat dat wij de lijnen die wij in het verleden hebben uitgezet, willen voortzetten en dat wij willen doorgaan met een instrument dat werkt.

De heer De Kruijf zei dat hij de gedeputeerden Krol en Van Lunteren met 130km per uur zag karren en dat de gedeputeerde De Vries en Pennarts daar achteraan kwamen. Dat klopt; wij waren even uitgestapt om bij de ecoducten te kijken. Dat verklaart een hoop, mag ik hopen.
Dan een vraag van de PVV over Vitens. Het punt dat de heer Dercksen daarbij maakt betreft onder andere de beloningsstructuur die daar geldt. Ik kan daarvan zeggen dat het college van GS ook vindt dat dat volgens de Balkenendenorm is en als dat niet zo is, zal ik dat onderzoeken en aan de orde stellen.
Daarnaast maakte de heer Dercksen opmerkingen over de internationale zaken die Vitens in een aantal landen pleegt. Daarvan zegt het college van GS dat dat in orde is, omdat wij vinden dat juist een organisatie als Vitens heel goed haar kennis en kunde kan delen met andere landen en met organisaties ín die landen, juist om te helpen de drinkwaterkwaliteit daar op orde te brengen. Wij zijn daarvan voorstander.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Zou het niet beter zijn als dat wordt betaald uit de pot voor ontwikkelingshulp in plaats van via de rekening van het water?

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Deze organisaties werken ook interna-

tionaal samen. Dat betekent dat men ook op die manier samenwerking zoekt en op die manier kan zorgen de kennis en kunde die men in huis heeft te delen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Het gaat niet alleen om het delen van kennis en kunde. Wij zijn niet tegen het delen van kennis en kunde, maar er worden gewoon projecten uitgevoerd. Wij vinden dat Vitens voor het Nederlands water moet zorgen.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Daarover verschillen wij dan van mening.
Een ander punt van de heer Dercksen gaat over de dividenduitkering. Er is dit jaar wetgeving vastgesteld over de wijze waarop met het resultaat moet worden omgegaan. Dat zal betekenen dat bij de jaarrekening 2011, die om en nabij het voorjaar van 2012 aan de orde zal komen in de aandeelhoudersvergadering, een besluit wordt genomen hoe daarmee omgegaan wordt. Dat kan betekenen dat er uit drie dingen gekozen moet worden. Enerzijds: wat is de dividenduitkering? Anderzijds: wordt er nog geld doorgesluisd naar het investeringsbudget? Ik wil hier wel benadrukken dat Vitens over voldoende investeringsbudget beschikt, want de drinkwatervoorziening is niet in beton gegoten. Wij zijn continu op zoek naar nieuwe bronnen, omdat andere bronnen niet meer gebruikt kunnen worden door ontwikkelingen bovengronds. Daarnaast is aan de orde de eventuele teruggave dan wel de verlaging van de waterkosten. Ik kan toezeggen dat wij in 2012, wanneer de jaarrekening 2011 aan de orde is, die afweging zullen maken. Ik zal de Staten berichten wat daar is uitgekomen.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De Staten hebben veel aandacht besteed aan de onderdelen die deel uitmaken van de portefeuille Cultuur. In algemene zin is positief gesproken over de uitwerking van de gevolgen voor de subsidies. Daarvoor wil ik de Staten bedanken. In algemene zin is gevraagd of hier wel sprake is van een visie bij deze activiteiten en is het allemaal niet een beetje te snel gegaan. Ja, ik kan zeggen dat er heel scherpe keuzes zijn gemaakt bij de portefeuille Cultuur. Daar kun je het mee eens zijn en daar kun je het mee oneens zijn. Beide geluiden zijn vanmorgen aan de orde geweest. Ik wil echter ook benadrukken dat wij zeker niet als een olifant door de porseleinkast zijn gegaan bij de ontwikkelingen in deze portefeuille. Het college heeft namelijk in het coalitieakkoord de scherpe keuze gemaakt en gezegd dat wij voor de kerntaken gaan en dat wij geen overheid willen zijn die zich overal mee bemoeit. Wij willen dat doen waarvoor wij eigenlijk in het leven zijn geroepen als middenbestuur. Dat betekent dat je sommige dingen goed doet en dat je andere dingen niet doet. Ja, dat heeft ook impact op bepaalde keuzes in de culturele portefeuille.

Ik wil benadrukken dat er een aantal dingen is dat wij wel doen. Die wil ik noemen. Ik wil nader ingaan op de vragen die daarover zijn gesteld. Ik wil ook de dingen noemen, waarvan wij zeggen dat wij die niet langer als provinciale taak zien. Heel kort: dat is inderdaad het subsidiëren van individuele podiuminstellingen en theaters en subsidies aan gemeenten. Wij stoppen met het subsidiëren van een aantal culturele instellingen. Wij stoppen met het subsidiëren van sport en ook zullen wij de samenwerking met maatschappelijke instellingen als Alleato afbouwen.
Dat zijn scherp gemaakte keuzes, maar dat neemt niet weg dat wij ook een aantal zaken wel blijven doen, goed willen doen en vernieuwend willen doen. Wij gaan door met erfgoed. Wij zetten actief in op de Hollandse Waterlinie, wij zetten in op de Grebbelinie. Wij gaan met het buitenplaatsenbeleid aan de gang – verderop in de vergadering spreken wij daar nog over – en het parelfonds als kansrijk fonds daarvoor. Wij blijven inzetten op cultuureducatie. Daar is weliswaar een bezuiniging geboekt, maar het brengt ook meteen een focus aan in het beleid. Ook bij de bibliotheken blijven wij inzetten. De bestaande bezuinigingen die zijn genoemd, niet alleen hier, maar vooral in de gemeenten – daar komen de meeste middelen voor de bibliotheken vandaan – geven ons nog eens een extra onderbouwing om met de bibliotheken, met de organisaties, in te zetten op een fusie om te kijken of wij door efficiency tot een besparing kunnen komen en ervoor te zorgen dat het bibliotheekaanbod nog een heel lange termijn beschikbaar blijft in de provincie.

Ook cultureel ondernemerschap is genoemd. Wij bouwen af op een aantal activiteiten, maar wij zullen ook inzetten om instellingen beter te ondersteunen, om actiever en marktgerichter aan de gang te gaan, om middelen te werven, om marketing samen te doen, om samen activiteiten te ontwikkelen, om extra taken te doen. Daarvoor zullen wij extra budget vrijmaken, € 1 miljoen, voor de komende jaren om met organisaties dingen te doen. Dat kan ook bijvoorbeeld een revolverend fonds zijn, waarbij geld beschikbaar komt voor culturele instellingen.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Een vraag over de bibliotheken. De gedeputeerde zegt dat wij daarmee blijven doorgaan. Ik constateer dat er in begroting € 253.000 alleen nog gereserveerd is voor het jaar 2012 en € 100.000 voor de andere club in 2012 en dat daarna de bedragen op nul staan. Voor mij betekent dit dat de subsidie daarmee op nul staat. Wat ik beoog is dat wij op een aantal raakvlakken zorgen dat het goed kan doorlopen. Dan kun je kiezen uit modellen. Je zet het op nul en dan kan blijken dat je lopende 2012 weer zegt dat je moet bijplussen, want wij redden het niet helemaal. Waarom kiezen wij niet voor een model, waarbij je zegt dat wij het even laten doorlopen, maar met een duidelijke waarschuwing dat wij in 2012 een paar goede stappen zullen moeten maken om 2013, 2014 en 2015 af te kunnen bouwen. Reserveer het geld echter nog even, voordat je het helemaal op nul zet.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Wat wij in de begroting zien, is een bedrag van € 253.000. Dat is in feite de 15% korting die wij doorvoeren op alle subsidieontvangende instellingen. Een heel groot deel ervan ligt inderdaad in de culturele portefeuille. Bij de bibliotheken is gezegd, en daarover zijn zij met ons in overleg getreden, dat zij al een flinke bezuiniging en een efficiencyslag hebben moeten incasseren en dat deze 15% nu meteen in 2012 te veel is .Wat wij terugzien in de begroting is dat wij voor dat jaar hebben gezegd dat die bezuiniging niet doorgaat, die financieren wij bij. Daarnaast blijft de gewone financiering overeind voor de bibliotheken. Wij blijven de bibliotheken langjarig ondersteunen. Zoals de heer Van Wikselaar heeft kunnen zien in de begroting, is dat eigenlijk de correctie van de 15% korting op de gelden voor bibliotheken. Dat geldt ook voor de € 100.000 die wij daar zien staan. Dat is de 5%-regeling, waarbij de bibliotheken werden ondersteund om regionale bibliotheken, waarvoor weinig middelen beschikbaar zijn, een extra impuls te geven. Dat bedrag bouwen wij af, maar wij hebben in overleg met de bibliotheken gezegd dat wij voor het komende jaar nog € 100.000 beschikbaar stellen. Dat is het bedrag dat de heer Van Wikselaar gezien heeft. Het is dus beslist niet zo dat wij met de bibliotheken naar nul gaan.

Mevrouw DIK (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Een vraag over cultureel ondernemerschap. Dat hebben wij bij de voorjaarsnota aangekaart. Wij hebben toen geen motie ingediend, omdat de gedeputeerde heeft gezegd, zoals zij net aangaf, dat zij daarmee actief aan de slag zou gaan om het bedrijfsleven en de culturele sector bij elkaar te brengen. Kan zij aangeven wanneer er een plan naar de commissie komt, zodat wij daarbij wat meer gevoel krijgen bij alle plannen die de gedeputeerde ongetwijfeld heeft en het wat concreter wordt?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ja, er lopen daar eigenlijk twee sporen. Dat is een gesprek met de commissie over een startnotitie, zodat de commissie kan meedenken of de ingezette lijn de juiste is en of het beantwoordt aan het beeld dat er leeft over cultureel ondernemerschap. Wij hebben al een eerste bijeenkomst gehad met de woordvoerders voor cultuur om te kijken waar men de accenten wil leggen en wat men belangrijk vindt. Wij lopen daarmee structureel opbouwend naar het beleidsstuk toe. Daarnaast is er ook overleg met het veld om goed beslagen ten ijs te komen en de discussie met de commissie te kunnen voeren. Precies weet ik het niet, maar ik verwacht dat wij misschien nog dit jaar, maar anders begin volgend jaar met een stuk komen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil nog even terugkomen op de bibliotheken. Kan de gedeputeerde garanderen dat de korting in de komende jaren geen effect zal hebben op de kwaliteit en de kwantiteit van de bibliotheken?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Wij zijn met de bibliotheken in overleg gegaan. Zij hebben ingestemd met het voorstel dat wij gedaan hebben. Dat voorstel kan de heer Dercksen terugvinden in de begroting. Dat betreft de € 253.000 voor de ondersteunende instelling, het bibliotheekservicecentrum, en € 100.000 voor de samenwerkende Utrechtse bibliotheken. Zij hebben ook ingestemd met ons bod. Daarnaast gaan wij met hen en met de Utrechtse bibliotheken in gesprek, en ook met het servicecentrum, dat de dienstverlening doet voor de bibliotheken, en met de schrijver van een rapport dat een paar jaar geleden is geschreven over de wenselijkheid van fusies. Wij gaan onderzoeken hoe wij op een goede manier de fusie kunnen inzetten. Dat zien wij als een extra activiteit om de bibliotheken toekomstbestendig te maken.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Laat ik de vraag anders stellen: is het de inzet van de gedeputeerde om de kwaliteit en de kwantiteit te handhaven.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Beslist.
Dat brengt mij op het laatste punt: de festivals. Ook dat is een punt dat in het coalitieakkoord genoemd is en waarop wij actief willen inzetten: festivals met een internationale uitstraling. Daarover is door de Staten gevraagd: er staat ineens een bedrag van € 750.000 extra, hoe moeten wij dat zien en wat is het beleid dat daaraan ten grondslag ligt? Ik heb die vraag voor € 750.000 extra voor festivals gedaan om twee redenen. Dat is enerzijds de ontwikkeling die er is gekomen vanuit het Rijk nadat wij het akkoord gesloten hebben, waarbij blijkt dat het fonds dat gelden beschikbaar stelt voor culturele instellingen aanzienlijk is verkleind, waardoor heel veel instellingen op een andere manier middelen moeten zoeken. Een voorbeeld is het festival Oude Muziek, dat € 800.000 misloopt; geld dat door het Rijk niet meer beschikbaar wordt gesteld. Aan de ene kant zeggen wij dat wij festivals willen met een internationale uitstraling en tegelijkertijd komt er na ons akkoord dan een ontwikkeling die heel scherp ingrijpt op het aanbod in die sector. Daarom hebben wij gemeend met een bedrag te moeten komen dat realistisch is en dat nog wat mogelijkheden biedt om, zij het in beperkte mate, met beleid te komen.
Daarnaast is het beleid dat wij niet eenzijdig vaststellen, maar nadrukkelijk met de sector. Dat werkt ook wel zo prettig als je ook meteen het budgettaire plafond kunt stellen en dat je niet met € 500.000 hoeft te beginnen, maar dat je duidelijk kunt maken dat € 750.000 per jaar de provinciale inzet is. Dat is dan ook de motivatie om op dit moment al met dit bedrag te komen. De onderbouwing volgt zo snel mogelijk als onderdeel van de Cultuurnota, waarin ook het cultureel ondernemerschap zal worden benoemd.

Dan de 15% korting in het algemeen. Dat is de korting die voor alle instellingen geldt en die al is gemotiveerd door de portefeuillehouder Financiën. Ook een organisatie als RTV Utrecht heeft daarmee te maken. Daar gaat € 10 miljoen belastinggeld per jaar naartoe. Dat zijn middelen die worden gekort op het Provinciefonds. Wat RTV Utrecht betreft zouden die middelen autonoom moeten zijn. Daarover loopt op dit moment een dispuut. Dat is de reden dat wij met dit soort organisaties geen overeenkomst hebben kunnen sluiten. Dat geldt ook voor Kunst Centraal en Sportservice Midden Nederland.

Waarop wij wel inzetten is Utrecht Culturele Hoofdstad 2018 en de Vrede van Utrecht. Daarover zijn vanuit meerdere hoeken opmerkingen gemaakt. Ik wil echt benadrukken dat het geen feestje is voor de elite, zowel de Vrede van Utrecht, als opmaat, als de ambitie om Culturele Hoofdstad te zijn. Dat is nadrukkelijk iets wat voor de hele regio interessant is. Culturele Hoofdstad is niet alleen van de stad Utrecht. Dat kan ook niet alleen van de stad Utrecht zijn. Het gaat om een opgave die een stad heeft met zijn regio. Dat moet resulteren in meer aandacht en een beter imago van de regio, meer sociale cohesie, meer culturele participatie, meer economische investeringen. Het is bewezen in andere steden die ons voorgegaan zijn, dat die investering ongeveer een verdubbeling oplevert qua opbrengsten. Wat dat betreft vind ik het voor onze regio relevant om daarop te blijven inzetten en dat zullen wij ook doen.
Daarnaast is er door de fractie van het CDA een opmerking gemaakt over het verwachtingenmanagement ten aanzien van de beschikbaar gestelde gelden. Dat is iets wat ons natuurlijk parten

heeft gespeeld, ook met betrekking tot erfgoedinstellingen, waarvoor wij nu gelukkig aanvullende maatregelen konden nemen. Het is belangrijk te benadrukken of geld structureel beschikbaar is dan wel incidenteel en wat de verwachtingen daarbij zijn. Wij zullen daarop in de toekomst zeker scherper inzetten.
Voor zover wat mij betreft de visie die ten grondslag ligt aan het cultuurbeleid.

Dan een reactie op de vraag of het niet een beetje te snel is gegaan met die bezuinigingen op cultuur. Iedereen leest het coalitieakkoord. Ik zat hier twee dagen en de agenda stond vol met instellingen die gelezen hadden dat wij een aantal maatregelen zouden doorvoeren en die met mij een gesprek wilden. Die snelheid is dus niet zozeer door ons ingezet, maar er is gewoon een behoefte in het culturele veld om te weten waar men aan toe is. Wij hebben brieven verzonden. Wij zijn met iedereen om tafel gegaan. De Staten hebben verzocht om een hoorzitting en hebben daarmee hun kennis flink bijgespijkerd. Onze dank voor dit initiatief, dat zeker heeft bijgedragen aan wederzijds begrip tussen de Staten en de instellingen. Wij hebben nu een beleid, waarin wij met een aantal instellingen tot afspraken konden komen. Ik wil nog wel aankondigen dat deze week of volgende week nog 47 instellingen van ons een brief zullen ontvangen, waarin wij de volgende bezuiniging zullen aankondigen. Wij zullen hierover via de commissie met elkaar in gesprek blijven.

Dan wil ik nog een opmerking maken over de Randstaddiscussie. Een aantal fracties heeft de vrees uitgesproken dat dat niet moet leiden tot meer in plaats van minder bestuurlijke drukte. Dat is een behoefte die wij met u delen. Ook het college zegt dat het niet mag leiden tot allerlei hulpstructuren en dat het zeker niet mag leiden tot het weghalen van taken bij provincies. De discussie over de Randstad en de toekomst van de Randstad en hoe dat allemaal bestuurlijk zou moeten, duurt al 30 jaar. Ondanks de motie die de fractie van de PVV indient en die morgen in de Tweede Kamer in stemming wordt gebracht, voorzien wij eigenlijk niet dat het eind daarmee in zicht is. Wij zijn als Randstad een topregio. Ook nu zijn wij in de rankings weer gestegen. In 2020 willen wij een van de mondiale topregio's zijn. Dat ligt natuurlijk als een vergrootglas op de bestuurlijke vorm en de bestuurlijke schaal van de Randstad. Dat blijkt voorlopig ook nog wel even zo.
Gedeputeerde Staten zet zich in voor het belang van de regio. Er zijn natuurlijk kleurverschillen, zoals een aantal fracties hier al heeft gezegd, en gevraagd wordt hoe het college dat doet, want de een zit er immers net iets anders in dan de ander. Natuurlijk zijn die kleurverschillen er, maar het gaat echt om het belang van de regio en de lijn die wij volgen is een unanieme lijn. Daarover is binnen dit college geen verschil van mening.
Wij willen verder werken aan efficiency tussen de drie provincies. Dat is ingezet en daarmee moeten wij nog harder aan de slag. Wij willen een regionale agenda hebben voor mobiliteit en economie in de noordvleugel als de gesprekken gevoerd zullen moeten worden met de provincies en de steden. Wij zullen ook onderzoeken wat de meest optimale bestuurlijke schaal is voor de uitdagingen die de Randstad in de toekomst op zijn pad vindt.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Een vraag over de procedure die gevolgd wordt op het moment dat de standpunten naar buiten gebracht worden. Er is enige druk op ons, om het zo maar te formuleren, om snel met iets te komen. Dat zou tot ondoordachtheid kunnen leiden. Dat willen wij voorkomen. Ik heb toch goed begrepen van de gedeputeerde dat zij niet met een standpunt naar buiten komt alvorens er in deze Staten over gesproken is?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben voornemens in december in de commissie BEM met een stuk te komen, waarover wij met elkaar van gedachten kunnen wisselen. Nu zijn er nog steeds korte bijeenkomsten, waarbij ik de Staten even informeer over de meest recente ontwikkelingen. Ik vind het zelf belangrijk om binnen het mandaat te handelen, dat weliswaar in de vorige periode is afgegeven, maar waarin wij steeds terugkoppelen met de vraag of wij door kunnen gaan. Als daar een afwijking op komt, moeten wij sowieso bij de Staten terugkomen. Het lijkt mij in elk geval een goede zaak om in de commissie BEM met een stuk te komen, waarover wij met elkaar de discussie kunnen voeren over wel of niet een randstadopschaling.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik vraag het even voor alle duidelijkheid, omdat er in de publiciteit nogal wat tegengestelde meningen komen vanuit dit college. De opvatting van de gedeputeerde is echter helder. Zij komt echt naar de commissie BEM toe in december.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! In de publiciteit kan er misschien sprake zijn van tegengestelde meningen, maar dan gaat het om de mening van Noord-Holland, Flevoland en Utrecht. Onderling moeten wij nog een beetje zoeken. Flevoland zit er natuurlijk wat anders in dan bijvoorbeeld Noord-Holland, om de twee uitersten maar te noemen. Als het gaat om de mening van dit college, dan zit daar geen licht tussen. Wat ik nu verwoord, is de mening van dit college. Het gaat om het belang van de regio. Dat wij op landelijk niveau of in partijprogramma's net iets andere keuzes maken of iets andere wensen hebben ten aanzien van de Randstad, laat onverlet dat het college met één standpunt naar buiten komen en dat daar geen licht tussen zit.

Tot slot iets over participatie. Uitgesproken is dat de Staten het Lagerhuisdebat willen behouden. De portefeuillehouder Financiën heeft al aangegeven dat er ruimte voor is; binnen het evenementenbudget moet het mogelijk zijn de komende vier jaar hiermee door te gaan. Ook over deze subsidie zullen wij helderheid geven aan de ontvanger. Daarnaast is door de fractie van de ChristenUnie gevraagd of Gedeputeerde Staten met de Staten via de commissie WMC in discussie zouden willen over het signaleren of agenderen van maatschappelijke problemen. Dat lijkt mij een prima suggestie. Dat doen wij ook. Zo heeft het college begin oktober een middag gehad, waarin met gemeenten en met ondernemingen en kennisinstellingen gesproken is over de uitdagingen van de regio. Dat zijn niet allemaal onderwerpen die onze provincie aangaan. Wij hebben een taakopvatting en daaraan houden wij ons. Het kunnen ook onderwerpen zijn die voor waterschappen of gemeenten relevant zijn. Die discussie wordt dus gevoerd. Wij kunnen dat gesprek natuurlijk ook voeren met de Staten, waarbij wij ons moeten realiseren dat wij de activiteiten moeten bezien binnen onze taakopvatting.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik vraag mevrouw Pennarts of zij nog wil antwoorden op onze vraag over die € 2,5 miljoen die uit de hoge goed getoverd is voor de projecten over sociale cohesie, het flexibel budget voor de projecten Welzijn en de Stimuleringsregeling Maatschappelijke Ontwikkeling.

De VOORZITTER: Daarop komt nog een antwoord van de heer Van Lunteren.
Kan gedeputeerde Pennarts nog even ingaan op de amendementen A4 en A5?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Amendement A4 is het amendement over de subsidie voor bibliotheken. Ik heb de indruk dat er een verkeerde veronderstelling aan ten grondslag ligt over de beschikbare gelden voor bibliotheken. De heer Van Wikselaar moet maar even terugseinen of ik dat juist veronderstel. Ik heb net al gezegd dat het gaat om het terugdraaien van de 15% korting voor het eerste jaar en de 5% waarvan wij de helft zullen uitkeren in 2012. De subsidie van de provincie voor de bibliotheken blijft gehandhaafd. Het verband dat de heer Van Wikselaar hier aanbrengt tussen bibliotheek en Vrede van Utrecht is naar mijn gevoel op dit moment niet meer opportuun.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben blij met de toezegging die inmiddels aan de heer Dercksen is gedaan, dat de kwaliteit en de kwantiteit gehandhaafd blijven en niet terug zullen lopen. Dat is wat mij betreft voldoende. Ik zal dat zo meteen nog even bespreken met de andere indieners van het amendement.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dan amendement A5 van de fractie van de SGP, waarin gevraagd wordt om het reserveren van € 1 miljoen extra voor cultureel erfgoed en dat bedrag te onttrekken aan de middelen voor de Vrede van Utrecht. Ik ontraad dit amendement, ook omdat het cultureel erfgoed enthousiast meedoet aan de paraplu die de Vrede van Utrecht biedt met de middelen en de kennis die daar beschikbaar zijn. Ik noem Kasteel Amerongen, de forten in de Nieuwe Hollandse Waterlinie en ook de vliegbasis Soesterberg, waar de komende jaren het festival De Basis zal plaatsvinden, waarbij niet

alleen de natuur, maar ook het culturele aspect van de vliegbasis belicht wordt. Het is in dit geval dus niet een of-of, maar een en-en bij cultureel erfgoed en de Vrede van Utrecht.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil helder hebben dat de insteek van mevrouw Pennarts anders is dan die van mij bij de vraag hoe wij omgaan met cultureel erfgoed. Als het gaat om een festiviteit die gekoppeld is aan dierenorganisaties, is dat prima. Dat is hun feestje. Ik was van plan die te subsidiëren. Waar het mij om gaat is het reserveren van gelden voor restauratie en groot onderhoud van panden. Wij hebben dus een andere insteek op dat deel van de portefeuille.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dan heb ik het amendement anders begrepen. Dat doet echter niets af aan mijn advies om niet in te stemmen met dit amendement. Het geld dat wij beschikbaar hebben voor de Vrede van Utrecht dient ook dit doel, zoals ik net al heb benadrukt.
Dan motie M1 van de fractie van de PVV over de Biënnale in Venetië. Ik heb duidelijk gemaakt dat in de subsidieverordening het beoordelen van subsidies en het evalueren van subsidies aan Gedeputeerde Staten is voorbehouden en dat er gewerkt wordt volgens de kaders. Die kaderstelling is voorbehouden aan Provinciale Staten.

De VOORZITTER: De heer Van Lunteren zal nog ingaan op de vraag van mevrouw Mineur.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De opmerking is ook gemaakt door de fractie van de PvdA. Toen wij wisten dat wij dekking moesten gaan zoeken voor de middelen, zijn wij door de begroting heengegaan om te kijken waar wij bezig waren met het vormen van beleid. Wij hebben, vanuit het coalitieprogramma, gezegd op de post Welzijn te stoppen met taken. Wij hebben bekeken waarin op dit moment wel en geen projecten zitten. Dat is een beetje dezelfde vraag die ook geldt bij de najaarsrapportage. Wij hebben gezien dat het binnen dit onderdeel nog niet was gedaan. Omdat wij daarmee geen verplichtingen hadden, hebben wij die post kunnen vrijgeven. Wij hadden ervoor kunnen kiezen dat te doen bij de voorjaarsnota volgend jaar. Wij hebben echter gezegd, omdat wij dat nu constateren en omdat wij een verzoek hebben om maatregelen te nemen op het gebied van cultuur en ook op het gebied van een aantal andere onderwerpen, dat nu in een keer mee te nemen en dat wij daarmee ook de dekking regelen om te laten zien dat wij dat op die manier rechtzetten. Dat is de overweging geweest van het college om dat op deze manier vorm te geven.

De VOORZITTER: Dat brengt ons aan het eind van de eerste termijn. Ik kan mij voorstellen dat u behoefte heeft aan schorsing voordat wij aan de tweede termijn beginnen. Ik zie nog weinig enthousiasme voor een schorsing. Dat spreekt mij wel aan, maar laten wij toch vijf minuten schorsen.

Schorsing van 15.21 uur tot 15.30 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering.
Ik constateer dat wij vrij ruim de tijd genomen hebben om de eerste termijn, inclusief de beantwoording, af te ronden. Dat hebben wij grondig gedaan. Ik kan mij voorstellen dat er nog wel iets is blijven hangen. Ik maak daarom nog even een rondje langs de velden voor de tweede termijn.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil graag iets zeggen over de amendementen en de moties die wij hebben ingediend en waarop is gereageerd.
Om te beginnen het amendement Frictiekosten bezuinigingen. Wij zijn niet overtuigd door het antwoord van het college. Wij houden het amendement in de markt, om het zo te formuleren.
Dan de motie Anders beleggen. De heer Van Lunteren heeft dingen gezegd, waarbij wij het gevoel hebben gekregen dat het de moeite waard is om eerst de notitie af te wachten die hij heeft toegezegd en een goede discussie te voeren. Vervolgens maken wij daarin onze keuzes. Dank daarvoor.
De VOORZITTER: Zegt u daarmee dat u motie M2 intrekt? Dat is het geval. Motie M2 is ingetrokken en maakt geen deel meer uit van de beraadslaging.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Dan motie M3, Denktank duurzame energie.

Ik heb het gevoel dat de ambitie niet helemaal op hetzelfde niveau ligt, maar laten wij dat maar verder bediscussiëren aan de hand van het verslag over die denktank die er nu blijkbaar al is en die binnenkort tot ons komt. Dan moeten wij daarna maar zien hoe wij eruit komen. De motie trekken wij in.

De VOORZITTER: Daarmee is motie M3 ingetrokken. De motie maakt geen deel meer uit van de beraadslaging.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Bij motie M4 ligt het een beetje anders. Dat is motie over de goedkopere en zuiniger dienstauto. Wij denken hier sowieso dat wij een ander ambitieniveau hebben dan het college. Als wij kijken naar de beantwoording van de vragen die in april zijn gesteld, dan wordt daarin heel duidelijk aangegeven dat ook deze auto milieuvriendelijk zal zijn en CO2-zuinig. Als je dat zo zegt – dat is in die beantwoording ook letterlijk zo gezegd – dan heb ik het echt over iets anders. Dat is dus sowieso een verschilpunt. Bovendien moet ik opmerken dat een aantal zaken in deze motie niet klopt. Alle feiten, alle gegevens, alle getallen zijn letterlijk overgenomen uit de antwoorden die de gedeputeerde heeft gegeven op, naar ik meen, 19 april. Ik denk dat het dus iets anders ligt en dat de gedeputeerde daar nog even goed naar moet kijken. Los daarvan, en dat blijkt uit de beantwoording van vandaag, zegt de gedeputeerde dat deze auto's ook heel milieuvriendelijk zijn. Wij hebben dus echt een ander ambitieniveau. Dus wij houden ook deze motie zeker in de markt.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik had nog een paar moties achter de hand. Het lijkt mij verstandig om die in te dienen. Dat is ten eerste de motie om wat te doen aan het salaris van de directeur van Vitens en van de commissarissen.

Motie M8 (PVV):
Vitens 1, salaris

Provinciale Staten van Utrecht,, in vergadering bijeen op 31 oktober 2011, ter bespreking van de najaarsrapportage en de begroting 2012;

gehoord de beraadslagingen over de najaarsnota en de begroting 2012;

constaterende:
- *dat de provincie Utrecht aandeelhouder is van Vitens NV;*
- *dat alle overige aandeelhouders tevens overheidslichamen zijn;*
- *dat het salaris van de directeur aanzienlijk boven de Balkenendenorm ligt en dat de vergoeding van de commissarissen niet in verhouding staan tot de gepleegde inspanning;*

overwegende:
dat het uiterst ongewenst is dat bestuurders in het publieke domein meer verdienen dan de Balkenendenorm;

verzoeken Gedeputeerde Staten:
zich maximaal in te spannen om het salaris van de directeur zo spoedig mogelijk terug te brengen tot maximaal het niveau van de Balkenendenorm en het honorarium van de commissarissen te halveren en hierover Provinciale Staten te informeren.

En gaan over tot de orde van de dag.

Ik heb nog een tweede motie over Vitens. Daarin roepen wij Gedeputeerde Staten op Vitens ertoe te bewegen om zich te beperken tot schoon en veilig drinkwater in Nederland. Dat betekent niet dat wij niet moeten reserveren voor investeringen. Alleen, dat moet Vitens in dit land doen en niet in Malawi.

Motie M9 (PVV):
Vitens 2, taak Vitens

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 31 oktober 2011, ter bespreking van de najaarsrapportage en de begroting 2012;

gehoord de beraadslagingen over de najaarsnota en de begroting 2012;

constaterende:
- *dat de provincie Utrecht aandeelhouder is van Vitens NV;*
- *dat alle overige aandeelhouders tevens overheidslichamen zijn;*

- *dat Vitens NV zich met meer zaken bezig houdt dan het leveren van schoon en veilig drinkwater, waardoor de kosten voor de afnemer onnodig hoog zijn;*

overwegende:
dat het wenselijk is de lasten voor nutsvoorzieningen zo laag mogelijk te houden;

verzoeken Gedeputeerde Staten:
zich maximaal in te spannen om Vitens er toe te bewegen om:
1. *zich te beperken tot het leveren van schoon en veilig drinkwater in het Nederlandse verzorgingsgebied en alle andere activiteiten te beëindigen;*
2. *een bedrijfsmodel te hanteren zonder winstoogmerk (break even);*
3. *de prijs van water voor de gebruikers te verlagen*
4. *hierover Provinciale Staten te informeren.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ten slotte een motie over RTV Utrecht. Ik heb de gedeputeerde daarover helemaal niet gehoord. Dus via de motie het verzoek met RTV Utrecht in gesprek te gaan om te kijken of er voor de communicatie, met name op het gebied van cultureel erfgoed en cultuur, samenwerking kan worden gevonden. Wij zien daarin namelijk grote kansen, ook voor de provincie.

Motie M10 (PVV):
RTV Utrecht

Provinciale Staten, in vergadering bijeen op 31 oktober 2011, ter bespreking van de najaarsrapportage en de begroting 2012;

gehoord de beraadslagingen over de najaarsnota en de begroting 2012;

constaterende:
- *dat de provincie Utrecht RTV Utrecht een bezuiniging oplegt;*
- *dat op het terrein van communicatie en promotie de provincie Utrecht hoge kosten maakt, met name op het terrein van cultuur en cultureel erfgoed;*

overwegende:
dat RTV Utrecht een veel groter bereik heeft dan de communicatiemiddelen van de provincie Utrecht;

verzoeken Gedeputeerde Staten:
- *met RTV Utrecht het gesprek aan te gaan waarbij de inzet is om, zonder daarbij te tornen aan de voorgenomen korting op de subsidie, op het gebied van communicatie en promotie nauwere samenwerking te onderzoeken teneinde efficiënter en effectiever te kunnen werken.*
- *hierover Provinciale Staten te informeren.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Uit hoofde van mijn professie ben ik heel benieuwd wat precies overjarige gronden zijn. Dat hoor ik graag.
Dan iets over het debat met de heer Van der Steeg. Ik heb het uitgezocht. De lucht in de Nederlandse steden is nog nooit zo schoon geweest, of je nu tien, twintig of dertig jaar terugkijkt. De uitstoot van het Nederlandse wagenpark is ondanks de groei van het wagenpark 60% afgenomen. Dat is vastgesteld, mijnheer Nugteren, door de TU Delft. Die club hebben wij toch wat hoger zitten dan Natuur en Milieu, ondanks dat bijvoorbeeld de hoogleraar ook adviseur is van de milieubeweging.
Dan het fijnstof. 55% van het fijnstof komt gewoon uit de natuur. Ik weet niet of wij nu de natuur gaan afschaffen? Van het fijnstof dat van menselijk handelen afkomstig is, is 66% afkomstig uit het buitenland. Reden te meer om de grenzen dicht te gooien.

De VOORZITTER: De moties zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de beraadslaging. Deze kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.
Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Er kan gelukkig vandaag ook gelachen worden. Ik vind dat wij met een heel prettige toon discussiëren vandaag. Dat mag ook wel gezegd worden.
De motie Goedkopere en zuiniger dienstauto's van de fractie van de PvdA. Ik twijfelde of ik het moest zeggen of niet. Ik doe het toch. Als je constateert dat deze provincie uitblinkt in de laagste kosten voor de dienstauto's en als je constateert dat hier het vervoer van deze gedeputeerden heel

bewust aanbesteed wordt, dan snap ik niet dat zij beloond moeten worden met zo'n motie. Wij hebben afgesproken dat wij dat niet op een dure manier willen doen. Wat moet je dan met zo'n dienstautomotie?

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Die opmerking ontgaat mij compleet. Wat wij weten uit de beantwoording van vragen is in wat voor soort auto's dit college rijdt. Ik gun dat het college van harte, maar er zijn betere, goedkopere en milieuvriendelijker alternatieven op de markt, die ook buitengewoon plezierig rijden en waarin de chauffeurs een goede plek hebben. Het enige wat wij zeggen, los van wat men in andere provincies of in andere landen doet, is dat er betere en goedkopere alternatieven zijn. Gebruik die alstublieft. Dat is wat wij willen. Niks meer.

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Dat is duidelijk. Ik heb de motie opgevat als zijnde: het kan allemaal nog wel een tandje meer, want jullie bakken er niet altijd alles van. Dat was ook in eerste instantie de toon van de schriftelijke vragen van de PvdA. Nu is dat duidelijk.
Ik maakte mij eigenlijk wat zorgen, omdat ik het op een aantal fronten eens ben met de PVV, met name over de opschaling van de provincie. Ik dacht: "Klopt het nog wel?" Het klopt nog, want met een aantal dingen ben ik het, gelukkig, nog oneens. Dat is ook altijd prettig.
Ik heb een vraag naar aanleiding van de inbreng van 50PLUS. Kan mevrouw Hoek mij vijf zorginstellingen noemen die slecht bereikbaar zijn met het openbaar vervoer? Ik heb ze nog niet gevonden. Als zij dat echt ziet als een signaal, kan zij ons daarvan op enig moment voorzien, zodat wij daarop actie kunnen ondernemen? Ook wij vinden dat namelijk een belangrijk punt. Tot dusver zijn dat soort geluiden nog niet tot ons gekomen. Wij zijn er eigenlijk van overtuigd dat de meeste instellingen goed bereikbaar zijn.
Straks bij de stemmingen hebben wij het nog over de moties en amendementen,
Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Wij danken gedeputeerde De Vries voor de toezeggingen om zich in te spannen om de sociale huisvesting te stimuleren. Daar zijn wij blij mee. Waar wij echter om gevraagd hebben, was een toezegging om de cijfers in de jaarstukken te zetten. Daarop horen wij nog graag zijn reactie.
Er is een aantal keren wat gezegd over de relevantie van de bezuinigingen op cultuur voor de Culturele Hoofdstad. Een aantal mensen heeft gezegd dat dit helemaal geen gevaar loopt. Dan wil ik even wijzen op pagina 113, waar wel degelijk wordt verwezen naar het risico dat instellingen kunnen zijn omgevallen ten tijde dat het bidbook wordt uitgebracht. Dus ook het college zelf erkent dat dit risico bestaat.
Gedeputeerde Pennarts zegt dat de Culturele Hoofdstad zeker winst gaat opleveren. Dat is niet per se gezegd. De Giro d'Italia heeft bijvoorbeeld de stad Groningen € 1 miljoen verlies opgeleverd. Dat blijkt uit een artikel in het Financieel Dagblad van 8 mei 2010. Misschien is het verstandig dat het college onderzoek doet naar het effect van die bezuinigingen. Het advies in dat artikel uit het Financieel Dagblad is om daar zo snel mogelijk mee te beginnen, zodat wij vanaf het begin kunnen bijhouden waar het om gaat. Ik geef het maar mee.
Wat betreft de € 2,5 miljoen uit de sociale cohesie zijn wij niet tevreden met de beantwoording. Wij vinden om te beginnen dat die € 2,5 miljoen niet nodig zou zijn als je die frictiekosten niet nodig hebt. Dat is in ons voorstel ook niet nodig. Wij kiezen ook niet voor de festivals. Dus wat ons betreft blijft de noodzaak bestaan om hierop een motie in te dienen. Dat doen wij dan ook bij dezen. Het komt erop neer dat wij het college opdragen Provinciale Staten te voorzien van een detailoverzicht van de bijbehorende posten en de eventuele besluiten van Provinciale Staten door te laten werken in de begrotingswijzigingen.

Amendement A7 (SP): parkeren herinzet € 2,5 miljoen sociale domein

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 31 oktober 2011 ter bespreking van de programmabegroting 2012;

constaterende dat:
- *het college voorstelt € 2,501 miljoen vrijval uit programma 9 in te zetten voor de opvang van mogelijke frictiekosten programma 8 en extra inzet festivals;*
- *deze middelen afkomstig zijn uit incidentele*

projecten uit het sociale domein;
- *het niet mogelijk is gebleken per heden een detailoverzicht te krijgen van de onder deze € 2,501 miljoen behorende posten;*

van mening dat:
Provinciale Staten niet kunnen beslissen over de herinzet van middelen, zonder te weten welke projecten hierdoor uitvallen;

besluiten:
de tekst van beslispunt 1 van het Statenvoorstel Programmabegroting 2012 als volgt aan te vullen:
"Met uitzondering van de in de statenbief 'Uitwerking afbouw subsidies' van 25 oktober 2011 voorgestelde herinzet van de vrijval programma 9, ten bedrage van € 2,501 miljoen."

en dragen het college op:
- *PS te voorzien van een detailoverzicht van de tot deze € 2,501 miljoen behorende posten;*
- *een overzicht als genoemd onder de eerste bullet van deze opdracht aan het college ook te presenteren over de vrijval programma 9 voor de jaren 2013 en verder;*
- *de beslissing over het al dan niet schrappen van deze posten aan PS te laten, door hierover een apart statenvoorstel aan PS te presenteren;*
- *de daaraan verbonden besluiten van PS te zijner tijd te verwerken in een begrotingswijziging;*
- *alle documenten aan te passen die het gevolg zijn van deze beslissing.*

De VOORZITTER: Het amendement is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. Het amendement kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Mevrouw DIK (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Allereerst dank ik het college voor de beantwoording. Een paar dingen wil ik nog benoemen. De landschapselementen: wij zijn hartstikke blij te horen dat daarvoor waarschijnlijk toch ruimte is. Dat komt dan terug bij de herijking van de Agenda Vitaal Platteland. Op dat moment zullen wij daarover verder spreken.
Dat geldt ook voor de polder Groot Mijdrecht Noord. Ik heb aangegeven dat de ChristenUnie van mening is dat er een prima plan ligt dat duidelijkheid biedt aan de bewoners en dat uitgaat van de versobering van rijksmiddelen. Het college heeft echter ook duidelijk aan dat wij verder zullen moeten gaan op die weg van versoberen, niet alleen omdat dat in het coalitieakkoord is afgesproken, maar ook omdat wij van mening zijn dat het in de hele context een onevenredig beslag op de publieke middelen legt. Ik zal zien hoe de voorstellen eruit zien die in december naar ons toe komen. Ik ga ervan uit dat wij dan het hele plaatje op tafel hebben, tezamen met de herijking van de EHS en de Agenda Vitaal Platteland. Wij zullen kijken hoe Groot Mijdrecht Noord daarin past.

De festivals. Mevrouw Pennarts heeft het heel goed uitgelegd. Wij constateren wel dat alsnog de beleidsnota hiervoor blijft ontbreken. Wij hebben gezegd dat wij zeker niet tegen festivals zijn, maar zoals ook vandaag weer blijkt, is het beleid erg ad hoc. Eigenlijk zouden Provinciale Staten in staat moeten worden gesteld een keer goed de discussie daarover te voeren: wat kost het ons, wat verdienen wij eraan. De Giro d'Italia is al genoemd. Ik heb er ook zelf aan gerefereerd. Er ontbreekt gewoon een beleid voor grote festivals en evenementen. De ChristenUnie heeft daar behoefte aan.

De Randstaddiscussie. Wij hebben kunnen horen dat er unanimiteit is binnen het college en dat het college binnen het mandaat van Provinciale Staten blijft. Ook daarover voeren wij in december de verdere discussie.
De gedeputeerde heeft de toezegging gedaan om in de commissie WMC te spreken over het signaleren en agenderen van maatschappelijke vraagstukken. Wij zijn heel blij met de toezegging.

Ik wil nog twee punten noemen naar aanleiding van de moties en amendementen. Dat betreft eerst amendement A5 van de SGP. Daarin wordt voorgesteld € 1 miljoen te reserveren voor de restauratie van cultureel erfgoed en de kosten daarvan ten laste te brengen van het programma Vrede van Utrecht. Wij vinden het heel moeilijk in te schatten wat precies de consequenties zullen zijn als wij dit amendement aannemen. Misschien kan het college daarover nog iets meer zeggen. Kun je bijvoorbeeld met € 1 miljoen aanzienlijke stappen maken? In hoeverre gaat dit ten koste van programma's van de Vrede van Utrecht? Wij hebben daar op dit moment nog onvoldoende gevoel bij.

Dan de motie M6 Verstrekking incidentele subsidies van de SGP. Wij vinden het een heel sympathieke motie. Het college heeft gezegd ook te denken aan het terugbrengen van die vierjaarlijkse cyclus, maar dan niet naar twee jaar maar naar één jaar. Wij vragen ons af in hoeverre je daarmee voldoende duidelijkheid biedt aan organisaties. Als zij elk jaar terug moeten komen naar de provincie voor een subsidieaanvraag, creëer je dan niet heel veel bureaucratie? Wij zijn wat dat betreft meer gecharmeerd van die tweejaarlijkse cyclus, omdat je daarmee de instellingen enig perspectief biedt. Zij hoeven dan niet elk jaar terug te komen voor hun subsidie bij de provincie, maar om de twee jaar. Tegelijkertijd creëer je halverwege de coalitieperiode een moment om alle subsidies nog eens tegen het licht te houden en te kijken of je daarmee grote stappen kunt zetten. Wij vinden het dus een heel goede motie.

De VOORZITTER: Mevrouw Mineur heeft net een amendement ingediend. Dat amendement geeft eigenlijk twee duidingen. Enerzijds is het een amendement en anderzijds zit er een heel groot gehalte van een motie in. Dat maakt het straks wat vreemd om te behandelen. Er moet nog maar even naar gekeken worden. Wij hebben het nu ingeboekt als een amendement, omdat dat de kern van het besluit is.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil even een toelichting geven op een enkel amendement dan wel motie.
Ik begin bij amendement A3, Subsidie ecoducten. Ik begrijp dat door coalitieafspraken het college zich gebonden voelt om het voorstel te handhaven. Dat is wat mij betreft helder. De SGP zou andere keuzes gemaakt hebben. Dat betekent dat wij het amendement gewoon in stemming laten brengen. Dat zou betekenen, als het amendement aangenomen zou worden – wishful thinking misschien – dat het bij de jaarrekening 2011, als dat geld overblijft, geherprioriteerd kan worden met een plan. Dus wat ons betreft blijft het amendement gehandhaafd.
Subsidie bibliotheken. De toezegging van de gedeputeerde dat er niet ingeboet wordt op kwaliteit en op kwantiteit is voor mij en voor de andere indieners de titel om het amendement in te trekken. Wij hopen dat de toezegging waargemaakt wordt en wij zullen dat blijven volgen.

De VOORZITTER: Daarmee is amendement A4 ingetrokken en maakt geen deel meer uit van de beraadslaging.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Amendement A5, Cultureel erfgoed. Het is een kwestie van andere prioritering. Wij handhaven het amendement.
Motie M6, Verstrekking incidentele subsidies. Ik begrijp dat het college nog wat worstelt met de juiste formulering voor hoe wij omgaan met incidentele subsidies. De argumentering van het college, waarbij ook gezegd wordt dat het college bezig is met juristen om te kijken hoe dat zorgvuldig ingeboekt kan worden, is voor mij van belang. Ik ben in afwachting van het voorstel, begin 2012, over hoe daarmee in het vervolg omgegaan wordt. Ik houd de motie even aan.

De VOORZITTER: Motie M6 is daarmee aangehouden en maakt geen deel meer uit van de beraadslaging.

Mevrouw HOEK (50PLUS): Mijnheer de Voorzitter! Laat ik beginnen bij amendement A6. Dat amendement houden wij aan. Wij zouden ook andere keuzes hebben gemaakt. Daarop voortbordurend wil ik zeggen dat als er dan € 6 miljoen gevonden wordt voor ecoducten, waarom niet een gedeelte, bijvoorbeeld € 1 miljoen, aan andere onderwerpen kan worden besteed, zoals aan het sociaal openbaar vervoer. De regiotaxi valt inderdaad af, maar er zijn nog heel veel andere punten waarop het openbaar vervoer kan worden verbeterd. Dat geldt natuurlijk ook voor sport. Ook de sport wordt gekort, maar sport is zo belangrijk. Kortom, veel onderwerpen zouden wij daarvoor kunnen invullen.

De VOORZITTER: Ik adviseer u dan het amendement in te trekken. Een amendement aanhouden kan niet. Een amendement is een wijziging op een besluit. Dat besluit valt vandaag. Als u zegt dat u er later op terugkomt, dan lijkt het logischer dat u het amendement intrekt.

Mevrouw HOEK (50PLUS): Mijnheer de Voorzitter! Dat bedoel ik niet. Ik bedoel dat ik in een andere setting nog een keer wil praten over hoe ik dat zou hebben gedaan. Dat doet niets af aan het amendement. Dat houden wij gewoon aan.

De VOORZITTER: 'Aanhouden' betekent: uitstellen tot een later moment. U wilt het amendement echter wel in stemming brengen?

Mevrouw HOEK (50PLUS): Mijnheer de Voorzitter! Ja, wij handhaven ons amendement.
Ik wil nog graag een antwoord hebben van de heer Krol op mijn vraag over de noodzaak van de ecoducten, ook gezien de problemen die het eventueel gaat opleveren met dieren die er overheen gaan, maar die wij hier niet willen hebben. Verder heb ik nog gevraagd of de locaties relevant zijn in relatie tot de EHS. Daarop heb ik hier nog geen antwoord gekregen.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Mij is min of meer de vraag gesteld door de fractie van de PVV of wij de natuur willen afschaffen. Nee, dat willen wij natuurlijk niet. Ik denk dat dit een punt is voor de PVV zelf.
Ik constateer dat de PVV kennelijk iets heeft met het jaar 1900 en dat als referentie neemt. Wij zijn een partij die kijkt naar de toekomst en die staat voor natuurbehoud. De PVV stelt ook dat de lucht in de steden nog nooit zo schoon is geweest. Ik ben benieuwd of de PVV ook het jaar 1900 als referentie wil nemen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Er zijn tientallen rapporten over verschenen dat de lucht in de steden niet zo schoon is geweest sinds de industriële revolutie. Die zijn er echt. Het rapport over de stikstof is een rapport uit 2010.

De VOORZITTER: Daarmee sluit ik de tweede termijn van de zijde van de Staten.
Ik schors de vergadering.

Schorsing van 15.53 uur tot 15.55 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering. Ik constateer dat er een nadere duiding gevraagd is van de zijde van het college op amendement A5. Nieuw is amendement A7 en de moties M8, M9 en M10.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Voor mij is alleen nog motie M4 blijven liggen, waarop vanuit de afdeling Financiën beantwoording zou moeten zijn. Ik heb de indiener al even aangegeven waar het dilemma zit. Er is wat verwarring ontstaan tijdens de beantwoording, omdat wij vanuit de cataloguswaarde hadden geredeneerd. Op dit moment wordt er expliciet een A-label en een bedrag benoemd. Ik ben geen autohandelaar, dus ik heb geen ervaring met hoe dat precies gaat. Daar wringt het bij het college. Kan de indiener van de motie leven met de toezegging dat wij dat zo zuinig mogelijk doen, zowel qua investering als qua label? Die toezegging kan ik doen. Ik kan mij niet hier op voorhand vastpinnen op bedragen. Daarop kan ik geen toezegging doen. Dat voert te ver, omdat ik niet het inzicht heb om aan te geven wat reëel en wat niet reëel hierbij is.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik begrijp het zo, dat mocht de gedeputeerde daartoe wel in staat zijn, dat hij dat doet.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Als ik hier zou kunnen beoordelen of dat redelijk zou zijn, dan zou ik zeggen dat je deze motie kunt aannemen. Ik kan dat hier echter niet beoordelen. Ik weet niet welk label bij wat hoort. Dat is niet mijn vak.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde kan dat misschien morgen of volgende week wel beoordelen. Dan is mijn conclusie, als hij wel in staat is daarbinnen te blijven, dat hij dat zal doen.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Laten wij het als volgt afspreken. Wij gaan proberen zo dicht mogelijk bij deze motie uit te komen. Is dat een goed voorstel?

De VOORZITTER: Wat betekent dat voor de motie, mijnheer De Kruijf. Nu ben ik heel nieuwsgierig geworden.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Als dat zo is, en daarin hebben wij alle vertrouwen, dan trekken wij de motie in.

De VOORZITTER: Daarmee is motie M4 ingetrokken en maakt geen deel meer uit van de beraadslaging.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Er zijn nog twee punten voor mij blijven liggen. Het eerste punt is van de ChristenUnie en gaat over Groot Mijdrecht Noord. Wij zullen bij de discussie in december over de Agenda Vitaal Platteland, de financiën voor de Agenda Vitaal Platteland en het Akkoord van Utrecht en de consequenties van het akkoord met de heer Bleker integraal, in twee agendapunten, met elkaar bespreken. De discussie die ik voer in Groot Mijdrecht Noord met bewoners en Natuurmonumenten zal in december nog niet geheel zijn afgrond. Wij spreker wel over geld en over het kader, maar nog niet specifiek over de casus Groot Mijdrecht Noord. Ik verwacht dat op z'n vroegst in januari/ februari 2012. Dat is iets later dan wij met elkaar gedacht hadden, zoals ik in de commissie RGW al heb gezegd, want wij hoopten dat in december al gereed te hebben. Dat halen wij net niet.

Ik heb inderdaad de vraag van de fractie van 50PLUS laten liggen. In het coalitieakkoord staan nog drie ecoducten: N226, N227 en N237. Wij kijken heel kritisch naar de plek en de positionering van die ecoducten als het gaat over hun werkzaamheid. Ik heb niet voor niks gezegd dat wij eerst tien ecoducten in de aanbieding hadden en dat wij nu gaan naar drie ecoducten. Dit zijn de plekken waar ze echt nodig zijn. Daar gaan wij sowieso met elkaar heel goed naar kijken. Deze ecoducten liggen allemaal op plekken waar ze aansluiten op ecoducten die op dit moment door de rijksoverheid worden gebouwd. Ze zijn dus allemaal goed gepositioneerd ten opzichte van de EHS in de provincie Utrecht. Om een misverstand weg te nemen: wij hebben 30.000 hectare EHS in Nederland. Wij zouden gaan naar 36.000 hectare, maar wij gaan nu naar 31.500 hectare. Voor de goede orde: de verbinding van die 31.500 hectare is nog steeds een belangrijke taak van de provincie Utrecht. Daarop zetten wij vol op in.

Er is nog iets opgemerkt over een andere politiek gevoelige discussie die vandaag niet op de agenda staat. Daarmee ga ik dan ook een beetje omzichtig om. Inderdaad, als je natuurgebieden aan elkaar verbindt, dan heeft dat consequenties voor de dieren die daarvan gebruik maken. Dat betekent ook dat je moet nadenken over het beheer in dit land, waar wij met heel veel mensen heel dicht op elkaar wonen. Wij zullen altijd moeten nadenken over het beheer van de natuur en dat geldt natuurlijk ook voor de ecologische verbindingen in onze provincie.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Motie M8. Ik dacht: de heer Dercksen heeft zijn motie er toch liggen, dus hij dient hem maar in. Dit, ondanks mijn toezegging wat betreft deze motie. Ik heb gezegd dat ik daartoe bereid ben. Wat mij betreft is de motie overbodig. Doet u ermee wat u wilt, mijnheer Dercksen.
Ten aanzien van motie M9 wil ik een negatief advies meegeven. Ik heb al aangegeven dat het college het belangrijk vindt dat Vitens internationale activiteiten kan blijven ontplooien. Daarnaast heb ik gezegd dat wij in het voorjaar 2012 bij de jaarrekening over 2011 zullen nagaan welke mogelijkheden er zijn om de winst te verdelen; dividend, investering dan wel het verlagen van de prijs van water. Dat is het moment dat wij dat aan de Staten kunnen berichten. Ook daarop heb ik al een toezegging gegeven.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De ChristenUnie wil helaas, ondanks mijn uitleg, geen stem geven aan de intensivering van het festivalbeleid. Ik wil de toezegging doen dat er een onderbouwing komt van de impact van festivals voor de regio en uiteraard een financiële onderbouwing van die € 750.000 volgens het beleid dat ik zal voorstellen in de Cultuurnota.
Er is ook een toelichting gevraagd op amendement A5: € 1 miljoen te reserveren voor cultureel erfgoed en dat geld te onttrekken aan het programma Vrede van Utrecht. Ik dacht dat ik al een uitleg gegeven had. De instellingen voor het cultureel erfgoed profiteren van de Vrede van Utrecht. Ik zie geen aanleiding van de € 1,5 miljoen voor de Vrede van Utrecht, gezien de positieve effecten die daarbij doorwerken voor de regio, € 1 miljoen te onttrekken en dat geld in te zetten op cultureel erfgoed. Ik blijf bij het ontraden van deze motie.

Dan de opmerking van de fractie van de SP dat de Giro d'Italia helemaal geen gunstige exercitie was. Ik wil hierbij benadrukken dat het gaat om de directe economische impact en om de indirecte economische impact. Er zijn bijvoorbeeld getallen bekend van Liverpool, waar de inzet die er is

geweest op Culturele Hoofdstad bijna verviervoudigd is als het gaat om de opbrengsten. Ik besef dat wat werd gezegd, namelijk dat in de begroting staat dat de bezuinigingen die wij doen op culturele organisaties, impact kunnen hebben op de Vrede van Utrecht en op de Culturele Hoofdstad. Het is ook de overweging om daarmee zorgvuldig om te gaan. Dat realiseren wij ons. Ik wil daarbij aantekenen dat het niet alleen maar zo kan zijn dat overheden financieren op de impact van een Culturele Hoofdstad. Als het alleen van de stad Utrecht en van de provincie Utrecht moet komen, dan kunnen wij er direct mee ophouden. Het is natuurlijk nadrukkelijk de bedoeling dat er vanuit het bedrijfsleven en vanuit de maatschappij bijdragen komen, zodat dat leidt tot een mooi project Culturele Hoofdstad 2018.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde zegt dat er meerdere factoren meespelen. Ik heb een artikel genoemd uit het Financieel Dagblad. Dat neemt die aspecten wel degelijk mee. Ik zal het de gedeputeerde toesturen.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Graag. Ik houd mij aanbevolen en neem er graag kennis van.
Ik wil nog ingaan op een opmerking van de fractie van de SGP over de bibliotheken. Ik heb gezegd dat het geen effect heeft op de kwaliteit en de kwantiteit van de bibliotheken. Die toezegging doe ik graag, waarbij ik een kleine kanttekening maak. Als het echt gaat om regionale beslissingen van een regiobibliotheek om een vestiging te sluiten, dan reikt mijn invloed daarbij natuurlijk niet tot het oneindige; onze invloed daarop is beperkt. Ik wil dat ten aanzien van het verwachtingenmanagement toch maar even hier uitgesproken hebben.

Dan het laatste punt. Dat is amendement A7 van de fractie van de SP over de € 2,45 miljoen uit het sociale domein. De portefeuillehouder Financiën heeft daarop een toelichting gegeven. Die toelichting onderschrijf ik. Er hangen geen projecten onder die worden stopgezet. Dat ging over geaccordeerde beslissingen voor de Sociale Agenda en WelThuis!, die in programma 9 zitten. Daarvan was al besloten dat die zouden stoppen. Dat is de onderbouwing van de € 2,5 miljoen sociaal domein.

Dat brengt mij op motie M10 over RTV Utrecht en het verzoek om het gesprek aan te gaan. De inzet is om, zonder te tornen aan de korting, meer te doen met RTV Utrecht voor promotie en communicatie van onderwerpen die ook ons als provincie aangaan. Dat doen wij ook. Wij zijn altijd in gesprek met RTV Utrecht, over de bezuinigingen, maar ook over dingen die hier spelen en die interessant zijn voor RTV Utrecht. Van hun kant geldt daar 100% journalistieke vrijheid. Wij hebben geen invloed op het product dat aangeboden wordt of op onderwerpen die aan de orde komen of de inhoud die daarbij genoemd wordt. Er gebeuren dus al wel dingen. Meestal gaat dat via onze uitvoeringsorganisatie, zoals Landschap Erfgoed Utrecht, die bijvoorbeeld onderwerpen als de geschiedenis van de regio belicht met groepen die een toneelstuk opvoeren, waarvan uitzendingen worden gemaakt. Wij gaan dit doen met 'leven op een buitenplaats'. Ook over de jeugdzorg is er contact met RTV Utrecht of dit onderwerp aanknopingspunten biedt die interessant zijn. Het gaat dus niet nadrukkelijk om geld dat wij rechtstreeks beschikbaar stellen, tenzij de Staten mij vragen de 15% korting in te zetten op de programmering van RTV Utrecht. Ik geloof echter niet dat dat het geval is. Het gaat eigenlijk om het beleid, waarbij de dingen door andere organisaties worden uitgevoerd.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb niet gehoord wat het advies over de motie is.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat klopt. Het is goed dat de heer Dercksen mij daarop aanspreekt. Ik ontraad de motie, omdat wij in gesprek zijn met RTV Utrecht. Er gebeuren dingen, dingen die ook voor ons van belang zijn, die bijdragen aan ons beleid en waaraan RTV Utrecht aandacht besteedt. In journalistieke vrijheid.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Mag ik dan nog even toelichten waarom ik de motie heb ingediend? Dat is omdat wij een heleboel promotie doen, bijvoorbeeld cultureelutrecht.nl. Dat heeft hier € 2 miljoen gekost, meen ik. Daar kijkt niemand naar, kort door de bocht. Zou

het niet veel handiger zijn om met name voor cultuur en cultureel erfgoed meer met RTV Utrecht te doen? Als zij een filmpje laten zien, dan zien veel meer mensen dat dan wanneer wij hier een website hebben. Dan gaan er meer mensen naar Loenersloot, naar Amerongen. Zij betalen allemaal entreegeld. Dat is voor iedereen veel beter.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat doen wij ook. Ik refereerde aan die reeks – dat is gewoon cultureel erfgoed van de provincie – die onder de aandacht wordt gebracht, zoals Kasteel Loenersloot en de Grebbelinie, waarbij wij kunnen laten zien wat daar in het verleden is gebeurd. Met een soort toneelstuk wordt dat nagespeeld. Dat gebeurt dus inderdaad. Daar hangt echter wel een prijskaartje aan. RTV Utrecht wil daarvoor natuurlijk betaald worden. Dat gebeurt dan wel niet rechtstreeks door ons, maar alleen als het past bij het beleid dat wij op dat moment in uitvoering hebben.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Dat is precies wat ik bedoel.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat maakt de motie overbodig.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Nee, dat maakt de motie niet overbodig. Wij willen dat RTV Utrecht voor dat soort zaken veel meer wordt ingezet, omdat het een veel effectievere besteding van het geld is.

De VOORZITTER: Uw standpunt is helder.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Zoals ik zeg: het gebeurt al zoveel mogelijk.

De VOORZITTER: De gedeputeerde zegt dat de motie overbodig is, omdat het al gebeurt.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb nog twee punten. Wij hebben onze twijfels bij die € 2,5 miljoen nieuwe ombuigingen. Wij blijven bij ons amendement.
Het andere punt is dat wij nog geen toezegging hebben gehad van gedeputeerde De Vries op onze vraag of hij de cijfers over huisvesting opneemt in de jaarstukken. Daarop zouden wij nog graag een reactie krijgen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben benieuwd naar degene die verantwoordelijk is voor de afdeling Overjarige Gronden. Ja, wij lachen er wel om, maar wij maken hier een plan voor € 15 miljoen en ik heb hier in dit huis nog van niemand gehoord wat overjarige gronden zijn. Wij kunnen er wel leuk over doen en ik doe er zelf ook wel een beetje aan mee, maar dat is niet helemaal mijn bedoeling.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben hier uitgebreid gesproken over de ontwikkelingsmaatschappij en wij hebben daarbij uitgebreid gesproken over de doelstellingen die daarachter liggen. Dat is: ervoor zorgen dat je optimaal gebruik maakt van je huidige terreinen. Daar zit op dit moment een marktwaarde aan. Dat moet vanuit twee kanten worden opgepakt. De ene kant betekent minder ruimte bieden voor nieuwe terreinen. Als je dat niet doet, blijf je met dat probleem zitten. Tegelijkertijd moet er nu ingegrepen worden, omdat in het verleden altijd ruimte is geboden en er daardoor een hoop verouderd bedrijventerrein is. In die opgave stopt de provincie zelf €10 miljoen. Daar komt € 5 miljoen bij van het Rijk. De ontwikkelingsmaatschappij richt zich op het zoeken naar businesscases, waarin zij kan participeren en wat zoveel mogelijk revolverend gedaan moet worden. Dat moet ertoe leiden dat wij zo min mogelijk nieuwe bedrijventerreinen hoeven te gaan uitrollen. Dat is het beleid. Het is er misschien een beetje tussendoor geglipt, maar wij hebben het, zelfs al in deze periode, al eerder besproken. Ik ben het er wel mee eens dat de term enigszins bijzonder overkomt. Maar dat wil de heer Dercksen graag in het verslag hebben.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Bij overjarige panden kan iedereen zich wel wat voorstellen. Als iemand echter een businessplan maakt en hij schrijft dit op, dan vraag ik mij werkelijk af of hij begrijpt waar hij mee bezig is.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Laten wij het erop houden dat ik mensen beoordeel die daarmee bezig zijn. Dat

is de directeur van de OMU, die wij hebben aangenomen en waarmee wij aan de slag gaan. Dat is iemand die daarmee volop bezig is en die een jaarplan maakt. Laten wij in elk geval afspreken dat de Staten, in elk geval voor de periode dat ik hier zit, in het jaarplan van de OMU niets meer horen over overjarige gronden.

De VOORZITTER: Er ligt nog een vraag over verwerking van de huisvestingscijfers.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben gevraagd de cijfers voor sociale huisvesting, huur en koop, ook op te nemen in de jaarstukken.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het is hierbij toegezegd namens het college.

De VOORZITTER: Daarmee wil ik de beraadslagingen voor nu afsluiten met dank voor uw bijdragen. Wij komen straks bij de stemmingen weer met elkaar hierover te spreken.

Statenvoorstel vaststelling verordening van provinciale heffingen en belastingen.

De VOORZITTER: Dit is een sterstuk en blijft eens sterstuk.

Statenvoorstel actualisatie verordening interne zaken Provincie Utrecht.

De VOORZITTER: Dit is een sterstuk en blijft eens sterstuk.

Statenvoorstel bestuursakkoord Water.

De VOORZITTER: Dit is een sterstuk en blijft eens sterstuk.
Bij de vaststelling van de agenda heb ik al meegedeeld dat de heer Van Lunteren weg moet, maar omdat de vergadering redelijk uitloopt haalt hij dat niet, zowel de stemmingen niet als de afwikkeling. Dus wij kunnen gewoon doorgaan met de afwikkeling van de agenda in de oorspronkelijke volgorde. Daar stemt u mee in? Dat is akkoord.

Statenvoorstel Parelfonds subsidie historische buitenplaatsen 2011 en stopzetten categorie erfgoed per 2012.

De heer DRIEHUIJS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Voor ons ligt het voorstel van Gedeputeerde Staten inzake het Parelfonds. Hoe gaat de provincie met ons erfgoed om? Het is een kerntaak voor de provincie. Dit een voorstel met een hybride karakter. Enerzijds wordt er in 2011 geld vrijgemaakt voor twee mooie landgoederen in onze provincie. Dat steunen wij als fractie van harte. Anderzijds wordt er in de slipstream van dit voorstel voorgesteld de middelen voor 2012 volledig te beperken tot buitenplaatsen. In de commissie WMC hebben wij al aangegeven dat wij dit een te beperkte benadering vinden. Wij zien ook geen inhoudelijke onderbouwing. Ja, er is minder geld, maar hoe kan dat met een kerntaak?
Kinderen dromen weg als ridder of prinses en ook veel volwassenen hebben een zwakke plek voor de vele kastelen en landgoederen in onze mooie provincie. Een oude tabaksschuur of een fabriek die op instorten staat, is veel minder sexy. De PvdA vindt echter dat al ons erfgoed het behouden waard is, ook de industriële objecten. Afgelopen week hebben wij nog een appèl uit Amersfoort gekregen. Om dit soort situaties gaat het. Als wij het niet behouden dan is het weg; verloren voor altijd. De PvdA dient daarom een amendement in. Wij stellen daarin voor weliswaar de focus te leggen op de buitenplaatsen, maar in voorkomende gevallen andere categorieën niet helemaal uit te sluiten. Dat geeft ons de flexibiliteit die nodig is om te kunnen anticiperen op soms onverwachte situaties. Het stelt ons in staat erfgoed te behouden voor toekomstige generaties. Wij hopen op een brede steun voor ons amendement.

Amendement A8 (PvdA): Parelfonds

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 31 oktober 2011, ter behandeling van het voorstel van Gedeputeerde Staten inzake het Parelfonds: subsidies Historische Buitenplaatsen 2011 en stopzetten categorie Industrieel Erfgoed;

overwegende:
- *dat behoud van het Utrechts erfgoed tot de kerntaken van de Provincie behoort;*
- *dat industrieel erfgoed evenzeer onderdeel is van*

dat erfgoed en het behouden waard is;
- *dat Gedeputeerde Staten het voorstel om te stoppen met industrieel erfgoed primair financieel motiveren;*

tevens overwegende:
dat het een historisch gemiste kans zou zijn om in voorkomende gevallen industrieel erfgoed te laten verkommeren omdat er op papier een beleidsmatige en financiële scheiding is aangebracht middels categorieën;

besluit:
beslispunt 1 als volgt te wijzigen:
1. *binnen het Parelfonds prioriteit te geven aan de matching van historische buitenplaatsen in voorkomende nijpende gevallen ook industrieel erfgoed te willen ondersteunen.*

De VOORZITTER: Het amendement is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. Het amendement kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Mevrouw BROERE (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Het Parelfonds is zoals bekend ingesteld om bijzonder provinciaal erfgoed in stand te houden. In 2011 is ingezet op twee categorieën: industrieel erfgoed en historische buitenplaatsen. Voor 2011 is er € 3 miljoen beschikbaar: € 1 miljoen voor industrieel erfgoed en € 2 miljoen voor historische buitenplaatsen. Van de laatste € 2 miljoen wordt € 1,2 miljoen doorgeschoven naar 2012 om in aanmerking te komen voor een bijdrage van het Rijk voor een bedrag van € 1 tot € 1,5 miljoen. In het nieuwe coalitieakkoord is jaarlijks voor het Parelfonds € 500.000 gereserveerd. Opgeteld komt het te besteden bedrag, mits de bijdrage van het Rijk doorgaat, uit op € 2,7 à € 3,2 miljoen. Omdat iemand heeft bedacht 2012 uit te roepen tot het Jaar van de Historische Buitenplaats stellen Gedeputeerde Staten voor met ingang van 2012 te stoppen met de categorie industrieel erfgoed en uitsluitend middelen aan te wenden voor historische buitenplaatsen.
In een memorandum van de gedeputeerde staat dat als ten aanzien van de matchingsgelden van het Rijk een en ander concreet is, het kan zijn dat op basis van voorwaarden van het Rijk een bredere inzet van beschikbare middelen wordt gekozen. De PVV hecht veel waarde aan historische buitenplaatsen, maar ook aan industrieel erfgoed. Gezien het feit dat in 2011 vier aanvragen zijn ingediend en er bij de Utrechtse Stichting voor Industrieel Erfgoed 27 objecten op de lijst staan, waarvan er vijf met slopen worden bedreigd, verzoeken wij Gedeputeerde Staten met klem met een duidelijk plan te komen om ook in 2012 een deel van de beschikbare middelen te bestemmen voor industrieel erfgoed, zodat sloop kan worden voorkomen, want weg is weg. Historische buitenplaatsen kunnen lijden onder achterstallig onderhoud, maar vallen zelden of nooit onder de slopershamer.

Een deel van de middelen zou in het coalitieakkoord bestemde bedrag van € 500.000 kunnen zijn door dit uitsluitend aan te wenden voor industrieel erfgoed. Een andere mogelijkheid is het aantal geplande ecoducten terug te brengen tot twee. Dat levert een aantal miljoenen op. Dit idee wordt nog ondersteund door het feit dat de provincie vreest dat damherten, wilde zwijnen en edelherten op eigen gelegenheid naar onze provincie komen. Dit laatste verzin ik niet, maar het staat in het nieuw geformuleerde beleid. Dus alsof ze de bus hebben gemist. Voor het gemak worden damherten en wilde zwijnen afgeschoten en edelherten mogen misschien nog even blijven, als ze niet te veel rotzooi maken. Eén ecoduct minder voorkomt dus afschot en een heleboel dierenleed. Een recent ontvangen brief van Siësta uit Amersfoort over Luciferfabriek De Eem ondersteunt mijn betoog. Daarom nog eens ons dringende verzoek om industrieel erfgoed niet te schrappen uit het Parelfonds. Aangezien de fractie van de PvdA al een amendement heeft ingediend – en ik heb gehoord dat er nog een amendement komt – zullen wij dat eerst even afwachten voordat wij zelf daartoe overgaan.

Mevrouw BOELHOUWER (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ook de fractie van GroenLinks heeft in de commissie nader gevraagd naar de stand van zaken rond industrieel erfgoed. Wij vonden dat ook ontbreken in het voorstel, terwijl de focus en de legitimering voor de inzet op buitenplaatsen zo helder is aangegeven. De memo van 13 oktober verschafte ons daarover de gewenste opheldering. Waarvoor dank aan de gedeputeerde.

De fractie van GroenLinks stemt dan ook in met de overwegingen en dus met het voorstel. Naar aanleiding van de memo en met name in de alinea over de matching van rijksgelden, triggerde ons dezelfde zin zoals zojuist door mevrouw Broere is genoemd: "Ten aanzien van de matchingsgelden van het Rijk, zodra dat zeker en concreet is, kan het zijn dat wij op basis van de voorwaarden van het Rijk en de ruimere middelen een bredere inzet kiezen.". De fractie van GroenLinks ziet hierin ook mogelijkheden voor urgente gevallen op het gebied van industrieel erfgoed. Ik wil op voorhand niet al te specifiek worden, maar met name het terrein waarover de fracties van de PvdA en de PVV hebben gesproken, zou daarbij een voorbeeld kunnen zijn. Juist wanneer er sprake is van hergebruik en beleefbaarheid van complexen, denken wij dat hiermee meerdere doelen gediend kunnen worden.
Onze vragen zijn:
- kan de gedeputeerde zich in die denkwijze vinden?
- wanneer verwacht de gedeputeerde duidelijkheid over die matchingsgelden om daarover met concretere voorstellen te komen?

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter!
Wij zijn niet gelukkig met de gang van zaken rondom het Parelfonds. Niet alleen vinden wij dat deze bezuiniging verkeerd gekozen is, maar deze is ook slecht voorbereid in gang gezet. In de praktijk komen organisaties hierdoor stevig in de knoop.
In het coalitieakkoord lazen wij het volgende: "De afgelopen jaren zijn vanuit het Parelfonds restauratiebijdragen geleverd aan provinciale monumenten. Rijksrestauratiemiddelen komen ter beschikking voor gebiedsgerichte monumentenzorg onder voorwaarden dat andere partijen meebetalen. Wij zetten het Parelfonds voort conform deze aanpak en stellen hiervoor structureel een half miljoen beschikbaar." Een buitenstaander kan hieruit niet lezen dat het Parelfonds alleen nog naar buitenplaatsen gaat en niet meer naar industrieel erfgoed. Sterker nog, op 15 september wordt nog via de provinciale website aangekondigd dat er € 1 miljoen beschikbaar is voor industrieel erfgoed in 2011. Nergens staat iets over stoppen met industrieel erfgoed in 2012. Voor veel betrokkenen komt dat nieuws dus uit de lucht vallen.
Eén voorbeeld dat bekend is, is de Stichting Siësta uit Amersfoort. Zij benaderde de Amersfoortse SP. Zij is overvallen door het plan om subsidie voor industriële erfgoederen in 2012 stop te zetten. Zij heeft eerder geprobeerd met de gemeente in gesprek te gaan, maar dat is bij de gemeente gestrand. Hadden de partijen nu geweten dat er haast bij was, dan hadden zij meer haast kunnen zetten bij de afspraken. Wij vragen het college dan ook alsnog met deze stichting om tafel te gaan. Daartoe dienen wij een motie in.

Motie M11 (SP):
Parelfonds – Stichting Siësta

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 31 oktober 2011, ter bespreking van het Statenvoorstel Parelfonds;

overwegende dat:
- *in het coalitieakkoord niet gesproken wordt over bezuinigingen op met name industrieel erfgoed;*
- *de communicatie over het voornemen van het stopzetten.van de subsidie voor industrieel erfgoed op een te korte termijn heeft plaatsgevonden, waardoor organisaties niet op de hoogte waren van de mogelijkheid dat deze subsidiestroom mogelijk zou worden gestopt en onvoldoende tijd hadden om hierop te anticiperen;*
- *op 15 september nog een nieuw bericht op de provinciale website is geplaatst waarin gedeputeerde Mariëtte Pennarts wordt geciteerd: "Het behoud van ons cultureel erfgoed vind ik erg belangrijk" en melding wordt gemaakt dat er € 1 miljoen beschikbaar is in 2011 voor industrieel erfgoed;*
- *op 21 oktober pas melding wordt gemaakt van het voornemen om te stoppen met subsidies voor industrieel erfgoed.*

spreken uit dat:
- *zij een goede communicatie met organisaties rond het beleid van subsidiestromen van het hoogste belang vinden;*
- *dat de provincie zich moet opstellen als een betrouwbare overheid;*

verzoeken het college van GS:
- *in 2012 alsnog een subsidieaanvraag van de stichting Siësta voor restauratie van industrieel erfgoed in behandeling te nemen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Daarnaast wil ik er met name bij de fracties van D66 en GroenLinks op aandringen dat zij nog eens nadenken over deze bezuinigingen. D66 zegt in haar verkiezingsprogramma dat D66 het cultureel historisch erfgoed van Utrecht koestert. Niet alleen kerken en molens, maar ook industrieel erfgoed en historische cultuurlandschappen. Wij rekenen dus op de steun van D66.
GroenLinks zegt in haar programma dat Utrecht rijk is aan monumenten. Of het nu de piramide van Austerlitz is of een molen of een industrieel monument, zij vertellen ons iets over het verleden van het heden. GroenLinks, zorg ervoor dat zij ook in de toekomst nog iets te vertellen hebben.

De VOORZITTER: De motie is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Op zich is de fractie van de ChristenUnie het eens met de focus die het college nu wil leggen op de buitenplaatsen. Met het beperkte budget dat wij hebben is het goed dat wij een bepaalde focus hebben. De vraag die wij hebben, en het zou goed zijn als de gedeputeerde daarop uitgebreid ingaat, is of die focus betekent dat wij met alle andere dingen stoppen. Wij hebben ons bijvoorbeeld in het verleden gefocust op industrieel erfgoed, maar op het moment dat er problemen waren met een kerk in Vinkeveen kon daar toch eenmalig op ingesprongen worden. Dat was een urgent geval en daar was ruimte voor. De fractie van de ChristenUnie wil weten of er ook in de toekomst ruimte is voor urgente gevallen in de hoek van industrieel erfgoed en de kerken. Dat is eigenlijk ons enige zorgpunt. Verder zijn wij het eens met de keuzes van het college.

De heer DRIEHUIJS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag aan de fractie van de ChristenUnie. Heeft de heer Schaddelee het voorstel van Gedeputeerde Staten gelezen, met name het eerste beslispunt?

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ja, daarin staat dat er gestopt moet worden met industrieel erfgoed. Vandaar onze expliciete vraag. Ik zie dat terugkomen in het amendement van de PvdA.

De heer DRIEHUIJS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De fractie van de ChristenUnie zegt dat zij het eens is met het voorstel en als Provinciale Staten besluiten wij dan te stoppen met industrieel erfgoed. Dat is een keihard besluit. Vervolgens vraagt u de gedeputeerde of dat misschien toch nog zou kunnen.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij moeten wij focussen. Dat heb ik gezegd. Het college zegt in de tekst te stoppen met industrieel erfgoed, maar als de gedeputeerde nu kan zeggen dat er wel ruimte is voor incidentele gevallen, dan is dat volgens mij een toezegging die ook helemaal tegemoet komt aan de wens van het amendement van de PvdA.

De heer DRIEHUIJS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Is de heer Schaddelee met mij van mening dat het beter is dat Provinciale Staten een ander besluit te nemen? Het is namelijk vreemd om enerzijds te besluiten ermee te stoppen om vervolgens aan de gedeputeerde te vragen een toezegging te doen het alsnog te doen. Eigenlijk steunt de ChristenUnie dus ons amendement, begrijp ik.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ja, het zou het beste zijn om beide bij elkaar te brengen. Dat is wat ik nu probeer te doen.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil er niet al te veel woorden aan wijden. Het betoog bij de begroting over het belang dat wij hechten aan cultureel erfgoed, industrieel erfgoed en ook kerken, is evident aanwezig. Dat betekent dat wij eerder extra geld willen reserveren voor deze doelen dan dat wij hierop bezuinigen en ons in feite helemaal toespitsen op twee buitenplaatsen. Wat dat betreft kan het voorstel onze steun niet krijgen, tenzij wij het wat oprekken en er voor andere dingen nog mogelijkheden blijven. Dan zullen wij daarbij ook de gelden moeten reserveren. Dat is de financiële insteek. Ik doe een extra oproep aan de Staten om straks bij de stemmingen mijn amendement op de begroting te steunen, zodat het geld er voor is.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het is duidelijk. Ook door de Sta-

ten is geconstateerd dat er dit keer minder geld is voor de erfgoedparels dan in voorgaande jaren het geval is geweest. Er is een bedrag beschikbaar van € 500.000 en door een overheveling van gelden – mevrouw Broere heeft het ons al keurig uitgelegd – uit de voorgaande periode naar de komende jaren, kunnen wij dat budget ophogen naar € 800.000 per jaar en dan profiteren van de matchingsmogelijkheden die het Rijk ons biedt. Dat is ook de reden dat er zo nadrukkelijk een keuze is gemaakt voor historische buitenplaatsen en niet voor industrieel erfgoed of kerken, omdat die focus op dat gebied ons extra geld oplevert van de overheid. Dat is ook nodig. Wij hebben in onze provincie 270 buitenplaatsen; één van de best bewaarde geheimen van onze provincie, zou je kunnen zeggen. Heel veel mensen weten niet eens dat er in de nabije omgeving een tuin of een bos of een huis is dat zij kunnen bezoeken. Er is ook heel veel achterstallig onderhoud op buitenplaatsen; € 55 miljoen is er geschat. Dat gaan wij natuurlijk niet allemaal goed maken. Wij kunnen wel een impuls geven op de heel dwingende en dringende projecten. Dat heeft geleid tot die focus.
Wij hebben ook al eerder doelstellingen gehad binnen het Parelfonds. Er zijn kerken gesubsidieerd. Daar zijn wij mee gestopt. Nu is mijn voorstel om te stoppen met industrieel erfgoed en het geld nadrukkelijk in te zetten op historische buitenplaatsen. Een aantal fracties heeft gevraagd of er dan nog een mogelijkheid is om nog eens iets te schuiven. Dat zal dan in heel hoge mate afhangen van de mogelijkheden die het Rijk ons biedt en wat wij kunnen doen met dat matchingsgeld. Waar draait het anders op uit? Dan moet ik van die € 500.000 € 200.000 wegzetten voor industrieel erfgoed en dan kan ik nog maar € 300.000 aanbieden voor matching. Ik trek dan op twee punten aan het kortste eind. Als het gaat om het subsidieren van industrieel erfgoed, dan hebben wij het over heel substantiële bedragen.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik hoor de gedeputeerde het bedrag van € 200.000 noemen. Daar begint zij mee. Zij eindigt met de zin dat het over heel hoge bedragen gaat. Daarover gaat mijn vraag. Als ik kijk naar het amendement van de PvdA, dan staat daar "binnen het Parelfonds prioriteit te geven aan de matching van historische buitenplaatsen, maar in voorkomende nijpende gevallen industrieel erfgoed te willen ondersteunen". Dan is de conclusie van D66 dat dit eigenlijk alleen maar zou kunnen als wij door matching met rijksgelden echt een substantieel ander bedrag krijgen. Anders zijn wij die € 800.000 – als ik kijk naar het lijstje van de gedeputeerde – in een keer kwijt aan industrieel erfgoed. Klopt die analyse?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Die conclusie klopt in grote lijnen. Als ik geld indien voor de match, de € 800.000 opgebouwd aan budget en ik laat dat matchen door het Rijk, dan zijn daaraan voorwaarden verbonden. Ik kan nu niet met zekerheid zeggen of die voorwaarden van het Rijk ruimte bieden om breder te kijken dan de historische buitenplaatsen. Mocht dat niet zo zijn, dan zal ik uit die € 800.000 die wij bij elkaar hebben gevonden een bedrag moeten laten vrijvallen alleen maar ten gunste van industrieel erfgoed, waardoor ik een veel kleiner bedrag kan aanbieden voor de matching ten behoeve van de buitenplaatsen. Dat is de onzekerheid die hierin zit. Ik kan niet op voorhand zeggen of als ik het bedrag laat vergroten – dus geld met geld maken – door historische buitenplaatsen te laten matchen door het Rijk die ruimte geboden wordt. Vandaar mijn verzoek om in dit budget te focussen. Dat hebben wij eerder gedaan: wij hebben gekozen voor kerken, wij hebben gekozen voor industrieel erfgoed. Wij willen nu het buitenplaatsenbeleid uitvoeren ten gunste van die 270 buitenplaatsen in de provincie.

Mevrouw BROERE (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij schuift de gedeputeerde eerst die € 1,2 van 2011 door naar 2012. Dus dat bedrag heeft de gedeputeerde voor volgend jaar. Dan kan zij die € 500.000 die in de begroting staat, gebruiken voor industrieel erfgoed.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Er is een bedrag van € 500.000 per jaar beschikbaar in het Parelfonds voor de komende jaren. Er is nu een bedrag van € 1,2 miljoen over. Dat schuiven wij door en smeren dat eigenlijk uit over de komende drie jaren. Dat brengt ons op een budget van € 800.000 voor erfgoedparels. Wij nemen als het ware geld mee naar de komende

jaren. Die € 800.000 die wij beschikbaar hebben voor de historische buitenplaatsen – dat is het verzoek – kan ingebracht worden bij het Rijk om te laten matchen, omdat het Rijk heeft bepaald dat er rijksmiddelen beschikbaar komen voor dat specifieke doel. 2012 is het Jaar van de Historische Buitenplaats. Is er dan nog ruimte om iets te doen voor industrieel erfgoed? Ik zeg dat ik dat niet weet, omdat ik niet weet of de regels van het Rijk ons ruimte bieden om extra dingen te doen.

Mevrouw BROERE (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik had niet begrepen, en dat staat nergens, dat die € 1,2 miljoen uitgesmeerd wordt over drie jaar.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dan is dat een onvolledigheid van mijn zijde. Ik had duidelijker moeten zijn in de stukken. Zoals ik het nu heb uitgelegd zit het in elkaar.

De heer DRIEHUIJS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Misschien heb ik het verkeerd begrepen, maar die matching is toch een eigen beleidskeuze van de provincie? Wij hebben een Parelfonds van € 500.000 en het college stelt voor dat in te zetten om te gaan matchen. Ons punt, en dat is ook het punt van andere fracties, is dat het zo kan zijn dat er in enig jaar – dat weten wij nu allemaal nog niet – ineens een industrieel monument is dat op instorten staat en dat wij nu iets kunnen doen om het te redden. Dan is het toch heel kortzichtig om te zeggen dat wij nu eenmaal een streep hebben getrokken achter het woord 'buitenplaats' en dat wij verder niks meer doen. Ons appèl aan het college en aan de Staten, hier in vergadering bijeen, is om die flexibiliteit te betrachten om het niet helemaal uit te sluiten. Dus wij zijn het met de gedeputeerde eens om die focus aan te brengen, maar sluit dit alstublieft niet uit. Op enig moment, ook met alle matchingsregels van het Rijk, kan het toch niet zo zijn dat wij monumenten in deze provincie, waarvan iedereen vindt dat die het behouden waard zijn, toch gaan slopen, omdat wij toevallig hebben gezegd dat wij alleen voor buitenplaatsen kiezen. Dat zou heel kortzichtig zijn.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Die kortzichtigheid wil ik zeker niet betrachten, laat ik daar duidelijk over zijn. Als er mogelijkheden zijn om industrieel erfgoed in nijpende, urgente gevallen te ondersteunen, dan ben ik daartoe best bereid. Ik plaats echter wel de kanttekening dat ik niet weet wat de matchingscriteria zullen zijn, omdat die tot een iets andere financiële constructie zou kunnen leiden. Als er echt een dringend appèl wordt gedaan en een meerderheid van de Staten verwacht van mij dat ik daarop inga, dan zoek ik natuurlijk die ruimte.

De VOORZITTER: Wat betekent dat voor uw visie op amendement A8?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! "binnen het Parelfonds prioriteit te geven aan de matching van historische buitenplaatsen in voorkomende nijpende gevallen ook industrieel erfgoed te willen ondersteunen"; met dat amendement kan ik uit de voeten.

De VOORZITTER: Dan ligt er nog motie M11.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Deze motie vraagt mij om in 2012 een subsidieaanvraag van de Stichting Siësta voor restauratie van industrieel erfgoed in behandeling te nemen. Dat vind ik erg voorbarig. Daarover is vanuit Amersfoort nog geen verzoek geweest om iets te doen voor het Warner Jenkinson complex. Inderdaad kan het zo zijn dat de subsidie van doelstelling wijzigt. Dat is inherent aan subsidies – die zijn niet voor eeuwig –, maar daaraan kun je een andere betekenisdoelstelling koppelen. Ik wil niet op voorhand zeggen dat ik hiervoor middelen vrijmaak. Dat zal te maken hebben met een goede aanvraag en de mate van urgentie, zodat ik een goede afweging kan maken, zoals ik dat bij amendement A8 heb toegezegd. Ik ontraad deze motie.

De VOORZITTER: Heeft iemand behoefte in tweede termijn te reageren?

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde zegt dat zij op voorhand geen toezegging kan doen. Wat wij vragen is niet of zij daarop al meteen ja wil zeggen, maar of zij dat op een evenwichtige manier in behandeling wil nemen. Het gaat om een steekje dat het college volgens ons heeft laten vallen. Het zou netjes zijn dat weer fatsoenlijk op te pakken en gewoon met een open mind te kijken naar iets wat niet op tijd

aangekondigd is. Dat was ons verzoek en daarover gaat de motie.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil aan de heer Driehuijs een verhelderende vraag stellen over het amendement. Hij maakt heel duidelijk dat hij de opties voor industrieel erfgoed graag wil open houden. Wij kunnen met dat amendement meegaan als het woord 'industrieel' doorgestreept wordt, zodat er gewoon 'erfgoed' komt te staan. Op het moment dat er een nijpende situatie is, of dat industrieel of andersoortig erfgoed is, dan is dat akkoord. Dat wil ik heel graag in de overweging meegeven.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Mevrouw Mineur zegt dat wij een steekje hebben laten vallen. Dat wil ik toch ontkennen. Mochten er steken zijn gevallen, dan zijn die waarschijnlijk in Amersfoort gevallen. Het verzoek van Warner Jenkinson heeft ons niet bereikt. In onze organisatie zijn dus geen steken gevallen. Men zou ons hoogstens kunnen verwijten dat wij de bestedingsdoelstelling van de subsidie Parelfonds hebben gewijzigd. Als het echter gaat om het ontvangen van de aanvraag is dat niet aan de orde.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Waarop ik in mijn betoog heb gewezen, is dat er te weinig en daarnaast misleidende communicatie is geweest over de toekomst van het Parelfonds. Er was op 15 september jongstleden nog een uitnodiging om subsidie aan te vragen. Nu opeens is dat aanbod ingetrokken. Daar gaat het ons om.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Nee, dat voorstel om subsidie aan te vragen, is voor een subsidieaanvraag van 2011. Er zijn vier organisaties geweest die daarop ingetekend hebben. Sterker nog, het beschikbare budget van € 1 miljoen is ver overschreven, dus er moet een afweging gemaakt worden. Het gaat om het besluit dat wij nu moeten nemen. Dat moet op enig moment genomen worden, waarbij het Parelfonds niet meer bestemd is voor industrieel erfgoed, maar voor buitenplaatsen. Dat is wat wij hier nu bespreken. Voor dit jaar is er nog geld beschikbaar om aan industrieel erfgoed restauraties te doen.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Het punt dat ik probeer te maken, is dat dergelijke organisaties plannen moeten maken voor de toekomst. Als zij geweten hadden dat dit plan eraan zat te komen, dan hadden zij andere maatregelen genomen. Dat kan nu niet meer. Zo zijn er ook gemeenten die subsidie verlenen en ook daarin hebben wij een rol te spelen. Daar gaat het om: dat wij ons correct en als een betrouwbare overheid opstellen.

De VOORZITTER: Uw punt lijkt mij helder.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben niet in de gelegenheid geweest een jaar van tevoren te communiceren dat het Parelfonds een andere bestemming zou krijgen. Dat is zo snel en zo vroeg mogelijk gedaan. Ook bij ons heeft daarop een afweging plaatsgehad. Voor dit jaar is er gewoon nog budget beschikbaar. Ik betreur het dat zo loopt, maar ik denk dat men dat in Amersfoort scherper had kunnen doen. Het feit dat wij steken zouden hebben laten vallen, wil ik bestrijden.
Gevraagd is of ik nog een aanvraag in behandeling wil nemen. Zoals ik zei: als het een nijpend geval is, zoals is omschreven in amendement A8, dan zal ook Siësta nog een aanvraag kunnen indienen.

De VOORZITTER: De heer Van Wikselaar heeft een vraag gesteld aan de heer Driehuijs over de definitie van industrieel erfgoed.

De heer DRIEHUIJS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik zou bijna denken dat de tijd van de verzuiling weer terug is en dat de PvdA moet opkomen voor het industrieel erfgoed en de SGP voor het religieus erfgoed. Dat is gelukkig niet het geval, omdat wij de zorg delen voor al het erfgoed dat wij hier hebben. Wij gaan even uit van het voorstel zoals het hier nu voorligt. Dat houdt namelijk in te stoppen met het industrieel erfgoed; daar willen wij met elkaar naar kijken en wij zeggen dat ons dat wat te ver gaat op dit moment. Er is de afgelopen jaren ontzettend veel geld uitgegeven aan restauratie, terechte restauratie, en instandhouding van het religieus erfgoed. Als daar nog mogelijkheden zijn, dan hoor ik dat graag van het college. Wij hebben echter met ons amendement willen reageren op beslispunt 1 in het Statenvoorstel.

Daar staat heel expliciet: stoppen met industrieel erfgoed. Daar is geen sprake van religieus erfgoed. Ik denk dat dat een discussie moet zijn tussen de SGP en het college. Het amendement van de PvdA heeft dus betrekking op een wijziging van beslispunt 1 van het voorliggende Statenvoorstel.

De VOORZITTER: Ik denk dat de heer Van Wikselaar het daarmee niet eens is.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Nee, dat hebt u goed begrepen uit mijn lichaamstaal. Als het gaat om de keuze, waarbij je in nijpende gevallen extra mogelijkheden wilt zoeken, dan kan dat gaan om industrieel erfgoed. Met die toevoeging zijn wij akkoord. Ik heb expliciet aan de Staten de vraag: gaan wij in nijpende gevallen ook mee als het gaat om kerkelijk erfgoed of wat dan ook? Dat is in feite een politieke vraag die aan deze kant hoort en niet bij het college.

De heer DRIEHUIJS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik kan mij de woorden van de heer Van Wikselaar vanuit zijn perspectief heel goed voorstellen. Ik vraag mij dan echter af waarom hij geen amendement heeft ingediend.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil mij aansluiten bij de woorden van de heer Van Wikselaar. De fractie van de ChristenUnie zou het ermee eens kunnen zijn als het woord 'industrieel' vervalt. Anders gaan wij af op de toezeggingen van het college.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb de behoefte om hier nog heel even wat aan verwachtingenmanagement te doen. Dit amendement draagt mij op in nijpende gevallen nog iets te doen voor industrieel erfgoed. Ik heb gezegd dat ik daartoe bereid ben. De subsidie van het Parelfonds zal dus betrekking hebben op historische buitenplaatsen. Dus als er een nijpend verzoek, een buitengewoon verzoek, komt, dan zal het Parelfonds daarvoor een mogelijkheid kunnen bieden, maar in principe hebben wij de keuze gemaakt om vanuit het Parelfonds historische buitenplaatsen te ondersteunen. Zo wil ik dat het amendement uitgelegd wordt. Daarover wil ik duidelijk zijn.

De VOORZITTER: Dan sluit ik de beraadslagingen ten aanzien van dit agendapunt. Ik constateer dat motie M11 en amendement A8 is ingediend. Later komen deze in stemming.

Statenvoorstel Contourennota transitie Jeugdzorg.

Mevrouw ALSEM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Voor ons ligt de Contourennota transitie Jeugdzorg. Dat is een proces dat in de komende vier jaar gaat plaatsvinden en waarin alle vormen van jeugdzorg naar gemeenten gaan. Er komt een ander wettelijk kader, waardoor kinderen eerder, sneller en beter worden geholpen zonder bureaucratische beletselen. In deze nota staat dat proces beschreven: de manier waarop de provincie afspraken gaat maken met de gemeenten. De fractie van de VVD steunt deze lijn en steunt de nota. Een aanvullende opmerking over het onderwerp kenniscentrum. Met de formulering die nu in deze nota staat, lijkt het alsof de provincie een kenniscentrum gaat oprichten. Dat lijkt een beetje alsof dat een apart bureau of een nieuwe organisatie moet worden. In de commissie hebben wij al gepleit om in de wijze van uitvoering daarnaar nog eens te kijken, omdat het misschien wat anders kan worden opgezet om te voorkomen dat wij iets creëren wat wij daarna weer moeten opheffen. Gedeputeerde Staten hebben daarna een memo gestuurd. Die zit niet bij het voorstel. In die memo staat inderdaad een aanvulling. Met de opzet, zoals die daarin is geformuleerd, kunnen wij van harte instemmen. Er staat dat het kenniscentrum een tijdelijk karakter en een andere naam krijgt; misschien gaat het kennisnetwerk heten, dat veel flexibeler wordt, gebruik makend van bestaande kennis en netwerken. Dus met die opmerking zijn wij het helemaal eens.

In de nota staat een tijdpad voor afspraken met gemeenten over de transitie. Genoemd staat ook dat er afspraken moeten komen met aanbieders over flexibilisering van hun aanbod. Het aanbod van de aanbieders zal anders, beter en sneller moeten. Bij dat laatste punt zit onze zorg. De veranderingen in het huidige aanbod zien wij onvoldoende van de grond komen. Wij willen sneller dan nu de vernieuwing echt in de praktijk terug zien. Moeten wij daarbij wachten op de kaders van het Rijk? Nee, dat hoeft niet. Nu al, binnen de be-

staande kaders kan het beter, sneller en concreter. Daarover hebben wij een motie die wij toch maar alvast in deze termijn indienen. Deze motie is een reflectie van een breed gedragen gevoel in de Staten. Ik denk dat mijn collega's daarop wel terug zullen komen in hun bijdragen. Die motie vraagt Gedeputeerde Staten of het mogelijk is nieuwe aanbieders een kans te geven om hun aanbod al in 2012 in te zetten .
Ik wil de motie graag nog even toelichten. Waarom deze motie? Het doel van de transitie en van het provinciaal jeugdzorgbeleid is helder met waar wij naartoe willen. In het Uitvoeringsprogramma Jeugdzorg staan de speerpunten helder genoemd. Wat willen wij? Terugdringen van instroom in de zwaardere vorm van jeugdzorg naar lichtere. Dus minder residentiële opname en meer ambulant, meer hulp in de directe omgeving van het kind in plaats van gesleep met kinderen naar de specialistische zorg toe. Wij willen een integraal aanbod rondom kind en gezin. Dat wil zeggen: een aanbod dat alle leefgebieden omvat en niet alleen maar één deel. Dat houdt ook in betere afspraken met onderwijs en andere betrokken domeinen. Dat zijn speerpunten uit het jeugdzorgprogramma voor de komende jaren.

Als wij kijken naar het huidige aanbod, wat kunnen wij daarvan dan zeggen? Komt dat van de grond? Natuurlijk komt er veel van de grond, maar niet genoeg. Ik zal een paar aspecten noemen. Wij willen snellere hulp, maar er zijn nog steeds wachtlijsten. In de memo van 14 september staat dat er 135 kinderen nog wachten op hulp. Dat betekent dan dat zij langer dan negen weken wachten. De kinderen die negen weken of iets minder lang wachten, staan niet genoemd. Dus er zijn veel meer kinderen die echt lang moeten wachten, want laten wij wel wezen: ik denk dat negen weken wachten – die norm is ooit vastgesteld; wij gaan pas een wachtlijst maken bij negen weken – echt te lang is.
Het terugdringen van de zwaardere vormen van jeugdzorg. Dat willen wij: de hulp moet zoveel mogelijk plaatsvinden in de eigen omgeving van het kind. Wat zien wij echter? De omslag van residentieel – opname – naar ambulant komt onvoldoende van de grond. Al een aantal jaren is het aanbod van residentieel ver boven de 50% en het ambulante deel ver onder de 50%. Wij willen echter juist die omslag maken.
Wij willen hulp in de eigen omgeving van kind en ouders, maar nog steeds is de nazorg een probleem. Er is onvoldoende aansluiting tussen de jeugdzorg en de terugkeer van kinderen in de eigen omgeving. De huidige aanbieders maken dus die aansluiting niet voldoende.
Wij willen versterking van de eigen kracht van kind en gezin, maar omdat de relatie tussen jeugdzorg en het omringende netwerk niet sterk genoeg wordt gelegd, lukt het ook niet om die kracht van kinderen, gezinnen en eigen netwerk volledig te ontwikkelen.
Wij willen integrale zorg, dus zorg die verbindingen legt tussen alle leefgebieden van kinderen en gezinnen. Maar wat blijkt? De samenwerking met het onderwijs is ondermaats en onvoldoende. Dat is ook gebleken in de afgelopen jaren, ook bij Utrechtse Jeugd Centraal: samenwerking met scholen komt niet van de grond.

Wij zijn het allemaal eens over de kant die wij op willen, maar de conclusie is dat de huidige aanbieders onvoldoende in staat zijn om het gewenste aanbod te leveren, zowel kwaliteit als kwantitatief. Het kan beter. Wij zien goede voorbeelden om ons heen. Ik wil er twee noemen. De Eigen Kracht Conferenties. De Eigen Kracht Conferentie is een methode, waarbij puur wordt ingezet op de versterking van de eigen kracht van het kind, gezin en netwerk. Die worden letterlijk bij elkaar gezet. Het kind en het gezin zoeken zelf het netwerk uit – daar komt geen professional aan te pas – en die gaan met elkaar in conclaaf, praten over de problemen en gaan dan kijken welke oplossingen er binnen dat netwerk gevonden kunnen worden. Je vindt dus eigenlijk een heel duurzame manier om met elkaar afspraken te maken dat het niet meer voorkomt. Die methode wordt al op grote schaal ingezet in provincies. Een ander voorbeeld is van vorige week. Toen waren wij met de Staten op werkbezoek bij de Opvoedpoli. De Opvoedpoli heeft sinds kort ook een vestiging in Utrecht en levert integrale zorg aan kind en ouders.

De VOORZITTER: Wilt u afronden?

Mevrouw ALSEM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ja. De Opvoedpoli heeft een flexibel team van specialisten die flexibel kunnen worden ingezet. Dus,

in plaats van het kind naar de zorg, krijg je het omgekeerde: de zorg komt thuis bij het kind. Wij willen voorbeelden als deze een kans geven in Utrecht. Wij willen de schwung terug in de vernieuwing en zien dat wij met vertrouwen in de toekomst en vertrouwen in gemeenten een goed aanbod van jeugdzorg kunnen neerzetten in de komende fase.

Motie M12 (VVD, CDA, D66, PvdD, GL, PVV, ChristenUnie, 50PLUS, SGP):
transitie jeugdzorg (1)

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 31 oktober 2011, ter behandeling van het Statenvoorstel Contourennota transitie jeugdzorg;

constaterende dat:
- *de overgang van de jeugdzorg van provincie naar gemeente moet leiden tot een vernieuwde en betere werkwijze in de jeugdzorg;*
- *er verschillende goede voorbeelden van aanbieders zijn die precies datgene leveren wat de transitie beoogt, namelijk vraaggerichte, integrale en ambulante zorg die gericht is op de eigen kracht van kind, gezin en netwerk;*

overwegende dat:
- *het mede inzetten van dit aanbod zal bijdragen aan de realisatie van de doelen die de provincie stelt ten aanzien van de transitie van de jeugdzorg;*
- *het terugdringen van de instroom in zwaardere vormen van jeugdzorg prioriteit heeft;*
- *in de contourennota is aangegeven dat gemeenten met de provincie overleggen over de overgang van de jeugdzorg, daarbij kennis en ervaring delen en opdoen;*

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:
- *de inzet van aanbieders die in hun werkwijze aansluiten op de doelen die de provincie zich stelt in het kader van de transitie van de Utrechtse jeugdzorg, met ingang van 2012 mogelijk te maken, om zo kennis en ervaring op te doen met vernieuwend zorgaanbod;*
- *hiertoe in overleg te treden met gemeenten;*
- *zo spoedig mogelijk met een uitgewerkt voorstel te komen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Mevrouw VAN VIEGEN (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Wij spreken vandaag over de Contourennota transitie Jeugdzorg. De PvdA is van mening dat het op basis van de informatie uit dit document moeilijk is om echt op inhoud in gesprek te gaan. Er staat al wel wat in en daarmee kunnen wij wel instemmen, maar er staat ook nog zoveel niet in. Wij realiseren ons dat de kaders vanuit het Rijk nog ontbreken en dat Gedeputeerde Staten dus onvoldoende richting krijgen vanuit het Rijk om hier vandaag een steviger contourennota neer te leggen. Toch grijpen wij dit moment graag aan om Gedeputeerde Staten een aantal zaken mee te geven.

Houd koers. Waar deden wij het allemaal ook weer voor, vragen wij ons dan af. Dat deden wij niet om als provincie minder verantwoordelijkheid te hebben of omdat gemeenten nu eenmaal beter in staat zijn sturing te geven aan een complex dossier als de jeugdzorg. Wij deden het – dan grijp ik even terug op een rapport van de parlementaire werkgroep Toekomstverkenning Jeugdzorg; een breed politiek gedragen rapport – omdat wij constateerden dat er veel problemen waren in de jeugdzorg. Die problemen kwamen o.a. voort uit de versnipperde financiering en organisatie. De werkgroep constateerde dat een aantal zaken drastisch moest veranderen. Ouders en kinderen moeten meer in staat worden gesteld door laagdrempelige hulp zelf problemen op te lossen. De hulp voor een gezin moet georganiseerd worden door een en dezelfde hulpverlener en professionals moeten ruimte en vertrouwen krijgen om hun werk goed te doen. Daar zijn wij nog lang niet, maar elke stap die wij zetten, zou er wat ons betreft een in die richting moeten zijn. Met dat in ons hoofd geven wij Gedeputeerde Staten graag het volgende mee.

In de eerste plaats: zoek samenwerking met gemeenten. Wij zijn blij dat de gedeputeerde bij het totstandkomen van deze contourennota de gemeenten uitdrukkelijk heeft verzocht om mee te kijken. Wij roepen Gedeputeerde Staten op die

samenwerking met gemeenten te blijven zoeken en daartoe ook echt zelf het initiatief te nemen.
In de tweede plaats: focus op een nieuwe organisatie van het werk, waarbij professionals meer vertrouwen krijgen en ouders van kinderen te maken hebben met één hulpverlener die verantwoordelijk is voor het inschakelen van specialisten.
De Opvoedpoli – in de motie wordt hieraan gerefereerd – waaraan wij als commissie een bezoek hebben gebracht, is hiervan een mooi voorbeeld. Wat ons betreft leidt dit niet direct tot het toelaten van nieuwe organisaties tot het zorgaanbod, maar gaan wij als provincies samen met gemeenten na hoe wij deze manier van werken veel meer kunnen inbedden in het huidige aanbod. Zo voorkomen wij dat het aantal zorgaanbieders in de provincie nog verder oploopt, iets waar de professionals van Bureau Jeugdzorg Utrecht nu al hinder van ondervinden, maar maken wij wel gebruik van de kansen die deze manier van werken biedt. Uiteindelijk willen wij niet dat één organisatie op deze manier werkt, maar dat deze werkwijze terugkomt in de wijze waarop wij de jeugdzorg georganiseerd hebben. Dit kan bijvoorbeeld door het starten van pilots, waarvoor ook gewoon ruimte is.

2014 en al helemaal 2016 mogen erg ver weg lijken, maar als wij de komende tijd niet aangrijpen om samen met het Rijk en gemeenten die nieuwe situatie vorm te geven, dan achten wij de kans klein dat wij de vruchten van de transitie ook echt gaan plukken. Wij roepen Gedeputeerde Staten dan ook op bij het Rijk te blijven aandringen op de komst van die kaders en ook actief uit te dragen wat wij als provincie nodig hebben om onze rol in dit proces goed op te kunnen pakken. Wij vragen Gedeputeerde Staten ons daarover goed te informeren.

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Met de Contourennota transitie Jeugdzorg wordt invulling gegeven aan de toezegging die in januari in de commissie WMC is gedaan om in het najaar met een stand van zaken te komen. Op dat moment konden wij natuurlijk nog niet voorzien dat er nu nog helemaal geen concreet transitieplan van het Rijk zou liggen. Dit maakt dat de contourennota niet meer kan zijn dan een eerste voorzichtige schrede op het transitiepad. Wat de contourennota eigenlijk doet, is zorgen dat wij zo goed en zo kwaad als het gaat, in de startblokken gaan staan. We kunnen dan, zodra dit mogelijk is, voortvarend met de gemeenten in onze provincie aan de slag. Het is daarom goed dat er nu toegewerkt wordt naar een effectievere overlegstructuur met de gemeenten. Eén van de stappen die gezet worden, is het oprichten van een kenniscentrum of, misschien beter: een infopunt, zoals de gedeputeerde voorstelt. Het infopunt heeft als doel de opgedane ervaring binnen het Utrechtse over te dragen en de partijen aan elkaar te koppelen. Dit doet de provincie vanuit haar voorlopige rol als regisseur van de transitie; in afwachting dus van de rol die het transitiebureau vanuit het Rijk hierin gaat oppakken. We moeten immers voorkomen dat wij straks zaken dubbel gaan doen.

Zolang de provincie verantwoordelijk is voor de jeugdzorg, blijven wij investeren in kwaliteit. Samen met gemeenten willen wij toe naar een meer integrale jeugdzorg, met de focus op preventie en licht zorgaanbod. De zorgverlening dient gericht te zijn op het versterken van de eigen kracht van het kind en op methodieken die het natuurlijke netwerk van het kind versterken. Wij zetten binnen het huidige zorgaanbod, bijvoorbeeld door middel van flexibilisering, al stappen in die richting. Dat is mooi.
Een extra impuls, waarvan alle partijen kunnen leren, kan echter worden gegeven door ruimte te creëren om te experimenteren met aanpakken die nog niet binnen ons zorgpalet vielen. De fractie van het CDA denkt dan bijvoorbeeld aan de inzet van de Eigen Kracht Conferenties. Mevrouw Alsem heeft net in haar bijdrage uitgelegd wat dit precies inhoudt. Wij hechten eraan te zeggen dat dit een echt preventieve aanpak is, waarbij de professionele hulp op de tweede plaats komt. Er zijn landen in de wereld, Nieuw Zeeland en Ierland, waar deze aanpak zelfs wettelijk verankerd is. In Nieuw Zeeland krijg je geen ondertoezichtstelling als je niet eerst een Eigen Kracht Conferentie hebt gehad.
In Nederland wordt bijvoorbeeld in Overijssel en Amsterdam ook al volop met deze aanpak gewerkt. Daar blijkt dat er door deze aanpak minder beroep op geïndiceerde jeugdzorg wordt gedaan en dat het kind zich gesterkt voelt in zijn eigen kracht. 80% van de problemen wordt binnen de eigen kring opgelost en slechts 20% met professionele inzet. Wij willen Gedeputeerde Staten dan

ook vragen, in lijn met de motie van mevrouw Alsem, in het licht van de transitie in 2012 in samenwerking met gemeenten een of meerdere experimenten vorm te geven, waarbij een dergelijke preventieve aanpak centraal staat.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb net bij de algemene beschouwingen al een en ander gezegd over de tekortschietende rol qua visie en daadkracht van het kabinet ofwel het Rijk bij het vormgeven van de transitie. Daar hebben wij hier in provincie last van; veel last van. We worden ongeduldig. Wat wij wel kunnen doen, is maximaal de mogelijkheden benutten die de huidige wettelijk kaders geven om in te zetten op vraaggerichte, integrale en ambulante zorg die gericht is op de eigen kracht van kind, gezin en netwerk, zoals de Eigen Kracht Centrale en de Opvoedpoli dat doen. Daarover is al het een en ander gezegd. Wat de Opvoedpoli vooral onderscheidt en wat ons aanspreekt, is de directe toegang, een integrale werkwijze zonder wachtlijst, 24-uurs bereikbaarheid zeven dagen per week, waarbij voor kinderen en opvoeders in hun omgeving en netwerk wordt gezocht en er wordt uitgegaan van maatwerk en totaaloplossingen. Dit soort aanbod is hard nodig voor het terugdringen van de instroom in zwaardere vormen van jeugdzorg. We ondersteunen de vraag aan Gedeputeerde Staten, zoals verwoord is in de motie, om de inzet van aanbieders die in hun werkwijze op het voorgenoemde aansluiten, met ingang van 2012 mogelijk te maken. De fractie van D66 roept Gedeputeerde Staten op vooral naar mogelijkheden in plaats van onmogelijkheden te kijken en te denken in kansen in plaats van bedreigingen.

Ik heb het al eerder gezegd: de transitie is geslaagd als wij niet alleen een nieuwere of andere, maar vooral een betere jeugdzorg weten neer te zetten. Daar is de hele transitie om te doen. Wellicht vraagt dat soms om net op het randje van de kaders te balanceren, maar in deze complexe sector is enige onorthodoxheid misschien wel de sleutel om gewenste ontwikkelingen met gewenste snelheid van de grond te krijgen. Wij moedigen Gedeputeerde Staten hiertoe vooral aan om samen met de gemeenten op zo kort mogelijke termijn experimenten aan te gaan. Als er mooie praktijkvoorbeelden zijn, zoals die van de Opvoedpoli en de Eigen Kracht Centrale, laten wij ons daar dan op richten en niet op het doen van allerlei onderzoek dat uitstel van actie betekent.

De nader ontvangen uitleg van de gedeputeerde over het kenniscentrum – dat voortaan kennisnetwerk of infopunt wordt genoemd, wat ons een beter voorstel lijkt – was prima en heeft onze fractie gerustgesteld dat wij hier niet opnieuw het wiel gaan uitvinden. Dat het tijdelijk van aard is en beperkt van omvang, toegespitst op de kennis die de provincie wil overdragen naar gemeenten en toegang biedt tot bestaande informatiebronnen. Wij zullen instemmen met dit statenvoorstel

De heer VAN HAL SCHEFFER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! In de vergadering van Provinciale Staten van 27 juni jongstleden heeft de fractie van de PVV betoogd dat Provinciale Staten geen invulling kunnen geven aan de taak op het terrein van de jeugdzorg. Onze fractie heeft destijds een oproep gedaan aan Gedeputeerde Staten om toe te zeggen dat zij nog voor 31 juli 2011 met SMART-doelstellingen (Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch, Tijdgebonden) komen, zodat zij, de betrokken partijen in het veld en vervolgens Provinciale Staten wel hun werk kunnen doen. Onze motie heeft het niet gehaald, niet omdat de collega-Statenleden het er niet mee eens waren, maar omdat zij voor snel willen gaan. Zij zeggen overigens wel al vijf jaar bezig te zijn met het streven naar die meetbare doelen.
Gedeputeerde Staten hebben toegezegd in het najaar 2011 met nieuw beleid te komen, inclusief meetbare doelstellingen. De transitie van de jeugdzorg is een uitgelezen kans om te komen tot een heldere visie en bijbehorende beleidsplannen.

Wat is nu de stand van zaken? Het programma Transitie Jeugdzorg staat slechts op de groslijst van de termijnagenda van de commissie WMC en de gedeputeerde zegt in de Contourennota transitie Jeugdzorg te wachten op de rijksplannen. Deze zijn het uitgangspunt voor het transitieplan en voor de besteding van de middelen. Deze besteding van middelen is een bevoegdheid van Gedeputeerde Staten. Of is het de bevoegdheid van de stuurgroep? In de wereld van de Utrechtse jeugdzorg is dat niet altijd duidelijk.
In reactie op onze vraag in de laatste vergadering

van de commissie WMC, waarom de provincie Drenthe wel voortvarend aan de slag is gegaan, komt de volgende reactie van de gedeputeerde: "Daar zijn slechts dertien gemeenten en één jeugdzorgaanbieder." Verder laat de gedeputeerde weten dat zij geen visie op de jeugdzorg in de planning heeft opgenomen, behalve de Contourennotitie en het uitvoeringsprogramma.
Het kader is geen eindbestemming, het realiseren van de gekozen visie wel. De fractie van de PVV vreest dan ook dat Gedeputeerde Staten op de oude wijze verder hobbelen. In de contourennota staat immers: "In afwachting van de rijksplannen hebben de Utrechtse gemeenten aan de provincie gevraagd voorlopig de rol als regisseur te nemen en tijdelijk het voortouw te nemen voor het opzetten van regionale samenwerking, regionale afspraken zorg voor jeugd en het delen van kennis en informatie. Deze rol wil ik vanuit de huidige kaders voorlopig oppakken." Overleggen in allerlei gremia zonder visie, duidelijke doelstellingen, verantwoordelijkheden en bevoegdheden is een jarenlang toegepaste werkwijze in de provincie Utrecht, waar de fractie van de PVV graag en zo snel mogelijk afscheid van neemt.
Wij blijven ons verder verbazen over de vraag hoe er dan wel een inschatting gemaakt kan worden van de hoogte van de te besteden middelen, terwijl men niet weet wat men wil noch hoe daar te komen.

Het ministerie maakt intussen samen met de VNG en het IPO stevige afspraken over de wijze waarop de stelselwijziging onder regie van deze drie partijen doorgevoerd wordt. En, de VNG heeft wel een visie en de staatssecretaris van VWS ook. Als de provincie Utrecht geen visie heeft, kan zij deze niet laten doorklinken via bijvoorbeeld het IPO. Het gevolg is dat zij zich daarmee volledig afhankelijk stelt van de uitkomsten van de activiteiten en ideeën van anderen. Deze situatie wordt reeds beschreven door Lewis Carrol in Alice's Adventures in Wonderland, waar Alice op een kruispunt staat. Er zit een kat in de boom en zij vraagt aan de kat: "Would you tell me, please, which way I ought to go from here?". De kat antwoordt "That depends a good deal on where you want to get to." Waarop Alice zegt: "I don't mutch care where." Hierop reageert de kat als volgt: "Then it doesn't matter which way you go." Bij de transitie van de jeugdzorg maakt het wel uit waar wij naartoe willen gaan en hoe wij daar willen komen. Bovendien kan er onder deze omstandigheden geen reële inschatting van de te maken kosten worden gemaakt. Er is dus dringend behoefte aan een heldere visie van Gedeputeerde Staten op de jeugdzorg tijdens en na de transitie. Alleen dan kan er goed gereageerd worden op de kaders van het Rijk en alleen dan kan er goed beleid worden gevoerd tijdens en na de transitie, inclusief de financiën. Zonder visie kan er niet worden gestuurd, met als gevolg dat iedereen straks weer weg kan komen met de tegenvallende resultaten: bestuur en uitvoering. Een wellicht nog kwalijker gevolg is dat Provinciale Staten hun taken helemaal niet kunnen uitvoeren. De fractie van de PVV vraagt dienaangaande nu om verbetering. Het moet anders. De fractie van de PVV doet dan ook een oproep aan Gedeputeerde Staten om toe te zeggen aan Provinciale Staten dat zij nog voor 31 januari 2012 met een visie op jeugdzorg komen, zodat zij, de betrokken partijen in het veld en Provinciale Staten vervolgens hun werk kunnen doen. In het vertrouwen dat Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten het belang van deze oproep inzien, houden wij onze motie hierover vooralsnog achter de hand.

Mevrouw BOELHOUWER (GL): Mijnheer de Voorzitter! De Contourennota transitie Jeugdzorg is nog vaag. De fractie van GroenLinks vindt dat niet onlogisch, gezien het uitblijven van de kaders van het Rijk. Desalniettemin is het mission statement duidelijk: kinderen groeien veilig en zo goed mogelijk thuis op. Daar zit niets vaags aan. Desalniettemin bestaat wel de neiging om in herhaling te vallen, omdat er nog weinig in ontwikkeling is. Toch vinden wij dat er met het oog op de toekomst beslist elementen zijn die de moeite van het bespreken waard zijn.
Ons motto is: zorg voor jeugd hoort dichtbij de klant in een gemeenschap met professionals aan het roer. Wij willen ruimte geven aan die professionals, omdat zij ideeën hebben, muurtjes slechten, echt samenwerken uitgaande van de klant centraal en niet de eigen instelling. Wij hebben dit ook ingebracht in Provinciale Staten in juni bij de bespreking van de kaderbrief.

Een inspirerend werkbezoek, zowel bij Bureau

Jeugdzorg als de Opvoedpoli, liet kansen zien. Wij willen de mogelijkheden aangrijpen die zich voordoen. Wij roepen met klem op open te staan voor andere, nieuwe aanbieders; voorbeelden als de Opvoedpoli en Eigen Kracht Centrale zijn al genoemd. Wij denken dat zij een mogelijk goede voorbeeldrol kunnen vervullen in de transitie. Vanwege de passende werkwijze bij onze doelstellingen zien wij ze graag in één of meer pilots in de transitie ingezet.

Laten wij ons ook laten inspireren door de beweging Jeugdzorg 2.0, met ideeën voor technische en sociale innovatie. Deze beweging heeft een fris beeld op de toekomst van zorg voor de jeugd, bij voorkeur in de wijken georganiseerd; iets dat mooi past bij de Opvoedpoli. Voor alle duidelijkheid: dit is niet een aanbieder, maar een beweging waarin professionals zich organiseren.
Wij roepen op niet alleen te denken vanuit bestaande organisaties en wel te kijken naar de toekomst, samen met de gemeenten, naar wat wenselijk is en waar de behoefte ligt. Dat is dan niet de behoefte van gisteren, maar de behoefte van nu en morgen, waarvoor de gemeenten verantwoordelijkheid dragen. De weg daar naartoe kunnen wij bereiden, zodat er vooral voor de toekomst ruimte ontstaat. Dus geen jeugdzorg met een dichtzittend systeem van aanbieders. Uiteraard en vanzelfsprekend gaat GroenLinks dan voor gegarandeerde kwaliteit.

Het kenniscentrum, zoals verwoord in de memo, zien wij als een logische rol voor de provincie in deze tijd van transitie. Niet zozeer een apart ingericht kenniscentrum, maar een netwerk of infopunt, tijdelijk, naar behoefte en vraag van de gemeenten. Ik denk dat wij over de naamgeving in eerste instantie en gezien het feit dat het misschien een eigen instituutje zou kunnen worden, op een verkeerd spoor zijn gezet. Zoals het echter in de laatste memo verwoord is, kunnen wij ons daarin prima vinden.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Het is goed dat er vooruitlopend op de transitieplannen van het Rijk een plan is gemaakt, ondanks dat de kaders nog niet duidelijk zijn. Wij gaan ervan uit dat dit plan strak nageleefd zal worden en dat er veel aandacht is voor de risico's die genoemd zijn. Wij vragen opnieuw de toezegging van de gedeputeerde om in alle overleggen het belang te onderstrepen van het oormerken van de gelden die naar de gemeenten gaan. Van de gelden die naar de jeugdzorg gaan, mogen geen straatstenen gekocht worden. Of dat gespaard geld voor de jeugdzorg ingezet gaat worden voor participatie en het leiden naar regulier werk, hoe belangrijk wij dat ook vinden. In de thuiszorg is de dure les geleerd dat het ten koste van de zwakste gaat. Die zwakke plek wordt nu dankzij de initiatiefwetten van Agnes Kant gerepareerd. Dus laten wij die fout vooral niet herhalen.

Wij hebben wel onze zorgen over de vertraging die de transitie nu al heeft opgelopen. De SP vindt het niet bezwaarlijk dat de overdracht van de jeugdzorg later plaatsvindt, als dat maar betekent dat het goed gebeurt. Gemeenten moeten voldoende tijd hebben om zich voor te bereiden op hun nieuwe taken en de provincie moet haar verantwoordelijkheid blijven nemen tot de transitie helemaal voltooid is.

Het is de provincie nog niet gelukt de wachtlijsten weg te werken. Bureau Jeugdzorg heeft aangegeven dat dit aan het eind van het jaar wel het geval zal zijn. Wij hopen dat wij dat zullen zien. Wij vragen ons af of het de gemeenten gaat lukken de wachtlijsten op een aanvaardbaar niveau te houden met minder geld. Het Rijk legt een bezuiniging op – het wordt een efficiencykorting genoemd en in het Bestuursakkoord wordt gesproken van een besparing – van netto € 80 miljoen in 2015, oplopend tot € 300 miljoen in 2017. Dat is niet niks. Wij moeten daarom continu de vinger aan de pols houden als het om de beschikbare financiële middelen gaat om de kwaliteit te borgen.
Verder wordt er gesteld dat afschaffen van indicaties voor speciaal onderwijs onder de loep genomen wordt. Indicaties horen wat ons betreft gesteld te worden door hulpverleners. Wij horen graag het standpunt van de gedeputeerde hierover?
In de aanvullende informatie wordt gesproken over minimale kwaliteitscriteria van de zorg. Die term is voor velerlei uitleg vatbaar. Daarom willen wij weten wat die minimale kwaliteitscriteria concreet inhouden?

De motie over de Opvoedpoli. De fractie van de SP wil vooral de kennis uitbreiden bij bestaande zorgaanbieders. Nieuwe aanbieders willen wij alleen toelaten als er onvoldoende aanbieders zijn of als er te weinig mankracht is. Bureau Jeugdzorg heeft tijdens het laatste werkbezoek duidelijk aangegeven dat het lastig werken is met veel aanbieders die allemaal een stukje doen. Meer aanbieders, marktwerking, geeft niet per definitie betere kwaliteit. De fractie van de SP kan deze motie daarom niet steunen.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil mevrouw Mineur vragen of zij daarmee eigenlijk voor een heel kwantitatieve insteek kiest in plaats van voor een kwalitatieve insteek.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik zie niet in hoe mevrouw Versteeg tot die conclusie komt.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Zij zegt dat zij het aantal aanbieders niet wil uitbreiden. Wij willen echter toe naar een nieuwe vorm van zorg en wij zien dat er nieuwe aanbieders zijn die daarmee experimenteren. In de motie wordt beoogd te gaan experimenteren met die vorm. Mevrouw Mineur zegt echter dat zij dat niet wil, omdat dan aan de slag gegaan zou worden met heel andere zorgaanbieders en omdat de SP het aantal niet wil uitbreiden. Als zij echter de kwaliteit leveren die wij nodig hebben, waarom zou je dan niet op z'n minst een experiment willen voorstaan?

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! De fractie van de SP denkt dat dit de wereld op z'n kop is. Je moet eerst bedenken wat je zelf wilt hebben en dan moet je op zoek gaan naar organisaties die dat kunnen aanbieden. Wij hebben sterk de indruk dat het nu omgekeerd gaat. Er wordt een interessant plan gepresenteerd en de provincie gaat daarin mee. Wat ons betreft blijven wij bij ons eigen plan en gaan wij verder met de aanbieders die wij hebben en gaan wij niet ineens een heel andere weg inslaan, waarvan wij zelf de noodzaak niet hebben bepaald.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik herken mij absoluut niet in wat mevrouw Mineur schetst, dat het de wereld op z'n kop is als er een plan komt en als wij daarmee aan de slag gaan. De Eigen Kracht Centrale en ook de Opvoedpoli zijn begrippen die er al heel lang zijn en waarvan ik al veel langer wist. Met het feit dat er een werkbezoek is geweest, dat alles op z'n plaats komt – wij kunnen niks met de transitie, behalve experimenteren in de ruimte die er mogelijk is – denk ik dat dit de kans is om hiermee aan de slag te gaan, omdat huidige aanbieders dat tot nu toe gewoon nog niet hebben gedaan. Dat is eigenlijk het enige wat onze motie beoogt. Vandaar mijn conclusie dat het lijkt alsof de SP kiest voor een kwantitatieve aanpak in plaats van voor een kwalitatieve aanpak.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Die analyse deel ik simpelweg niet. Ook wat betreft de visie op met name de Opvoedpoli hebben wij nu eenmaal een ander standpunt.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Kind en kwaliteit van de zorg: dat zijn de twee dingen die voor de ChristenUnie centraal moeten staan in de jeugdzorg. Het is voor ons heel belangrijk dat die twee waardevolle elementen worden overgedragen naar de gemeenten. De voorliggende contourennota bevat op deze punten een eerste vertaalslag. Gemeenten hebben daarover wel hun zorg, zo begrijpen wij. Wethouders vragen zich af of er nog wel ruimte blijft voor differentiatie, voor pilots en voor het ontwikkelen van eigen beleid. De provincie Utrecht heeft slechts enkele grote gemeenten met daarnaast heel veel kleinere gemeenten. De grote gemeenten zullen graag een eigen beleid en eigen pilots ontwikkelen, terwijl de kleinere gemeenten graag wat meer handvatten aangereikt krijgen en het wat meer ingevuld willen hebben. Onze fractie vraagt opnieuw aan het college op dat punt rekening te houden met de omvang van gemeenten en de behoefte en de vraag vanuit de gemeenten. Het beleid richting de gemeenten lijkt nu soms wat defensief te zijn, terwijl de ChristenUnie het zou willen omarmen als Gedeputeerde Staten wat meer de aansluiting zoekt door met gemeenten het gesprek aan te gaan en te proberen iedereen te bedienen.
De verdere uitwerking van de plannen voor het kenniscentrum voor de transitie zien wij met be-

langstelling tegemoet. Het is een goed initiatief, maar het is belangrijk dat wij snel helderheid krijgen over de duur waarop dat kenniscentrum in de lucht blijft. De term 'tijdelijk' vind ik nog niet direct een heel concrete geruststelling. In de commissie heeft onze fractie de suggestie gedaan ook de Centra voor Jeugd en Gezin actief te betrekken bij dit kenniscentrum, omdat ook zij de taak hebben kennis over te dragen en een soort publieksloket te zijn alsmede een schakel tussen verschillende instellingen. Wij zien ernaar uit dat er een creatieve combinatie wordt gemaakt tussen het kenniscentrum en de verschillende Centra voor Jeugd en Gezin.
Voorts wil ik aandacht geven voor de identiteitgebonden jeugdzorg. Het is voor de ChristenUnie belangrijk dat het aanbod op dit punt niet wordt verschraald.
De ChristenUnie is medeondertekenaar van de motie. Daarbij spreekt ons vooral de kleinschalige en toch vernieuwende aanpak van de Eigen Kracht Conferenties zeer aan.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Wij gaan niet in herhaling vallen van alle het goede dat er al gezegd is. Ik zou van de gedeputeerde nog heel graag een toezegging hebben, voorzover dat mogelijk is, over de tijdsbestekken. In de oplegnotitie is aangegeven dat een aantal partijen heeft aangedrongen op een stappenplan: wat moet er allemaal gebeuren en probeer dat in tijd te koppelen. Van ons de oproep of dat ook gelijk de vertaling is vn budgetten en het stukje risicomanagement dat daarbij hoort?
Ik zou graag van de gedeputeerde een toezegging hebben wanneer wij een dergelijke notitie kunnen ontvangen. Met name de artikelen in Binnenlands Bestuur, maar ook de brief van het IPO, roepen kreten als: het valt stil, de storm is alweer voorbij. Dat soort terminologie baart ons echt stevig zorgen.

Mevrouw HOEK (50PLUS): Mijnheer de Voorzitter! Ook ik zal niet alles herhalen. Wat ik nog wil toevoegen, hoewel de heer Van Wikselaar dat ook al heeft gezegd, is dat wij het van belang achten dat er een risico-inventarisatie wordt opgesteld met een periodieke monitorfunctie voor het jaarlijkse stappenplan en een jaarlijkse rapportage over de voortgang aan Provinciale Staten.
Wij stemmen in met het voorstel. Wij ondersteunen de motie, omdat wij het heel belangrijk vinden. Mede naar aanleiding van het werkbezoek van vorige week en gezien het enthousiasme is eigenlijk al aangetoond dat er een vernieuwende manier is in het zorgaanbod. Wij weten allemaal dat het lang niet altijd goed gaat in de jeugdzorg. Ik denk dat dit niets te maken heeft met de intenties van de medewerkers, maar meer met de systemen waarin zij werken. Als er een vernieuwing doorheen zou gaan in de overgangsfase naar de gemeenten, dan lijkt ons dat een heel positieve bijdrage.
Wij willen nog wel uiten dat wij ons nog wel steeds zorgen maken over de manier waarop het straks zal gaan als de jeugdzorg is overgedragen aan de gemeenten, omdat er nu eenmaal verschil is tussen kleinere en grotere gemeenten. In de kleinere gemeenten is niet altijd de juiste expertise aanwezig. Zij zouden dat vaak wel willen, maar dan ontbreken de financiën. Dat wordt nog een heikel punt.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik dank de Staten voor hun opmerkingen over de Contourennota transitie Jeugdzorg. Ook in de commissie WMC hebben wij daarover al een flinke discussie gehad en de Staten hebben mij daarbij flink aan de tand gevoeld over de plannen met de contourennota. Ik ben blij dat de vragen voor een deel zijn beantwoord door de memo die ik heb gestuurd, waarin gezegd wordt dat het kenniscentrum geen kenniscentrum is in de zin dat wij het Nederlands Jeugdinstituut gaan kopiëren, maar dat het een heel concreet punt is, waar voor gemeenten informatie beschikbaar is. Op de tafels hebben de Staten zojuist een boekje gevonden dat laat zien hoe het provinciale jeugdzorgaanbod in elkaar zit. Dat soort informatie willen wij beschikbaar stellen voor gemeenten, maar ook voor de Centra voor Jeugd en Gezin en voor ambtenaren en beleidsmedewerkers. Er zal nog informatie per gemeente aan toegevoegd worden, zodat men in een gemeente kan zien waar de jeugdzorgvraag zich precies bevindt en hoe de jeugdzorgvraag er uitziet. Dat soort kennis willen wij beschikbaar stellen aan gemeenten. Het is dus geen algemene informatie.

Vrijdag had ik een bijeenkomst op het provincie-

huis met nagenoeg alle wethouders uit de provincie. Ook de beleidsmedewerkers waren daarbij aanwezig en bijna alle jeugdzorginstellingen hadden een vertegenwoordiger gestuurd. Men heeft elkaar daar de plannen gepresenteerd hoe de transitie ingezet zal worden. De ene gemeente, zoals Amersfoort, kiest ervoor te beginnen met een soort visievorming op de transitie. Andere gemeenten kiezen ervoor concrete projecten te benoemen, waarvan zij zeggen dat het een werkwijze is waarvan zij denken dat zij zo in de toekomst met jeugdzorg willen omgaan.
Wij hadden een spreker uitgenodigd, Bart Eigeman, wethouder Jeugd en Onderwijs in Den Bosch. Hij visualiseerde het standpunt, waar wij eigenlijk met elkaar toe kwamen in de loop van die ochtend: het zou niet moeten gaan om een transitie, maar om een transformatie. Bart Eigeman zei: "Transitie is eigenlijk springen in de lucht en weer landen op hetzelfde punt, maar transformatie is een sprong maken en ook echt een stap verder komen." Je zou dus eigenlijk kunnen zeggen dat wij het steeds maar hebben over transitie, maar waar het eigenlijk over zou moeten gaan, is een transformatie van de jeugdzorg. Het is namelijk niet de bedoeling dat wij de zorg op dezelfde manier overbrengen naar de gemeenten. Nee, het is de bedoeling dat die zorg beter, sneller, dichterbij het kind en ook goedkoper uitgevoerd wordt. Laten wij namelijk niet vergeten dat er voor de provincies een bezuiniging gekoppeld is aan de overdracht van de jeugdzorg, een uitname uit het Provinciefonds, maar dat de grote opgave met name ligt bij de gemeenten waar € 300 miljoen bezuinigd moet worden op het moment dat de jeugdzorg die kant uitgaat.

Het is genoemd: er moet vernieuwing komen in het jeugdzorgaanbod. Die transformatie is daarin een heel belangrijke stap. Dat proberen wij ook te doen. Het gaat er eigenlijk om wie waarvoor verantwoordelijk is. Uiteindelijk nemen we wel de regie op ons, zoals dat ook gevraagd is, maar naar mijn gevoel is dat een regie die zich het meest in de komende jaren zal manifesteren. Naarmate wij dichterbij 2014/2015 zitten, zullen de gemeenten tegen ons zeggen: provincie bedankt, maar nu gaan wij het doen volgens onze eigen inzichten.

Het is ook de vraag waar die visie vandaan moet komen. De heer Van Hal Scheffer vergelijkt mij met Alice in Wonderland en zegt dat de provincie wel begint, maar dat er eigenlijk geen sprake is van een visie waar wij heen moeten gaan, want een kader is geen eindbestemming. Ik vind echter wel dat helder moet zijn wie de visie op welk deel van de jeugdzorg verwoordt. Met name als het gaat om vernieuwing van het zorgaanbod en hoe je de huidige jeugdzorgaanbieders zover krijgt dat zij een aanbod kunnen leveren waarnaar vraag is en waar de gemeenten mee verder willen, is de visie die voor de provincie aan de orde is. Natuurlijk moet er ook een visie zijn op de manier waarop die transitie moet plaatsvinden, maar voor die visie is er behoefte aan kaders. Die kaders zijn er nog niet. Gaat alles in één keer of gaan er zaken als eerste, welke zorgvormen gaan er daadwerkelijk over en welke financiën horen daarbij, hoe groot moet de regio zijn, zijn dat er zes of zouden het er twee moeten zijn, welke tempo wordt voorzien? Dat zijn allemaal zaken die nog onduidelijk zijn en die ons in de weg staan bij het formuleren van een echte visie op de transitie.
Mevrouw VAN VIEGEN (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde zegt dat er een vernieuwing in het aanbod moet komen. De vraag is of zij daarmee doelt op heel nieuwe aanbieders of dat er binnen de aanbieders sprake is van bijvoorbeeld een nieuwe werkwijze.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk aan beide. Ik denk aan nieuwe aanbieders met een aanbod dat meer is toegespitst op de behoefte bij de gemeenten om hun jeugdzorg vorm te geven. Daar gaan de gemeenten over; zij zijn aan zet bij dat onderwerp. Ik denk ook vooral aan een sturing op het jeugdzorgaanbod dat er nu is en dat er ook in de toekomst moet zijn, zodat de aanbieders een aanbod hebben dat zoveel mogelijk aansluit op de vraag. Dat zullen zij in eerste instantie zelf doen, want zij zijn er zelf bij gebaat om te overleven en dus een product te leveren waarnaar vraag is in de markt. Het is ook onze taak in onze sturingsrelatie met instellingen om daarop aan te sturen. Daar komt ook de 10% budgetafroming vandaan, waardoor wij bijvoorbeeld een incentive zullen geven op daadwerkelijke ontwikkelingen.
Het komt dus van beide kanten. Als het gaat om nieuwe aanbieders dan is dat ook met name iets

dat bij de gemeenten een rol gaat spelen. Ik zal er zo nog nader op ingaan als ik de motie behandel, die daartoe een oproep doet.

Mevrouw VAN VIEGEN (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Dat antwoord is mij duidelijk. De gedeputeerde geeft aan dat het bij de gemeenten ligt. Als zij zegt dat er een vernieuwing moet komen in het aanbod, dan zal de gedeputeerde daarin ook zelf een stelling nemen.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ja.
Er is opgemerkt dat het geld bij de jeugdzorg moet blijven. Dat is een wens die ik deel, maar in feite gaan wij daar als provincie niet over. Het gaat om overheveling van middelen en het is met name aan de gemeenten om ervoor te zorgen dat die middelen geoormerkt blijven en te zorgen voor de manier waarop zij die middelen uitgeven. Voorlopig werken wij binnen het kader dat voor ons geldt.
Gevraagd is of de indicatiestellingen door Bureau Jeugdzorg worden gedaan. Ja, zolang wij werken in het kader vanuit de provinciale jeugdzorg, zullen de indicatiestellingen door Bureau Jeugdzorg gedaan worden.
De SGP vraagt mij om een stappenplan met daarbij de budgetten en een risicomanagement. Als het gaat om een visie, dan zijn dat onderdelen die wij in de transitievisie van de provincie aan de orde kunnen stellen. Ik herhaal nog eens: daarbij heb ik de kaders van het Rijk nodig. Dat zal ons overigens niet belemmeren om nu met de gemeenten, binnen de huidige kaders, deze beweging op te zetten en de eerste pilots en projecten te lopen.

Dan de motie Transitie Jeugdzorg. Ik heb de motie voor mijzelf, voorzover dat aan mij is, omgedoopt in: motie Vernieuwend Aanbod. Het is een beetje een semantisch kunststukje. Mevrouw Alsem noemde in haar betoog nieuwe aanbieders, zoals Eigen Kracht Centrale of de Opvoedpoli. In de motie schrijft zij "aanbieders met een nieuwe werkwijze". Dat wil ik hierbij nadrukkelijk benoemen; dus dat het nieuwe aanbod niet alleen van die nieuwe aanbieders kan komen, maar ook dat de aanbieders waarmee wij al een subsidierelatie hebben, in staat zijn om dit aanbod te leveren en dat zij op dat moment ook de ruimte moeten krijgen om dat te doen. Er kan geen bevoordeling zijn van nieuwe aanbieders, maar het hoeft ook niet zo te zijn dat wij niet in zee gaan met nieuwe aanbieders. Ik wil dus graag ingaan op de opdracht die de motie mij geeft, met name om de vernieuwing daadwerkelijk vorm te geven in de pilots en in het aanbod voor de komende jaren en aan de slag te gaan met nieuwe aanbieders. Ik moet daarbij een kanttekening plaatsen. In de motie staat: met ingang van 2012. Wij kunnen op twee manieren met nieuwe aanbieders aan de slag. De provincie heeft negen jeugdzorgaanbieders. Binnenkort komen daar de landelijk werkende instellingen nog bij en dan zijn er veertien organisaties waarmee wij een subsidierelatie hebben. Met die organisaties zetten wij voor € 110 miljoen weg aan subsidie in de provincie, om het maar even plat te zetten. Er gelden natuurlijk allerlei voorwaarden en er liggen allerlei verordeningen aan ten grondslag, zodat dat geld op een goede manier wordt uitgegeven. Daarbij hoort natuurlijk een bepaalde fasering. Dat betekent dat als ik nieuwe aanbieders zou willen laten toetreden in het gesubsidieerde jeugdzorgaanbod dat wij nu kennen, dat pas formeel zou kunnen met ingang van 2013, omdat wij te maken hebben met voorwaarden, deadlines en noem maar op.
Een andere mogelijkheid die ik nadrukkelijk wil noemen, is dat wij nieuwe aanbieders positioneren in de transitieprojecten van de jeugdzorg. Ik heb het idee dat je ze dan veel meer positioneert op een plek waar ze een toegevoegde waarde kunnen hebben in de samenwerking met gemeenten. Wij zouden in de pilots die wij de komende jaren gaan doen met de gemeenten nieuwe aanbieders of bestaande aanbieders met een vernieuwd aanbod een rol kunnen laten spelen. De betaling van trajecten die kinderen dan bijvoorbeeld kunnen volgen, zal dan gebeuren uit het budget van de € 3 miljoen voor de transitie van de jeugdzorg. Met die kanttekening kan ik met de motie uit de voeten.

De VOORZITTER: Heeft iemand behoefte te spreken in tweede termijn?

De heer VAN HAL SCHEFFER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik vind het prachtig dat er gesproken wordt over vernieuwing. Ik vind het ook prachtig dat er nieuwe aanbieders komen of dat bestaande

aanbieders een nieuw aanbod mogen bieden. Ook dat is echter een middel en geen doel. Het wil ons maar niet dagen hoe wij hier in de rondte kunnen praten zonder dat wij een visie hebben over wat wij straks met de jeugdzorg willen. Het eerder uitgesproken verzoek om voor 31 januari 2012 met een visie op jeugdzorg te komen, met daarbij meetbare doelstellingen, dien ik bij dezen graag in.

Motie M13 (PVV):
transitie jeugdzorg

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 31 oktober 2011;

gehoord de reactie van Gedeputeerde Staten;

constaterende:
dat Provinciale Staten geen contourennota kunnen vaststellen zonder visie, meetbare doelstellingen en met een onduidelijk financieel kader;

overwegende :
dat het college van Gedeputeerde Staten in zijn vergadering van 18 april 2011 heeft toegezegd te zullen werken met SMART-doelstellingen;

verzoeken Gedeputeerde Staten:
toe te zeggen aan Provinciale Staten dat zij nog voor 31 januari 2012 met een visie op Jeugdzorg, inclusief meetbare doelstellingen, komen, zodat zij, de betrokken partijen in het veld en Provinciale Staten vervolgens hun werk kunnen doen.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb de motie gelezen. De motie is helder. Ik blijf bij mijn standpunt dat het formuleren van een visie een combinatie is tussen de provincie en de gemeenten. Ik blijf op het standpunt staan dat als het gaat om een visie, onze primaire bemoeienis er met name in ligt hoe wij de jeugdzorgaanbieders naar een aanbod krijgen dat past in de transitie. Bij een visie speelt de vraag hoe die transitie precies vormgegeven moet worden en hoe er gewerkt gaat worden. Het gaat er uiteindelijk om hoe de zorg voor het kind aangeboden wordt. Die visie ligt bij de gemeenten en bij de gemeenten zie je ook de beweging om tot een visie te komen. Om die reden ontraad ik de motie, maar ik wil de heer Van Hal Scheffer wel aanbieden om even om de tafel te gaan om helder te krijgen wat zijn verzoek precies is. Misschien kunnen wij op die manier toch wat nader tot elkaar komen, omdat hij mij toch verwijt geen visie te hebben. En ja, ik moet terugkomen op het feit dat ik daarvoor de kaders van het Rijk nodig heb. Ik heb echter wel de behoefte met de heer Van Hal Scheffer daarover nog een keer nader van gedachten te wisselen, voor zover hij dat ook een goed idee vindt. Ik ontraad dus deze motie.

De VOORZITTER: Wij horen later wel hoe het afloopt. Ik beëindig hiermee de beraadslagingen over dit agendapunt.
Het is inmiddels 17.30 uur. Wij hebben het voornemen om de tijd van 18.00 uur voor het eten, een warm buffet, aan te houden. Dat betekent dat wij nog een half uur hebben. Wij hebben nog twee onderwerpen te gaan: het statenvoorstel Landbouwvisie en het statenvoorstel Economische Visie 2020. Dat betekent dat er waarschijnlijk nog zo'n twee uur vergadertijd in zit. De planning was om daarna een presentatie over de organisatie te geven. Die presentatie duurt ook een uur, heb ik begrepen. Dat betekent dat ik voorstel die presentatie niet door te laten gaan, want ik denk niet dat na zo'n dag als vandaag de 'opnamestand' nog zodanig aanwezig is dat er veel van blijft hangen. Dat is echter wel de bedoeling.
Wij gaan beginnen met de eerste termijn voor de Landbouwvisie.

Statenvoorstel landbouwvisie.

De heer TUIJNMAN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! De fractie van de VVD is blij met de uitgangspunten die zijn geformuleerd in de landbouwvisie, zodat deze als bouwstenen kunnen dienen voor de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2013-2025. Het is een toekomstvisie die met de kennis van nu een realistische blik geeft op de landbouw in de provincie. Als ik hier over de landbouw spreek,

dan bedoel ik dat uiteraard in de breedste zin des woords.

Agrarische bedrijven hebben door de eeuwen heen een belangrijke bijdrage geleverd aan de voedselvoorziening en de vorming van het landschap. Ook vandaag de dag wordt een groot deel van het oppervlak van de provincie gebruikt voor agrarische doeleinden. De VVD wil dit graag zo houden; boeren moeten kunnen boeren in Utrecht.
Ik zei zojuist dat met de kennis van nu de landbouwvisie een realistische kijk geeft op toekomstige ontwikkelingen. Daarmee wil ik duidelijk maken dat het volgens de VVD niet vanzelfsprekend is dat boeren de komende jaren hun werk kunnen blijven voortzetten. Het is daarom een zeer goede taak dat in de landbouwvisie de provincie een blijvend economisch toekomstperspectief voor de landbouw ziet weggelegd. De meeste mensen hier kennen ongetwijfeld een agrariër of hebben ermee gesproken. Wij weten dus allemaal dat een boer rekening moet houden met complexe wet- en regelgeving, zowel vanuit Den Haag als Brussel. De regeldruk is enorm en daarom moeten wij voorkomen dat de provincie op de stoel van andere overheden gaat zitten. De provincie legt in de landbouwvisie daarom het juiste liberale accent op ondernemerschap en de eigen verantwoordelijkheid van de agrarische ondernemers. Daar is de VVD blij mee. Uiteindelijk speelt de provincie op nog genoeg gebieden een rol. Denk hierbij aan ruimtelijke ordening, waterbeheer, natuur en landschap en milieu. Het is daarom goed dat er in de landbouwvisie op deze gebieden voor regulering wordt gekozen.

Verder pleit de VVD al jaren voor een grotere rol van boeren bij het behoud van de natuur en het landschap. De VVD moedigt het agrarisch natuurbeheer aan en vindt, voor zover dit in het verleden niet heeft voldaan aan de verwachtingen, dat er de komende jaren veel meer werk van moet worden gemaakt. Voor de boeren zijn landbouw en natuur onlosmakelijk met elkaar verbonden en dat zorgt ervoor dat boeren veel beter een balans weten te vinden dan menige organisatie of bureaucraat. Bij dit alles vindt de fractie van de VVD dat boeren aan wet- en regelgeving dienen te voldoen. Het is echter niet de taak van de provinciale overheid om nog meer belemmeringen op te werpen. Wij maken ons als Staten niet verdienstelijk door op detailniveau voor te schrijven wat een boer moet doen en door nog meer voorwaarden te stellen. Ik wil het eigenlijk in mijn verhaal kunnen uitstellen, maar ik wil toch het M-woord maar noemen: megastallen. Mijn zorg is dat het hier het komend uur weer over megastallen zal gaan met vragen wat een megastal is, hoe groot een megastal mag zijn, hoe groot het perceeloppervlakte mag zijn. Laat helder zijn: ook voor de VVD dient bij de beslissing of er sprake mag zijn van de groei van bedrijven altijd binnen de kaders te worden gebleven op het gebied van volksgezondheid, dierenwelzijn en milieu. Een rigide benadering die geen enkele ruimte biedt voor innovatie en groei, belemmert boeren echter in hun ondernemerschap. Op het moment dat ik dat zeg en in de tijd dat sommigen na mij zullen spreken, heeft er misschien al weer een boer in de provincie zijn riek aan de wilgen gehangen.

De fractie van de VVD is blij dat Gedeputeerde Staten hebben gekozen voor een visie, waarin duidelijk het economische toekomstperspectief voor de landbouw centraal staat. Er worden de juiste accenten gelegd op het ondernemerschap en de eigen verantwoordelijkheid van de agrarische ondernemers. De fractie van de VVD wil dat er nog meer wordt ingezet op agrarisch natuurbeheer. Zij is het er helemaal mee eens dat de provincie niet op de stoel van de andere overheden moet gaan zitten. Wat de fractie van de VVD betreft, dienen wij het voor de boeren in onze provincie niet moeilijker te maken dan het al is en moeten wij hun vooral de ruimte geven.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Hoe onze visie op de landbouw zijn weerslag krijgt in de PRS en in de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV), zullen wij pas definitief weten aan het eind van volgend jaar. Wij zijn echter al behoorlijk op weg daar naartoe met een voortvarende gedeputeerde aan het roer. Daarom is deze landbouwvisie wel degelijk een belangrijke bouwsteen. In wat nu voorligt staat veel goeds, zoals verduurzaming van de landbouw en het inzetten op groenblauwe diensten. Ik zou daarbij uitgebreid kunnen stilstaan, maar gezien mijn beperkte spreektijd doe ik dat niet.

De PvdA maakt zich ernstig zorgen. De zorgen van ons kunt u begrijpen in het licht van de veranderingen die in een enorm tempo op ons afkomen. Bijvoorbeeld dat wij veel verantwoordelijkheid op het gebied van ruimtelijke ordening, natuur en landschap naar de provincies toe krijgen zonder dat wij voldoende financiering krijgen of het afschaffen van natuurbeschermingswetten of het afschaffen van nationale parken en nationale landschappen. De visie die er nu ligt, geeft daarop naar ons idee onvoldoende antwoord, tenminste als je zoals wij natuur en versterking van de kwaliteit van het landschap vooropstelt; als je People en Planet vooropstelt en nier primair voor de Profit gaat.
In de landbouwvisie die nu voorligt, stellen Gedeputeerde Staten een blijvend economisch toekomstperspectief, ruimte voor ondernemerschap en eigen verantwoordelijkheid voorop. De PvdA denkt dat als wij onvoldoende alert zijn, die nadruk op economisch toekomstperspectief en eigen verantwoordelijkheid schade zal toebrengen aan de gezondheid van mens en dier en aan natuur en landschap, die ook economische waarde hebben. Het is naar ons inzicht dus nodig daar duidelijke grenzen te stellen.

Ik kom daarmee op het punt van de megastallen. Het zal er, VVD, helaas, toch weer over gaan. Dat is niet meer dan terecht als wij begin dit jaar een burgerinitiatief hebben gesteund. De burgers begrijpen er niks van als wordt gezegd dat het daar niet over mag gaan. In het burgerinitiatief is een grens aangegeven. In feite doen Gedeputeerde Staten dat ook in deze landbouwvisie, want er wordt vaak over 1,5 en over 2,5 hectare bouwblok gepraat. De kern van het burgerinitiatief is, zoals wij het lezen, als volgt: burgers willen geen enorme hoeveelheden dieren op een zeer klein oppervlak; dieren die altijd binnen blijven en nooit buiten komen. Voor een deel is dit emotie. Daar is niets mis mee. Voor een deel is dit ook feitelijk. Wij hebben de afgelopen jaren een reeks aan problemen gehad, die samenhingen met de landbouw. Ik noem maar MKZ, varkenspest, gekke-koeienziekte, vogelgriep en Q-koorts. Wie heeft het dan alleen over emotie? Nu eindigend op dit moment met het voor de mens wellicht meest bedreigende: de resistente bacteriën die samenhangen met een onverantwoord antibioticagebruik. Wij lezen dat burgerinitiatief dus zo: het is op dit moment nodig een tijdje grenzen te stellen en als het ware af te dwingen dat hier werkelijk iets aan gebeurt. Wij moeten uit voorzorg maatregelen nemen. De landbouwvisie stelt: wij weten nog niet genoeg over de effecten op de landbouw en de gezondheid. Ja, dat kun je zeggen, maar je kunt ook zeggen dat wij inmiddels al zoveel weten dat het verstandig is op dit moment van het voorzorgprincipe uit te gaan. De GGZ doet dat ook en raadt ons daarom aan maatregelen te nemen.
Het gaat niet om kleine aantallen megastallen, wat iedereen in februari nog dacht. Gedeputeerde Staten hebben het zelf over 50 à 60 in 2025. Het LEI (Landbouw Economisch Instituut) komt in zijn verkenning tot een aantal van 70 à 85. De PvdA is dus voor een stop op nieuwe megastallen en voor een moratorium op de bouw van megastallen met de definitie zoals wij die hier in de Staten hebben vastgesteld.

De PvdA wil dat zo snel mogelijk wordt toegewerkt naar een duurzame veehouderij en dat er een einde komt aan de vrijblijvendheid in de sector. Het wordt tijd om de veehouderij als een normale economische sector te behandelen, waarbij duidelijke eisen nodig zijn op het gebied van volksgezondheid, dierenwelzijn, een goed milieu en invloed op natuur en landschap. Wij zullen dat ook laten zien in moties en amendementen.
Ik zie dat mijn tijd bijna op is.

De VOORZITTER: Niet bijna. Rond u af.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Een laatste onderwerp, een zeer belangrijk onderwerp. Ik heb al gesproken over de veranderingen die op ons afkomen. Een heel belangrijk punt is het natuurbeleid. Het college heeft aangegeven dat in het beleid de rol van de Utrechtse landbouw voor het landelijk gebied en de natuur toeneemt. In de nota van de landbouwvisie staat wat dat betreft een heleboel interessants. De vooruitzichten op het behoud van agrobiodiversiteit in het agrarisch gebied zijn niet hoopvol. De intensieve vormen van de Nederlandse landbouw leiden tot de hoogste stikstof- en fosfatenoverschotten in de Europese Unie, tot verdroging en tot een intensief gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. De PvdA hecht grote waarde aan behoud en

versterking van de kwaliteit van het landschap en de natuur. In dat licht is het van groot belang te zoeken naar mogelijkheden om de effectiviteit van agrarisch natuurbeheer te verhogen. Door diverse wetenschappers zijn daartoe aanzetten gegeven. Wij vragen het college daaruit consequenties te trekken en daarmee de komende tijd aan de slag te gaan.

De heer DE KRUIF (CDA): Mijnheer de Voorzitter! De fractie van het CDA is bijzonder blij dat er een landbouwvisie voorligt. Het feit op zich dat de visie is geschreven, zegt al genoeg over het belang dat wij aan de agrarische sector in onze provincie hechten. De uitgangspunten als het economisch toekomstperspectief en ruimte voor ondernemerschap spreken ons bijzonder aan.
De landbouwvisie is mede bedoeld als bouwsteen voor de PRS en is in die zin wat lastig te plaatsen nu het voorontwerp van de PRS al uitvoerig is besproken. Toch willen wij op enkele zaken inzoomen met als doel een goede input voor de PRS als ontwerp en uiteindelijk een vastgestelde visie.
Het eerste onderwerp dat wij willen aanhalen, is de bouwblokgrootte. Het CDA kan zich uitstekend vinden in de voorgestelde maximale bouwblokgroottes; een algemene bovengrens van 1,5 hectare met een mogelijke uitbreiding naar 2,5 hectare onder strenge voorwaarden. Deze oppervlakten doen naar onze mening recht aan enerzijds het basisprincipe van gezinsbedrijven met toekomstperspectief en anderzijds de welzijnseisen met betrekking tot huisvesting van dieren.
Waar wij moeite mee hebben is de onduidelijkheid rondom de definitie van megastallen. De vaak, ook in deze visie, gehanteerde norm van 300nge³ is niet alleen arbitrair, maar niemand heeft er ook echt een beeld bij. Daarnaast is de 'nge' als norm inmiddels achterhaald en vervangen door de SO (Standaardopbrengst) en daarmee in de toekomst niet toepasbaar. In de landbouwvisie wordt echter niet alleen de 300nge³ als norm toegepast, maar wordt op andere plekken de megastal ook enkele malen omschreven als "stal tot 2,5 ha". Kortom, het blijft en blijkt een lastig te definiëren begrip. Wij pleiten er dan ook voor in de PRS niet meer over megastallen te spreken. Het is een term die niet past en daar moeten wij van af. Als er toch behoefte is aan een kwalificatie van bedrijfslocaties op grootte, dan lijkt het praktischer dit te doen op basis van bebouwde vierkante meters.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Begrijpt het CDA de zorg van de burgers die samenhangt met de discussie over megastallen? Een tweede vraag. Zou het CDA het bijvoorbeeld goed vinden als er 3,5 of 4,5 hectare bouwblok komt? Een grens op zich wordt er ook in deze visie niet gesteld.

De heer DE KRUIF (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Wat betreft die grens: daar zijn wij helemaal voor. De grens is gesteld op 1,5 en onder voorwaarden 2,5. Dat zijn harde grenzen en helemaal toepasbaar. Waarmee wij moeite hebben, is het begrip megastal. Dat staat helemaal los van bouwblokgroottes. Als je megastal roept, dan blijkt niemand te weten wat een megastal is, maar men is wel tegen. Als je het dan kunt definiëren en als je kunt zeggen waarom wij een bepaalde bouwblokgrootte willen, dan kun je daar wat mee, maar niet met het alleen maar roepen van een megastal en vervolgens zeggen: "Dat willen wij niet." Als wij door het landschap rijden, weet niemand te zeggen wat wel en wat niet een megastal is.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Mijn vraag was of de heer De Kruif de zorg van de mensen begrijpt. Dat zit hierachter. Je kunt het met elkaar over definities hebben, maar dat vind ik niet zo ongelooflijk interessant. Het gaat erom waar de zorg van de mensen ligt en die zorg is volkomen begrijpelijk als je die hele reeks van dierziektes hebt gezien en die is volkomen begrijpelijk als je weet welke effecten de landbouw heeft op natuur en landschap.

De heer DE KRUIF (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Wij begrijpen de zorg en wij delen de zorg. Daarom zijn wij voor die bouwblokgroottes. Het gaat ons alleen om de naam megastal. Wij zijn voor de bouwblokgroottes en wij zijn er voor dat die worden afgebakend. Wij delen de zorg van iedereen. Het gaat ons om het geroep over megastallen, terwijl men niet eens weet wat het is.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Waarom is het CDA begin dit jaar dan toch daarin meegegaan? Bij het burgerinitiatief is het CDA meegegaan met de definitie van megastal. Ik heb

dat in de commissie RGW al aangegeven: ik vind het CDA, met alle lof, een van de meest consistente partijen op dit gebied. Wat dat betreft geef ik het CDA alle credits.

De heer DE KRUIF (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij verschillen wij niet van mening. Wij blijven erbij: die 1,5 en 2,5 hectare die genoemd zijn en die al eerder zijn vastgesteld en dat bestaand beleid was, willen wij gewoon voortzetten. Wij willen alleen af van een discussie over iets wat niemand kan grijpen. Dat is het woord megastal.

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Collega De Kruif was er de vorige periode niet bij, dus ik denk dat ik hem even moet bijstaan bij de vraag waarom wij toen niet gereageerd hebben. Wij hebben toen als volgt gereageerd. Wij zijn tegen de megastallen, maar wij hebben altijd het voorbehoud gemaakt dat bestaand beleid wat ons betreft voorgaat. Wij hebben altijd dat voorbehoud gemaakt als het ging om die bouwblokgrootte. Wat dat aangaat kan men ons inderdaad geen inconsistentie verwijten.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! U spreekt hier namens de heer De Kruif, maar ik sta hier als mevrouw Blom en ik was gewoon bij die hele discussie over de megastallen. Daarom zei ik ook: het CDA was behoorlijk consistent, alleen heeft het CDA over de definitie van megastallen op het moment van het burgerinitiatief het ook vertaald als de zorg van de burgers. Dat lijkt mij op zich – en dat hoorde ik net ook zeggen – een goede insteek.

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Precies. In het hele traject van megastallen, in het hoorzittingstraject in deze zaal, hebben wij steeds aan de mensen gevraagd: "Wat is nu precies de definitie van een megastal?" Het is onvoorstelbaar, maar aan wie je het ook vraagt, je krijgt elke keer een ander antwoord. Zolang daar niet een eenduidig verhaal bij komt, is het verstandig, zoals de heer De Kruif dat schetst, dat wij niet steeds het emotionele woord megastal gebruiken.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik vind het een semantische discussie worden. Het gaat niet om het woord dat je eraan plakt, het gaat erom waar wij het werkelijk over hebben. Nu is het waar dat wij hier in de provincie Utrecht nog maar heel weinig megastallen hebben, maar er zijn provincies waar ze wel degelijk zijn en waar de mensen wel degelijk weten waar ze mee te maken hebben. Dat zijn bijvoorbeeld de omwonenden, maar ook huisartsen en ook mensen die zelf bij zo'n stal wonen en die gezondheidsproblemen krijgen. Het is dus echt flauw om te zeggen dat het maar om een woord gaat en als wij het woord weghalen, is het probleem opgelost. Nee, zeker niet. Als wij op deze manier met dit voorstel aan de slag gaan, dan krijgen wij behoorlijke problemen en dan weten wij veel beter dan wij willen wat een megastal in feite is.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Misschien kan ik de heer De Kruif helpen. Er is wat begripsverwarring. De megastal: het is maar net welke naam je het beestje geeft. Laten wij het woord megastal inruilen voor veefabriek. Dat stond ook in het burgerinitiatief dat ook het CDA gesteund heeft, in februari. Daarin is ook de definitie van 1,5 hectare vastgelegd. Dus: voortaan veefabriek en 1,5 hectare. Geen onduidelijkheid.

De heer DE KRUIF (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Dan ga ik uiteraard niet mee akkoord, maar dat had de heer Van der Steeg wel begrepen. Als je het wilt kwalificeren, moet je misschien spreken over groot bedrijf of zeer groot bedrijf.
Het gaat ons om dat stigma van megastal. Nogmaals, wij zijn het eens met de normering, met de discussie over bouwblokken van 1,5 en 2,5 hectare. Wij delen alle zorgen. Alleen vinden wij niet dat je burgers moet opzadelen met iets waarbij ze eigenlijk helemaal niet weten wat het is.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! De heer De Kruif zegt dat hij het eens is met de norm van 2,5. Ik heb dat nog van niemand hier gehoord, behalve misschien van de fractie van de VVD, maar die fractie zit op dit moment niet in het debat.

De VOORZITTER: De VVD zit wel in de zaal overigens. Gaat u verder.

De heer DE KRUIF (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik was het eens met de 2,5, omdat die wordt ge-

noemd in de landbouwvisie. Ik ben het eens met de landbouwvisie. Dat heb ik bedoeld.
Ik vervolg mijn betoog. Dat was ons eerste punt over de megastallen. Het tweede punt van aandacht is het geschetste toekomstbeeld in de visie. Het CDA zou graag zien dat aan de in de visie genoemde toekomstbeelden wordt toegevoegd dat de Utrechtse landbouw in 2040 de meest innovatieve in Nederland is. Innovatief op het gebied van duurzaamheid, uiteraard, maar ook op het gebied van bijvoorbeeld stallenbouw, teelt- en fokmethoden, streekgebonden producten en de vermarkting ervan. Er zijn al veel ondernemers hard op weg hier in de provincie daaraan invulling te geven en wat ons betreft krijgen zij alle mogelijke ruimte dit verder te ontwikkelen.
Kortom, enkele punten van aandacht, maar de conclusie van het CDA is dat er een sterke landbouwvisie voorligt, die zonder meer als bouwsteen kan dienen voor de PRS.

De VOORZITTER: Het woord is aan de heer Boerkamp voor zijn maidenspeech.

De heer BOERKAMP (D66): Mijnheer de Voorzitter! De fractie van D66 is tevreden over de richting die in deze visie wordt geschetst voor de ontwikkeling van de landbouw en de rol van de provincie daarin. Dan doel ik op de verbreding, maar vooral ook op de bijdragen die de landbouw kan leveren aan bijvoorbeeld duurzame energieopwekking, natuurbeheer en -ontwikkeling. Dat spreekt ons aan. Dat laatste zal met name een flinke uitdaging vormen nu er steeds minder geld beschikbaar zal zijn. We zullen daarom moeten zoeken naar creatieve oplossingen. Daarbij wil ik als voorbeeld noemen de projecten van "Boeren voor natuur" in Twente, waar bewezen natuurvriendelijke landbouwmethoden in ere worden hersteld. Is Gedeputeerde Staten daarmee bekend?

De richting is duidelijk. Alleen is er op diverse onderdelen geen doel of ambitie aan gekoppeld in deze visie. Waar praten wij bijvoorbeeld over als de diversiteit van bedrijfssystemen in 2025 is vergroot? Dat wordt niet gekwantificeerd. Daar mag in de visie wat ons betreft wel wat meer ambitie uit spreken, ook al is dat niet direct relevant als bouwsteen voor de PRS. Ik wil de oproep van het CDA steunen, dat de provincie Utrecht moet nastreven om de meest duurzame en innovatieve landbouwsector te hebben in 2040.

Dan kom ik op het grote aantal bedrijfsbeëindigingen. Het aantal landbouwbedrijven in de provincie zal met eenderde afnemen in de komende tien tot twintig jaar. De verwachting is echter dat andere landbouwbedrijven de vrijkomende grond hard nodig zullen hebben om het inkomen op peil te houden en om lokaal in de voedselproductie te blijven voorzien. Deze ontwikkeling leidt dus tot schaalvergroting. Daarom begrijpen wij dat er door de provincie ruimte zal worden gegeven aan deze schaalvergroting. Daaraan zullen dan wel strikte voorwaarden verbonden zijn, zoals ook in de landbouwvisie is gesteld. Daarbij gaat het volgens D66 om kwaliteitsverbetering en innovatie in de sector door verbetering van dierenwelzijn en vermindering van de milieubelasting. Juist dat vraagt vaak om meer ruimte.

De huidige formulering in de landbouwvisie en in het voorontwerp PRV ten aanzien van de bouwblokken – dan doel ik op 'en/of' – wekt naar onze mening de indruk dat er sprake is van een keuzemenu zonder ambitie. De gedeputeerde heeft echter in de commissie RGW al uitgesproken dat deze formulering bedoeld is voor situaties waar al optimaal gewerkt wordt ten aanzien van bijvoorbeeld het milieu. In dat geval gaat het naar ons idee om een uitzonderlijke situatie. En uitzonderlijke situaties zouden niet als hoofdregel, maar als uitzondering behandeld moeten worden. De fractie van D66 vraagt de gedeputeerde om straks in de ontwerp PRV de gekozen formulering, 'en/of' te verduidelijken. Dan denken wij in die verschillende gevallen aan "en..." met de toevoeging: "tenzij een bedrijf op een specifiek aspect al maximaal scoort". Hierin willen wij de gedeputeerde graag de vrijheid geven om een werkbare benadering te vinden.
Daarnaast zou ook meer invulling gegeven moeten worden aan de verschillende aspecten, zoals dierenwelzijn en milieu. Graag een reactie van Gedeputeerde Staten hierop.

Er is nog een ander aspect aan het groot aantal bedrijfsbeëindigingen dat wij hier naar voren willen brengen. Wat nu als er in alle gevallen wordt gekozen voor sloop van de bestaande bedrijfsge-

bouwen om er op basis van de zogenoemde ruimte-voor-ruimteregeling verspreid over het terrein woningen voor terug te plaatsen? Wat betekent dat voor het open, groene karakter van het landelijk gebied? Welke belemmeringen zullen toekomstige bewoners opleveren voor het gebruik van de omliggende landbouwgrond? Dan zou de fractie vanD66 liever zien dat bestaande gebouwen worden getransformeerd of dat nieuwbouw zoveel mogelijk wordt geconcentreerd in of aansluitend aan de rode contour. Dat laatste zou misschien ook kunnen bijdragen aan een betere verkaveling van de landbouwgrond. Die wordt nu door Wageningen Universiteit als ongunstig bestempeld.

Ik sluit af met de opmerking dat de fractie van D66 ten aanzien van deze landbouwvisie wat betreft de titel de nadruk legt op de term 'duurzaam'. Groei is wat ons betreft geen doel ten aanzien van landbouw in de letterlijke zin van het woord. Wij interpreteren deze term dan ook als verbetering van de kwaliteit en innovatie in de sector.
De VOORZITTER: Ik schors de vergadering. Ik wens u hier nog een aangename avond.

Schorsing van 17.58 uur tot 19.07 uur.

(De heer Balemans neemt het voorzitterschap over.)

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering. Wij gaan verder met de vergadering en na de felicitaties aan de nieuwe opa wil ik hierbij de heer Graaff feliciteren met zijn recent gesloten huwelijk. (Applaus)
Ik geef het woord aan de heer Scherer. U heeft vier minuten de tijd.

De heer SCHERER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Op deze marathondag, na het diner, nu de landbouwvisie. Voorafgaand aan het op schrift stellen van mijn bijdrage heb ik de landbouwvisie natuurlijk nog weer eens goed gelezen, nu vooral gericht op de vraag: of de PVV zich met dit Statenvoorstel kan verbinden? Niet dat dit van doorslaggevende betekenis zal zijn, want als ik het zo oneerbiedig mag zeggen: deze visie wordt er vanavond toch wel doorgejast, vooral omdat het ruimtelijk beleid in deze visie deel uitmaakt van onze nieuwe PRS. In de commissie RGW hebben wij de visie uitgebreid besproken. Er zijn toen veel opmerkingen gemaakt. Desondanks ligt er toch een ongewijzigde versie voor. Dat kwam toch wat over als arrogant en oude politiek.
Dit college omarmt visies en wil ons doen geloven dat het wel weet hoe het er allemaal over tien à twintig jaar moet uitzien. Daarin kunnen wij niet meegaan. Natuurlijk is regeren vooruitzien en als je daarbij aangeeft waar het naartoe moet, dan is dat prima. Als het echter gaat om de landbouw, dan komen er de eerstkomende jaren ongelooflijk veel veranderingen op ons af. Vooral vanuit de Europese Unie wordt, of is, een nieuwe gemeenschappelijk landbouwbeleid voorbereid. Daarmee komen er veranderingen, nieuwe richtlijnen en nieuwe verordeningen, waardoor wij het op dit moment eigenlijk onmogelijk vinden om juist in te schatten waar het de komende decennia naartoe gaat met de landbouw.
De PVV heeft de landbouw, de agrariërs, hoog op de politieke agenda staan. Ook al is het bruto regionaal productcijfer van deze sector heel klein, de immateriële waarde is enorm. Daarover zijn wij het allemaal eens, denk ik.
Het op voorhand aanvaarden dat veel agrariërs zullen verdwijnen, vinden wij eigenlijk onaanvaardbaar. Het grootste deel van onze provincie is agrarisch cultuurlandschap. Als wij dat allemaal zo willen houden en als dat allemaal zo moet blijven, dan moeten wij er op z'n minst zorg voor dragen dat de agrariërs een goede boterham kunnen blijven verdienen. Het zijn ondernemers – en dat zijn zij in hart en nieren – en vaak is hun inkomen niet in verhouding tot hun inzet. Wat de PVV betreft, moeten agrariërs veel meer worden betrokken bij het natuurbeheer. Ik heb dat vanavond ook al gehoord van andere partijen. Er ligt volgens ons een opgaaf om een kloof te dichten tussen de schijnbare tegenstelling van de belangen van de boer en de belangen van de natuur, want ook 'natuur maken' zou, zo vinden wij, best een onderdeel kunnen zijn van de landbouw. Een heel leuk voorbeeld. In Groningen, bij de Blauwe Stad – al is de Blauwe Stad zelf geen succes – is een aantal jaren geleden ongeveer 200 hectare gekocht door een aantal boeren. Zij hebben dat gebied gekocht van de overheid, hebben dat gebied omgezet in een natuurgebied, met een moeras, met bos en met rietlanden. Zij beheren het, zij onderhouden het en zij onderhouden de bermen en de paden. Zo zou het ook in Utrecht kunnen.

Voor alles wil de PVV kijken naar kwaliteit. Kwaliteit moet voor schaal gaan. Meteen komen dan de megastallen in beeld. In ons verkiezingsprogramma hebben wij gezegd dat wij de megastallen afwijzen. Wij wijzen die vooral af in de intensieve veehouderij; daar willen wij ze niet. Wij respecteren echter de wens van de burger echter wel degelijk: geen megastallen. Door een onvermijdelijke schaalvergroting die er gaat komen, willen wij het leveren van maatwerk in de grondgebonden landbouw niet altijd uitsluiten.

De VOORZITTER: Uw spreektijd zit erop. Als u uw betoog kunt afronden met één zin, dan geef ik u die ruimte nog.

De heer SCHERER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Het komt erop neer dat wij eigenlijk geen extra verbeteringen, wijzingen of voorstellen willen aandragen en dat wij geen suggesties willen doen. In onze beleving zou dat namelijk alleen maar leiden tot een enorm risico, dat na de beantwoording van de gedeputeerde er geen sprake meer zal zijn van het spreken als Brugman, maar van het spreken als Krol.

De heer DECKERS (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Mag ik daarover nog wat zeggen? De hele dag is er ruime coulance toegepast bij alle sprekers. Zij zijn ruim over hun tijd heengegaan. Ik vind het een beetje jammer dat de heer Scherer bij zijn maidenspeech, dubbeljammer dus, moet worden afgekapt.

De VOORZITTER: Ik heb hier niet staan dat het zijn maidenspeech was. Is dat zo?

De heer SCHERER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik geloof inderdaad dat het zo genoemd wordt als je hier voor het eerst staat.

De VOORZITTER: Ik wil u dan in elk geval danken voor de laatste mooie volzin en u feliciteren met uw maidenspeech.
Dan is het woord aan de heer Bekkers. Ik trek één lijn, dus ook voor u vier minuten. De Staten mogen overigens interrumperen.

De heer BEKKERS (GL): Mijnheer de Voorzitter! Wij spreken hier over de landbouwvisie ofwel hoe wij de toekomst van de landbouw in onze provincie zien. Als eerste: waar staan wij nu? In de afgelopen decennia heeft de agrarische sector zich ontwikkeld op een manier waar wij nu van terugkomen. Er zijn situaties ontstaan, zoals een te hoge milieudruk en een onacceptabel laag dierenwelzijn. Helaas zijn er nog steeds klaplopers in de agrarische sector die voor het beschamend lage wettelijke minimum gaan of zelfs daaronder. Gelukkig zijn er ook koplopers. Zo stijgt het marktaandeel 'biologisch' elk jaar opnieuw en ontwikkelen ondernemers nieuwe stalconcepten die beter zijn voor mens, dier en milieu. Daartussenin zitten de agrariërs bij wie de ergste misstanden zijn uitgebannen. Deze boeren willen graag verantwoord omgaan met dieren, milieu, landschap en volksgezondheid. De samenleving maakt het deze boeren echter niet makkelijk en haast onmogelijk om te investeren in duurzame bedrijfsconcepten. De visie van GroenLinks voor de toekomst van de landbouw is: dieren leven in een natuurlijke omgeving, agrarische ondernemers krijgen een eerlijke, dus hogere prijs en mensen weten weer waar hun voedsel vandaan komt. Kortom, een boer-, dier-, milieu-, landschaps- én gezondheidsvriendelijke landbouw.

Er staat veel goeds in deze landbouwvisie, maar volgens GroenLinks ontbreekt de noodzakelijke glasheldere duidelijkheid dat dit de richting is die wij op moeten. Door de fractie van het CDA is dit ook al treffend uitgedrukt. De fractie van GroenLinks verzoekt Gedeputeerde Staten daarom zijn ambitieuze visie op de toekomst van de landbouw vandaag explicieter te duiden. Het is immers belangrijk om ondernemers richting te geven en hen zo in staat te stellen met de juiste innovaties te komen en zich bij de koplopers te voegen.
Volgens de fractie van GroenLinks past een verdere toename van het biologische marktsegment bij deze toekomstvisie. Dat moeten wij blijven stimuleren. De grootste winst die wij nu echter kunnen boeken, is een massale verbeterslag bij de middengroep van agrariërs. Die verbeterslag vraagt innovatie en investeringen. Daarvoor is ruimte nodig voor agrariërs die het door natuurlijke of financiële omstandigheden lastig hebben. De fractie kiest daarom op dit moment niet voor een beleid dat enkele is gericht op de omvang van een bouwblok, maar voor sturing op verbetering

van dierenwelzijn, vermindering van de milieubelasting, verbetering van de volksgezondheid en een goede landschappelijke inpassing.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De heer Bekkers zegt dat GroenLinks niet alleen op omvang let. Let GroenLinks op dit moment op omvang? Ik heb in de commissie RGW al een keer aan hem gevraagd of het zo kan zijn dat GroenLinks volgende maand weer iets anders zegt of is het zo dat GroenLinks consistent niet op omvang let?

De heer BEKKERS (GL): Mijnheer de Voorzitter! GroenLinks is fel gekant tegen de dier- en mensonterende intensieve veehouderij die een te groot beslag legt op ons milieu. De voorwaarden voor dierenwelzijn, milieubelasting, landschap en volksgezondheid staan daarom voor ons centraal. Wij denken dat die voorwaarden inderdaad een grens stellen aan de omvang van een bedrijf. Wij willen duidelijk maken dat die factoren centraal staan en niet simpelweg de grens van een bouwblok.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Hoe kijkt GroenLinks dan aan tegen het burgerinitiatief van februari van dit jaar? GroenLinks heeft toen, net als wij, ingestemd met 1,5 hectare als grens en de notitie "Stop de megastallen".

De heer BEKKERS (GL): Mijnheer de Voorzitter! De afspraken die in het coalitieakkoord zijn gemaakt, maken het in enkele gevallen mogelijk boven die 1,5 hectare te groeien, mits er is voldaan aan de voorwaarden die ik zojuist noemde.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Dan de volgende vraag: in deze landbouwvisie staat dat dat in 2025 50 à 60 kunnen zijn. Verstaat de heer Bekkers dat onder 'enkele gevallen' of heeft hij het dan vooral over de intensieve veehouderij?

De heer BEKKERS (GL): Mijnheer de Voorzitter! Eigenlijk zou ik op dat punt Gedeputeerde Staten willen vragen zo meteen duidelijk te maken dat die zinsnede ongelukkig gekozen is. In de landbouwvisie staat nu inderdaad, als ware het een onderdeel van de visie, dat er grote bedrijven komen, terwijl het volgens mij meer gaat om realistische extrapolatie van ontwikkelingen nu dan dat schaalvergroting het doel is. Dat is wat ons betreft geen doel van het beleid, maar diervriendelijkheid, milieuvriendelijkheid, landschapsvriendelijkheid en gezondheidsvriendelijkheid is dat wel degelijk.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Een laatste vraag, al zou ik die ook nog bij de borrel kunnen stellen. Is de heer Bekkers nog geïnteresseerd in ons verkiezingsprogramma? De heer Bekkers zei namelijk voor RTV Utrecht dat de megastallen niet in het verkiezingsprogramma van de PvdA staan. Ik heb het even voor hem opgezocht: het staat er wel in. Ik zal het hem zo overhandigen.

De heer BEKKERS (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb dat voor RTV Utrecht net niet gezegd. Dat was in ons privé-gesprek in aanwezigheid van de vertegenwoordiger van Milieudefensie. Daarna heb ik het verkiezingsprogramma van de PvdA doorgeworsteld. Onder het kopje Landbouw zegt de PvdA helemaal niets over megastallen, maar onder een ander kopje wel degelijk.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Inderdaad. Onder Kwaliteit van het landschap staat het. Daarom vinden wij het ook zo belangrijk.

De heer BEKKERS (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb het gezien en dat drukt mijn interesse in het programma van de PvdA uit.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Door de fractie van GroenLinks wordt gezegd dat zij voor dierenwelzijn is en voor allemaal andere prachtige dingen, waar wij uiteraard ook voor zijn. Ik wil tegen de heer Bekkers zeggen: "Dit is uw landbouwvisie en uw college heeft het opgesteld. Als wij deze landbouwvisie aannemen, dan wordt het helemaal niet zo mooi voor het dierenwelzijn, voor het milieu, voor de volksgezondheid en voor de landschappelijke inpassing en dergelijke." In dit voorstel – Milieudefensie heeft daar terecht al op gewezen – staan een heleboel regels die het feitelijk mogelijk maken dat wij in de hele provincie megastallen krijgen met alle gevolgen van dien. Als u dus meent wat u zegt, dan moet u tegen deze landbouwvisie stemmen.

De heer BEKKERS (GL): Mijnheer de Voorzitter! De mogelijkheid voor doorgroei boven 1,5 hectare is werkelijk, ook volgens deze landbouwvisie, alleen mogelijk als er voldaan is aan verbetering van dierenwelzijn, vermindering van de milieubelasting, verbetering van de volksgezondheid en een goede landschappelijke inpassing. Wij denken dat aan de criteria, die nu zo algemeen staan genoemd, een invulling wordt gegeven. Wij beschouwen dat als een aanzet, waarover het college in de richting van de PRS concreter moet worden en waarover wij dan besluiten. Als het ons gezamenlijk lukt prikkelende, concrete en ambitieuze voorwaarden te formuleren, kunnen wij werkelijk innovatieve stalconcepten, die een lichtend voorbeeld in het land kunnen zijn, realiseren.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dat is precies mijn punt. Wat nu in de landbouwvisie staat, is absoluut niet wat de heer Bekkers hier voorspiegelt. Een voorbeeld: er staat en/of. Dat zijn niet de voorwaarden die – met z'n allen opgesteld – een situatie bespiegelen, maar die of/of/of aan de orde zijn. Dat is wat ons betreft volkomen onacceptabel. Hoe staat GroenLinks daarin?

De heer BEKKERS (GL): Mijnheer de Voorzitter! Dit punt van en/of hebben wij in diverse commissievergaderingen inmiddels aan de orde gehad en door de gedeputeerde is aan iedereen al diverse malen uitgelegd hoe het bedoeld is: "en/of" slaat erop dat er een bedrijf zou kunnen zijn dat maximaal scoort op één van die voorwaarden en dat het dan onredelijk is op dat punt een verbetering te vragen. Ik wil daarbij nog wel het volgende zeggen: ik verzoek Gedeputeerde Staten in hun reactie zo meteen nog eens duidelijk te maken dat het zo bedoeld is. Ik sluit daarbij aan bij de collega van D66, dat het dan handiger zou zijn het volgende ervan te maken "en, tenzij een bedrijf al maximaal scoort op dit aspect".

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Als ik de heer Bekkers goed begrijp, dan zegt hij dat schaalgrootte eigenlijk niets met kwaliteit te maken hoeft te hebben. Hoe verklaart hij het dan dat het grote antibioticagebruik wel degelijk gekoppeld is aan de grootte van een stal?

De heer BEKKERS (GL): Mijnheer de Voorzitter! Dat heeft de heer Van der Steeg mij niet horen zeggen. Ik ben zeker niet voor schaalvergroting. Als de heer Van der Steeg zijn bron weet, dan hoor ik dat graag. Dus de correlatie van de dichtheid van dieren die bij elkaar worden gehouden en antibioticagebruik; dus niet zozeer een enorme stal, waarin een handvol dieren rondscharrelt. Klopt dat?

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Vraagt de heer Bekkers naar mijn bron?

De heer BEKKERS (GL): Mijnheer de Voorzitter! Nee, ik vraag of het klopt wat ik zeg.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! De heer Bekkers zegt dat een grotere stal de mogelijkheid biedt aan meer ruimte voor dieren? Is dat zijn vraag?

De heer BEKKERS (GL): Mijnheer de Voorzitter! Nee, de heer Van der Steeg zei dat er een correlatie is tussen antibioticagebruik en de grootte van de stal. Ik zei dat het meer gaat om de dichtheid van het aantal dieren en het antibioticagebruik en dat het niet gezegd is dat een grotere stal daar per definitie toe leidt. Als je namelijk maar een handjevol dieren in een grote stal zou hebben, zou je dat niet hoeven te doen.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij is het zo dat een megastal, een veefabriek, meestal een grote dichtheid aan dieren kent. Dat is de praktijk. De heer Bekkers kan zeggen dat een grotere stal de mogelijkheid van meer ruimte voor dieren biedt. Een agrarische ondernemer denkt echter als een ondernemer en die gaat gewoon op de wettelijke minima zitten. Wat gebeurt er? De stal wordt groter en er komen meer dieren in de stal. Waarom dan meer antibioticagebruik? Preventief. Dus juist omdat dieren opeengepakt zitten in een stal, in grote aantallen, met meer stress en ontvankelijker zijn voor dierziekten: antibioticagebruik.

De heer BEKKERS (GL): Mijnheer de Voorzitter! Wat de heer Van der Steeg aankaart is precies de reden dat ik blij ben dat wij het nu hebben over de voorwaarden voor dierenwelzijn, milieubelasting,

goede landschappelijke inpassing en gezondheid. Ik geloof dat wij door die voorwaarden goed in te richten, kunnen voorkomen wat de heer Van der Steeg zegt. Dat is precies onze inzet, dat is waar het om gaat, namelijk dat wij stalconcepten krijgen waarbij die schaalvergroting niet wordt benut voor nog eens twee keer het wettelijke minimum of daaronder. Nee, een stal die een lichtend voorbeeld is en die een toekomst van de landbouw markeert waar wij naartoe willen en die een desinvestering voorkomt, maar waarbij een ondernemer in de toekomst investeert. Ik denk dat het beëindigen van preventief antibioticagebruik daarvan absoluut een onderdeel zou moeten zijn.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Een vraag over de woorden van de heer Bekkers. Hij zegt namelijk dat hij blij is dat het nu over die voorwaarden gaat. Ik stel ongeveer dezelfde vraag die ik ook aan de fractie van het CDA heb gesteld. Er staat in deze visie wel degelijk een opmerking over de schaalgrootte. Vindt de fractie van GroenLinks dat jammer? Vindt de fractie van GroenLinks dat het eigenlijk niet over schaalgrootte moet gaan of vindt zij dat het juist wel over schaalgrootte moet gaan, zowel wat betreft het bouwblok van 2,5 als van 1,5 hectare?

De heer BEKKERS (GL): Mijnheer de Voorzitter! Welke opmerking over de schaalgrootte bedoelt mevrouw Blom precies?

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Er wordt een maximum gesteld aan het 2,5 hectare bouwblok. Als de redenering is dat wij het helemaal niet moeten hebben over de schaalgrootte, dan klopt dat niet met de landbouwvisie; die stelt namelijk een grens, maar dat is een andere grens dat wij in het burgerinitiatief als grens voor de megastal hebben aangenomen.

De heer BEKKERS (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ik vind dat mevrouw Blom gelijk heeft. Als je mijn redenering volgt dat een goede uitwerking van deze criteria correspondeert aan een zekere schaalgrootte, dan hoeven wij die 2,5 hectare niet meer te noemen, omdat het daar dan vanzelf onder blijft. Als het met die criteria 5 hectare zou worden, zou het ook geen probleem zijn. Ik volg mevrouw Blom daarin zeker, maar aangezien GroenLinks zeker geen voorstander is van schaalvergroting in de landbouw, gaan wij er niet moeilijk over doen dat er wel een grens op gezet is.

Weet mevrouw Blom wat wij vinden? Eigenlijk vinden wij het jammer dat wij van de PvdA op landelijk niveau weinig support krijgen voor het volgende: wij vinden dat het marktsysteem, waarin deze boeren moeten functioneren, überhaupt moet veranderen, waardoor boeren een eerlijke prijs kunnen krijgen, winst kunnen maken en uit eigen beweging hun kleinschalige bedrijven rendabel kunnen houden. Als de PvdA op landelijk niveau ons zou steunen om maatregelen te nemen die dat kunnen bereiken, dan kunnen wij hierover absoluut zaken doen.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil nog even heel kort reageren. Ik vind dit jammer. Vanmorgen werd er verwezen naar '2007 PvdA'. Nu wordt er weer verwezen naar 'PvdA landelijk'. Ik wil graag dat GroenLinks hier ingaat op mijn argumenten: de provinciale PvdA-fractie. Landelijk zitten wij trouwens prima op één lijn.

Mevrouw DIK (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Twee punten. In de eerste plaats stel ik vast dat de fractie van GroenLinks inmiddels het standpunt van de ChristenUnie deelt, dat 1,5 hectare een mooi uitgangspunt is voor de omvang van agrarische bedrijven, maar dat via maatwerk het in incidentele gevallen mogelijk moet zijn dat die 1,5 hectare overschreden wordt mits aan een aantal randvoorwaarden wordt voldaan op het gebied van dierenwelzijn, landschappelijke inpassing, milieu, et cetera. Deelt de fractie van GroenLinks dit standpunt?
Dan een tweede punt dat mij van het hart moet. Wij hebben hier in februari een uitvoerige discussie gehad over megastallen. Wij doen dat weer. Volgend jaar gaan wij de structuurvisie vaststellen, waarin het allemaal verankerd zal worden en dan gaan wij weer die discussie voeren. Ik vind het bijzonder jammer dat de landbouwvisie verengd wordt tot een discussie over megastallen.

De VOORZITTER: Waarvan akte. Mijnheer Bekkers, wilt u antwoorden op de vraag van mevrouw Dik?

De heer BEKKERS (GL): Mijnheer de Voorzitter! Op de eerste vraag van mevrouw Dik zou ik willen zeggen dat goede ideeën meestal meerdere geestelijke vaders hebben: ik was er niet van op de hoogte dat dit een bekrachtiging was van het standpunt van de ChristenUnie. Als dat wel zo blijkt te zijn en ik had dat moeten weten, dan geef ik dat graag ter waardering aan mevrouw Dik terug.
Ik wil nog ingaan op het statement van mevrouw Dik. Ik vind het niet gek dat wij het over megastallen hebben. Wat er in sommige bedrijven op dit moment namelijk gebeurt, raakt wel degelijk aan de grens van het ethisch toelaatbare van wat wij met dieren doen. Het roept veel op. Enerzijds zoeken wij naar een weg voor families die meestal hun familiekapitaal in het bedrijf hebben zitten. Anderzijds bespreken wij keer op keer de breed gevoerde maatschappelijke wens om verbetering voor het dierenwelzijn aan te brengen in een poging om dat lastige vraagstuk op te lossen. Dat vind ik eerlijk gezegd geen probleem.

Mevrouw DIK (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil met mijn opmerking absoluut niet zeggen dat dit thema onbelangrijk zou zijn. Ook ik heb natuurlijk gezien dat het leeft in de samenleving. Het is een majeur thema, waarover wij het met elkaar moeten hebben. Ik constateer echter dat er echt een onbalans is, omdat er zoveel punten in de landbouwvisie zitten. Dat richt ik niet alleen tot de fractie van GroenLinks, maar tot ons allemaal; ik zie dat de interruptiemicrofoons bij dit onderwerp veel bezet zijn. Het is dan ook een oproep aan ons allemaal om vooral de breedte van de landbouwvisie in gedachten te houden, wetend dat wij volgend jaar bij de structuurvisie misschien wel weer over dit punt spreken.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik hoorde de heer Bekkers zeggen dat het vanzelf wel goed komt als wij de verdere voorwaarden formuleren. Ik vraag mij af waarom het zo belangrijk was voor 15.000 inwoners van deze provincie, voor Milieudefensie en voor de gehele Staten om in februari vast te stellen dat wij ons echt moesten beperken tot die 1,5 hectare.

De heer BEKKERS (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ik vind dat de woordvoerster van de PvdA het net uitstekend heeft verwoord. Zij heeft een interpretatie gegeven van de zorg die er achter het burgerinitiatief zit. Eigenlijk slaan alle elementen die zij daarbij benoemt op die aspecten waarvoor wij nu voorwaarden opstellen. Het specifieke punt van de omvang had zij in die interpretatie zelfs nog niet eens meegenomen.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Als de heer Bekkers vindt dat 2,5 hectare niet acceptabel is en dat dan misschien wel uit die voorwaarden moet komen, dan blijft de vraag waarom hij niet instemt met wat hij in februari heeft opgesteld, namelijk dat wij ons niet moeten laten verleiden om naar 2,5 hectare te gaan en ons echt moeten beperken tot die 1,5 hectare.

De heer BEKKERS (GL): Mijnheer de Voorzitter! Waar het de fractie van GroenLinks om gaat, is een einde aan de intensieve veehouderij en verbetering van dierenwelzijn. Ik heb daarom niets met alleen maar een afspraak over bouwblokgrootte, want ondertussen mogen binnen de muren van zo'n stal nog dezelfde mens- en dieronterende praktijken doorgaan. Daarin zit mijn probleem. Op dit moment praten wij over de vraag hoe wij die voorwaarden goed kunnen instellen.
Ik zal mevrouw Mineur nog een punt voorleggen: stel dat je twee kavels naast elkaar hebt en op beide mag 1,5 hectare komen of in plaats daarvan komt er een stal van 2,5 hectare met, pak 'm beet, ook nog een bezoekerscentrum, dan kom je in totaal ook uit op 3 hectare. Die 2,5 hectare voldoet aan de criteria, is goed voor dierenwelzijn, is goed voor de milieubelasting, goed ingepast en goed voor de volksgezondheid. Dan kiezen wij voor dat laatste.

De VOORZITTER: Mijnheer Bekkers, gaat u verder met uw betoog.

De heer BEKKERS (GL): Mijnheer de Voorzitter! Kortom, GroenLinks is fel tegen de dier- en mensonterende veehouderij in onze samenleving. De landbouwvisie bevat een eerste aanzet voor deze voorwaarden. Bij de ruimtelijke structuurvisie zullen wij ze verder behandelen en er uiteindelijk over besluiten. Om dat te kunnen doen, vraagt de fractie van GroenLinks aan Gedeputeerde Staten deze voorwaarden concreter, ambitieuzer en completer

uit te werken. Ik heb al gezegd dat ik graag een aanscherping van 'en/of' wil. Ik hoor graag van Gedeputeerde Staten dat inderdaad het opnemen in de visie van een aantal grote bedrijven een realistische extrapolatie is, maar geen beleidsdoel.

Het is al even een de orde gekomen: dit vraagstuk, de klem waarin de landbouwers zitten, kunnen wij niet verengen tot alleen maar het provinciale niveau en het ruimtelijk beleid. Wat er op nationaal en Europees niveau gebeurt, is ook noodzakelijk. Dus beperking van de macht van inkopers, versterking van de positie van de producent, een eerlijke prijs, beëindigen van het verlaagde BTW-tarief: het zijn allemaal maatregelen die nodig zijn om het investeringsvermogen in deze sector op gang te brengen. De fractie van GroenLinks verzoekt Gedeputeerde Staten daarom in hun contacten met het Rijk en de EU ook aan deze systeemveranderingen bij te dragen.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! De SP is tegen megastallen. Tot dit nieuwe college aantrad, dacht ik dat wij allemaal tegen megastallen waren. In februari van dit jaar is de tekst van het burgerinitiatief megastallen integraal overgenomen door deze Staten. Weliswaar hebben CDA en VVD nog even gewapperd met een motie, maar die hebben zij schielijk weer ingetrokken toen zij merkten hoe kwaad SP, PvdD, PvdA, GroenLinks en D66 werden. De inwoners van Utrecht zijn tegen megastallen en Provinciale Staten van Utrecht zijn tegen megastallen, klonk het trots. Sindsdien hebben wij verkiezingen gehad. CDA en VVD hebben gezamenlijk vier zetels verloren en desondanks hebben D66 en GroenLinks ingestemd met een coalitieakkoord, waarin onder voorwaarden bouwpercelen van 2,5 hectare worden toegestaan. Megastallen dus. Maar, zegt de coalitie, het wordt allemaal heel fijn. Het gaat om de landschappelijke inpassing, verbeteringen van dierenwelzijn, vermindering van milieubelasting en verbetering van de volksgezondheid en het mag alleen maar in de landbouwontwikkelingsgebieden, de LOG's, en in de verwevingsgebieden. Het wordt zo fijn, dat je je bijna afvraagt waarom er zoveel verzet is tegen megastallen en waarom de meeste provincies besluiten ervan af te stappen.

De heer BEKKERS (GL): Mijnheer de Voorzitter! Over de manier waarop mevrouw Mineur de voorwaarden uit het coalitieakkoord min of meer citeert, heb ik een vraag. Zit in de toon waarmee zij die aanhaalt iets van dat zij ze niet serieus neemt of ze een beetje wegwaait?

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Waarover ik mij vooral opwind, is dat wij nu het standpunt van februari van dit jaar terzijde schuiven. Dat er in het coalitieakkoord inderdaad nog een aantal scherpe voorwaarden staat, erken ik, maar wij zijn nu een aantal maanden verder en er staan nu heel andere dingen. Dus, inderdaad, allereerst maak ik mij kwaad dat die megastallen er dus gewoon komen. Ik maak mij ook kwaad over de manier waarop de voorwaarden in het coalitieakkoord, hoewel ik denk dat het een zwaktebod is, nog verder afgezwakt zijn.

De heer BEKKERS (GL): Mijnheer de Voorzitter! Mijn vraag wordt niet helemaal beantwoord. Ik bedoelde niet een toon qua kwaadheid. Die toon hoorde ik eerlijk gezegd niet. Dat zou ik overigens passender vinden. Ik hoorde echter een zangerige frivoliteit die relativeerde. Mijn vraag aan mevrouw Mineur is: vindt zij de voorwaarden van verbetering dierenwelzijn, vermindering van de milieubelasting, goede landschappelijke inpassing en verbetering van de volksgezondheid belangrijke punten?

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Waar ik in het bijzonder tegen pleit, zijn de megastallen, juist omdat die een inbreuk maken op de landschappelijke kwaliteit en op de volksgezondheid en op dierenwelzijn en op milieubelasting. Dat is mijn punt. Ik wil geen megastallen. Daar komt het op neer en precies om de redenen die de heer Bekkers noemt, omdat megastallen dat met zich meebrengen.

De VOORZITTER: Volgens mij zijn de punten van beide sprekers wel duidelijk en ik verzoek mevrouw Mineur haar betoog te vervolgen.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! De meeste provincies besluiten af te stappen van megastallen. Is dat zo? Ja, dat is zo. In de provincie Brabant is ook de ZLTO (Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie) en zelfs het CDA er zo lang-

zamerhand van overtuigd dat 2,5 hectare veel te groot is.
Q-koorts, gekke-koeienziekte, mond- en klauwzeer, ernstige gezondheidsklachten bij veehouders en hun gezinnen, een grotere kans op hart- en longziekten voor omwonenden, ammoniakuitstoot, stikstof, fijnstof, chronische stankoverlast. De GGD is vorige week met een rapport gekomen over de gezondheidsrisico's en waarschuwt ook voor de gevolgen. Dat is trouwens ook wat de experts adviseerden in onze eigen hoorzitting over dit onderwerp. Reden genoeg om er zo snel mogelijk mee te kappen. Maar nee, zo niet Utrecht. Utrecht gaat er nog eens lekker aan beginnen: "om deze bedrijfstak een blijvend economisch perspectief te bieden", zoals het coalitieakkoord zegt. Zelfs de Rabobank zegt inmiddels dat het verdienmodel voor de grootschalige intensieve veeteelt dood is. Krijgen wij nu een plan voorgeschoteld dat rekening houdt met al die aspecten van megastallen? Nee, wij krijgen een plan dat zich helemaal niet beperkt tot de landbouwontwikkelingsgebieden. Wij krijgen een lijstje met boterzachte voorwaarden, zoals Milieudefensie dat zo mooi zei, dat amper garanties biedt voor landschappelijke inpassing, dierenwelzijn, volksgezondheid en milieu. Kortom, Utrecht wordt het Mekka voor de megastalhouders, want hier mag alles en het mag overal.

De fractie van de SP zal van harte meestemmen met het amendement van de PvdD en de PvdA, dat erop aandringt dat wij ons onverkort houden aan het burgerinitiatief Megastallen. En omdat wij niet het risico willen lopen dat GroenLinks en D66, die zich met hart en ziel hebben uitgeleverd aan deze coalitie, ons in dit onzalige plan storten, hebben wij een amendement opgesteld, waarin wij het college opdragen bij de PRS en PRV te komen met veel concretere voorwaarden en waarin wel rekening wordt gehouden met de schadelijke effecten van megastallen als vangnet.
Toon je groene hart, GroenLinks. Denk aan het burgerinitiatief, D66. Wees een betrouwbare overheid, CDA en VVD, en steun ons amendement.

Amendement A9 (SP): criteria staluitbreiding

Toelichting:
De landbouwvisie wordt ter vaststelling aan Provinciale Staten voorgelegd. In de tekst staat dat de provincie onder voorwaarden een doorgroei mogelijk maakt naar een bouwperceel van maximaal 2,5 hectare. In de huidige tekst zijn de volgende voorwaarden aan deze doorgroei gesteld:

1. *de uitbreiding is ruimtelijk aanvaardbaar;*
2. *de uitbreiding vindt niet plaats in waterbeschermingsgebieden of waterbergingslocaties;*
3. *er wordt voorzien in een goede landschappelijke inpassing met behoud van het agrarisch cultuurlandschap;*
4. *de uitbreiding draagt bij aan verbetering van het dierenwelzijn en/of;*
5. *de uitbreiding draagt bij aan vermindering van de milieubelasting en/of;*
6. *de uitbreiding draagt bij aan verbetering van de volksgezondheid;*
7. *er wordt rekening gehouden met water-, bodem-, ecologische, landschappelijke of cultuurhistorische kwaliteiten;*
8. *er vindt geen onevenredige verstoring plaats van het stilteniveau in stiltegebieden.*

Daarnaast is doorgroei naar maximaal 2,5 hectare mogelijk als dit noodzakelijk is voor het plaatsen van gebouwen, bouwwerken en opslag voor duurzame energie.

Deze voorwaarden zijn te vaag, en nemen onvoldoende de maatschappelijke en wetenschappelijke bezwaren in acht die er leven tegen de gevolgen van de zogeheten megastallen en die onder andere tot uitdrukking zijn gebracht in het burgerinitiatief Megastallen dat in februari 2011 werd overgenomen door Provinciale Staten. In het kader van de PRS en PRV worden daarom de voorwaarden voor doorgroei concreet gemaakt, uitgaande van de volgende ambitieuze voorwaarden:

1. *de uitbreiding vindt niet plaats buiten de landbouwontwikkelgebieden (LOGs) en de verwevingsgebieden;*
2. *de uitbreiding vindt niet plaats in waterbeschermingsgebieden of waterbergingslocaties;*
3. *er vindt geen verstoring plaats van het stilteniveau in stiltegebieden;*
4. *er vindt geen aantasting plaats van de ecologische kwaliteiten van het gebied;*
5. *de uitbreiding draagt bij aan verbetering van het dierenwelzijn, meer bepaald: aan de vrije uitloop voor de dieren en de verruiming van het leefgebied van de dieren in de stal middels een voorkeurs-*

keuze voor groepshuisvesting;

6. *de uitbreiding draagt bij aan vermindering van de milieubelasting, met name heeft de uitbreiding een vermindering van of geen negatieve gevolgen voor de uitstoot van stikstof, ammoniak, geur en fijnstof;*
7. *de uitbreiding draagt bij aan verbetering of minimaal handhaving van het bestaand niveau van de volksgezondheid. Bijvoorbeeld moet tussen intensieve veehouderij en woonbebouwing een afstandsmaat worden aangehouden van 250 meter, tussen 250 en 1000 meter moet eerst een gezondheidsrisicoanalyse worden gemaakt (norm GGD);*
8. *de uitbreiding past binnen de kaders van de Landschapsverordening;*
9. *uitbreidingen voor biogasinstallaties en andere duurzame ontwikkelingen dienen direct gekoppeld te zijn aan de bedrijfsvoering.*

De heer TUIJNMAN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben benieuwd wat mevrouw Mineur van de landbouwvisie vindt.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb ervoor gekozen mij te beperken tot de megastallen. Ik heb maar drie minuten de tijd en ik wil mij hiertoe beperken.

De heer BEKKERS (GL): Mijnheer de Voorzitter! Mevrouw Mineur kondigt een amendement aan op het punt van het verduidelijken en het concreter maken van de criteria die nu in de landbouwvisie staan. Begrijp ik dat goed?

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ja.

De heer BEKKERS (GL): Mijnheer de Voorzitter! Dan is mijn vraag: stel dat het amendement wordt aangenomen, stemt mevrouw Mineur dan voor de landbouwvisie?

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik wacht in elk geval eerst af wat er gebeurt. Wij hopen nog steeds dat de Staten bij zinnen komen en zullen stemmen voor een goed geamendeerde landbouwvisie. En ja, als het echt niet anders kan, dan zullen wij voor de landbouwvisie stemmen, mits ons amendement wordt aangenomen.

De heer BEKKERS (GL): Mijnheer de Voorzitter! Het antwoord is dus ja: als het amendement wordt aangenomen, stemt de fractie van de SP voor de landbouwvisie. Zij volgt eigenlijk de lijn van de fractie van GroenLinks dat het nu de voorwaarden zijn die tellen. Zij vindt het oké dat in sommige gevallen schaalvergroting boven de 1,5 hectare wordt toegestaan. De fractie van de SP heeft dus kritiek op ons, maar doet eigenlijk hetzelfde, míts wij haar amendement zo meteen aannemen.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Er zijn drie scenario's. Een scenario is: de fractie van GroenLinks stemt tegen megastallen. Dat is wat ons betreft wat de fractie van GroenLinks zou moeten doen. Het alternatief is: de oppositie of een belangrijk deel van de oppositie stemt tegen de landbouwvisie. Omdat de fracties van GroenLinks, het CDA, D66 en de VVD voor megastallen zijn, betekent het dus dat deze landbouwvisie er ongeamendeerd doorheen komt. Dus ja, als mijn amendement erdoor komt, zal ik proberen met alles wat ik kan deze idiote voorstellen tegen te houden.

De VOORZITTER: Volgens mij is duidelijk wat de Staten straks kunnen doen bij de stemming.

De heer BEKKERS (GL): Mijnheer de Voorzitter! Het is mij totaal niet duidelijk.

De VOORZITTER: Dan krijgt u nog de gelegenheid een laatste verduidelijkende vraag te stellen.

De heer BEKKERS (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ik had gedacht dat ik het vandaag moeilijk zou krijgen met dit debat, omdat wij een afspraak hebben gemaakt in afwijking van eerdere standpunten. Nu maakt de fractie van de SP het echter ook heel ingewikkeld. De fractie van de SP is enerzijds tegen de bouwblokvergroting van 1,5 hectare, maar als het niet anders kan, dan gaat zij daar toch voorstemmen mits haar amendement, de aanscherping van criteria, wordt overgenomen. De fractie van de SP is erg pragmatisch, dus dan is het wel oké.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Nee, dan is het niet oké, maar wij hebben geen alternatief en GroenLinks heeft dat wel. In de coalitieonderhandelingen heeft GroenLinks hiermee ingestemd en daarmee stelt zij ons voor een fait accompli.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik mis in de discussie wat de fractie van de SP gaat amenderen. Ik begrijp dat er een amendement is als wijziging van hetgeen hierin staat. Ik hoor mevrouw Mineur roepen dat zij lijnen gaat aanscherpen. Dat riekt overigens naar een motie, want het moet uitgewerkt worden in de PRS. Waarover hebben wij het hier concreet?

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dat is een goede vraag. In de landbouwvisie staat een reeks van acht, eigenlijk negen voorwaarden onder welke een bedrijf mag doorgroeien naar 2,5 hectare. Die voorwaarden zijn onder andere in de commissie RGW besproken, waarbij wij hebben aangedrongen niet te kiezen voor de en/of-voorstelling. Het kan namelijk best zijn dat je met slappe voorwaarden toch een paar goede kandidaten doorlaat. Het kan echter ook betekenen dat je de klaplopers, zoals de heer Bekkers ze noemde, hiermee doorlaat. Wij willen daarop een zeer flinke aanscherping. Wij willen horen dat het college een toezegging doet dat het aan de slag gaat met die voorwaarden om in elk geval het ergste leed te verzachten.

De VOORZITTER: Mevrouw Mineur, u hebt uw betoog afgerond. Ik kijk echter even naar uw amendement op een visiestuk, dat als bouwsteen dient voor een PRS dat wij in besluitvormende zin vaststellen. Ik kan mij voorstellen dat wij nog even kijken of het een amendement of een motie is.

Mevrouw DIK (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Het is hoog tijd om te gaan oogsten en om de rijpe vruchten te plukken van al onze discussies over de landbouwnota. De ChristenUnie vindt de landbouwvisie een bruikbare bouwsteen voor een provinciale structuurvisie en vindt de landbouwvisie een prima basis voor de concrete uitvoeringsprogramma's, waarmee wij de landbouw een duwtje in de rug geven. Als het gaat om het uitvoeringsprogramma, dan hebben wij vijf prioriteiten.
Allereerst de stadslandbouw. Wij denken dat er in de stadsrandzones veel kansen en mogelijkheden liggen. Daarom zijn wij ook blij met het advies van de PCL (Provinciale Commissie Leefomgeving) over stadsranden dat wij onlangs hebben gekregen. Wij vinden dat de provincie de handschoen moet oppakken en de stadslandbouw dus volop ruimte moeten geven.
Het tweede punt is de biodiversiteit. De landbouwvisie geeft aandacht aan de achteruitgang van de biodiversiteit. In de Staat van Utrecht kregen wij een rode kaart voor de achteruitgang van de biodiversiteit in akkers en op weilanden. Wat ons betreft krijgt het wegwerken van deze twee rode kaarten prioriteit in de uitvoeringsagenda.
Het derde punt is duurzaamheid en energie-efficiëntie. De landbouwvisie geeft aandacht aan de noodzaak om de kringloop van nutriënten te sluiten en aan het duurzamer van de landbouw. Ook dat hoort een plek te krijgen in het uitvoeringsprogramma, waarbij wij ook denken aan het convenant voor de energie-efficiëntie in de landbouw. Dat is een convenant dat met de landbouwsector zelf is gesloten.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil graag een vraag stellen over het punt van de biodiversiteit. Deelt de fractie van de ChristenUnie onze zorg over de effectiviteit van agrarisch beheer op de biodiversiteit?

Mevrouw DIK (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ja, die zorg delen wij.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Heeft mevrouw Dik al een visie hoe dat gaat en volgt zij wat de hoogleraren daarover zeggen of heeft zij nog geen idee?

Mevrouw DIK (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb daarover enige artikelen gelezen, ik meen in het dagblad Trouw, van hoogleraren die daarbij kanttekeningen plaatsen. Ik heb opgemerkt dat agrarisch natuurbeheer niet zozeer zoden aan de dijk zet als het gaat om biodiversiteit, maar dat het wel heel belangrijk is bij het beheer van ons landschap. Daar kan echt het verschil worden gemaakt.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Er wordt trouwens ook iets gezegd over biodiversiteit in relatie tot grootte, maar gezien uw opmerking zal ik daarop nu niet ingaan. Ik ben echter wel blij dat de fractie van de ChristenUnie dezelfde zorg deelt en dat wij hiervoor de komende jaren aandacht kunnen vragen.

Mevrouw DIK (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Inderdaad, wij delen die zorg.
Ons vierde punt: de NMU mist in de landbouwvisie aandacht voor klimaatadaptatie, voor maatregelen en ambities om de landbouwsector minder kwetsbaar te maken voor de komende klimaatsveranderingen. Wij hebben de indruk dat dit nog een blinde vlek is in ons provinciale landbouwbeleid. Volgens ons zou dat dus een plek moeten krijgen in het uitvoeringsprogramma.
Het laatste punt is het tegengaan van bodemdaling. Wij hebben de set bodemkaarten nog eens goed bekeken. Een groot deel van de veenweiden is uitermate kwetsbaar voor bodemdaling. Het college zet vooral in op innovatie en ik noem daarbij in het bijzonder het programma Westelijke Veenweiden, maar de rietteelt en andere opties om de bodemdaling tegen te gaan, komen nauwelijks aan bod. Wij zijn natuurlijk voor innovatie, maar met het oog op de lange termijn willen wij ook kijken naar rietteelt en naar andere alternatieven.

Tot slot het punt van kennis en innovatie. Wij hebben een concreet voorstel: een lectoraat stadslandbouw aan de Hogeschool Utrecht. De landbouwvisie benadrukt het belang van kennis en innovatie. Het is boeiend dat wij tegelijk met de landbouwvisie de economische visie vaststellen, maar in de eindversie van de economische visie mist het speerpunt agrifood. In dat verband hebben wij de volgende suggestie. Aan het slot van de paragraaf over de rol van de provincie, genoemd op bladzijde 81, adviseert het LEI Wageningen bij de Hogeschool Utrecht een lectoraat stadslandbouw in te stellen om een impuls te geven vanuit kennis en innovatie en om het groene onderwijs en het onderzoek te betrekken bij de stadslandbouw. De suggestie van het LEI is niet overgenomen in de landbouwvisie. Daarom vragen wij het college bij het opstellen van de uitvoeringsagenda te denken aan een lectoraat stadslandbouw. Wij hebben een motie voorbereid, die ik hierbij wil indienen.

Motie M14 (ChristenUnie):
lectoraat stadslandbouw

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 31 oktober 2011, ter bespreking van de Landbouwvisie;

constaterende dat:
- *de tweede versie van de Landbouwvisie bijzondere aandacht geeft aan de mogelijkheden voor landbouw in en om de stad (stadslandbouw);*
- *het Landbouw Economisch Instituut in zijn 'Landbouwverkenning provincie Utrecht tot 2025' adviseert om bij de Hogeschool Utrecht een lectoraat stadslandbouw in te stellen;*
- *de provincie Utrecht binnenkort in een aparte uitvoeringsagenda concrete maatregelen gaat uitwerken;*

overwegende dat:
- *de provincie Utrecht graag de landbouw in de stadsrandzones wil handhaven;*
- *de provincie Utrecht extra wil inzetten op de bevordering van de stadslandbouw;*
- *de provincie Utrecht een rol ziet voor de stadslandbouw bij de realisatie van de recreatie om de stad (RodS);*
- *stadslandbouw een belangrijke impuls kan krijgen vanuit kennis en innovatie;*
- *de provincie Utrecht in haar Landbouwvisie en in haar Economische Visie prioriteit geeft aan kennisnetwerken met een snelle uitwisseling tussen overheden, ondernemingen en onderwijsinstellingen;*

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:
een voorstel uit te werken voor een lectoraat stadslandbouw aan de Hogeschool Utrecht.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Je zult maar boerenbloed in je hebben en deze discussie aanhoren. Gelukkig is dat een deel agrarisch boerenbloed en een deel olieboerenbloed. Dat geeft het spanningsveld een beetje weer en het betekent dat je op die manier de voorstellen bekijkt. Als je de voorstellen ziet, is er voor de fractie van de SGP een redelijk goede balans gevonden tussen enerzijds natuur, landschap en alles wat daarmee te maken heeft en anderzijds

economisch belang, ondernemerschap, wat nodig is om uiteindelijk je natuur op peil te kunnen houden. Geld genereren is ook belangrijk. Die balans zit er wat ons betreft in.
Er zit een spanningsveld in bij het megastallenverhaal, waarbij voor ons heel duidelijk leidend is dat als die plus gemaakt worden op de vier elementen, waarover de heer Bekkers hier overvloedig heeft betoogd, dan zijn dat voor ons goede punten. Als daartegenover staat dat er een stukje ruimte creëren in de bebouwingssfeer moet komen, dan is dat wat ons betreft een goede balans. Dus wat dat betreft is het voorstel naar ons idee goed afgewogen en zullen wij dat steunen.

Mevrouw HOEK (50PLUS): Mijnheer de Voorzitter! Geen boerenbloed en geen oliebloed, maar bloembollenboerenbloed. Dat kan ook nog. Wij hadden inderdaad ook heel grote schuren. Alleen zaten daarin geen dieren, behalve de kat die muizen ving.
De landbouwvisie is een belangrijk onderwerp, omdat het meer dan de helft van de provincie omvat in verschillende hoedanigheden. Het is in eerste instantie onduidelijk hoe de elementen duurzaamheid, dierenwelzijn, natuur en biodiversiteit gestimuleerd kunnen worden indien de inkomsten van de agrariër van onvoldoende niveau zijn. Dan bedoelen wij andere oplossingen dan een grotere stal te bouwen.
Binnenkort komt er 23.000 hectare vrij wegens gebrek aan opvolging en door boeren en agrariërs die stoppen. Welke maatregelen staat het college voor ogen voor het plegen van onderhoud en beheer van die hectares die niet worden ingezet bij vergroting van bestaande bedrijven en die ook geen onderdeel zijn van de een of andere EHS?

Wij kunnen ons heel goed vinden in het statenvoorstel. Toch willen wij één punt daaruit noemen en dan gaat het toch weer over de megastallen, althans de mogelijkheid om megastallen te kunnen realiseren. In februari zaten wij nog niet in Provinciale Staten, maar dat neemt niet weg dat wij het wel eens zijn met het besluit dat toen genomen is. Wij zouden alleen wel willen voorstellen, omdat er nogal verwarring is over de bouwvlakken, om een splitsing te maken in de bedoeling van de bouwvlakken. Je zou dan aan de ene kant een splitsing kunnen maken in de maatvoering van de bouwvlakken voor schuren, opslag en dergelijke en aan de andere kant de afmetingen voor het eventueel realiseren van een grotere schuur waarin meer dieren gehuisvest kunnen worden voor de intensieve veehouderij. Dit zou het voorstel kunnen verbeteren. Dat neemt niet weg dat wij geen voorstander zijn van een megastal met heel veel dieren. Dan denk ik, zoals net al is geopperd, dat er dan eigenlijk andere richtlijnen moeten komen voor de inrichting van de megastallen. Dan bedoel ik: het aantal dieren per oppervlak. Dat moet dan wettelijk vastgelegd worden. Dan kom je bij Den Haag, want dan moeten er nieuwe wetten gemaakt worden. Wij zitten nog niet in de Tweede Kamer, maar ik wil aan de landelijke politiek meegeven om de weerzin tegen megastallen weg te nemen, om een voorzet te geven of een verzoek in te dienen dat het mogelijk maakt dat er nieuwe wetten gerealiseerd kunnen worden ofwel een aanpassing in bestaande wetten dat, al wordt er een grote stal gerealiseerd, men moet voldoen aan bepaalde afmetingen met niet meer dan een bepaald aantal dieren. Dan doel ik vooral op de veehouderij, waarbij je zegt: niet meer dan zoveel koeien in een stal met die afmetingen.

De VOORZITTER: Uw oproep is duidelijk.

Mevrouw HOEK (50PLUS): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een amendement voorbereid, maar ik heb gehoord dat de PvdA ook een amendement gaan indienen met dezelfde strekking. Daarbij zullen wij ons aansluiten.

De heer BEKKERS (GL): Mijnheer de Voorzitter! Hoorde ik mevrouw Hoek net zeggen dat een wetswijziging nodig is om minder dieren per vierkante meter te gaan houden.

Mevrouw HOEK (50PLUS): Mijnheer de Voorzitter! Ja, ik denk dat dat nodig is.

De heer BEKKERS (GL): Mijnheer de Voorzitter! Het staat ondernemers werkelijk vrij dieren zo veel ruimte te geven als het die ondernemers goed dunkt. Wij kunnen hier op provinciale schaal dus absoluut deze doelen stellen wat betreft dierenwelzijn en vergroting van bouwblokken.

Mevrouw HOEK (50PLUS): Mijnheer de Voorzitter!

Ja, het klopt dat je zo weinig mogelijk dieren in een zo groot mogelijke schuur of stal mag plaatsen. Het omgekeerde gebeurt echter, namelijk dat je zoveel mogelijk dieren in een stal probeert te proppen. Daar ben ik op tegen.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Ik mag graag een kop koffie nemen en daarbij de krant openslaan. Zo ook op 23 september jl.. Al snel viel mijn oog op een artikel over iets wat voorheen alleen denkbaar was in strips en science fiction en waarover ik enthousiast werd. Ik heb het over tijdreizen. Wetenschappers van CERN (Europese organisatie voor kernonderzoek) lieten tot hun eigen stomme verbazing een neutrino – een minuscuul klein deeltje – sneller reizen dan het licht. Er wordt op dit moment nog rekening gehouden met meetfouten, maar als de metingen kloppen, dan staat de complete natuurkunde op z'n kop. Niet alleen staat de relativiteitstheorie van natuurkundige Albert Einstein dan ineens ter discussie, maar theoretisch kunnen wij dan ook reizen in de tijd. Volgens deze wetenschappers zouden dan niet zozeer de mensen kunnen tijdreizen, maar zouden wel via bepaalde deeltjes boodschappen naar de toekomst of naar het verleden gestuurd kunnen worden. En dan wordt het ineens interessant, want dan zouden wij vandaag een boodschap naar 2 maart jongstleden kunnen sturen, de dag van de afgelopen statenverkiezingen, met de mededeling hoe het unanieme besluit van 7 februari 2011 omtrent het niet toestaan van megastallen in deze provincie zich in de praktijk heeft vertaald en meer in het bijzonder welke partijen ook na de verkiezingen achter het burgerinitiatief zijn blijven staan.

Ik zou graag een betoog willen houden over de vraag waarom wij geen grote veefabrieken, megastallen, in onze provincie zouden moeten willen, maar enerzijds ben ik helaas gebonden aan de beperkte spreektijd en anderzijds mag ik veronderstellen dat deze informatie bij allen inmiddels welbekend is. De fractie van de SP heeft wat dit betreft ook al een goede opsomming gegeven. In mijn goedgelovigheid neem ik vooralsnog aan dat de passage over megastallen in deze landbouwvisie berust op een misverstand en dat het college per ongeluk het statenbesluit van 7 februari 2011 verkeerd heeft geïnterpreteerd. Om te voorkomen dat wij vervelende boodschappen naar het verleden moeten sturen, lijkt het mij verstandig het unaniem aangenomen besluit van 7 februari 2011 nog eens onder de aandacht te brengen in het volgende amendement.

Amendement A10 (PvdD): stop veefabrieken Utrecht

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 31 oktober 2011 ter bespreking en vaststelling van de landbouwvisie;

overwegende dat:
de Landbouwvisie voor zover het bieden van ruimte aan megástallen, in zijn huidige vorm niet in overeenstemming is met het statenbesluit Burgerinitiatief Stop veefabrieken Utrecht van 7 februari 2011;

besluiten:
in de Landbouwvisie de tekst op bladzijde 25:
"Voor een aantal bedrijven is 1,5 hectare bouwperceel niet voldoende. Voor deze bedrijven maakt de provincie onder voorwaarden een doorgroei naar een bouwperceel van maximaal 2,5 hectare mogelijk. De provincie stelt de volgende voorwaarden aan deze doorgroei:

1. *de uitbreiding is ruimtelijk aanvaardbaar;*
2. *de uitbreiding vindt niet plaats in waterbeschermingsgebieden of waterbergingslocaties;*
3. *er wordt voorzien in een goede landschappelijke inpassing met behoud van het agrarisch cultuurlandschap;*
4. *de uitbreiding draagt bij aan verbetering van het dierenwelzijn en/of;*
5. *de uitbreiding draagt bij aan vermindering van de milieubelasting en/of;*
6. *de uitbreiding draagt bij aan verbetering van de volksgezondheid;*
7. *er wordt rekening gehouden met water-, bodem-, ecologische, landschappelijke of cultuur-historische kwaliteiten;*
8. *er vindt geen onevenredige verstoring plaats van het stilteniveau in stiltegebieden.*

Daarnaast is doorgroei naar maximaal 2,5 hectare mogelijk als dit noodzakelijk is voor het plaatsen van gebouwen, bouwwerken en opslag voor duurzame energie.";

te wijzigen als volgt:

"Voor wat betreft de ruimtelijke kaders voor de landbouw werkt de provincie het statenbesluit Burgerinitiatief Stop veefabrieken Utrecht van 7 februari 2011 nader uit."

en besluiten te verwijderen de tekst op bladzijde 26:
"De provincie zet in op:
- *bouwpercelen tot maximaal 1,5 hectare, met de mogelijkheid tot uitbreiding tot 2,5 hectare in bijzondere situaties en onder strikte voorwaarden."*

Het andere aspect dat ik graag nog wil aanstippen, is de volksgezondheid. De Staten hebben bij de bespreking van het Koersdocument Landbouw aangegeven volksgezondheid een heel belangrijk aspect te vinden en hebben gevraagd dit nader uit te werken. Ondanks dat er verschillende RIVM-rapporten zijn die een relatie leggen tussen intensieve veehouderij en volksgezondheid, stelt de landbouwvisie dat er nog een kennislacune is. Gedeputeerde Krol gaf tijdens de behandeling in de commissie RGW gelukkig wel aan, dat als er nadere informatie voorhanden zou komen, hij daarmee aan de slag zou gaan. Na de RGW-vergadering is de GGD Nederland met een advies gekomen betreffende de volksgezondheid. Om gemeenten en provincies handvatten te bieden en gezondheid beter te kunnen meewegen bij de besluitvorming, geeft GGD Nederland nu een afstandadvies met betrekking tot woonkernen en intensieve veehouderij. De GGD pleit ervoor dat er bij nieuwbouw en planontwikkeling van intensieve veehouderij en woningen een afstandsnorm wordt gehanteerd van 250 meter, het zogenaamde voorzorgsprincipe. Bij een afstand tot 1000 meter moet er een gezondheidsadvies worden meegenomen bij de vergunningverlening tot uitbreidingen. Ik kan mij niet voorstellen dat de provincie Utrecht een volksgezondheidsadvies van de GGD naast zich neer zou willen leggen. Daarom dien ik de volgende motie in.

Motie M15 (PvdD):
GGD-advies volksgezondheid

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 31 oktober 2011 ter bespreking van de Landbouwvisie;

overwegende dat:
de GGD Nederland een advies heeft uitgebracht over intensieve veehouderij in relatie tot woonkernen;

spreken uit dat:
zij volksgezondheid van het hoogste belang vinden;

verzoeken Gedeputeerde Staten:
het volksgezondheidsadvies van GGD Nederland uit te werken voor wat betreft het provinciaal beleid.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: Het amendement en de motie zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de beraadslaging. Deze kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.
Op verzoek van Gedeputeerde Staten schors ik kort de vergadering.

Schorsing van 20.00 uur tot 20.04 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Wij spreken vandaag over het statenvoorstel over de landbouwvisie en zoals wij weten is het statenvoorstel een vervolg op het Koersdocument Landbouw, zoals wij dat in het voorjaar hebben vastgesteld met maar één bedoeling: op verzoek van Provinciale Staten nadenken over het element landbouw in onze PRS. Zo zijn wij met het koersdocument van start gegaan. Na het koersdocument heb ik geprobeerd een statenvoorstel landbouwvisie te maken dat enerzijds recht doet aan de vragen die in het koersdocument zijn gesteld en dat anderzijds als een belangrijke bouwsteen kan dienen voor de PRS. Het is dus bedoeld om te dienen als een bouwsteen voor ons integraal ruimtelijk beleid. Daaraan kun je nog heel veel toevoegen en afdoen. Sommigen versmallen de discussie tot een bouwblokdiscussie en anderen spreken visionair over hoe zij vinden dat de landbouw in Utrecht er over tien, twintig of dertig jaar uit zou moeten zien. Dat is natuurlijk feitelijk een uitnodiging om op dat punt nog maar eens helder te maken wat het college daarmee bedoeld heeft. Dus: koersdocument, goede bouwsteen voor de PRS, wat is de visie van Gedeputeerde Staten op de landbouw in Utrecht?

Even een paar opmerkingen die nodig zijn voor de discussie die vanavond plenair gevoerd wordt.
De landbouw in Utrecht is bijzonder, omdat de landbouw in Utrecht kleinschaliger is dan die in de rest van Nederland doordat de landbouw in Utrecht te maken heeft met minder ruimte dan in de rest van Nederland en doordat er daardoor in de landbouw in Utrecht meer sprake is van bedrijfsbeëindigingen dan op andere plekken in Nederland. Dat is logisch: minder plek, hoge grondprijzen en daardoor is het in slechte tijden lastiger het landbouwbedrijf te kunnen voortzetten.
Die kleinschalige landbouw in Utrecht zit op een moment in haar geschiedenis, waarin er een duidelijke transformatie gemaakt moet worden:

- een transformatie die maatschappelijk, maar misschien ook wel economisch, gewenst en noodzakelijk is;
- een transformatie naar een landbouw, waarin respect voor mens en dier en omgeving belangrijker is dan alleen maar de kostprijs van het product dat er geleverd wordt;
- een transformatie naar een landbouw die innovatiever zal zijn en die meer respect heeft voor landschap, mens en natuur.

Het interessante is dat die innovatieve landbouw, zoals die op dit moment in de hele provincie Utrecht op allerlei plekken begint te ontstaan, eigenlijk maar één ding vraagt. Die innovatievere grondgebonden landbouw in Utrecht zegt, om inderdaad meer plek te kunnen geven aan dieren en om inderdaad diervriendelijkheid te laten toenemen, om rekening te houden met mens en natuur, dat wij vaak hogere kosten moeten maken en die hogere kosten vragen om een bepaalde schaal van het bedrijf om dat ook te kunnen doen. De Staten kennen de voorbeelden, want zij zijn met de commissie RGW naar een aantal van dit soort ondernemers geweest. Zij waren met een aantal mensen bij Willem van der Linde in de Bethunepolder, het enige Natura2000-gebied in Nederland waar een boer gewoon zijn boterham kan verdienen, rekening houdend met het hoogwaterpeil en met respect voor de natuur. Je ziet dat Willem van der Linde, een jonge vent, in staat is een prachtig agrarisch bedrijf op te bouwen. De Staten kennen de Lindehoff in Baambrugge, gemeente De Ronde Venen inmiddels, waar – mag ik het zeggen? – het beste vlees van Nederland geproduceerd wordt met stalconcepten die heel veel rekening houden met het welzijn van de dieren. Simpelweg omdat die ondernemer zegt: "Ik wil als mensen mijn product kopen, kunnen laten zien dat ik het maximale gedaan heb aan diervriendelijkheid en aan inpassing in het landschap."

Dat is een trend in de samenleving die wij in deze discussie wel eens vergeten. Daarom stoort mij de discussie, zoals die door sommige partijen vanavond gevoerd wordt. Daarmee worden namelijk de intensieve veehouderij en de grondgebonden landbouw in één klap op één hoop gesmeten. Vooral diegenen die dat doen – ongetwijfeld vanuit motieven die publicitair goed liggen – doen dat bewust onjuist. Ik zal zeggen wat daar bewust onjuist aan is. Wat was namelijk het beleid van de provincie Utrecht? Dat was het besluit over het beleid van de provincie Utrecht over het Reconstructieplan, de actualisatie van het Reconstructieplan. Dat was een besluit van deze Staten. Dat zijn velen vanavond even vergeten voor het gemak, maar in die discussie is het mogelijk geworden dat intensieve veehouderijbedrijven in oost-Utrecht kunnen groeien naar soms wel 2,5 hectare; de bekende 30% en nog eens 30% in de verwevingsgebieden en de landbouwontwikkelingsgebieden. Het enige wat er veranderd is ten opzichte van dat statenbesluit, is dat wij bij de coalitieonderhandelingen gezegd hebben: "Het kan toch niet zo zijn dat de tak van veehouderij, die eigenlijk in Utrecht geen toekomst ziet, via het staande beleid kan groeien naar 2,5 hectare en dat de tak van veehouderij, waarvan wij vinden dat die innovatief moet zijn en diervriendelijker en rekening moet houden met volksgezondheid en landschappelijke inpassing, geen mogelijkheden krijgt, want daarmee is die verduurzaming van die sector onmogelijk geworden."
Het is prima dat de discussie vanavond gaat over het statenbesluit over het burgerinitiatief megastallen. Als wij dat echter helemaal scherp beschouwen op de discussies die wij de afgelopen jaren gevoerd hebben, dan betekent het dat de Staten van mening zijn dat de ruimte die voor de intensieve veehouderij geboden was – gewoon een besluit van deze Staten bij de actualisatie van het Reconstructieplan – door mag gaan. Nogmaals, de tak van sport waarvan wij met z'n allen in de Staten vinden dat dit de landbouw zou moeten zijn die wij in Utrecht graag zien, zou beperkt wor-

den in zijn mogelijkheden, want nieuwvestiging van intensieve veehouderij, voor degenen die de PRS niet kennen, is niet toegestaan in Utrecht.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik hoop dat het waar is, al kan ik mij dat niet helemaal goed voorstellen, maar denkt de gedeputeerde werkelijk dat hij een visie heeft voor de landbouw in deze provincie waarin iedereen zich kan vinden, waarin alle partijen in Provinciale Staten zich kunnen vinden, waarin Milieudefensie zich kan vinden, waar die 15.000 mensen die het burgerinitiatief hebben ondertekend zich kunnen vinden? Laat de gedeputeerde dan ook komen met een landbouwvisie, met name met voorwaarden voor megastallen, waarin daadwerkelijk wordt gedefinieerd wat hij voor zich ziet. Dat is echter niet wat hier staat en daarover maak ik mij kwaad.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij is de landbouwvisie precies wat wij afgesproken hebben in deze Staten: het is een bouwsteen op weg naar de PRS. Volgens mij was het de heer Tuijnman die zei dat het betekent dat wij daarover nog een keer met elkaar zullen spreken. Dat klopt. Wij zullen bij de vaststelling van de PRS opnieuw over dit onderwerp spreken. Dan zullen wij nog een stapje verder zijn gekomen in de definiëring van de voorwaarden waaronder wij bereid zijn grotere bedrijven in Utrecht toe te staan. Die voorwaarden zullen streng zijn. Ik heb in de commissie al uitgelegd dat wij in de landbouwvisie opgeschreven hebben wat wij van plan zijn te doen. De landbouwvisie is namelijk geen beleid, de landbouwvisie heeft geen juridische status. Men kan niet bij de provincie aankloppen en zeggen: "Ik mag nu 2,5 hectare, want er is een landbouwvisie." Nee, het zal ruimtelijk vertaald moeten worden in de nieuwe, niet de huidige, PRS. Dat betekent, als wij een nieuwe PRS hebben, dat wij het ruimtelijk kader daarvoor hebben afgesproken. Ik voorspel de Staten dat de koerswijziging die in het landbouwbeleid van de provincie Utrecht zit en die een eerste aanzet heeft gekregen in het koersdocument en die een tweede nadere detaillering heeft gekregen in deze landbouwvisie, nog verder uitgewerkt, gedetailleerd en aangescherpt zal worden in de PRS. Dan weet ik één ding zeker: niet iedereen in Provinciale Staten zal ja zeggen tegen deze landbouwvisie. Ik weet ook, speciaal voor de tijdreizigers onder ons, dat als wij twintig jaar verder zijn, wij met elkaar zullen constateren dat er in deze jaren een koerswijziging in de landbouw – in heel Nederland en niet alleen in Utrecht – heeft plaatsgevonden naar meer duurzaamheid en meer innovatie. Ik vind het een uitdaging daaraan met elkaar te werken.

Ik heb een hekel aan de versmalde bouwblokkendiscussie – u proeft dat uit mijn woorden – die geen recht doet aan de activiteiten in het agrarisch bedrijf en die geen recht doet aan de slag die daar gemaakt wordt en die ook geen recht doet aan de consumenten in Nederland die op dit moment niet kiezen met hun portemonnee voor een duurzamere landbouw, simpelweg omdat zij op dit moment die producten aan het kopen zijn. Dan weet je hoe het gaat bij ondernemers. Dan zullen ondernemers – dat gebeurt elke dag en overal – zeggen: "Aha, als daar op dit moment een mogelijkheid is om wel een fatsoenlijke boterham te verdienen .... ." De heer Bekkers had gelijk in dat opzicht: het is ontzettend moeilijk om op die grote wereldschaal in bulk te produceren. Wil je inderdaad weer baas over je eigen keten worden, dan moet je iets bijzonders leveren. Ondernemers die zien dat zij in die keten weer meer baas over hun eigen product kunnen worden, grijpen op dit moment die kansen. Zij zeggen één ding; wij, ondernemers, zijn bereid die stap te zetten – ook de LTO en de agrarische natuurverenigingen zeggen het –, maar hang ons dan niet op aan die kale omvang van de staldiscussie en beoordeel ons op die duurzaamheidskans, die inpassingskans, die volksgezondheidskans die wij met elkaar maken in de provincie Utrecht. Deze landbouwvisie zegt maar één ding, namelijk dat wij in onze PRS daaraan voluit ruimte willen geven.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde heeft het over de bouwsteen voor de PRS. Ja, dat is niet te ontkennen. Het gaat echter om een bouwsteen waar een barst in zit. Om even de vergelijking van de heer Bekkers aan te halen: hij heeft het over koplopers die het hartstikke goed doen, hij heeft het over klaplopers die er een zooitje van maken en dan heb je nog een grote groep in het midden. Waar het mij om gaat is dat je met de regels die nu worden voorgesteld iedereen de ruimte geeft, dus de koplopers, maar

ook de klaplopers. Daartegen maak ik vooral bezwaar.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik vind dat mevrouw Mineur onjuist citeert uit het document. Dit document en het voorontwerp-PRS laten precies zien dat de klaplopers niet kunnen groeien en dat degenen die bereid zijn innovatief te zijn wel kunnen groeien. Volgens mij is dat precies wat er bedoeld wordt. Daarmee geef ik meteen antwoord op een van de vragen: de landbouwvisie is niet bedoeld om ongebreidelde groei mogelijk te maken, maar om groei mogelijk te maken onder specifieke door de samenleving scherp gedefinieerde voorwaarden. Wij zullen ervoor zorgen dat die specifiek gedefinieerde voorwaarden scherp en helder zijn. Zij zijn niet bedoeld om die groei onmogelijk te maken, maar wel om te stimuleren in die duurzame ontwikkeling.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Wat ik heel fel wil bestrijden is dat deze regels wat zinnigs opleveren. Alles kan hiermee. Daar blijf ik bij.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Daarover zijn wij het oneens. Het is nu zo dat je in de landbouwontwikkelingsgebieden onder bepaalde voorwaarden mag groeien en in de rest van de provincie Utrecht niet. Wij zeggen: "Groei mag, maar alleen onder heel strenge voorwaarden." Over die strenge voorwaarden kun je best nog discussiëren of je die nog iets moet aanscherpen of dat je die nog iets beter moet formuleren. Hoe de criteria precies zullen moeten klinken is een vraag waarover wij het komend jaar in het kader van de ontwerp-PRS met enige regelmaat met elkaar zullen spreken. In januari of maart praten wij voor het eerst over de ontwerp-PRS. Dan gaan wij een poging wagen om het nog een tikje beter op te schrijven. Uiteindelijk zullen wij die discussie afgerond hebben in december. Een ding staat vast: dan gaat wij die kant op, met de SP of zonder de SP.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil graag een vraag stellen over wat de gedeputeerde zei. Hij zei, en ik vertaal het even in mijn eigen woorden, dat hij zich stoorde aan partijen die publicitair gewin nastreven. Waar ik mij aan stoor is het volgende. Er zijn partijen die in campagnetijd bepaalde denkbeelden naar voren brengen. Ik heb al een paar keer gezegd dat het CDA vrij consistent is. Wij voeren echter nu, op dit moment, in relatieve rust een discussie over deze visie, eigenlijk buiten de publiciteit. Ik vraag aan de gedeputeerde toch vooral te luisteren naar de zorg van de mensen die toentertijd dat burgerinitiatief hebben ondertekend en zorg te besteden aan, zoals ik het verwoord heb, die hele reeks van incidenten, ook rond de volksgezondheid en dergelijke. Dat is de kern van de discussie en niet of wij morgen allemaal in de krant staan.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb inderdaad iets andere woorden gebruikt dan mevrouw Blom het nu samenvat. De Staten hebben over dit onderwerp al vrij intensief gediscussieerd met RTV Utrecht. Het is dus een onderwerp dat publicitair wel leeft. Dat mag ook; dat is helemaal geen probleem. Daar zit ook geen diskwalificatie in. Mijn probleem zit echter in het volgende. Ik heb wel eens verteld dat ik thuis aan tafel tegen mijn puberdochters van vijftien en negentien jaar zeg: "Wij hebben het vanavond over megastallen." Dan zeggen mijn kinderen: "Daar ben je toch niet voor, papa?" Wat ik daarmee wil aangeven, is dat als wij die discussie op die manier voeren, wij die eendimensionaal voeren en wij die onterecht voeren. Ik vind het prima dat mensen zorgen hebben over de volksgezondheid, zorgen hebben over het dierenwelzijn en ook, terecht, zorgen hebben over de inpassing in het landschap van al te grote bedrijven in deze provincie Utrecht. Utrecht is klein, heeft weinig ruimte; daar kan niet alles en daar kan niet alles op elke plek. Dat is dus allemaal terecht, maar er is meer aan de hand dan de discussie over een bouwblok of de grootte van een stal. Ik vind het daarom bezwaarlijk dat als wij het over het toekomstperspectief van de landbouw hebben in het kader van ons beleid en niet in het kader van Europees beleid of nationaal beleid .... Dus in het kader waarvoor wij op aarde zijn: dat is primair het ruimtelijk beleid en het natuurbeleid, althans wat mijn portefeuille betreft en de kerntaken daarin.
Is het iets te smal geformuleerd, merk ik aan de collega's?

De VOORZITTER: Gaat u vooral verder met uw

eigen beantwoording van de vraag van mevrouw Blom.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik vind dat wij de discussie tekort doen als het gaat over onze visie op de landbouw op de lange termijn.
Het maakt mij heel veel uit of er in een grote stal een intensief bedrijf zit met veel te veel dieren dicht op elkaar en daardoor veel te veel, laat ik zeggen, antibioticadruk en de vergelijkbare problemen, of dat het een heel grote stal is, omdat de betreffende boer zijn beesten nu eenmaal meer plek wil geven.
In de commissie heb ik al een voorbeeld genoemd. De hele milieubeweging en alle Staten van alle provincies zijn collectief naar Barneveld geweest om daar de kippenstal Het Rondeel te bekijken. Het is echt de tóp. Bussen vol mensen, personeelsuitjes: er komen daar allemaal mensen die dan zeggen wat een prachtig initiatief dat is; het is de manier om in Nederland kippen te houden, want daarmee kun je nog wel een boterham verdienen, waarbij dat toch op een diervriendelijke manier gebeurt zonder alle troep die erbij hoort. Vervolgens gaan wij meten en dan constateren wij dat het bouwblok van Het Rondeel in Barneveld groter is dan 1,5 hectare. En dan zeg ik: "Toch een goed initiatief."
Daar gaat het om in de discussie en ik vind dat wij de discussie ook op die manier moeten voeren. Als de Staten kriebel bij mij gevoeld hebben op het punt van de megastallendiscussie, dan komt dat omdat ik het een eendimensionale discussie vind die gevoerd wordt op het niveau waarop ik hem aan tafel heb gevoerd – laat ik het zo zeggen – met mensen die er niet al te lang over nagedacht hebben. Ik vind dat Provinciale Staten van Utrecht, die met de lange-termijnvisie voor hun grondgebied bezig zijn, de discussie toch zeker een stap beter mogen voeren. Dan hoort de discussie te gaan over de vraag waar wij met de landbouw naartoe willen. Volgens mij, en daarom zit het mij echt dwars, denken mevrouw Blom en ik op dat punt er niet echt wezenlijk anders over. Wij brengen het onderwerp steeds terug naar het meetlatje: de centimeters of de meters bouwblokgrootte. Wij halen daardoor iets af van een echte koerswijziging naar meer kwaliteit, meer duurzaamheid, meer volksgezondheid et cetera.
Als wij die discussie blijven voeren, dan worden deze criteria de komende maanden beter en dan zullen wij straks voor de PRS een uitstekend stuk samenstellen. Daar zal heus niet iedereen ja tegen zeggen, maar nogmaals, dan zetten wij de koerswijziging wel in. Ik nodig iedereen uit die van mening is dat dat deugt, daaraan mee te doen.

De VOORZITTER: Ik ben benieuwd wat de dochters morgen aan de keukentafel zeggen nu de gedeputeerde zegt dat er daar niet zoveel verstand van is.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik zal nog even kort reageren. Natuurlijk kunnen wij doorgaan met de discussie het komend jaar. Dat zullen wij ook zeker doen in het kader van de PRS. Dan kan het zijn dat wij helemaal niet wezenlijk verschillen. Echter in de manier om daar te komen is de keuze duidelijk anders. Wij zeggen op dit moment: "Zeg nu eens even stop, want een groot deel van de burgers in Utrecht heeft problemen met megastallen."
Waar ik mij aan stoor is dat de gedeputeerde een gesprek met zijn kinderen vergelijkt met een gesprek met de burgers van Utrecht. Dat is echt een verschil. Ik wil echter een andere keer deze discussie graag vervolgen. De gedeputeerde moet er echter niet te simpel over doen alsof het allemaal hetzelfde is. Er zijn wellicht goede voorbeelden boven die grens, maar er zijn ook een heleboel voorbeelden, waarbij je juist naar groter en groter gaat en een andere kant opgaat.
Wat ik heb gezegd betreft niet alleen de bouwblokdiscussie, maar dat betreft ook de zorg in het licht van de EHS-vermindering, waarbij er meer ruimte komt voor het agrarisch bedrijf. Op plaatsen waarvan wij misschien nog maar een jaar geleden zeiden dat wij daar EHS wilden proberen te realiseren, zouden wij nu een megastal kunnen krijgen. Ik noem maar een voorbeeld ten zuiden van de Utrechtse Heuvelrug. Op de kaart staat nu nog dat dit EHS zou zijn geworden. Het behoort tot de 3000 hectare, dus heb ik gevraagd of daar een megastal zou kunnen komen. Het antwoord was ja. Dat is onze zorg. Ik vraag mij af of de gedeputeerde onze zorg deelt of dat hij vindt dat het niet kan.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voor-

zitter! Ik denk dat het niet kan als wij onze eigen criteria serieus nemen. Daarmee bedoel ik het volgende. Als er een gebied is dat om ecologische redenen onder de EHS valt of daar dicht tegenaan ligt, omdat het in de uitloop van een ecoduct ligt bijvoorbeeld, en daar zit een bedrijf, dan zou dat bedrijf niet altijd per se kunnen groeien. Wij bedenken de criteria nu juist om goed na te denken over de vraag of de groei op een bepaalde locatie wel of niet aanvaardbaar is. Wat ik blijf zeggen, is dat als wij de discussie voeren over de vraag of onder bepaalde strenge criteria die groei mogelijk is, wij voor een deel de koerswijziging aanbrengen in het Utrechts landelijk gebied zoals wij willen. Als de overheid zegt: "U mag niet meer", dan zou mevrouw Blom eens goed moeten kijken naar het voorbeeld van Brabant en hoe het daar gegaan is. Uitzonderingsbepalingen, voorbereidingsbesluiten, de Staten die individuele aanvragen gingen toetsen, de gedeputeerde die er niet meer over mocht gaan; het is een grote rotzooi geworden. Kijk vervolgens eens naar ons landelijk gebied, kijk naar Utrecht en kijk dan eens of wij het over een paar jaar slechter doen. Ik denk dat wij het hier beter doen door die kwaliteitscriteria neer te zetten voor groei, dan dat wij strak vast zouden houden aan een bouwblokgrootte. Nogmaals, het gaat niet specifiek om de bouwblokgrootte. Het gaat om de afstand tot de bebouwing, de volksgezondheid, dierenwelzijn en de inpassing in het landschap. Als die criteria op dit punt serieus genomen worden – en volgens mij nemen wij elkaar in dit beleid inderdaad heel serieus – dan geloof ik dat wij het voor de inwoners van Utrecht beter doen.

Het is lastig uit te leggen. Daarom noemde ik het voorbeeld van mijn dochters. Voor de goede orde: zij zijn mij zeer lief. Als ik een vergelijking maak met de inwoners van Utrecht en mijn dochters, dan zit daarin niets denigrerends, want iets dat liever is dan je eigen kinderen heb je niet. Dus de burgers van Utrecht zijn mij op dat punt heel lief, maar zij hebben de neiging de discussie eendimensionaal te voeren. Het is inderdaad heel moeilijk uit te leggen in de media, in de krant en overal, dat wij wel groter willen, maar dat het dan geen megastallen zijn. Een megastal in de manier waarop die in de maatschappelijke discussie gevoerd wordt, is een stal waarin te veel dieren te dicht op elkaar zitten, te dicht bij de bebouwing en met grote risico's voor de volksgezondheid. Als dat een megastal is, dan ben ik net zo tegen megastallen als mevrouw Blom.
In onze optiek is een groot agrarisch bedrijf dat goed voor zijn dieren zorgt en dat op een nette manier is ingepast in het landschap, dat rekening houdt met de bebouwing et cetera, een aanwinst voor ons landschap. Zij zijn hoeders van ons landschap, zij zorgen voor de natuur in de provincie Utrecht, zij gaan fatsoenlijk met hun beesten om. Zij zorgen ook nog dat er een product wordt geleverd – of het melk, vlees, kaas of eieren zijn – dat bij de consumenten in de smaak valt. Dat is precies wat wij willen en dat is precies waar wij met deze nota naartoe gaan.

De VOORZITTER: Ik denk dat dit onderwerp voldoende uitgediscussieerd is.
Mevrouw Mineur, heeft u een nieuw punt of borduurt het voort op de discussie die wij al gehad hebben?

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij is het een nieuw punt, al gaat het nog steeds over megastallen. Een opmerking die ik in elk geval wil maken, is dat dit nu precies de definitie is van het woord paternalistisch, waarbij je je opstelt als een vader, zo van: "Kinderen, jullie begrijpen dit nog niet zo goed, maar ik weet wel wat goed voor jullie is." Dat staat mij tegen. Het gaat erom dat wij van alle kanten met argumenten komen, ook vanuit ervaringen uit Brabant, van de GGD, van Milieudefensie, maar ook gewoon van 15.000 mensen hier in de provincie.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! "Dat gaat over intensief", zeg ik tegen mevrouw Mineur.

De VOORZITTER: Mevrouw Mineur heeft het woord. Mevrouw Mineur, het lijkt er echter op dat ik u een aantal argumenten hoor noemen die de revue al zijn gepasseerd. U moet met een echt vernieuwende vraag komen.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dan laat ik het hierbij.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! U heeft gelijk: ik ben slechts veertien dagen

Statenlid geweest, dus ik mag een ander Statenlid niet interrumperen. Soms bekruipt mij de gedachte: was ik maar aan de andere kant van de tafel blijven zitten.

De VOORZITTER: Aan de andere kant van de keukentafel of van deze tafel?

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Nee, deze tafel.
Ik ga even naar de respectievelijke fracties. Dat moet beperkt gebeuren, want ik heb nog maar drie minuten spreektijd. Veel van wat er in het debat gezegd is, geeft antwoord op de respectievelijke vragen die hier zijn gesteld.Al is dat niet helemaal in de volheid, zoals de fracties dat gevraagd hebben.

De VVD: meer inzetten op agrarisch natuurbeheer. Dat is ook aan de orde gesteld door de PvdA.
Voor de goede orde: de afspraken van het kabinet zijn heel helder: agrarisch natuurbeheer binnen de EHS wordt de verantwoordelijkheid van de provincies. Agrarisch natuurbeheer buiten de EHS wordt de verantwoordelijkheid van het Rijk en wordt gefinancierd vanuit Europees landbouwbeleid. Dat is natuurlijk heel ingewikkeld, want het betekent voor de meeste ondernemers die met één voet in de EHS zitten, dat zij met de provincie te maken hebben, en dat zij met de andere voet, waarmee zij niet in de EHS zitten, met de rijksoverheid te maken hebben. Dat maakt agrarisch natuurbeheer zeer gewenst, maar de komende jaren wel relatief ingewikkeld.

Er is ook veel gezegd over het effect van het agrarisch natuurbeheer. Een aantal fracties heeft de heer De Snoo aangehaald die in dagblad Trouw, dat ik ook lees, zei: "Is dat agrarisch natuurbeheer altijd wel zo nuttig geweest?" Daarover kan natuurlijk verschillend gedacht worden. Agrarische ondernemers geven om de natuur en zij beschermen de weidevogels. Als je er dan achteraf langs loopt, kun je zeggen dat er erg weinig weidevogels zijn bijgekomen, dus het is mislukt. Je kunt ook zeggen dat het precies de ondernemers zijn die daarmee rekening houden, zoals wij ze graag zien in het landelijk gebied en die wij graag zouden willen stimuleren. Agrarisch natuurbeheer is dus positief en daar waar wij er invloed op hebben, namelijk binnen de EHS, zullen wij over dat beheer en ook over de financiën ervan elkaar nog intensief spreken in het kader van het akkoord met Bleker, het kaderdocument AVP en de zogenaamde beheersvisie die er nog achteraan moet komen: hoe gaan wij om met de natuurgebieden in de provincie Utrecht?

Het CDA heeft gezegd dat zij graag een andere definitie wil. Daarmee ben ik het eigenlijk zeer eens. Ik denk dat wij dat vanaf nu maar moeten gaan proberen.
D66 heeft gesproken over het opwekken van meer duurzame energie. Feitelijk zeggen wij nu al dat bouwblokken groter kunnen worden als er sprake is van duurzame energieopwekking. In de voorontwerp-PRS heeft men ook kunnen zien dat er met name voor biomassa van agrarische bedrijven expliciet ruimte wordt geboden. Daarmee ben ik het zeer eens. Je moet eigenlijk zeggen tegen een agrarisch bedrijf: "U mag groeien naar 2,5 hectare, maar u zou ook kunnen groeien naar 2,5 hectare, omdat op uw bouwblok een aantal voorzieningen in het kader van duurzame energieopwekking nodig is."

Een aantal fracties heeft gesproken over de en/of-formulering. Ik ga dat niet herhalen, want het is hier al heel vaak gezegd, ook in commissievergadering en niet iedereen wil het horen: en/of staat er niet om er onderuit te komen, maar om aan te geven dat als een bedrijf op het gebied van dierenwelzijn maximaal scoort, dan niet meer zou kunnen groeien. Daarom staat er "en/of". Heel simpel. Als iemand dat een ongelukkige formulering vindt, dan hoop ik dat wij bij de PRS mooiere formuleringen krijgen. Dat is een expliciete oproep. Ik ga het echter ook zelf nader aanscherpen, want als het in dit gezelschap tot discussies leidt, zal het bij de toepassing ook tot discussies leiden. Wij zullen dus proberen het nog een beetje scherper te maken. Volgens mij kun je dat heel goed letterlijk doen. De heer Boerkamp heeft het al gezegd: als je zegt dat een bedrijf maximaal zit op dierenwelzijn of zo, dan hoef je dat "en/of" neer meer op te schrijven. Je kunt dat dus gemakkelijk oplossen.

D66 heeft gesproken over de ruimte-voor-ruimteregeling. De ruimte-voor-ruimteregeling, zoals

wij die kennen in het huidige ruimtelijk beleid, betekent dat je in beperkte mate huizen kunt terugbouwen op het bouwblok dan wel aan de rand van de rode contour. Voor de goede orde: je moet een verschrikkelijke hoop stallen slopen, heel veel meters, om een of twee woningen te mogen bouwen. Dus als er veel agrarische bedrijven stoppen, zullen er wat meer van die vragen binnenkomen. Nogmaals, je moet vreselijk veel meters slopen. Je krijgt namelijk voor duizend meter één woning, maar voor tweeduizend meters krijg je geen twee woningen.

De VOORZITTER: Mijnheer Krol, het punt is duidelijk. Ik wil u vragen snel door te gaan.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Mijn tijd is op? Dan stop ik ermee.

De VOORZITTER: Nou, dat zou ik niet doen, want er zijn ongetwijfeld nog fracties die op een antwoord wachten.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De PVV vond de landbouwvisie niet goed: het ging te veel over de maakbaarheid. Volgens mij schrijven wij op waar wij naartoe willen en gaan wij daarnaar handelen. Dat is precies de bedoeling die je hebt met een visie. Ik was dus een beetje verbaasd door deze reactie, want in de commissievergadering klonk dat nog heel anders.

De heer Bekkers van GroenLinks heeft een uitgebreid verhaal gehouden. Dat hoef ik niet te herhalen. Hij heeft eigenlijk maar één concrete vraag aan mij gesteld, namelijk: is grotere bedrijven een doel op zich? Nee. Wij hebben inderdaad gewoon geëxtrapoleerd en gezegd dat als je niks doet, dan gebeurt er ongeveer zo veel. Utrecht zal altijd kleinschaliger blijven dan de rest van Nederland. Dat zit in onze landbouwstructuur en in onze hoge grondprijzen en dus is er op die manier al een rem op de groei van het aantal grote bedrijven. Het is dus niet een wens die wij uitspreken, maar een soort objectief gegeven.
De heer Bekkers heeft absoluut gezegd: "Ik wil minder over bouwblokken praten." Daarmee ben ik het zeer eens. Hij wil meer ambitie en aanscherping van de en/of-doelen en wil zelfs dat wij meewerken en meedenken op nationaal en Europees niveau aan systeemveranderingen als het gaat om de boer weer baas van het maken van zijn eigen product. Daarmee ben ik het zeer eens.

De ChristenUnie heeft een pleidooi gehouden voor biodiversiteit, stadslandbouw, duurzame energieopwekking, klimaatadaptatie, bodemdaling en het lectoraat stadslandbouw. De stadslandbouw is door de ChristenUnie ook genoemd in de commissievergadering. Ik vind landbouw in de stad en landbouw vlak om de stad een belangrijk iets als het gaat over de voedselproductie voor mensen in de stad en voor de bewustwording van de stedeling bij de vraag waar zijn voedsel vandaan komt. Dat is echter misschien niet de weg voor de agrarische ondernemers om hun boterham in te verdienen. Stadslandbouw en het stimuleren ervan is belangrijk. Misschien is het ook goed het stadsrandzonebeleid nader uit te werken, zoals ook de PCL heeft aangegeven. Ik ben het op dat punt wel eens met de ChristenUnie.
De onderwerpen klimaatadaptie, bodemdaling en lectoraat laat ik op dit moment even achterwege.

De VOORZITTER: Ik stel voor de moties en amendementen in de tweede termijn, na de tweede termijn van de Staten, te bespreken.

Mevrouw DIK (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben inderdaad stadslandbouw benadrukt, omdat wij goede kansen zien de verbindingen tussen consumenten en producenten te herstellen. Ik ben het eens met de gedeputeerde dat dit niet het perspectief is voor alle agrariërs in onze provincie; het zal natuurlijk altijd een beperkt deel van de agrarische sector blijven. Waar de kansen liggen, moeten wij ze zeker niet belemmeren. Laten wij in onze structuurvisie straks ruim baan geven aan de stadslandbouw. Zo is mijn pleidooi bedoeld en zo heeft de gedeputeerde het volgens mij ook opgepikt.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik kan bevestigen dat ik de woorden van mevrouw Dik en de heer De Heer in de commissievergadering op dat punt goed verstaan heb en dat ik mijn woorden ook zo bedoeld heb.
50PLUS zegt dat er heel veel grond vrijkomt en vraagt wat wij daarmee doen. Ja, de vraag is of er heel veel grond vrijkomt. Wij vergeten wel eens

dat in wat wij 'nog te verwerven EHS' noemen, op dit moment gewoon boeren zitten. Die boeren zitten daar gewoon en die grond komt niet per definitie vrij. Als er boeren stoppen komt er grond vrij en het zou heel goed kunnen dat de buurman die grond kan gebruiken, al moeten wij nooit vergeten dat met de grondprijzen in Utrecht – de leencapaciteit van boeren bij de Rabobank, om maar heel precies te zijn – het voor ondernemers onvoorstelbaar ingewikkeld maakt om te groeien. Dus de gedachte dat er nu minder natuur komt en daardoor veel meer megastallen, is iets te kort door de bocht. Er komt grond vrij, maar die zullen wij hard nodig hebben om de overblijvende agrariers juist die kans op verduurzaming en ontwikkeling te geven.

Mevrouw HOEK (50PLUS): Mijnheer de Voorzitter! Mijn vraag is wat wij met de grond doen als er geen invulling komt? Dat is niet verwerkt in de visie.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat dat een misverstand is. Gronden komen niet vrij als er niet of wel een EHS is. Al die gronden in de EHS zijn van iemand. In het overgrote deel van de gevallen zit daar gewoon een boer op, die als met EHS weliswaar wat sterkere beperkingen kent dan als het geen EHS is. Het is echter niet zo dat er dan een woestijn ontstaat en dat de grond van niemand is. In de praktijk is grond altijd van iemand. In die zin is er alleen sprake van vrijkomende agrarische percelen als er een buurman stopt, maar in het algemeen is er dan altijd wel een buurman die zeer genegen is om er ook iets mee te doen.

Mevrouw HOEK (50PLUS): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb nog een vraag gesteld.

De VOORZITTER: Mevrouw Hoek, mag ik u vragen uw vraag te bewaren voor de tweede termijn. Dan krijgt u gelegenheid aanvullende vragen te stellen. Ik wil nu graag door naar de afronding van de eerste termijn van de gedeputeerde, die zich nog richt tot de PvdD.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik was gecharmeerd van de opmerking van de heer Van der Steeg over het tijdreizen. Ik denk dat wij in dit jaar een koerswijziging in het landbouwbeleid voor de provincie Utrecht met elkaar afspreken, ik hoop dat wij dat ook met de Staten kunnen doen, waarvan wij achteraf zeggen dat dit het goede moment en de goede keuze is geweest. De heer Van der Steeg heeft één punt specifiek aangehaald: de volksgezondheid. Daarbij heeft hij het ook over de intensieve veehouderij. Nogmaals, ik heb geprobeerd aan te geven dat deze landbouwvisie over het totale landbouwbeleid in de provincie Utrecht gaat. De minister heeft apart advies gevraagd, zoals ik in de commissievergadering al heb gezegd, op het punt van volksgezondheid. Ik heb daarover gezegd dat als de uitkomsten daarvan bekend zijn – dat geldt dan ook voor het GGD-onderzoek; dat is nu bekend, maar nog niet toen wij landbouwvisie schreven – dit mogelijkerwijs consequenties heeft voor de manier waarop wij het bij ons in de PRS vastleggen. Dat kan ook, want als wij dit document vaststellen, verandert er juridisch niks. Dat heb ik mevrouw Mineur ook uitgelegd. Dit soort nieuwe informatie, ook op het punt van volksgezondheid, kunnen wij, indien nodig, dan echter nog nadrukkelijk meenemen.

De VOORZITTER: Daarmee zijn wij gekomen aan het eind van de eerste termijn van het college. Wij gaan over naar de tweede termijn.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Mag ik een opmerking maken? Ik zou het prettig vinden als u bij iedereen zou letten op de spreektijden en niet alleen maar bij de oppositie.

De VOORZITTER: Bij mijn weten heb ik bij iedereen redelijk gelet op de spreektijden, tenzij u bedoelt dat ik de gedeputeerde wat ruimte heb gegeven. Ik denk dat dit de discussie ten goede is gekomen en een heleboel verwarring voorkomt.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik vind het prettig dat als de normen voor iedereen gelden, ook de gedeputeerde zich probeert te houden aan zijn spreektijd.

De VOORZITTER: De gedeputeerde heeft echter ook gereageerd op vragen en u weet dat in dit huis interrupties niet gelden als spreektijd.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter!

De interrupties zijn inderdaad niet meegeteld, maar de gedeputeerde is er desondanks vrolijk overheen gegaan. Ik zou het fijn vinden als u dat beter in de gaten zou houden.

De VOORZITTER: Waarvan akte.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter!
Ik kan in de tweede termijn kort zijn, mede omdat tijdens de interrupties de gedeputeerde al antwoord heeft gegeven op een aantal vragen.
Wij steunen het amendement van de fractie van de PvdD. Daarnaast brengen wij een motie in, ook omdat er discussie is over de vraag wat verstandig is: een amendement of een motie. Wij nemen aan dat wij hier de burgers van de provincie Utrecht serieus nemen en dat wij om die reden het komend jaar blijven discussiëren over het onderwerp waarover wij het vandaag hebben gehad en blijven kijken of het straks goed in de PRS en de PRV komt te staan.

Motie M16 (PvdA):
megastallen

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 31 oktober 2011;

gehoord de beraadslagingen over de landbouwvisie;

constaterende dat:
- *de landbouwvisie een bouwsteen is voor de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie (PRS) en de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV);*
- *Provinciale Staten op 7 februari 2011 unaniem hebben vastgesteld de kern van het verzoek zoals geformuleerd in het Burgerinitiatief Megastallen en ondertekend door 15.000 inwoners om de komst van (of uitbreiding naar) grootschalige intensieve veehouderijen tegen te houden;*
- *unaniem is vastgesteld "als definitie voor grootschalige intensieve veehouderijen (megastal) een bouwblokgrootte van meer dan 1,5 hectare aan te houden";*

voorts constaterende dat:
- *in de landbouwvisie de megastallen onder voorwaarden in de hele provincie worden toegestaan;*
- *de geformuleerde voorwaarden daarbij niet concreet en niet stringent zijn;*

overwegende dat:
- *pas in de PRV en in de PRS het precieze beleid ten aanzien van megastallen wordt vastgesteld;*
- *door de verminderde vergroting van de EHS het grondgebied waarop megastallen mogelijk zijn alleen nog maar vergroot zal worden;*

vragen het college van GS:
de besluitvorming van 7 februari van Provinciale Staten te respecteren en de consequenties van dit besluit uit te werken in de tekst over megastallen in de PRS en de PRV.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer DE KRUIF (CDA): Mijnheer de Voorzitter!
Een korte reactie. Morgen mag ik vanuit mijn werk weer aan de keukentafel bij boeren zitten. Ik weet zeker dat de vraag wordt gesteld: "Jullie hebben het gisteren in de Staten over de landbouwvisie gehad, wat gaan jullie met de landbouw doen?" Dan moet mij van het hart dat het mij een beetje beschaamt dat wij eigenlijk alleen maar kunnen praten – ik heb er zelf ook aan meegedaan - over bouwblokgroottes en over wat kleine dingen. Wij vinden echter dat er een visie ligt, waarmee de landbouw vooruit kan. Het is een visie die zijn vertaling moet krijgen in de PRS. Wij zijn ontzettend blij met de bevlogenheid van de gedeputeerde die wel akte geeft van het feit dat hij de landbouw een warm hart toedraagt. Wij hopen dat die bevlogenheid wordt doorgezet. Wij zien een PRS tegemoet, waarin dit z'n plek krijgt.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter!
Toch nog een vraag. Er wordt zoveel gesuggereerd en ik hoorde de suggestie dat wij de landbouw geen warm hart toedragen. Bij dezen wil ik zeggen dat dat wel zo is en dat wij agrarische ondernemers als een zeer innovatieve bedrijfstak zien. Daar gaat de discussie ook niet over. De andere burgers van Utrecht dragen wij echter ook een warm hart toe. Ik neem aan dat het CDA dat ook doet?

De heer DE KRUIF (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Dat doe ik absoluut ook. Wat mevrouw Blom net zei, heb ik een beetje gemist in de eerdere bijdragen. De landbouw heeft 57% van het grondgebruik van Utrecht. Een stukje positieve benadering zou niet verkeerd zijn. Zoals de gedeputeerde ook al zei: wij denken allemaal niet zo erg verschillend, maar het ligt soms een beetje aan de toon van de discussie. Die heb ik wat gemist.

De VOORZITTER: Mijnheer Boerkamp, u hebt geen behoefte aan een tweede termijn? Nee. Dan is het woord aan de heer Scherer.

De heer SCHERER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik zal het kort houden. Wij hebben de gedeputeerde horen praten als Brugman. Daarin had ik in elk geval wel gelijk. Ik dank hem hartelijk voor zijn bevlogen beantwoording.
Ik heb in de eerste termijn eigenlijk niet helemaal kunnen zeggen wat wij van deze landbouwvisie vinden. De gedeputeerde had waarschijnlijk al wel een vermoeden. Wij zien het als een politieke zienswijze van dit college. Er zijn ongetwijfeld passages in die zienswijze die wij kunnen billijken, maar wij voelen ons niet thuis in het politieke jargon in deze visie. Wij willen ons dus niet verbinden aan deze visie.
Wat ik nog wilde zeggen in de eerste termijn, maar waarmee ik nu zal afronden, is dat ik niemand heb horen spreken over de aanbevelingen die in de landbouwverkenning van het LEI staan. Die zijn zeer aanbevelenswaardig.

Mevrouw DIK (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! De heer Scherer zei net dat er in het rapport van het LEI waardevolle aanbevelingen staan, maar dat geen enkele fractie daarover gesproken heeft. Ik kan hem vertellen dat onze motie over het lectoraat afkomstig is uit rapport. Ik ben heel blij dat te horen dat de PVV de aanbevelingen uit het rapport zo positief vindt. Wij nodigen de PVV dan ook van harte uit onze motie te ondersteunen.

De heer SCHERER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben nog geen tijd gehad om onderling te overleggen over die motie, maar dat gaan wij zeker nog doen.

De VOORZITTER: Ik zal op een later moment, voorafgaan aan de stemmingen, nog schorsen. Dan heeft u alle ruimte om onderling overleg te plegen en eventueel nog handtekeningen uit te wisselen.

De heer BEKKERS (GL): Mijnheer de Voorzitter! De fractie van GroenLinks is blij met de uitspraken van de gedeputeerde, waarin hij duidelijk maakt dat de toekomst van de landbouw in de provincie Utrecht duurzaam en diervriendelijk zal zijn en dat dit beoogd wordt met deze landbouwvisie. Ik wil ook opmerken, uit het feit dat hier zo'n eensgezinde visie wordt gepresenteerd vanuit GroenLinks en CDA, dat dit wellicht een mooi richtpunt zal zijn. Ik denk dat wij goed kunnen zien dat de tijd is gekomen om in plaats van het tegenover elkaar stellen van agrariërs en natuur- en dierenliefhebbers – de heer Scherer verwees er ook naar – wij mogelijkheden hebben om de handen ineen te slaan en de belangen parallel te laten lopen. Dat is wat mij betreft de manier waarop wij de toekomst moeten vormgeven en hoe wij op beide vlakken de beste resultaten kunnen boeken.
Ik ben blij dat de fractie van de SP vanavond een majestueuze draai maakte in haar standpunt en gaat meedoen aan de invulling van de voorwaarden. Dat vind ik fantastisch.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! De heer Bekkers heeft het absoluut mis. Ik vind dat een erg vreemde manier van doen. Wat er gebeurd is, is dat deze Staten in februari unaniem hebben besloten dat zij tegen megastallen zijn. Nu zijn GroenLinks en D66 door de knieën gegaan en dan gaat de heer Bekkers mij verwijten dat ik een draai maak. Dat is absoluut niet het geval. Wij zijn nog steeds van mening dat die megastallen een slecht idee zijn. Wat er vanavond gepresenteerd wordt, maakt het er absoluut niet beter op. Dus als de heer Bekkers mij gaat verwijten dan ik een draai maak, ja, kom nou toch.

De heer BEKKERS (GL): Mijnheer de Voorzitter! In elk geval is mevrouw Mineur het er zeer mee eens dat het erom gaat diervriendelijkheid, vermindering van milieubelasting, goede inpassing in het landschap en verbetering van de volksgezondheid handen en voeten te geven. Dat mevrouw Mineur daarin 'aan boord' is, is iets waarmee ik

ontzettend blij ben. Dat zijn namelijk de aspecten waar het echt om gaat en niet de grootte van een gebouw.
Mevrouw Mineur doet in haar amendement een voorstel voor een aantal wijzigingen in de criteria. Nu zij daarin meedenkt, mag dat uiteraard ook. Het punt is dat daarin heel goede aanzetten worden gegeven. Een aantal aanzetten heb ik haar gisteravond nog gemaild en die heeft zij overgenomen. Dat was hartstikke goed. Er zit echter ook een aantal aanzetten bij, waarvan ik weet dat die nog niet onderbouwd zijn. Ik wil graag dat Gedeputeerde Staten de handschoen oppakken en met betere, concretere en onderbouwde voorwaarden komen. Ik heb, zoals gezegd, mevrouw Mineur gisteravond een aantal suggesties gemaild. Ik heb ook maar ter plekke uit mijn duim gezogen dat dat wel aardig zou zijn. Dat moeten wij echter goed onderbouwd doen, want op enkele punten gaat een aantal voorwaarden van mevrouw Mineur mij niet ver genoeg. Zij is bijvoorbeeld tevreden met het huidige niveau van de volksgezondheid. Deze coalitie heeft duidelijk afgesproken verbetering van de volksgezondheid te willen. Op het punt van de landschapsverordening zou ik zeggen dat nieuwe megastallen pareltjes moeten worden voor de nieuwe kwaliteitsgidsen. Dus zo kunnen wij nog wel wat dingen aanscherpen.

Wij moeten voorkomen dat wij met een massief amendement op tien criteria de indruk wekken dat wij het wiel al hebben uitgevonden. Als Gedeputeerde Staten willen toezeggen dat zij de suggesties die de fractie van de SP vandaag heeft ingediend meenemen en dat zij die ter harte nemen bij de verdere uitwerking, al zal wellicht niet alles één op één overgenomen worden – dat zal overigens ook gelden voor alles wat nu in de landschapsvisie staat, want ook daarin staan enkele punten een tikje ongelukkig geformuleerd – dan is dat voor mij op dit moment voldoende. Ik zou de fractie van de SP willen uitnodigen op die manier in het debat te blijven en dat wij de finale amendering en besluitvorming doen bij de PRS.
Overigens zou de verbetering van de landbouwstructuur misschien ook nog een aardig criterium zijn bij schaalvergroting. Dat missen wij nog.
Ten aanzien van de motie over het lectoraat horen wij heel graag een oordeel van Gedeputeerde Staten. Het is moeilijk daarover zonder enige toelichting en onderbouwing een oordeel te vellen.

De VOORZITTER: Gedeputeerde Staten geven in hun eigen tweede termijn nog een oordeel over alle ingediende moties en amendementen.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik moet zeggen dat als ik aan de ene kant de heer Bekkers hoor, die de mond vol heeft van alle mooie dingen die wij met de landbouw in de provincie gaan doen, en aan de andere kant de gedeputeerde, die ons een beetje als kleine kinderen wegzet, dan heb ik behoorlijk de neiging ons amendement gewoon in te trekken en te zeggen: "Klaar, wij gaan die hele discussie niet aan." Ik heb er helemaal geen vertrouwen in dat het op deze manier goed komt met de landbouw. Het punt dat wij maken is dat die 2,5 hectare om een aantal redenen een erg slecht idee is. Die redenen hebben wij in een amendement gezet. Dat zijn wat ons betreft harde voorwaarden. Als het idee nu is: "Ach, daar gaan wij nog wel eens over praten en misschien kunnen wij daar nog wel wat mee", dan is het wat mij betreft wel klaar. Dus wat mij betreft schrappen wij dat amendement.

De VOORZITTER: Mevrouw Mineur, u bent zelf heer en meester over uw eigen amendementen en moties. U kunt de adviezen van anderen natuurlijk ter harte nemen, of niet om u moverende redenen, maar u bent zelf heer en meester over uw amendementen en moties.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ja, dat klopt. Ik wil bij dezen ons amendement intrekken.

De VOORZITTER: Amendement A9 is hiermee ingetrokken en maakt geen deel meer uit van de beraadslaging.

Mevrouw HOEK (50PLUS): Mijnheer de Voorzitter! Een aantal vragen is nog niet beantwoord. Ik krijg nu een herkansing om die vragen nog een keer te stellen. Ik heb wel antwoord gekregen op mijn vraag over de ruimte die vrijkomt. Het is ons echter nog onduidelijk hoe de elementen duurzaamheid, dierenwelzijn, natuur en biodiversiteit gestimuleerd kunnen worden indien de inkomsten van de agrariërs van onvoldoende niveau zijn.

Daarmee bedoelen wij niet het bouwen van een grotere schuur, tenzij de agrariër daarom vraagt. Zijn er daarover nog meer ideeën?

Wij willen graag aandacht voor het stimuleren van zorgboerderijen voor onder andere gehandicapten en ouderen. Die mogelijkheden hebben wij niet gevonden in de tekst.
Ik heb voorgesteld eventueel in deze landbouwvisie een splitsing te maken in het soort bouwvlak. Dus, een paragraaf over bouwvlak voor schuren, opslag en woningen en een paragraaf over megastallen, of je die nu dierenstallen, koeienstallen of varkensstallen wilt noemen. Wij willen daarin dus een splitsing maken. Als bijvoorbeeld iemand met een bouwbedrijf wil uitbreiden, dan heeft hij ook een grote hal nodig. Dan is dat niet een megastal, maar wel een groot gebouw. De vraag is of dat wel tot 2,5 hectare mag gaan, terwijl het geen megastal is en het in elk geval niet de bedoeling is dat er dieren in ondergebracht worden. Die verschillen vinden wij niet goed terug.
Het is misschien een optie het voorstel vanavond niet in stemming te brengen, maar in de volgende PS-vergadering, zodat de verbeterpunten die Gedeputeerde Staten vanavond zijn aangedragen daarin nog verwerkt kunnen worden.

De VOORZITTER: Wij gaan vanavond in elk geval dit onderdeel gewoon afhandelen. Als u met voorstellen voor wijzigingen wilt komen, dan zult u dat echt vandaag moeten doen. Wij gaan dit voorstel niet uitstellen tot een volgende Statenvergadering. Het besluit valt vanavond.

Mevrouw HOEK (50PLUS): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde zou kunnen denken, nu hij vanavond zoveel punten heeft gehoord, dat hij die nog in de visie wil aanbrengen. Het is maar een idee.

De VOORZITTER: Dat zou kunnen betekenen dat de gedeputeerde het punt van de agenda afhaalt.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Een verhelderende vraag voor mevrouw Hoek. Wat bedoelt zij precies met de splitsing? Zij geeft aan de ene kant een voorbeeld van een aannemer. Dan denk ik: wij hebben het hier vanavond over het agrarisch beleid, over de agrarische sector, over een boerenbedrijf, dat enerzijds stallen, ruimte, nodig heeft voor het vee, en dat anderzijds ruimte nodig heeft voor opslag en dat soort zaken. Wil mevrouw Hoek daarin een splitsing aanbrengen? Zou het echter niet zo zijn dat een agrariër die normaal investeert gebouwen in een normale verhouding neerzet: wat heeft hij nodig voor opslag en wat heeft hij nodig voor dierenverblijf? Dan is er toch eigenlijk een logische verhouding tussen die twee zaken en hoef je dat toch niet allemaal in regelgeving vast te leggen?

Mevrouw HOEK (50PLUS): Mijnheer de Voorzitter! Het is een landbouwvisie en een landbouwvisie gaat niet per definitie alleen over dieren. Het kan namelijk ook gaan over agrariërs die graan verbouwen en alleen opslagruimte hebben: dat is ook landbouw. Dat bedoelde ik.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik hoorde mevrouw Hoek het voorbeeld noemen van een bouwbedrijf. Dan denk ik: "Waar gaat het nu nog over?"

Mevrouw HOEK (50PLUS): Mijnheer de Voorzitter! Het kan ook zo zijn dat een agrariër besluit om geen dieren meer te houden, maar overgaat op landbouw. Dan heeft hij andere en misschien wel grotere loodsen nodig; dan noem ik het geen stallen meer. Hoe zit het dan met de afmetingen? Dan kom je ook weer terug bij de inpassing in het landschap en dergelijke. Ook dat zou meegenomen moeten worden.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Een korte reactie. Wij hebben een strenge nieuwe voorzitter en ik moest behoorlijk strepen in mijn bijdrage. Laat gezegd zijn dat deze landbouwvisie ook heel goede dingen in zich heeft. Ik heb mij helaas moeten beperken tot megastallen, veefabrieken en volksgezondheid. Ik ben blij dat ik mij niet heb laten verleiden tot een voorwaardendiscussie. Mijns inziens leidt dat gewoon de aandacht af van het besluit van 7 februari. Ik kan niet anders dan concluderen dat bepaalde partijen een andere opstelling hebben voor en na de verkiezingen ten aanzien van 7 februari.

De VOORZITTER: Daarmee zijn wij aan het eind gekomen van de tweede termijn van de kant van

de Staten. Gedeputeerde Staten hebben verzocht om even te schorsen, zodat zij overleg kunnen hebben over de moties en amendementen.
Ik schors de vergadering.

Schorsing van 21.01 uur tot 21.13 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik beperk mij in deze termijn tot de ingediende moties en amendementen, al is het maar dat ik de mij toegemeten spreektijd, die in de tweede termijn niet meer bestaat, niet overschrijd. Er is een aantal moties en één amendement ingediend. Voor het overgrote deel wordt daarin gevraagd datgene te doen wat het college net omstandig heeft ontraden. Dat is namelijk: teruggaan naar de discussie van 7 februari over bouwblokken en bouwblokgrootte en afscheid nemen van het beleid dat ik hier aan de Staten gepresenteerd heb en waarover wij een intensief en goed debat hebben gehad als het gaat om de route naar veel meer kwaliteit, duurzaamheid, diervriendelijkheid en landschappelijke inpassing. Dat betekent dat over de moties en het amendement die die strekking hebben, niet positief geadviseerd wordt. Ik noem dan motie M16 van de fractie van de PvdA, waarin eigenlijk wordt gezegd de besluitvorming van 7 februari te respecteren en dat je dan ook de besluitvorming over het reconstructieplan daarbij zou moeten betrekken. Nogmaals, daarmee zouden wij geen recht doen aan de kwaliteitsweg die wij nu met elkaar ingegaan zijn.

Motie M15 van de fractie van de PvdD zegt eigenlijk het gezondheidsadvies van de GGD Nederland uit te werken in het provinciaal beleid. Ik vind eigenlijk dat dit een toezegging raakt die ik gedaan heb. Dat is de toezegging dat niet alleen het volksgezondheidsadvies van de GGD Nederland, maar ook allerlei onderwerpen, zoals het advies dat de minister van volksgezondheid heeft gevraagd aan de Gezondheidsraad op dit onderwerp, moeten worden betrokken bij onze discussie in de PRS. De motie is wel oké, maar is eigenlijk overbodig, gezien de toezegging die ik op dat punt al heb gedaan aan de Staten.

Motie M14 van de fractie van de ChristenUnie over het lectoraat stadslandbouw vond het college een sympathieke motie. Mevrouw Dik, die woorden heeft u alvast binnen. Wij willen de motie echter niet positief adviseren om de volgende reden. Wij zouden dan een voorstel uitwerken voor de Hogeschool Utrecht over hoe men daar een lectoraat stadslandbouw zou moeten inrichten. Dat vinden wij eigenlijk niet thuishoren op het erf van de provinciale overheid. Wat wij wel zouden moeten doen – en dat is in lijn met wat het LEI aangeeft op de door mevrouw Dik geciteerde pagina – is dat wij met de Hogeschool Utrecht het overleg starten en zullen adviseren op dat punt activiteiten te ontplooien. Zij zullen dan zelf moeten nadenken hoe zij dat programma invulling willen geven. Dat is voor mijn gevoel in lijn met wat mevrouw Dik heeft gevraagd, maar er moet niet aan ons worden gevraagd daarvoor voorstellen te ontwikkelen. Ons kan gevraagd worden dat aan de Hogeschool Utrecht te adviseren. Dat lijkt ons, gezien de verdeling van de verantwoordelijkheid tussen het hoger onderwijs in deze provincie en de provinciale overheid, een zuiverder weg.

Mevrouw DIK (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat de gedeputeerde helemaal gelijk heeft. Wij moeten hier niet aan de Hogeschool Utrecht gaan dicteren hoe zij hun lectoraten moeten inrichten. Wat dat betreft is een betere formulering denkbaar. Die zou kunnen luiden: "verzoeken het college van Gedeputeerde Staten: een lectoraat stadslandbouw aan te bevelen aan de Hogeschool Utrecht".

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Als dat de tekst van de motie wordt, dan neemt het college de motie over. Het is natuurlijk aan de fractie van de ChristenUnie wat zij met de motie doet. De aanbeveling heb ik in feite al toegezegd.

De VOORZITTER: De motie is hiermee aangepast met de woorden die mevrouw Dik net heeft uitgesproken. De gedeputeerde zegt dat hij daarmee kan leven en dat hij het oordeel verder overlaat aan de Staten van Utrecht.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Uiteraard laat ik het oordeel over aan de Staten. Ik ken het staatsrecht op dat punt. Ik geef

alleen aan dat de gedeputeerde namens het college heeft toegezegd dat te zullen doen en dat het niet per se noodzakelijk is dat de Staten het nog een keer vragen. Uiteraard respecteer ik het oordeel van de Staten daarover.

Amendement A10 van de fractie van de PvdD: stop veefabrieken Utrecht. Dit amendement doet precies wat ik in de eerste termijn uitgebreid heb aangegeven om niet te doen: teruggaan naar de bouwblokkendiscussie. Daarmee ontraadt het college dit amendement.

Ook het amendement van de fractie van de SP, dat inmiddels is ingetrokken, kent aanbevelingen tot nadere precisering van de eisen die je zou kunnen stellen aan de groei. Het amendement bestaat niet meer, maar het kent punten die misschien voor mij waardevol kunnen zijn om in die discussie een stap verder te komen. In die zin zal ik bij de aanscherping van de criteria ook gebruik maken van die dingen die op dit moment niet meer aan de orde zijn.

Wat ik in de eerste termijn niet heb gezegd, maar toch hier wil noemen, is dat wij als provincie Utrecht op dit moment in een traject zitten om innovatieve veestallen te ontwikkelen. Er zijn meerdere trajecten op dat punt. Eén daarvan is al bekend, want er is een varkenshouder, Steef Uijttewaal, die een prijs heeft gewonnen van de Rijksadviseur voor het Landschap voor de meest innovatieve varkensstal. Het was niet voor niks dat die prijs naar Utrecht ging. Ik heb het over het Eiland van Schalkwijk. Daarnaast doen wij ook een traject voor innovatieve stallen. Volgend jaar, als wij de uitwerking van deze landbouwvisie op een aantal concrete punten aan de Staten presenteren, geven wij daarbij voorbeelden van die innovatieve veestallen. Daarmee laten wij als provinciale overheid – niet alleen het aanscherpen van de regels, want daar zijn wij altijd heel goed in – het stimuleren van het ondernemerschap zien als het gaat over innovatieve veestallen en dat wij als provincie Utrecht via een heel ander spoor, het spoor van de PRS, ons best doen om dat uit te stralen.

Mevrouw HOEK (50PLUS): Mijnheer de Voorzitter! Ik krijg voor de tweede keer geen antwoord op mijn vragen die ik in de tweede termijn opnieuw mocht stellen. In de eerste ronde kreeg ik mijn vragen ook al niet beantwoord.

De VOORZITTER: Stelt u uw vragen, mevrouw Hoek.

Mevrouw HOEK (50PLUS): Mijnheer de Voorzitter! Dat is dan voor de derde keer dat ik mijn vragen stel.

De VOORZITTER: Als u geen antwoord krijgt van Gedeputeerde Staten, dan zou ik de vragen nog een keer stellen.

Mevrouw HOEK (50PLUS): Mijnheer de Voorzitter! Ik nam aan dat de heer Krol mijn vragen wel heeft opgeschreven.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Eerlijk gezegd heb ik de vragen wel opgeschreven, maar ik heb ze niet begrepen. Ik heb haar horen spreken over twee dingen. Zij vindt dat er meer zorgboerderijen moeten komen voor ouderen en gehandicapten, grote zorgboerderijen voor ouderen en gehandicapten.

De VOORZITTER: Ik stel voor dat mevrouw Hoek haar vragen opnieuw stelt, dat de gedeputeerde goed luistert en antwoord geeft op de vragen.

Mevrouw HOEK (50PLUS): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een voorbeeld genoemd. Wij vinden dat dit onderbelicht is. Dan kan men wel zeggen dat het niks met landbouw te maken heeft, maar dat is juist de invulling als een agrariër stopt en als hij zijn stallen en dergelijke wil omzetten om op een andere manier geld te genereren, waarbij hij toch op z'n plek kan blijven. De vraag is hoe dat in de landbouwvisie verwerkt kan worden. Wij vinden dat nu in elk geval onderbelicht.
Ik heb een voorstel gedaan om een splitsing te maken in de maatvoering van bouwvlakken van schuren en opslagruimte en voor de eventuele megastallen, voor zover dat een stal is die bedoeld is om dieren in onder te brengen. Daarmee worden de afmetingen duidelijker gedefinieerd. Nu is alles verzameld. Men mag een grote schuur of hal bouwen, maar die hoeft niet per definitie voor dieren bestemd te zijn. Dan zou je ruimte in dit Statenvoorstel kunnen inbrengen voor grotere hallen,

niet voor dieren, maar bijvoorbeeld voor opslag van graan, gras, landbouwwerktuigen enzovoort..

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk niet dat dat een goed voorstel is. Nu is het allemaal nog één bouwblok. Het voorstel van mevrouw Hoek zou betekenen, als ik het goed begrijp, dat je dat splitst in een bouwblok voor de woning en misschien de eventuele bijgebouwen en een bouwblok voor de stallen. Dan zou zij het eigenlijk ook goed vinden dat er gebouwen op komen te staan, waarin bijvoorbeeld opslag zou kunnen plaatsvinden. Met alle respect: dat is een ontwikkeling in het agrarisch gebied die wij nu juist niet wenselijk vinden. Ik snap de suggestie van mevrouw Hoek nu in elk geval wel goed, maar wij nemen die niet over.
Is mijn beantwoording hiermee voldoende?

De VOORZITTER: Dat weet ik niet. Dat ga ik vragen aan mevrouw Hoek.

Mevrouw HOEK (50PLUS): Mijnheer de Voorzitter! Ik vind het heel fijn dat de gedeputeerde het nu snapt en dat ik antwoorden heb gekregen. Het kan echter wel oorzaak en gevolg zijn als er wel een megastal ontwikkeld wordt, of je er nu voor of tegen bent. Dat hebben wij gezien bij de agrariër in Tienhoven. Hij heeft een grote stal en hij had ook nog een grote stal nodig voor zijn opslag. Toen is hij in de problemen gekomen, omdat hij niet meer de maten mocht gebruiken die hij nodig had. Dat bedoel ik. Sowieso is het goed daarover iets te vermelden.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Wij gaan natuurlijk niet postuum de landbouwvisie aanpassen, maar alle wijze suggesties die hier vanavond gedaan worden voor de PRS, zullen wij meenemen. De ondernemer in Tienhoven is Willem van der Linde. Ik heb hem als voorbeeld genoemd. Willem van der Linde is inderdaad een ondernemer die probeert een duurzaam agrarisch bedrijf neer te zetten en die nu tegen de huidige regelgeving aanloopt. Als je die ondernemer langs onze lat zou leggen voor diervriendelijkheid, inpassing en natuur dan is dat nu precies zo'n type ondernemer waarvan wij gezegd hebben dat die meer ruimte zou moeten krijgen. Hij wordt dus heel goed bediend als de Staten ons vanavond de ruimte geven om dit voorstel verder uit te werken in het kader van de PRS.
De tweede vraag van mevrouw Hoek gaat eigenlijk over verbreding. Ik zeg, in alle contacten die ik in het landelijk gebied heb, dat die trend volop aan de gang is. Dat gaat niet alleen over agrariërs die stoppen, maar ook agrariërs die er vaak ontwikkelingen naast doen. Ik heb al eens het voorbeeld genoemd van de heer Van den Breemer in het dorp waar ik woon. Zijn vrouw heeft een prachtig kinderdagverblijf gebouwd op een – trouwens prachtig – grondgebonden veehouderijbedrijf. Hij verdient zijn eigen boterham en zijn vrouw verdient haar eigen boterham met het kinderdagverblijf. Dat soort voorzieningen, of het een kinderdagverblijf of een zorgboerderij is, is mede de toekomst voor een aantal ondernemers dat graag wil verbreden.

De VOORZITTER: Daarmee zijn wij aan het eind gekomen van de tweede termijn van de kant van het college. Ik sluit dit agendapunt af.

Statenvoorstel inpassingsplan landgoed Prattenburg.

De VOORZITTER: Dit is een sterstuk en blijft een sterstuk.

Statenvoorstel cofinanciering Utrecht valorisation centre.

De VOORZITTER: Dit is een sterstuk en blijft een sterstuk.

Statenvoorstel economische visie 2020.

De VOORZITTER: Ik geef het woord aan de heer El Yassini die in vijf minuten zijn maidenspeech zal houden.

De heer EL YASSINI (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Het zal u niet ontgaan zijn dat wij staan aan de vooravond van een monetaire en economische crisis. De onrust op de financiële markten, de waarschuwingen van het IMF over een mogelijke recessie en aanhoudende spanningen in Europa zorgen voor veel onzekerheid. Dit brengt mij bij het Chinese woord 'wei chi' dat crisis betekent. Dit woord bestaat uit twee karakters: 'wei' staat voor

gevaar. 'chi' staat voor kansen.
Het is van belang dat wij op de hoogte zijn van eventuele gevaren, maar concentreren op kansen maakt de weg vrij voor een stabielere economie, want in deze kansen ligt de kracht voor vooruitgang en ontwikkeling van onze provincie.
Om kansen te benutten is visie nodig. Visie zonder actie is een dagdroom. Actie zonder visie is een nachtmerrie. De focus moet dan ook liggen op kennisvalorisatie op het gebied van life sciences, applied gaming en duurzaamheid. Samen met kennisinstellingen en ondernemers moet de provincie Utrecht de komende tien jaar verder bouwen aan een sterk economisch fundament, waar de economische successen in deze velden als een rimpel in het water doorzetten naar gevestigde sectoren. Dit leidt tot meer afgeleide werkgelegenheid, ook onder de laagopgeleiden. Terugkoppeling van ondernemers in de provincie Utrecht omtrent deze economische visie is cruciaal. Het bouwen aan een sterker economisch fundament doet de provincie tenslotte niet alleen.
Naast de focus op kennis en creativiteit is accommodatie voor de gevestigde orde van groot belang. Hierin spelen ruimtelijke ordening en infrastructuur een sterke rol. Een goed vestigingsklimaat is onderhevig aan bereikbaarheid, een goed woon- en werkklimaat en goede werkmilieus voor zowel organisaties als huidige en toekomstige bewoners van de provincie Utrecht. Dat is een stevige taak, waarin de fractie van VVD de provincie wil sturen om voor de toekomst een sterke en stabiele economie te realiseren. Wat de fractie van de VVD betreft is met deze economische visie al de eerste stap gezet.

De VOORZITTER: Ik feliciteer u met uw maidenspeech. U bent ook keurig binnen de tijd gebleven. Dan geef ik het woord aan de heer Essousi, die in vier minuten zijn maidenspeech zal houden.

De heer ESSOUSI (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Bij de behandeling van de economische visie in de commissie MME heeft de fractie van de PvdA al haar waardering uitgesproken voor het stuk. Er is een brede behandeling van de economische mogelijkheden van onze regio, waarbij voornamelijk wordt ingezoomd op wat onze regio kenmerkt en waar onze kwaliteiten liggen.
De visie heeft kennis en creativiteit als speerpunten, als kernwoorden. De PvdA is voor innovatie en vernieuwing. Wij zijn dan ook een groot voorstander van verdere ontwikkeling van de speerpunten life sciences, duurzaamheidseconomie en creatieve industrie. Er zit echter ook een belangrijk accent in de visie. Kennis en creativiteit zijn echte speerpunten waarop een actief stimuleringsbeleid wordt gevoerd. Sectoren die van belang zijn voor bijvoorbeeld het creëren van werkgelegenheid van lageropgeleiden, zoals zorg, onderwijs, horeca, handel en transport, zijn slechts afgeleiden en voor ons gevoel ondergeschikt aan deze speerpunten. Hiervoor wil het bestuur een accommoderingsbeleid voeren. Nu is er niks mis met een accommoderingsbeleid – natuurlijk moet de bereikbaarheid van de provincie verbeterd worden, natuurlijk moeten de werkmilieus verbeterd worden, natuurlijk moet het woon- en leefklimaat verbeterd worden –, dit zijn echter facilitaire factoren die niet echt van een visie spreken. Dat vinden wij dan ook te weinig.
Ik zal een beeld schetsen aan de hand van de visie. Als het bijvoorbeeld gaat om de speerpunten, dan wordt er gesproken over investering in ondersteuning, in de voorzieningen en de faciliteiten. Er wordt gesproken over acquisitie. Er wordt gesproken over het organiseren van zakelijke evenementen. Daarmee heb je wel een helder beeld van wat het bestuur wil met deze sectoren. Als het echter gaat om die andere sectoren, dan gaat het al gauw over bereikbaarheid, over wonen, over mobiliteit. Niks mis mee, maar dat zijn wel ruimtelijke afwegingen. Nogmaals: niet echt een visie.
Een ander voorbeeld. Onze regio staat bekend om een grote concentratie van opleidings- en kennisinstituten. Wij spreken ook vaak over clustering van bedrijfsleven en hogescholen en universiteiten. Dat is een kennis en een kwaliteit van onze regio, waar wij heel trots op zijn. Wij missen echter een beetje het verhaal van de ROC's en de koppeling van bijvoorbeeld clusters van ROC's en leerwerkplekken. Dat is waar het ons om gaat. Wij zijn van mening dat er te weinig visie is voor die sectoren die van belang zijn voor de werkgelegenheid van lageropgeleiden, terwijl de Utrechtse economie juist wordt gekenmerkt door een sterke vertegenwoordiging van deze sectoren. De SER heeft in een reactie op deze visie al geadviseerd het huidige bedrijfsleven meer vorm te geven in de uit te werken plannen. Wij vinden dan ook dat

Gedeputeerde Staten het belang van het huidige bedrijfsleven, dus van de gevestigde sectoren en de daaruit vloeiende werkgelegenheid, meer aandacht moeten geven bij de verdere uitwerking van de plannen die gebaseerd worden op deze visie. Wij dienen hiervoor een motie in, waarbij wij Gedeputeerde Staten vragen om ook voor de gevestigde sectoren een actief stimuleringsbeleid te voeren.

Motie M18 (PvdA):
stimulering werkgelegenheid lager opgeleiden

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 31 oktober 2011;

kennis genomen hebbende van de Economische Visie 2020;

constaterende dat:
- *de economische strategie van de provincie is gefocust op kennis en creativiteit door middel van een gericht stimuleringsbeleid;*
- *de creatieve en kenniseconomie in de provincie Utrecht momenteel grofweg 10% van het aantal banen in de provincie voor hun rekening nemen;*
- *voor de gevestigde economische sectoren (zorg, zakelijke dienstverlening, onderwijs, horeca, bouw, handel en transport) een accommoderingsbeleid wordt gevoerd;*
- *de Utrechtse economie wordt gekenmerkt door een sterke vertegenwoordiging van deze sectoren;*
- *deze sectoren van belang zijn voor de werkgelegenheid van lageropgeleiden;*

tevens constaterende dat:
- *sectoren die van belang zijn voor de werkgelegenheid van lageropgeleiden, zoals de zorg, zakelijke dienstverlening, onderwijs, horeca, bouw, handel en transport, afgeleid en ondergeschikt zijn aan de speerpunten;*
- *de SER in een reactie op de economische visie heeft geadviseerd om de belangen en de ontwikkelingsmogelijkheden van het huidige bedrijfsleven met meer nadruk vorm te geven;*

dragen Gedeputeerde Staten op:
bij de uitwerking een stimulerend beleid te gaan formuleren voor die sectoren die ook werkgelegenheid bieden aan lageropgeleiden.
En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: Ik feliciteer u met uw maidenspeech, maar ook met het feit dat u tijdens uw maidenspeech al komt tot de indiening van een motie.
Deze motie is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Mevrouw NAP (CDA): Mijnheer de Voorzitter!
De economische visie die ter bespreking voorligt, mag misschien het laatste agendapunt zijn, maar kan zeker niet onbelangrijk genoemd worden. Het behoudt van werkgelegenheid is een van de belangrijkste factoren voor het welbevinden van mensen en arbeid is meer dan een bron van inkomen en belasting: het is een wezenlijk aspect van wie wij zijn, hoe wij samenwerken en hoe wij in de samenleving tot ons recht komen.
Hoewel wij in economisch zware tijden zitten, is de uitgangspositie van Utrecht nog steeds goed te noemen. In de economische visie lezen wij dat Utrecht centraal gelegen, bereikbaar en groen is en goed onderwijs heeft. Er moeten echter wel keuzes worden gemaakt en de keuzes die in de voorliggende economische visie gemaakt worden, zijn vooral gericht op het aantrekken van nieuwe bedrijvigheid en innovatie. Wat de fractie van het CDA mist in deze economische visie is de aandacht voor bestaande bedrijven. De provincie moet zich niet alleen richten op het stimuleren van nieuwe werkgelegenheid, maar ook waar mogelijk een stimuleringsbeleid voeren om de bestaande werkgelegenheid te behouden. Er is niets op tegen om life sciences als speerpunt te benoemen, maar het CDA zou graag zien dat er een link gelegd werd tussen life sciences en de reeds aanwezige sterke agrarische sector in onze provincie. In de vandaag besproken landbouwvisie is wel aandacht voor de economische betekenis van de agrosector in de provincie Utrecht en het CDA zou graag zien dat deze aandacht ook in de economische visie naar voren komt. Dat wij evenals andere partijen in dit kader ook meer aandacht voor Food Valley zouden willen, waar een stevige focus op life science in combinatie met de agrarische sector aanwezig is, is in de commissie al voldoende aan de orde geweest en hoeft hier verder niet besproken te worden.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Mijnheer de Voor-

zitter! Ik mag mevrouw Nap gelukkig interrumperen. Ik had dat ook al willen doen bij de heer El Yassini, maar toen moest ik mijn mond houden. Mevrouw Nap zegt dat er in deze economische visie te veel aandacht is voor bepaalde sectoren en dat andere sectoren veronachtzaamd worden. Daarmee zijn wij het wel eens. Mevrouw Nap zegt dat ook die sectoren gestimuleerd moeten worden. Zij noemt onder andere Food Valley. Wat wil zij echter? Tot op heden zijn al die industrieën tot stand gekomen zonder overheidsbemoeienis, domweg omdat echte ondernemers zagen dat er winstkansen waren en een businessplan konden maken. Wat moet de overheid doen om te zorgen dat er kennelijk nog meer businessplannen komen en dat er meer ondernemers komen? Die ondernemers komen vanzelf wel. Als je als overheid gewoon aan de kant blijft staan, ontstaat dat vanzelf, tenzij wordt gezegd dat er allerlei belemmerende maatregelen neergelegd worden die je met al je stimuleringsbeleid weer aan de kant zetten.

Mevrouw NAP (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat het goed is dat wij als overheid kijken welke belemmerende maatregelen er zijn en dat wij die proberen weg te nemen. Dat is ook een vorm van stimuleren. Stimuleren hoeft niet altijd te betekenen dat wij met een zak geld ergens subsidie uitdelen. Stimuleren kan ook zijn dat je aandacht geeft aan een bepaalde sector.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Dat is een beetje als: ga eerst maar maatregelen maken en ga vervolgens beleid opzetten om die maatregelen weer aan de kant te leggen.

Mevrouw NAP (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Nee, dat betekent dat je kijkt of er maatregelen zijn die misschien belemmerend werken en dat je kijkt of je die kunt opheffen.

De VOORZITTER: Mevrouw Nap, gaat u verder met uw betoog.

Mevrouw NAP (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Een ander onderwerp dat wij in de economische visie missen is aandacht voor werkgelegenheid voor lageropgeleiden. De provincie Utrecht kenmerkt zich door uitstekend onderwijs en een hoogopgeleide bevolking, maar niet iedere Utrechter is hoog opgeleid. Er zal dus ook werkgelegenheid moeten zijn voor mensen met een lage of minder hoge opleiding. De gedeputeerde heeft er bij de begrotingsbehandeling al wat over gezegd. Ik denk dat hij ook kan instemmen met het volgende: de fractie van het CDA zou graag zien dat er in de uitwerking van de economische visie niet alleen gekeken wordt naar kennis en innovatie, maar dat er ook ruimte blijft om waar mogelijk de werkgelegenheid van lageropgeleiden te stimuleren.
Buiten de reeds genoemde punten die wij missen in de economische visie vinden wij het een goed leesbaar stuk dat een mooi baken aan de horizon is. Wanneer de gedeputeerde kan toezeggen dat in de uitwerking ook aandacht besteed wordt aan bestaande bedrijvigheid en werkgelegenheid voor lageropgeleiden, dan kan deze economische visie zeker op de steun van het CDA rekenen.

De VOORZITTER : Mijnheer Peters, u heeft vier minuten de tijd.

De heer PETERS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Is dit ook mijn maidenspeech?

De VOORZITTER: Nee, bij mijn weten niet.

De heer PETERS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Nee, bij mijn weten ook niet, al ben ik een beetje moe natuurlijk. Ik dacht werkelijk dat ik mevrouw Dik al hoorde voorstellen te gaan beginnen met het telen van wiet. Dat bleek het telen van riet te zijn.
Een economische visie met de focus op kennis en creativiteit. Wij hebben het in de commissie BEM al gezegd: D66 vindt dit een inspirerende visie.
In deze tijd van crisis is het belangrijk dat wij een kapstok hebben voor programma's en projecten die de Utrechtse economie ondersteunen, om de uitstekende uitgangspositie die wij hebben vast te kunnen houden en nog verder te verbeteren, want geen enkele andere regio heeft de unieke combinatie die wij hebben: een concentratie aan kennisinstituten, een centrale ligging met een in principe prima bereikbaarheid en, last but not least, levendige stedelijke centra naast mooie natuurlandschappen. Het is dus zaak dit economisch kapitaal te gebruiken en de kansen te grijpen die worden geboden.

Hoewel wij praten over een visie en niet over een lijst van plannen en projecten, wil ik toch graag over een tweetal concrete punten opmerkingen maken.
In de eerste plaats het overschot aan kantoorruimte. Wij horen vaak, zowel binnen als buiten formele vergaderingen hierover, dat overtollige kantoorruimte gebruikt zou kunnen worden om bijvoorbeeld de woningnood onder studenten te bestrijden. Jan Schaefer zei eerder al: "In geouwehoer kan je niet wonen". Mijnfractie zou dus graag zien, als vervolg op dit vele praten, waarbij ook nog eens iedereen het met elkaar eens lijkt te zijn, dat er concrete stappen worden gezet om hieraan daadwerkelijk iets te doen. Ik had graag op dit punt een reactie van Gedeputeerde Staten.
In de tweede plaats kennisvalorisatie en clustering. Clustering is essentieel om valorisatie van kennis te bevorderen. Niet alleen de overheid, maar juist ook de kennisinstituten en met name het bedrijfsleven hebben belang bij een optimaal gebruik van ontluikende creativiteit en kennis. Hierbij biedt clustering van bedrijven, kennisinstituten en overheidsinstellingen met vorming van nieuwe lokale netwerken altijd de beste kansen. Wel in een gelijkwaardig vakmanschap dus, waarbij niet alleen de overheid zorg draagt voor het faciliteren van start-up kapitaal om kansrijke initiatieven van de grond te krijgen.

Al met al, zoals ik in het begin van mijn betoog al heb gezegd, zijn wij vol vertrouwen dat belangrijke punten op economisch gebied met deze visie als kapstok de goede kant op zullen gaan: van het stimuleren van samenwerking van Utrechtse bedrijven en kennisinstellingen tot stevige clusters rond kansrijke kennisgebieden, met life sciences, duurzaamheid en creatieve industrie als speerpunten, tot het realiseren van hoogwaardige en ook – en dat zeg ik tegen de fracties van de SP en de PvdA – de daarvan afgeleide werkgelegenheid en van het stimuleren van de Utrechtse netwerkeconomie tot en met het faciliteren van duurzame mobiliteit. Kortom, wij zijn blij dat Gedeputeerde Staten het D66-verkiezingsprogramma vertaald heeft in een mooie en aansprekende visie.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! De heer Peters spreekt over daarvan afgeleide werkgelegenheid. Hij doelt op het zogenaamde spin-off effect. Zou hij in die zin wat voorbeelden kunnen noemen, waarin dat succesvol is uitgepakt?

De heer PETERS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb het over de werkgelegenheid die vanzelf komt als je je focust op de punten waarin je sterk bent, zodat je daarmee de totale economie kunt laten groeien. Dan wordt de werkgelegenheid voor hogeropgeleiden en ook voor lagergeschoolden groter. Wij zijn er dus voor om de hele taart groter te maken, zodat alle stukken groter worden in plaats van te focussen op alleen een stuk werkgelegenheid voor lagergeschoolden.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Die vanzelfsprekendheid noem ik toch maar spin-off. Dat is de term die iedereen daarvoor gebruikt. Ik wil daarvan zo graag wat lopende en aansprekende bewijzen zien. Het is namelijk een term die in nieuw-liberale kringen al lang geldt, maar waarvan nooit is aangetoond dat het echt dat resultaat heeft.

De heer PETERS (D66): Mijnheer de Voorzitter! De heer Meijer denkt dus dat er in een bedrijf dat is opgestart alleen maar hogeropgeleide mensen rondlopen. Dat heb ik nog nooit gezien.

De heer EL YASSINI (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb goed nieuws voor de SP: er zijn onderzoeken, zoals een onderzoek van de Boston Consulting Group. Daarbij heeft men in Amsterdam gekeken naar een aantal trajecten met betrekking tot afgeleide werkgelegenheid of, zoals je dat zo mooi noemt, spin-off. Daarin staat dat afgeleide werkgelegenheid zelfs voor het tienvoudige van de directe werkgelegenheid kan zorgen.

De VOORZITTER: Heeft u een vraag voor de heer Peters? U heeft straks nog gelegenheid in de tweede termijn om hierover te spreken.

De heer EL YASSINI (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Excuses. Ik dacht: ik help de SP. Die onderzoeken bestaan dus.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! In de ogen van de PVV is een goed functionerende economie belangrijk, want laten wij wel wezen: bijna alle leuke dingen waarover wij van-

daag gepraat hebben, worden gewoon betaald uit de opbrengsten van de commerciële sector. Laten wij ons dat realiseren. Dus economie staat bij ons bovenaan.
Als wij naar deze economische visie kijken, dan herkennen wij als de grote rode draad het woord 'faciliteren'. Wij kunnen daarmee instemmen voor zover dat faciliteren passief is en niet sturend. Zo gauw daarbij met geld geschoven wordt, haken wij af. Ik kom daarop straks nog terug. Dat is de reden, als wij diep in deze economische crisis duiken, dat wij zeggen dat wij later niet geconfronteerd willen worden met woorden als: 'jullie hebben met die visie ingestemd, dus ook met alle details die erin stonden'. Nogmaals, de hoofdlijnen: prima. Tegen de details hebben wij echter zoveel weerstand, dat wij desondanks tegen deze visie zullen moeten stemmen.

Wij zouden graag gezien hebben dat het in de economische visie genoemde 'stimuleren' en 'accommoderen' beperkt blijft tot het verminderen en afschaffen van overheidsregels. Dan moet je die niet eerst invoeren. Je moet ze überhaupt niet hebben. Wij zouden ook graag zien dat er op dat gebied een meer rationele afweging tussen economische en ecologische belangen zou zijn, dat er in andere beleidsvelden geen strak en star contourenbeleid wordt gevoerd, dat er een goed woon- en leefklimaat wordt geschapen – ik begrijp dat dit ook in de economische visie staat, maar er hoeven wat ons betreft geen bakken subsidies bij – en ook dat de provincie goede wegen aanlegt. Dat zijn allemaal factoren die van belang zijn voor een goede economie.

Als wij verder kijken naar deze visie, dan lijkt deze visie een beetje beschrijvend, een beetje naar de werkelijkheid toegeschreven. Ik noem bijvoorbeeld het campusmilieu. Die dingen zijn gewoon ontstaan en niet omdat wij daar beleid op zetten. Ze zijn gewoon ontstaan, omdat ondernemers er voordeel in zagen om zich op die plekken te vestigen. Wij hebben er geen probleem mee dat die milieus groeien, maar wij hebben er ook geen enkel probleem mee als die ondernemers morgen zeggen: "Wij zien er geen brood in om met elkaar op een hoop te zitten, wij gaan liever weer apart." Dat hoeft geen beleid te zijn. Het is typisch een zaak waarmee de overheid zich niet behoort bezig te houden.

Life sciences zijn al tientallen jaren geleden ontstaan onder de rook van het RIVM. Allerlei bedrijven in die sfeer hebben zich om die reden in de buurt van deze bedrijven gevestigd en niet omdat er overheidsbeleid was. Het was voor ondernemers gewoon zinnig. Daarop hoef je dus geen beleid te zetten.

Het is al genoemd: er wordt een focus op kennis en creativiteit gezet. Dat vinden wij eigenlijk een beetje onzin, want wij vinden juist dat er geen beperkende factor mag zijn voor andere bedrijfstakken die zich hier ook graag willen vestigen. Dat betekent dus niet dat je daarop stimulerend beleid gaat zetten. Je moet je dus gewoon niet op één sector, zoals dat in de visie heel gedetailleerd wordt weergegeven, focussen.

In de commissie MME hebben wij gewezen op belemmerende voorschriften, die veel gemeenten in hun bestemmingsplannen hebben ten aanzien van de mogelijkheid om een bedrijf aan huis te hebben. In de commissie hebben wij zowel van de gedeputeerde Economische Zaken als van de gedeputeerde Ruimtelijke Ordening de toezegging gehad dat daarop gelet zou worden, maar wij willen dat graag ondersteunen met een motie om juist dat onderdeel in de lokale bestemmingsplannen als provinciaal belang te gaan bestempelen. Daarmee hebben Gedeputeerde Staten echt gereedschap in handen om in de onderhandelingen met gemeenten over de PRS te kunnen zeggen dat dit onderdeel een provinciaal belang is en dat de provincie daar over gaat en niet de gemeenten, die daarop elk in detail eigen regels zullen stellen.

Motie M19 (PVV):
Economische Visie - bedrijf aan huis

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 31 oktober 2011, ter bespreking van de Economische Visie 2020;

gehoord de beraadslagingen over de Economische Visie 2020;

constaterende dat:
- *wij in deze economisch moeilijke tijden alle zeilen zullen moeten bijzetten om voldoende werkgelegenheid voor onze burgers te behouden;*

- *het een gegeven is dat bedrijven om uiteenlopende redenen ophouden te bestaan;*
- *het dus noodzakelijk is om voortdurend voor nieuwe werkgelegenheid te zorgen;*
- *startende bedrijven een belangrijke motor zijn om voor die nieuwe werkgelegenheid te zorgen;*
- *veel nieuwe bedrijven in de persoonlijke (eigen) woning of aangebouwde of losstaande bijgebouwen van de ondernemer starten;*
- *veel gemeenten daarvoor onnodige belemmeringen hebben opgenomen in hun bestemmingsplannen;*

overwegende:
dat het wenselijk is om startende ondernemers zoveel mogelijk tegemoet te komen;

verzoeken Gedeputeerde Staten:
- *om zonodig met gebruikmaking van de mogelijkheid om onderdelen van een bestemmingsplan tot "Provinciaal Belang" te bestempelen, te bevorderen, dat in gemeentelijke bestemmingsplannen geen andere belemmeringen tegen het voeren van een 'bedrijf aan huis' worden opgenomen dan die er op gericht zijn om hinder op basis van milieuoverlast, zoals stank, lawaai, etc, te voorkomen;*
- *hierover Provinciale Staten te informeren.*

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.
Het woord is aan de heer Meijer. U heeft vier minuten de tijd.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Het is goed dat er eerder vandaag bij de beschouwingen rondom de begroting al belangrijke delen van deze visie aan de orde zijn geweest. Dat onderstreept hoe belangrijk het is om te zien hoe de politiek aankijkt tegen belangrijke economische ontwikkelingen. Het geeft ook aan dat het goed is om ideologische verschillen goed zichtbaar te maken, om die duidelijkheid te verschaffen en aan de samenleving te laten zien hoe wij in de provincie over deze vraagstukken denken.
De SP ziet de provinciale overheid als een overheid die een zorgtaak heeft ten opzichte van haar burgers in de provincie. Dat betekent ook dat een goede provinciale overheid kijkt naar de arbeidssituatie van de mensen in Utrecht en kijkt in welke branches en in welke markten en sectoren er wordt gewerkt en daarop een analyse loslaat en zegt: kijk, die sectoren zijn kwetsbaar en worden bedreigd en in deze sectoren zien wij kansen, op middellange termijn en op lange termijn. Tot slot komen wij dan tot een bepaalde slotsom. Zo'n provinciale overheid kan dan heel belangrijke dingen doen. Zij kan bijvoorbeeld die bedrijven bij elkaar roepen, zij kan de vakbewegingen erbij halen, zij kan samen met gemeenten proberen een invulling te geven, waarbij de provincie dan een meer coördinerende taak heeft en de gemeenten een meer inhoudelijk faciliterende taak hebben. Zij kan die bedrijven dus stimuleren om samen, in overleg met de overheid, te komen tot een aanpak die op termijn overlevingskansen in hand werkt.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik hoor de heer Meijer zeggen dat het sectoren zijn waarin wij kansen zien. Met 'wij' bedoelt de heer Meijer de overheid. Volgens mij heb ik dat geluid dertig jaar geleden heel ver in het oosten ook gehoord, maar het is daarna afgeschaft. Wil de heer Meijer dat hier gaan invoeren?

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik begrijp dat de heer IJssennagger de verleiding niet kan weerstaan om een karikatuur te maken van deze discussie, want hij begrijpt heel goed dat als wij praten over kansen die wij zien, dat in principe is op aangeven van de ondernemers die die kansen zelf creëren dan wel een analyse maken van hun eigen markt, waardoor zij heel goed weten waar mogelijkheden zijn en waar niet. Laat ik de heer IJssennagger gerust stellen dat het 'rode gevaar' in die zin in elk geval nog niet om de hoek ligt.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Het is dus helder: niet wij zien de kansen, maar de ondernemers.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Uiteraard. Waar het gaat om de werking in de markten en in de sectoren waar de bedrijven moeten functioneren zijn primair de bedrijven aan zet.

De SP heeft in beginsel geen enkele behoefte die initiatieven en die ondernemerszin te frustreren. Integendeel.
Wat ik zei, betekent dat in een bepaalde situatie, waarin je kunt vaststellen dat er een aantal sectoren is, waarvan veel mensen qua werkgelegenheid afhankelijk zijn in deze provincie, de provincie een coördinerende rol kan spelen en kan proberen langs die weg, in samenwerking met andere partijen, handen en voeten te geven aan een ondernemersbeleid dat kansen heeft en dus met name is gefocust op die werkgelegenheid. Ik begrijp dat dat erg moeilijk is voor deze gedeputeerde en dit college van Gedeputeerde Staten, omdat je in principe in hun liberale visie niet ingrijpt in economische processen en je je tot een soort afstandelijke benadering beperkt op grond waarvan dit soort acties niet is ondernomen. Wat heeft dit college wel gedaan? Dit college heeft nadrukkelijk ingehaakt op een aantal – als ik zo vrij mag zijn om dat te zeggen – wat modieuze ontwikkelingen, van waaruit het college al dan niet terecht tot de conclusie is gekomen dat hier ondersteunend en faciliterend beleid mogelijk is en dat tot speerpunt gemaakt heeft van de aanpak. Dat vindt de SP jammer, want het gaat natuurlijk om wat er voor alle werknemers en hun gezinnen van belang is in de toekomst, zeker nu de ontwikkelingen zorgwekkend zijn en er van buitenaf allerlei bedreigingen komen. Dan is het van belang dat ook een provinciale overheid om de mensen heen staat en waar mogelijk alles op alles probeert te zetten om daadwerkelijk processen in dat economische krachtenveld in de goede richting te beïnvloeden.

De heer EL YASSINI (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag aan de heer Meijer. Geeft hij eigenlijk aan dat hij liever niet een economische visie had gezien, maar een werkgelegenheidsvisie?

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik zie dat niet als een enorme tegenstelling. Ik zie dat als twee zaken die duidelijk in elkaars verlengde staan. Als je vraagt voor wie en waarom je het doet, dan is het voor ons volstrekt helder. Je doet het voor de mensen. Je doet het voor de perspectieven die je biedt. Je doet het niet voor een abstract theoretisch iets. Het gaat erom dat wij in deze provincie met elkaar aan de bak kunnen. De provincie is gehouden om te doen wat binnen haar vermogen ligt om die werkgelegenheid te bevorderen.

De heer EL YASSINI (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Dat geeft de heer Meijer inderdaad heel goed aan. De provincie heeft als kerntaak in elk geval ook de economie te accommoderen en waar nodig te stimuleren en zich daarop te focussen om ervoor te zorgen dat er daardoor werkgelegenheid ontstaat. De focus op werkgelegenheid leidt af van de vraag wat wij als economie willen hebben in de provincie Utrecht. Is de heer Meijer het daarmee eens?

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik zie het niet als een afleiding. Ik zie het als een noodzaak en een hoofdtaak van een overheid om zich zorgen te maken over het economisch lot van haar inwoners. Daarop is mijn betoog gericht, omdat ik vind dat dit college van Gedeputeerde Staten die invalshoek veel beter moet ontwikkelen en moet proberen het tot speerpunt van beleid te maken.

Ik zou hieraan nog het volgende aspect willen toevoegen. Terecht wordt er gesproken over duurzaam ondernemen. Terecht stelt dat ook een nadrukkelijke rol in de economische visie van dit college. Duurzaam ondernemen is ook: de menselijke maat in acht nemen en kleinschaligheid. Ik wil vanaf deze plek dan ook graag een lans breken voor de kleine onderneming. 95% van de ondernemingen in Nederland bestaat uit bedrijven waar twintig of minder werknemers in dienst zijn. Zij vormen de ruggengraat van deze economie. Ik denk ook dat dit college deze groep ondernemers specifiek eruit zou moeten lichten om hen te ondersteunen en hen mogelijkheden te bieden om zich verder te ontwikkelen. Uiteindelijk werken de meeste mensen niet bij grote bedrijen, maar juist bij deze kleine ondernemingen. Ik wil dit college dan ook uitnodigen initiatieven in die richting te nemen en te zien op welke manier deze mensen verder tot hun recht kunnen komen. Ik denk daarbij aan een aantal aspecten.

De heer PETERS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Als wij het hebben over clustering en het samenbrengen van overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen, incubators, dan komen daar bijna al-

leen maar kleine onderneminkjes uit voort. Ziet de heer Meijer dat anders?

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dat kan een deel van een bedrijf zijn, maar de heer Peters maakt mij niet wijs dat er niet zeer grote aantallen kleine ondernemingen zijn, die het woord 'incubator' in die zin helemaal niet kennen en die toch een heel belangrijke rol spelen bij de werkgelegenheid. Die mensen moeten wij niet vergeten, die mensen moeten wij bij het proces betrekken.

De heer PETERS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Dat is natuurlijk zo. Het is fijn dat die kleine ondernemingen er zijn. Wij hebben het erover er nog meer te krijgen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik zou willen zeggen: hoe meer hoe beter. Dan kunnen wij elkaar een hand geven.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik hoor de heer Meijer zeggen dat de provincie voor de kleine ondernemers, de zelfstandigen, meer zou moeten doen. Ik wil dat graag geconcretiseerd hebben. Ik meen dat ik ook zelf tot dat clubje hoor en dan denk ik: "Wat heb ik eigenlijk nodig van die provincie?" Kan de heer Meijer wat voorbeelden geven?

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik ga daar graag op in. Wat ik van de provincie verwacht, is met name een coördinerende functie en dat zij in overleg treedt met die kleine ondernemers en hen ook aan het woord laat. Dat zal blijken, want de SP doet dat ook. Ik wijs even op het rapport Hart voor de zaak, dat Sharon Gesthuizen, Tweede-Kamerlid van de SP, heeft geschreven en dat heel duidelijk gebaseerd is op ervaringen van die kleine ondernemers. Daarin komt een aantal zaken naar voren, bijvoorbeeld dat er op grote schaal sprake is van huisvestingsproblemen en enorme vestigingslasten, dat er een aantal aspecten met betrekking tot inkoopmacht aan de orde is, waarbij grote ondernemingen de kleine ondernemingen het ontwikkelen vaak onmogelijk maken. Er is nog een aantal aspecten. Denk aan de rol van grote winkelketens in steden, die vaak een erg dominante positie innemen in diverse wijkwinkelcentra, waarover best het een en ander te zeggen zou zijn. Dat zijn zo van die aspecten, waarvan ik denk dat de provincie een coördinerende rol zou kunnen spelen.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat ik die rol net andersom zie. Als ik die vraag heb, kom ik bij de gemeente terecht om over bestemmingstechnische zaken te spreken en die faciliteert daarin. Als dat niet past binnen de kaders die er op dat moment liggen, dan geldt voor mij dat de gemeente bij de provincie aan tafel gaat om te spreken over de vraag wat er wel en niet kan. Ik, als kleine ondernemer, heb de provincie niet nodig.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Mag ik de heer Van Wikselaar van harte gelukwensen met deze positie? Dat betekent namelijk dat hij als ondernemer heel goed zijn eigen klusje kan klaren en dat tot een goed einde weet te brengen. Dat is uitermate vreugdevol. Het is natuurlijk niet zo dat wij de kleine ondernemers hiermee als een soort slachtoffer of als iets zieligs willen bestempelen. De heer El Yassini heeft gelijk als hij zegt dat er allerlei economische bedreigingen zijn. Het gaat erom dat wij juist nu proberen de ruggengraat van onze economie zo sterk mogelijk te maken in overleg met de sector – laat ik dat laatste er even nadrukkelijk bij zeggen – en proberen handen en voeten te geven aan het beleid voor kleine ondernemers.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik zie voor het faciliteren eerst de gemeentelijke overheid. Als het aan de andere kant zo is dat ik mijn hoofd niet boven water kan houden, dan moet ik ander werk zien te vinden.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben blij te horen dat de heer Meijer kleine ondernemers een warm hart toedraagt. Ik zou hem willen vragen of hij bereid is onze motie te ondersteunen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb die motie niet hier voor mij liggen.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! De motie heeft tot doel om tot provinciaal belang te verheffen de voorwaarden waaraan

voldaan moet worden of ondernemers een bedrijf aan huis mogen hebben.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben nog niet in de gelegenheid geweest dat met mijn fractie te bespreken.

De VOORZITTER: Wij krijgen nog een schorsing en een mogelijkheid tot stemverklaringen en vervolgens de stemmingen. U kunt van de gelegenheid gebruik maken om bij de stemverklaringen antwoord te geven op de vraag van de heer IJssennagger.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dat zal ik doen.

De heer EL YASSINI (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben blij dat de heer Meijer het zo vaak met mij eens is. Dat betekent dat hij liberaler is dan hij dacht. Mijn vraag is of hij het met mij eens is dat wij juist op het gebied van de economische visie dingen willen doen die een rimpeleffect hebben naar de gevestigde sectoren, waardoor ook de kleine ondernemingen er baat bij hebben in plaats van dat wij als een scherpschutter op één doel richten? Wij zorgen dan in feite dat wij stimuleringsacties hebben die in elk geval zo revolverend werken dat het een rimpeleffect heeft en de rest van de economie in de provincie Utrecht stimuleert, dus ook die kleine ondernemers. Is de heer Meijer het daarmee eens?

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter!
Je moet niet het ene doen en het andere laten. Het gaat mij om de prioriteiten die gesteld worden. Als ik naar de prioriteiten kijk, dan zie ik als voornaamste taak faciliteren, versterken en beschermen. Bij dat beschermen is in mijn optiek nadrukkelijk ook een verantwoordelijkheid weggelegd voor de provinciale overheid. Natuurlijk kan dat betekenen dat bij de prioriteiten, bij nieuwe ontwikkelingen en innovatieve mogelijkheden die verder tot ontplooiing komen, kleine ondernemingen er baat bij hebben. Ik wil mij daar op geen enkele wijze tegen verzetten. Dat is niet mijn bezwaar; mijn bezwaar is de prioriteitstelling. Ik vind dat die veel te veel ligt bij de grote ontwikkelingen en, zoals ik al heb gezegd, de tamelijk modieuze posities die worden ingenomen en worden ondersteund en veel te weinig bij die beschermende factor. Er is namelijk het een en ander dat wij kunnen doen en er is het een en ander dat wij kunnen faciliteren. Er is nog veel winst te halen bij het sterker maken van juist die kleine ondernemingen.

De heer EL YASSINI (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Dan moet de heer Meijer mij toch eens uitleggen wat hij precies bedoelt met 'beschermend'.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dat zal ik graag doen. 'Beschermend' wil in dit geval zeggen: vaststellen wat er aan de hand is, die kleine ondernemer aan het woord laten, zodat hij duidelijk kan maken waar zijn beperkingen zitten en waar, als die aan de orde zijn, bedreigingen plaatsvinden. Dan is de vraag: wat kunnen wij doen om u te helpen? Daarbij ligt natuurlijk een belangrijke rol bij het bedrijf zelf.

De VOORZITTER: Ik neem aan dat u klaar bent met uw verhaal? U bent namelijk door uw spreektijd heen en ik ben coulant geweest.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik dank u voor het plezierige debat in deze. Ik zou nog willen zeggen over de ontwikkeling van de economische agenda dat er erg veel sprake is van hetzelfde. Landelijk is de liberale stroming vrij sterk vertegenwoordigd in het kabinet en ook in deze provincie is er sprake van een sterke liberale stroming. Veel gemeenten hebben liberale wethouders. Dat is alles bij elkaar opgeteld iets teveel. Ik vind ook dat in dit verband vastgesteld moet worden dat een zekere tegenkracht nodig is, juist om de mensen die van de marktontwikkeling afhankelijk zijn een hart onder de riem te steken.

De VOORZITTER: Ik sta op dit punt geen interrupties meer toe. Ik kan mij echter voorstellen dat er her en der anders over gedacht wordt, maar ook wel eensgezind met u.
Het woord is aan de heer Schaddelee. U heeft drie minuten de tijd.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! In tijden van economische achteruitgang is het van groot belang om een visie te hebben, een heldere missie, een focus op eigen accenten die de provincie wil leggen, een stip op

de horizon. Om die reden heeft de ChristenUnie waardering voor de economische visie die nu voorligt. Deze economische visie wil zich focussen op kennis en creativiteit. Hiermee wordt aansluiting gezocht bij de sterke punten van onze provincie. Dat vinden wij niet een liberale of een neo-liberale keuze, maar een logische keuze.
In tijden van economische achteruitgang is er echter nog iets anders dat ook van belang is. Dat is aandacht voor werkgelegenheid. De ChristenUnie mist in het voorliggende stuk een samenhangende visie op werkgelegenheid. Nee, de overheid kan geen banen creëren. Wel zou de provincie meer oog moeten hebben voor de vier O's: van Onderwijs, Overheid, Ondernemers en Onderzoek. Indien deze op een goede manier met elkaar worden gecombineerd, kan de provincie nog meer betekenen op het gebied van bijvoorbeeld kennis en innovatie. Onze buurprovincies Gelderland en Zuid-Holland werken al succesvol met kennisallianties, waarin deze vier O's samenwerken. Onze provincie zou dat ook meer moeten doen. In het kader van de werkgelegenheid is het ook nodig dat de provincie belangrijke sectoren als transport, landbouw en bouw niet uit het oog verliest.

Het gaat om een economische visie. Economie gaat over de verdeling van schaarste. Ook dat aspect mist de ChristenUnie. Er is thans sprake van een periode van serieuze economische teruggang. De vraag is of er in de provincie Utrecht vraagstukken zijn rondom schaarste en zo ja, hoe daarmee wordt omgegaan.

De heer PETERS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik begrijp iets niet. Het verbinden van die vier O's, zoals de heer Schaddelee die noemt, is juist wat in deze visie staat. Hij zegt dat wij dat nog meer moeten doen? Wij geven al aan dat het een van de speerpunten is, namelijk dat wij die clustering willen doen.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Die vier O's worden wel genoemd, maar volgens mij worden die niet gebundeld in de economische visie. Ik zou ze graag in samenhang willen zien, want dan zouden ze uiteindelijk het doel kunnen versterken en een bijdrage kunnen leveren aan de werkgelegenheid. Dat is namelijk ook een vraag die wij al een paar keer hebben gehoord in het debat: wat kun je als overheid doen om werkgelegenheid te bevorderen?

De heer PETERS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij zijn er tal van voorbeelden van clusters die in incubators zijn opgericht en juist ook in deze combinatie.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Oké, dan delen wij in elk geval wat dat betreft die visie. Ik vond het in elk geval belangrijk om deze vier O's hier bij elkaar genoemd te hebben.

Een van de punten die wij willen noemen in het kader van schaarste, is inzet op regionalisering van voedselproductie. Zo stond er in een eerdere versie van de economische visie bij life sciences nog 'agrofood'. Nu Food Valley als economisch item vooral getrokken wordt door de provincie Gelderland, vraagt de ChristenUnie zich af of wij daarmee een item als agrofood helemaal moeten laten vallen. Wij hebben bij het vorige punt, de landbouwvisie, het lectoraat stadslandbouw genoemd en die zou ook op dit punt kunnen zorgen voor een meerwaarde.
De ChristenUnie pleit ook voor een focus op bedrijvigheid die een bijdrage kan leveren aan innovatie op het gebied van duurzaamheid. Wij zijn blij dat wij dat hebben aangetroffen in deze economische visie.

Tegenover schaarste staat overschot. De ChristenUnie verwacht dat onze provincie over een aantal jaren niet alleen een overschot heeft aan leegstaande kantoren, maar ook aan woningen en winkelpanden. Leegstand van winkelpanden is een interessant fenomeen in het kader van de economische visie. De leegstand van winkelpanden is een onderwerp dat steeds meer begint te spelen. Weliswaar ligt het onderwerp primair in het domein van gemeenten, in onze visie ligt er een taak voor de provincie op het moment dat gemeenten inzetten op het ontwikkelen van nieuwe winkelgebieden, terwijl oude winkelgebieden leeglopen en daardoor verloederen. De ChristenUnie is blij dat wij als provincie het initiatief nemen om via een hoorzitting meer inzicht te krijgen in deze problematiek.

Dit is een economische visie waarmee de fractie van de ChristenUnie kan instemmen, maar zij vraagt wel extra aandacht voor de vier O's bij werkgelegenheid, zij vraagt aandacht voor voedselproductie, een duurzame economie en voor de leegstand van winkelpanden. Een goede omgang met schaarste en overvloed dus. Dat zou deze economische visie meer in balans brengen. Onze provinciale economie kan wel wat ChristenUnie gebruiken.

De VOORZITTER: Ik geef het woord aan de heer Van Wikselaar voor drie minuten in de eerste termijn.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik zal het heel kort houden. De visie die er ligt, krijgt onze steun. Wij hebben in de commissie al opgemerkt dat wij op sommige onderdelen wat principiële items zien, waarmee wij wat moeite hebben. Wij begrijpen dat er in de gaming industrie ook heel veel goeds zit, wat uiteindelijk op allerlei terreinen ingezet kan worden voor ontwikkeling. Prima. Die kanttekening blijft er echter bij zitten: in de visie hebben sommige dingen gevolgen waarmee je dan wat minder gelukkig bent. In die afweging hebben wij echter binnen de fractie van de SGP gezegd dat wij de visie volgen.

De VOORZITTER: Als laatste van de zijde van de Staten is het woord aan mevrouw Hoek. U heeft drie minuten voor uw eerste termijn.

Mevrouw HOEK (50PLUS): Mijnheer de Voorzitter! Ik wat input meegekregen. Dit is namelijk al behandeld in januari 2011, als ik het goed begrijp. Rob Roos is helaas voorlopig uitgeschakeld. Wat wij missen is een visie op de werkgelegenheid voor de oudere werknemer. Dat is natuurlijk een punt voor 50PLUS, dat kunt u begrijpen. Daarvoor is geen aandacht in de visie. Ik ben blij dat er wel iets in de visie staat over het verbeteren van de bereikbaarheid: een van onze speerpunten. Daar zijn wij heel blij mee. Nu is het natuurlijk zo dat een oudere werknemer, maar ook iedere andere werknemer, van zijn woning naar zijn werkplek moet kunnen komen. Dat is niet altijd goed geregeld wanneer je in een kleine kern woont.
Verder zijn er opmerkingen gemaakt die leiden tot aanpassing van het verhaal rondom Nyenrode. Komt er een aangepaste versie en zo niet, wat gebeurt er dan met de opmerkingen? Moet het besluit over de economische visie dan niet worden vastgesteld, inclusief een aanhangsel? Dat moet dan nog worden gemaakt.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Vandaag ligt een economische visie voor. Ongeveer een jaar geleden zijn wij begonnen met het opstellen ervan. Toen ik hier ongeveer twee jaar geleden begon als gedeputeerde, merkten wij dat er een heleboel verschillende projecten en activiteiten plaatsvonden, maar dat er niet echt een heel duidelijke kapstok was waarbinnen je de dingen met elkaar doet. Het was naar buiten toe heel lastig aan te geven wat het gezicht van de provincie was op het gebied van de economie. Er gebeurden een hoop dingen en er was een hoop onderzoek gedaan, maar dat was nergens bij elkaar gebracht. Om die reden hebben wij gezegd dat eens te gaan doen, maar dat niet te gaan opschrijven vanuit hier. Wij wilden dat juist samen met 'buiten' schrijven, dus samen met wethouders, bedrijven en kennisinstellingen om zoveel mogelijk input van buiten te krijgen en op basis daarvan te komen tot een visie, die zoveel mogelijk zou kunnen aansluiten op wat gangbaar is en ook om te zorgen dat wij aansluitend beleid zouden vormgeven.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil de gedeputeerde graag een wedervraag stellen. Als hij nou eens naar de provincie kijkt zonder dat er iets van beleid zou zijn – dus een bepaalde hoeveelheid werkgelegenheid – en hij gaat een economische visie schrijven en een heleboel beleid op touw zetten, hoeveel meer werkgelegenheid zou er dan zijn volgens hem? Durft hij daarvan een schatting te maken?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat is de lastigheid. Op het moment dat je volledig niets doet, weet je zeker dat er helemaal niets gebeurt.
Volgens mij liggen de standpunten niet ver uit elkaar. Het is dan jammer dat de fractie van de PVV al direct zegt dat zij sowieso tegenstemt. Laat ik een poging doen om te kijken of ik de fractie van de PVV in het debat kan overtuigen. Daarvoor is een debat althans bedoeld.

Ik denk dat het feitelijk niet zo ver uit elkaar ligt. Waar in deze visie juist voor is gekozen, is kijken waar je kunt verbinden: waar kun je kennis en bedrijfsleven met elkaar verbinden – dat is precies wat door de fractie van de ChristenUnie is ingebracht – en waar kun je innovatie tot stand brengen. Dat betekent niet dat je als provincie zelf gaat innoveren, maar dat je de randvoorwaarden schept, waarin je dat kan laten ontstaan. Van daaruit ontstaat er nieuwe bedrijvigheid die ervoor zorgt dat de economie blijft doorontwikkelen. Hoeveel arbeidsplaatsen en aantallen bedrijven je daarmee realiseert, kun je niet exact zeggen. Wat wij wel kunnen aantonen, is dat het beleid dat wij in het verleden hebben gevoerd ertoe heeft geleid dat bijvoorbeeld door de gamesector deze provincie duidelijk op de kaart is gezet. Van daaruit zijn nieuwe bedrijven gestart. Deze regio is daarmee naar buiten toe heel duidelijk voor bedrijven die op het gebied van gaming wat willen doen. Zij weten dat zij hier kunnen komen. Zij weten dat de kennis aanwezig is. Zij weten dat er hier faciliteiten zijn om dat te kunnen doen. Dat is de insteek van deze visie: zorgen dat je die combinaties legt, zorgen dat je die faciliteiten aanlegt.

Het is om die reden dat wij daaraan nog niet direct een agenda hebben gekoppeld. De agenda zal straks volgen. Die agenda betekent niet – eigenlijk staat al opgeschreven wat de invulling is die wij met stimulering daaraan willen geven – in allerlei projecten te vervallen en niet elke keer weer subsidie geven aan een bedrijf dat met een ideetje komt. Nee, wij zorgen dat wij randvoorwaarden creëren, waarbinnen de verschillende sectoren verder kunnen ontplooien. Dat zijn dus incubators. Ik wil het voorbeeld van het RIVM nog maar een keer beetpakken. Op het moment dat het RIVM straks een verhuizing naar het Science Park inzet, zou het betekenen dat daar ruimte leeg komt te staan, terwijl er op dit moment een gigantische behoefte aan is in de sector life sciences. Als wij daaraan op dit moment niets doen, zal de rijksoverheid ervoor kiezen de opbrengst daar te maximaliseren en daar woningbouw realiseren, terwijl er aan de andere kant een duidelijke behoefte is bij startende bedrijven om daar ruimte te krijgen. Dat zijn dingen waaraan op dit moment niet direct gedacht wordt, dus waar je als overheid kunt zorgen dat je die faciliteit in stand houdt. De overheid zal dat echter moeten doen vanuit de gedachte dat zij zich ook weer moet terugtrekken, want het kan niet de bedoeling zijn dat de overheid permanent verantwoordelijk blijft voor dat soort faciliteiten. Dat is de insteek die wij op een aantal van die trajecten aan het maken zijn, dus dat wij die beweging terug maken en dat wij veel meer kijken hoe wij die structuren kunnen neerzetten. Dus die stimulerende rol die wij hebben, is heel duidelijk ingegeven vanuit het feit dat het structuurverandering met zich meebrengt.

Omdat het aantal hogeropgeleiden in deze regio kenmerkend is, lijkt het misschien zo dat er weinig aandacht is voor het onderdeel lageropgeleiden. Ik heb ooit als Statenlid een amendement ingediend met de PvdA, waarbij je juist op het gebied van ondernemerschap wat meer zou moeten doen. Aan dat amendement gaan wij uitvoering geven. Waarnaar wij zoeken – ik voer op dit moment daarover gesprekken met de hogeschool – is of wij een combinatie kunnen maken op die verschillende sectoren en hoe wij de match met de ROC's kunnen maken. Met bijvoorbeeld de Laboratoriumschool hebben wij daarover al gesprekken gevoerd. Wij merken dat dit onderwijsonderdeel veel meer aan de gemeenten gelieerd is dan aan de provincie en dat het daardoor lastig te verbinden is. Wij hopen daar bij de uitwerking van deze visie bij de agenda tot een concreet voorstel te komen hoe wij dat gaan doen. Ik kan dat op dit moment nog niet zeggen. Ik kan wel toezeggen dat ik daaraan invulling zal geven op de wijze die ik net heb aangegeven, dus kijken of die combinatie, ROC gekoppeld aan hogeschool en universiteit, gemaakt kan worden, zodat die output van studenten en scholieren makkelijker aangesloten kan worden op de arbeidsmarkt.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Het zijn op zich verheugende woorden die deze gedeputeerde spreekt. Als aanvulling onze vraag of hij ook kijkt naar de huidige situatie, dus naar de bedrijven en de sectoren waar de mensen met de lagere inkomens werkzaam zijn, maakt de gedeputeerde ook een analyse voor zichzelf hoe het zit met de ontwikkeling van die bedrijven en wat daar gedaan kan worden?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijn-

heer de Voorzitter! Als ik dat zou doen op de wijze waarop dat hier van mij wordt gevraagd, zou het verhaal dat ik net heb opgehangen, niet kloppen. Wat ik net heb gezegd is; dat de rol die wij als provinciale overheid voor onszelf weggelegd zien is te proberen die makelaarsfunctie te zijn. Waarbij wij kennis en bedrijvigheid bij elkaar brengen en daarmee innovatie een steun in de rug geven zonder dat wij daarbij direct in de subsidiërende sfeer terechtkomen. Om dat te verbreden met allerlei andere sectoren is iets waarvan ik mij afvraag wat daarvan de toegevoegde waarde is. Als je een goed ondernemingsplan hebt of een bedrijf dat gewoon goed loopt, dan zit je niet te wachten op de provinciale overheid die zich danig met je bedrijf komt bemoeien.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Wat je daaraan hebt is dit. Als er sectoren zijn, waar duizenden mensen werken die zich in een tamelijk afhankelijke positie bevinden, zeker gegeven de crisis van dit moment, en er is een overheid die probeert na te denken over de overlevingskansen van die sectoren en hoe in samenspraak met die sectoren zelf ontwikkelingen kunnen worden ingezet, dan heeft dat zin en een toegevoegde waarde.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Wat je daar moet doen is te zorgen dat je met bovenprovinciale regelgeving een bedrijf niet verder belemmert. Dat is volgens mij, voor zover wij dat kunnen, onze insteek. Dat is wat wij daaraan kunnen doen. Meer kun je daaraan op provinciaal niveau niet doen. Dat neemt niet weg dat er vanuit dit beleid een spin-off moet plaatsvinden die ervoor zorgt dat er een stukje afgeleide werkgelegenheid plaatsvindt.

De heer ESSOUSI (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Kan die makelaarsfunctie die de gedeputeerde noemde, ook betekenen dat die clustervorming, zoals die nu plaatsvindt voor het hoger onderwijs met bedrijven, ook op ROC-gebied plaatsvindt, zodat ROC's niet alleen in contact gebracht worden met de hogescholen en de universiteiten, maar ook direct met bedrijven, bijvoorbeeld om onderling een soort leerwerktraject uit te kunnen voeren?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Die incubators zijn nu vaak erg gevuld en zijn eigenlijk alleen maar op kennisontwikkeling gericht. Ook daarvoor heb je handen en voeten nodig die zorgen dat het handwerk in de projecten wordt gedaan. Wat wij willen doen, is door dat wat meer bij elkaar te brengen, dus door die clustering plaats te laten vinden, te zorgen dat de weg naar de arbeidsmarkt beter gevonden wordt, omdat je vaak op diezelfde plek dezelfde toestroom nodig hebt. Het is de verwachting dat als je dat wat meer op elkaar afstemt, zoals ook het onderwijs zelf aangeeft, dat zijn weg naar de arbeidsmarkt beter vindt. Volgens mij is wat de heer Essousi vraagt, datgene wat wij proberen vorm te geven.

De heer ESSOUSI (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Wat ik precies bedoel is inderdaad die incubating, maar dan een niveau lager.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ja. Dat is de bedoeling.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! In dit verband zouden wij willen kijken naar de fietsenmaker, de landbouwwinkel, de banketbakker en wat zij en de mensen die bij hen werken in deze crisis moeten doen om te overleven. Ik begrijp heel goed dat de overheid niet op de stoel van de ondernemer gaat zitten, maar de overheid kan daarin faciliteren, zoals de gedeputeerde weet, en processen in de hand werken en coördineren. Ik zou graag in dat opzicht meer activiteit zien bij de gedeputeerde en dat hij probeert een klein beetje los te komen van zijn liberale pre-accupaties en probeert daadwerkelijk in te spelen op wat er gebeurt.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Laat ik nog een keer een poging doen om als ondernemer tot de Staten te spreken. Op het moment dat ik een vloerenbedrijfje heb, ben ik heel blij als er zich een nieuw bedrijf in de provincie vestigt, zodat ik een aantal vierkante meters tapijt kan verkopen. Omdat ik die vierkante meters tapijt kan verkopen, is er weer een bedrijfje nodig dat die vloeren moet gaan schoonmaken. Ook is er iemand nodig die ervoor zorgt dat er wat te eten komt in dat nieuwe bedrijf en dat daar een catering verzorgt wordt. Omdat ik

mijn bedrijf kan uitvoeren, ga ik bij de lokale bakker langs, omdat ik niet zo'n heel groot bedrijf heb en een cateringbedrijf binnenhaal. Zo functioneert de economie. Dat weten ondernemers. Ik nodig de heer Meijer graag uit om samen met mij eens naar mij oude werkgever te gaan en daar op een vrijdagmiddag met de stoffeerders te gaan praten en te kijken of zij ook dat beeld hebben, dat de heer Meijer classificeert als neo-liberaal.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik zal niet nader ingaan op de vijftien jaar dat ik ondernemer geweest ben en leiding heb gegeven aan een medische groothandel; dat laat ik even links liggen. Ik vraag de gedeputeerde, stel dat het hem niet zo erg meezit en dat het moeilijk blijkt te zijn die vloerbedekking kwijt te raken – de bouw stagneert flink en de afzet komt in een lastig parket terecht – dan komt hij in de situatie dat hij mensen moet ontslaan, omdat de omzet niet meer toereikend is om de kosten te dekken. Dan zou het fijn zijn als er een platform is waar hij terecht kan, waar hij zijn verhaal kan neerleggen samen met andere ondernemers en waar geluisterd wordt naar de problemen waar hij tegenaan loopt en waar nagedacht wordt over alternatieve oplossingen voor hem, zijn bedrijf en voor de mensen die bij hem werken. Daar kan de gedeputeerde toch niet tegen zijn?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! In mijn branche was dat het CBW (Centrale Branchevereniging Wonen) of de WVVR (Werkgeversvereniging voor Vloer- en Raambekledingsbedrijven), waar ik langs kon gaan. Daar zijn dus voldoende clubs voor. Die zijn gewoon georganiseerd. De overheid kan niet op al die plekken tegelijk zijn. Als hij dat van mij vraagt, dan moeten wij het college uitbreiden met twintig mensen. Wij zijn niet in staat om dat menselijk vorm te geven.

De VOORZITTER: Ik wil op dit punt de discussie stopzetten, of dat nu liberaal, pre-occupatie of neoliberaal is.

De heer ESSOUSI (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil graag van de gedeputeerde horen hoe hij tegen de reactie van de SER aankijkt, met name op het punt dat de sectoren meer vorm moeten gaan krijgen in de uitwerking.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb daarover met de SER gesproken. Daarbij hebben wij de afspraak gemaakt dat wij de SER in een voortraject laten adviseren wat de verdere ontwikkeling van de agenda gaat worden. Wij hebben al vastgesteld dat als je echt die focus wilt aanbrengen, je moet proberen te voorkomen dat je te veel gaat verwateren.

Een van de andere belangrijke punten is – ook de PVV is daarop ingegaan – de vraag hoe je die bedrijven aan huis kunt faciliteren. Dat is en blijft een lastig vraagstuk. Ik hoor de heer IJssennagger zeggen dat wij niet te strikt met die contouren bezig moeten zijn en dat wij ruimte moeten bieden aan de gemeenten en de ondernemers. Tegelijkertijd vraagt de motie van mij – als de motie wat anders bedoelt, hoor ik dat graag – dat wij direct ingrijpen in allerlei bestemmingsplannen om daarin aanpassingen te maken. Dat zou een andere provinciale overheid zijn dan ik in andere debatten heb horen zeggen. Dat maakt het heel lastig om daarmee direct vanuit ons instrumentarium wat te doen. Het is echter een onderwerp dat met enige regelmatig onder de aandacht wordt gebracht van de wethouders, waarmee wij regulier overleg hebben over het economisch beleid in de provincie.

De VOORZITTER: Ik wil u best de gelegenheid geven om één vraag te stellen, maar ik wil ook graag dat de gedeputeerde zijn betoog afmaakt, zodat we op een goede manier het debat kunnen afronden.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Wat wij bedoeld hebben is om in te grijpen in de gemeentelijke bestemmingsplannen, om de simpele reden dat verschillende gemeenten daar vaak heel verschillend tegenover staan. Je zult als aspirantondernemer maar de pech hebben dat je in een gemeente woont waar het belemmerd wordt. Dan moet je bijna verhuizen en dat is niet te betalen. In een discussie over het Hart van de Heuvelrug kwam naar voren dat aan een straat op de gemeentegrens tussen Zeist en Soest. Zeist is erg coulant en Soest schijnt erg belemmerend te zijn. Je moet maar de pech hebben aan de verkeerde kant te wonen. Dat weet je niet als je een huis koopt. De provincie heeft de mogelijkheid bepaalde zaken tot provinciaal belang te bestem-

pelen. Deze zaak vinden wij zo belangrijk, zeker in deze moeilijke tijd,dat wij zeggen: "Doe er wat aan."

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik snap het boog van de heer IJssennagger. Het is een punt dat breed door de SER wordt ingebracht. Ik dat het nu te vroeg is om daarover te discussiëren en dat je dat moet doen in de bredere afweging hoe je met het ruimtelijk instrumentarium omgaat. Mijn advies aan de fractie van de PVV is de motie aan te houden en hem mee te nemen op het moment dat de structuurvisie besproken wordt. Dan wordt er in brede zin besproken hoe het ruimtelijk beleid wordt vormgegeven. Als je dan afspreekt dat de provincie op bepaalde onderdelen toch kan ingrijpen, dan zou dit daarvan een uitwerking kunnen zijn. Ik vind het te vroeg om nu in het debat over de economische visie al heel duidelijk vorm te geven aan dat instrumentarium. Ik onderken echter wel heel duidelijk het punt dat de heer IJssennagger wil oplossen.

De VOORZITTER: Ik aarzel heel terk. Ik heb zoeven aangegeven dat ik graag wil dat de gedeputeerde zijn verhaal afrondt. Als er dringende vragen zijn die niet kunnen wachten tot het einde van het betoog van de gedeputeerde, dan wil ik best de gelegenheid geven om de vraag te stellen, maar als ik het niet dringend genoeg vindt, dan grijp ik in. Dat geldt voor alle partijen.
Mijnheer Schaddelee is uw vraag erg dringend?

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik vind hem heel dringend.

De VOORZITTER: U krijgt een halve minuut om uw vraag te stellen.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde reageert op de motie van de PVV. Hij onderschrijft het verhaal van de motie. Kan hij de boodschap van de motie meenemen in zijn overleg met de gemeenten? Ook de ChristenUnie onderschrijft die punt.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Wij nemen dit verhaal al steeds mee. Ik begrijp het punt van de PVV, want wij zien ook dat het van gemeente tot gemeente heel erg verschilt. Om nu in deze vergadering een besluit te nemen hoe daaraan ruimtelijk invulling wordt gegeven vind ik te vroeg. Dat moet worden afgewogen bij het ruimtelijk instrumentarium.
Ik ga nu verder met het beantwoorden van de vragen, want het is al laat.

Over de gevestigde bedrijven heb ik al voldoende gezegd. Dat geldt ook voor de kennisvergadering voor lageropgeleiden.
Over Food Valley en agrofood hebben een aantal fracties opmerkingen gemaakt. In de commissiebehandeling is aangegeven dat de provincie Gelderland hiervan de trekker is, maar dat we in de agenda er rekening mee houden dat we Food Valley willen kunnen blijven ondersteunen als er goede initiatieven komen. Daarbij merk ik op dat voorstellen echt structuurverandering moeten meebrengen en een faciliteit bieden waar de bedrijvigheid iets aan heeft en niet alleen gaan over een ondernemer met een goed plan die de financiering niet rond kan krijgen.

D66 heeft een opmerkingen maakt over het kantorenbeleid. Het college overlegt op dit moment hoe daarmee om te gaan. Wij zien, de markt geeft dat ook aan, dat er erg veel onbenutte plancapaciteit is. Wij gaan na of wij daar iets mee kunnen. Ook daarvoor geldt dat dit bij de behandeling van de structuurvisie terugkomt bij de Staten en dus niet nu behandeld wordt. Het heeft dus de aandacht. Als er 900.000 m2 kantoorruimte leeg staat en nog 900.000 m2 plancapaciteit hebben, dan moet je je afvragen of de tweede 900.000 m2 nog in de lucht moet houden. Dat neemt niet weg dat er, zoals ook in de visie staat, dat er een aantal locaties is die verdere ontwikkeling verdienen. Dat sluit aan bij het mobiliteitsbeleid.

De PVV heeft een aantal opmerkingen gemaakt over de clustering en de campusmilieus. Ik moet die opmerkingen corrigeren. Je ziet juist dat, doordat de provincie zich bemoeit met het science park De Uithof, de provincie erop aandringt dat er ruimte komt voor bedrijvigheid. We hebben daar een incubator neergezet, waardoor het gevoel van ondernemerschap meer is gaan heersen en het science park meer is geworden dan een plek waar de hogeschool en de universiteit zijn ge-

vestigd. De provincie heeft daar dus wel degelijk een positieve bijdrage gegeven, met name aan de structuurverbetering van de het science park. Deze campusmilieus zijn een voorbeeld waar de overheid iets toevoegt.

Ik heb in het interruptiedebat voldoende gereageerd op de opmerkingen van de SGP over het mkb.
De fractie van 50PLUS heeft opmerkingen gemaakt over de werkgelegenheid voor ouderen. Het college heeft geen onderscheid gemaakt in werkgelegenheid voor welke leeftijdsgroep dan ook. De visie is bedoeld voor alle leeftijdsgroepen.

In het blauwtje is opgenomen is dat er een publieksversie zal komen van de economische visie, zodat deze goed kan landen in de regio. Om het niet meer heel nadrukkelijk een economische visie van de overheid te laten zijn, willen wij dat een beetje weghouden van de logo's die erop moeten komen. Ook de laatste toezeggingen die er zijn, zullen daarin verwerkt gaan worden.

De VOORZITTER: Is er behoefte aan een tweede termijn? Dat zijn de heren IJssennagger en Fastl en mevrouw Hoek. Zij krijgen twee minuten spreektijd.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil het alleen even hebben over onze motie. Wij hebben niet de illusie dat wij de motie vanavond zouden aannemen en dat er volgende week een besluit van Gedeputeerde Staten ligt, waarmee de motie wordt uitgevoerd. De bedoeling is dat dit onderdeel meegenomen wordt voor de PRS, want daarin hoort het thuis. Als de gedeputeerde echt een keiharde toezegging wil doen dat dit onderdeel in deze zin wordt meegenomen in de PRS, dan houden wij de motie aan en hoeft deze vanavond niet in stemming worden gebracht. Dan is het doel van de motie bereikt.

De VOORZITTER: Wij wachten het antwoord van de gedeputeerde af en dan horen wij daarna wat uw definitieve besluit is over dat punt.

De heer FASTL (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb in de eerste termijn niets willen zeggen, omdat wij deze economische visie zeer ondersteunen. Er is een motie ingediend door de fractie van de PvdA, die zeer aanbevelenswaardig is, maar die inmiddels is overgenomen. Ik wil nog wel een kanttekening maken bij de inbreng van de fractie van de PVV. Ik was daarover enigszins verbaasd, omdat zij in de commissievergadering nog zei dat zij het goed konden vinden met de economische visie.
Ondanks dat wij de motie sympathiek vinden, vinden wij dat het iets te veel is van op de stoel van de gemeenten zitten.

Mevrouw HOEK (50PLUS): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben nog een punt vergeten, namelijk het stimuleren van de vitaliteit in de kleine kernen. Dat staat niet in de economische visie. Misschien is daarvoor een reden, maar dan hoor ik dat graag.

De VOORZITTER: De gedeputeerde zal die vraag nu beantwoorden. Hij heeft maximaal vier minuten spreektijd.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Vitaliteit in kleine kernen is niet een onderdeel geweest dat wij in onze economische visie hebben willen meenemen. Ik kan daar een lang verhaal bij houden, maar dit is de uitleg. Over de motie kan ik de keiharde toezegging doen dat wij die meenemen en dat wij vanuit die gedachte kijken naar wat wij ermee kunnen. Ik wil niets toezeggen over het ruimtelijk instrumentarium. Dat zit precies in het vraagpunt hoe ver je wilt gaan in het ingrijpen binnen gemeentegrenzen. Daar wringt het. Die discussie wil het college heel graag voeren. Ik vind het echter te ver voeren dat tot provinciaal belang te benoemen. Provinciaal belang betekent dat je al je instrumentarium erop in kunt zetten. Dat is de reden dat deze motie op dit moment te ver voert en dat ik verzoek de motie aan te houden.

De VOORZITTER: Ik begrijp dat de heer IJssennagger de motie aanhoudt. Dan noteren wij dat en dan komt de motie niet meer in stemming. Op een door u gewenst tijdstip kan de motie dan worden ingebracht in de discussie.

De heer ESSOUSI (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De heer Fastl had het over mijn overgenomen motie. De gedeputeerde bood daarvoor wel veel

openingen, maar kan hij bevestigen dat hij onze motie overneemt?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb de letterlijke tekst van de motie nog niet gezien.

De VOORZITTER: Als ik het even zuiver formuleer, dan kan de gedeputeerde leven met de intentie en de strekking van de motie. Ik kan mij voorstellen dat het aangenaam kan zijn voor de PvdA om de motie gewoon in stemming te brengen, zodat deze motie op die manier in de geschiedenis zal voortleven.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De motie gaat echter verder dan ik heb toegezegd. De motie gaat ook over het betrekken van andere sectoren daarbij. Ik heb gezegd dat wij er juist voor hebben gekozen om te focussen, ook in lijn met de benadering van de topsectoren en dergelijke, en alles niet meer breed te doen; het moet dus binnen de sectoren zijn die wij hebben benoemd als focusbeleid. Anders wordt het heel breed. Ik wil geen valse verwachtingen wekken. Als dat aangepast kan worden in de motie, dan kan ik positief adviseren. Dan kan de fractie van de PvdA besluiten of zij de motie in stemming wil brengen of dat zij genoegen neemt met mijn toezegging.

De heer ESSOUSI (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Het is juist de bedoeling dat wij willen inzetten op de genoemde sectoren. Wij houden de motie dus in stand.

De VOORZITTER: De gedeputeerde vraagt u of u bereid bent de motie iets aan te passen en of zijn interpretatie, dat het past binnen de bestaande sectoren, de juiste is.

De heer ESSOUSI (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Als ik het goed heb begrepen, dan bedoelt de gedeputeerde dat hij het vooral over de topsectoren wil blijven hebben op dit punt en niet over de gevestigde sectoren.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik zou er niet voor willen pleiten specifiek beleid te formuleren op het gebied van horeca, bouw, handel en transport. Dat lees ik althans uit de motie. Dat staat echt haaks op waarop deze visie is gebouwd.

De heer ESSOUSI (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Het gaat niet specifiek om beleid, maar om stimulering. Wij achten die sectoren van belang, juist voor de werkgelegenheid van de doelgroep van lageropgeleiden.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik snap het punt van de heer Essousi, maar wij zetten in op een structuurverbetering. Als ik stimuleringsbeleid op die andere sectoren ga maken, zal dat snel haaks staan op de visie die ik probeer weer te geven. Ik zeg toe dat ik op voor lageropgeleiden kijk in hoeverre ik dat een plek kan geven. Daarmee zijn wij overigens al in een vergevorderd stadium, dus dat gaat er komen. Op het gebied van lageropgeleiden komt er aansluiting bij de incubators, althans, dat gaan wij de Staten in de agenda voorstellen. Om daaraan andere sectoren vast te plakken, voert voor mij op dit moment te ver. Ik kan mij voorstellen dat de heer Essousi de motie in stemming wil laten brengen. Ik kan echter die toezegging niet doen en ik ontraad daarmee de motie met die strekking.

De VOORZITTER: Als ik de heer Essousi goed begrijp, zal hij de motie ongewijzigd in stand houden en komt de motie straks in stemming.

De heer ESSOUSI (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Inderdaad. Wij hechten belang aan die sectoren.

De VOORZITTER: Natuurlijk. U bent heer en meester over uw eigen tekst.

Mevrouw HOEK (50PLUS): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde heeft geantwoord dat het college de vitaliteit van de kleine kernen niet wil meenemen. Ik wil graag weten waarom niet.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat is iets wat meestal aan de andere agenda's hangt, zoals de Agenda Vitaal Platteland en dergelijke. Daarin wordt de vitaliteit van het landelijk gebied vormgegeven. Ik weet niet wat mevrouw Hoek mij daarover nog verder wil vragen. Als zij daarin specifieker wordt en meer

neigt naar wat er in de economische visie staat, kan ik er misschien iets meer zinnigs zeggen.

Mevrouw HOEK (50PLUS): Mijnheer de Voorzitter! Wij zijn onlangs op werkbezoek geweest in de Food Valley, dicht bij Veenendaal. Daar was geen enkele winkel meer en is er toch gelegenheid geboden daar weer een klein winkelcentrum te ontwikkelen. Daarmee is iedereen ontzettend blij, omdat men dicht bij huis de normale kleine boodschappen kan doen en het openbaar vervoer daar niet optimaal is. Ook dat is economie.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat is inderdaad economie, maar ik heb geprobeerd uit te leggen dat wij ons focussen op kennis en innovatie. Voor het leefbaar houden van de kleine kernen is ander beleid. Dat loopt niet via de economische visie. Sorry, dat is het antwoord waarmee mevrouw Hoek het zal moeten doen. Bij het onderwerp waarover de Staten later komen te spreken, namelijk Agenda Vitaal Platteland, hoort de problematiek beter thuis.

De VOORZITTER: Daarmee is een eind gekomen aan de tweede termijn van Gedeputeerde Staten. Ik sluit dit agendapunt af.

Stemverklaringen.

De VOORZITTER: Wij komen zo toe aan agendaput 17, de stemverklaringen, maar alvorens dat te doen kijk ik even naar de heer Driehuijs. In een eerder stadium is amendement A8 ingediend. De heer Driehuijs heeft de wens geuit dit amendement om te zetten in een motie. Dat wordt motie M17. Ik geef de heer Driehuijs gelegenheid voor een toelichting. In formele zin moet het amendement worden ingetrokken en moet de motie worden ingediend.

De heer DRIEHUIJS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! In de diverse schorsingen is ons duidelijk geworden dat wij eigenlijk allemaal wel vinden dat die flexibiliteit er moet zijn om in noodgevallen ook andere onderwerpen en andere objecten te steunen. De gedeputeerde heeft verzocht om van het amendement een motie te maken, zodat hij de motie kan overnemen en dat het besluit blijft zoals het is. Ik vraag van de gedeputeerde een bevestiging, zodat hij vervolgens de motie kan overnemen.

De VOORZITTER: Ja, ik zie dat dat wordt bevestigd.

De heer DRIEHUIJS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Dan wil ik amendement A8 wijzigen in motie M17, waarbij het besluit wordt:
"verzoeken Gedeputeerde Staten". De overige tekst blijft hetzelfde.

De VOORZITTER: Daarmee is amendement A8 vervallen en is motie M17 ingediend.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Betekent dit dat de formulering in zijn geheel blijft staan?

De heer DRIEHUIJS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De tekst blijft inderdaad ongewijzigd. Als de heer Van Wikselaar bij de gedeputeerde ook nog een toezegging weet los te peuteren dat het ook voor andere objecten geldt, vind ik dat prima. Mijn voorstel is echter dat te doen, zoals wij dat aanvankelijk hebben ingediend als amendement A8.

De VOORZITTER: De tekst heeft betrekking op industrieel erfgoed.
Ik schors de vergadering om in uw fracties de moties en de amendementen op een rijtje te kunnen zetten.
De griffier zal eerst nog even aangeven welke moties en amendementen inmiddels zijn vervallen.

De heer GRAAFHUIS (griffier): Mijnheer de Voorzitter! De volgende moties zijn ingetrokken of aangehouden: motie M2, motie M3, motie M4, motie M6 en motie M19. De volgende amendementen zijn vervallen: amendement A4, amendement A9, en amendement A8. Voor amendement A8 is motie M17 in de plaats gekomen.

De heer DRIEHUIJS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik had begrepen dat het college de nieuwe motie M17 overnam. Als dat het geval is, kan ik deze motie gelijk weer intrekken. Dat is van belang om voor de notulen vast te leggen.

De VOORZITTER: Wij hebben eerder, in het licht van de werkzaamheden in deze Staten, gezegd dat het vanuit de Staten gezien onwenselijk zou zijn dat iedere keer moties worden overgenomen, omdat daarmee dat punt naar het college gaat. De Staten zouden dan niet meer, ook niet tegen hun achterban, kunnen laten zien wat zij gedaan hebben. Ik laat het echter aan u over wat u wilt doen. Ik zou mij kunnen voorstellen dat u de motie in stemming wilt brengen met een positief advies van het college van Gedeputeerde Staten. Tegen uw eigen achterban kunt u dan zeggen, als de motie wordt aangenomen: dat uw Statenfractie dit heeft gerealiseerd. Het is echter aan u.
Ik schors de vergadering.

Schorsing van 22.50 uur tot 23.00 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering.

De VOORZITTER: Ik heb een tweetal mededelingen over de stemmingslijst. Op de eerste plaats is motie M6 aangehouden. Dat is de motie van de heer Van Wikselaar.
Met de toezegging dat Gedeputeerde Staten motie M17 overneemt, heb ik begrepen van de indiener dat die motie wordt ingetrokken.

De heer ESSOUSI (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Een opmerking over motie M18, onder "wij dragen op aan GS": dit hebben wij losgekoppeld van de sectoren, zoals ook eerder is gesuggereerd door gedeputeerde Van Lunteren.

De VOORZITTER: Dat betekent dat de door u genoemde extra sectoren in de tekst van de motie voor díe sectoren geschrapt worden. Ik begrijp dat het college dan sympathiek staat tegenover deze motie.

De heer MEIJER: Mijnheer de Voorzitter! Ik begrijp dat u deze motie toch in stemming gaat brengen. Mag ik daarover nog even overleggen met mijn fractie?

De VOORZITTER: Ja. Ik schors voor een minuut.

Schorsing van 23.02 uur tot 23.04 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering.

Wij gaan over tot de stemverklaringen. Ik breng onder uw aandacht dat u bij de stemverklaringen beknopt en bondig in een of twee zinnen uw mening kunt geven over een motie of een amendement. Ik zal de fractievoorzitters vragen om dat in een keer voor alle moties en amendementen te doen. U hoeft niet bij alle moties of amendementen te zeggen hoe u gaat stemmen. Als u een motie of amendement heeft meeondertekend of zelf heeft ingediend, ga ik ervan uit dat u in de stemverklaringen daarover niet meer het woord hoeft te voeren.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik hoor dat motie M18 is gewijzigd. Ik wil graag nog even de tekst horen om te weten in hoeverre de motie precies is veranderd. Daar zal onze voor- of tegenstem van afhangen.

De VOORZITTER: In motie M18 onder "dragen GS op" zijn de woorden "voor die sectoren" geschrapt.

De heer BARNEVELD BINKHUYSEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben een stemverklaring bij motie M13. Wij steunen het idee zoals het daar staat. Echter, de datum van 31 januari volgend jaar vinden wij wat kort. Het lijkt ons meer iets om in een komende commissievergadering op terug te komen. Wij zullen tegen de motie stemmen.

De heer De KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Wij willen bij een tweetal moties een opmerking maken.
Motie M10 van de PVV over RTV Utrecht. Ik wil opmerken dat wij het op zich eens zijn met de nauwere samenwerking, enzovoort. Wij zijn volstrekt tegen de korting en zullen daarom tegen deze motie stemmen.
Motie M12over transitie Jeugdzorg. Het is belangrijk dat wij absoluut voorstander zijn van vraaggerichte, integrale en ambulante zorg, maar dat wij dat bij voorkeur zien gebeuren in de bestaande organisaties die daar nu werkzaam zijn. Daarom zullen wij tegen deze motie stemmen.

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben een stemverklaring bij motie M8 over het salaris bij Vitens. Wij vinden de motie overbodig. Matigen moet, maar dan in lijn

met de afgesproken Wet normering topinkomens, die in stemming zal komen in de Tweede Kamer op 15 november. Wij zullen tegen deze motie stemmen, hoe sympathiek deze ook is.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben twee stemverklaringen.
Motie M7, vervuiler betaalt zelf: D66 staat positief tegenover het principe dat de vervuiler betaalt. Wij vinden de motie echter te vaag en zullen daarom tegenstemmen.
Motie M8, Vitens 1, salaris: de gedeputeerde heeft toegezegd dat hij in gesprek gaat met Vitens. Daarom zullen wij ook tegen deze motie stemmen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een stemverklaring bij motie M14 van de ChristenUnie over het lectoraat. Ondanks dat ik geen herziene tekst gekregen, wil ik zeggen dat wij voor deze motie zijn onder de uitdrukkelijke aanvulling dat het een aanbeveling is aan de Hogeschool Utrecht.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben een stemverklaring bij de moties M1, M8, M13 en M15 en een stemverklaring over alle amendementen. Om met de laatste te beginnen: wij stemmen daar niet mee in, omdat zij alle te veel afwijken van het beleid dat wij voorstaan, zoals in de discussie ook naar voren is gekomen.
Motie M1, subsidie Biënnale Venetië: wij kunnen ons voorstellen dat er in bijzondere situaties door de Staten nog een uitspraak wordt gedaan over projecten binnen allerlei uitvoeringskaders, maar het feit dat er één, ook nog anonieme, waarneming is die daartoe aanleiding zou moeten geven, is voor ons veel en veel te weinig. Daarom zijn wij tegen deze motie.
Motie M8, Vitens 1, salaris: mede gehoord de gedeputeerde, denk ik dat het goed is dat ook vanuit ons benadrukt wordt dat wij vinden dat er een echt duidelijke en heldere beleidswijziging moet zijn ten aanzien van salariëringen. Daarom stemmen wij voor deze motie.
Motie M13, transitie Jeugdzorg: er zitten sympathieke elementen in de motie, maar de uitgangspositie dat er geen visie zou zijn, kunnen wij geheel niet delen. Wij vinden dat er juist wel visie is. Daarom zijn wij tegen deze motie.
Motie M15, GGD advies volksgezondheid: de gedeputeerde heeft al heel duidelijk aangegeven – ik had ook niet anders verwacht – dat hij dat zou overnemen daar waar de GGD of anderen komen met adviezen met betrekking tot de volksgezondheid. Om die reden vinden wij de motie overbodig en zijn wij tegen.

Mevrouw MINEUR (SP): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben twee stemverklaringen.
Motie M9, Vitens 2, taak Vitens: wij zouden deze motie gesteund kunnen hebben als daarin niet de regel stond dat de motie zich alleen beperkt tot het Nederlandse verzorgingsgebied. Dat vinden wij een onzinnige toevoeging. Dat betekent dat wij tegen de motie stemmen.
Motie M10, RTV Utrecht: wij zijn van mening dat het geen goed idee is te korten op de subsidie. Daarom stemmen wij tegen de motie.

Mevrouw DIK (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Een aantal stemverklaringen.
Motie M1, subsidie Biënnale Venetië: wij zijn tegen de motie, want het is niet de bedoeling dat de Staten een verantwoordelijkheid van het college naar zich toehalen. Wij vinden wel dat bij de uiteindelijke vaststelling van een subsidie de waarneming van de PVV gecheckt dient te worden en ook meegenomen dient te worden.
Motie M10, RTV Utrecht: wij zijn voor deze motie, waarbij wij willen opmerken dat communicatie via RTV Utrecht altijd een aanvulling moet zijn op provinciale websites, maar nooit helemaal in de plaats daarvan kan treden.
Motie M16, megastallen: wij zijn tegen deze motie. Volgens ons hebben Provinciale Staten op 7 februari het besluit genomen in principe geen megastallen toe te staan, uitgezonderd in het reconstructiegebied. Voor de rest van de provincie geldt dat grote bouwblokken via maatwerk en onder stringente voorwaarden mogelijk moeten zijn. Dat besluit hebben wij genomen en dat vinden wij terug in de landbouwvisie. Wij zijn dus tegen de motie.
Motie M18, stimulering werkgelegenheid lageropgeleiden: wij zullen tegen deze motie stemmen. Er wordt gesproken over een uitwerking van stimulerend beleid, nieuwe beleidsnota's. Dat willen wij niet. Een aantal constateringen spreekt over de arbeidsmarkt voor specifieke doelgroepen. Wij

vinden de arbeidsmarkt geen kerntaak van de provincie. Op dit hele punt zijn de toezeggingen van de gedeputeerde voldoende.
Dan als laatste: de € 750.000 voor festivals uit de begroting. Daarmee gaan wij niet akkoord. Met het overige van de begroting gaan wij wel akkoord, uiteraard met uitzondering van de discussiepunten die genoemd zijn. Wij zullen dus voor de begroting stemmen met uitzondering van het punt van de festivals.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil een opmerking maken over motie M8, Vitens 1, salaris. Ik begrijp enerzijds dat de gedeputeerde als insteek heeft dit gesprek aan te gaan. Anderzijds kan het een steun in de rug zijn als hij zich daarbij breed gesteund weet door Provinciale Staten. Uit dien hoofde stem ik voor de motie.
Bij motie M9, Vitens 2, taak Vitens en hoe om te gaan met de gelden, heb ik één beperking en dat is het Nederlandse verzorgingsgebied. Ik ben het met de strekking van de motie van de PVV volledig eens. De vraag is echter: wanneer ga je dat niet meer doen op het moment dat je een goed alternatief hebt? Ik ben het met de PVV eens dat dat rijksbeleid zou moeten zijn, maar ik zie op dit moment daarin geen beweging komen en dan vraag ik mij af of wij dit helemaal onderuit moeten halen. Dat is voor mij de reden om toch tegen deze motie te stemmen.
Dan de begroting in totaliteit. U weet dat wij ons vanaf het begin gekeerd hebben tegen alles wat met Vrede van Utrecht en die dingen te maken hebben. Tegen die onderdelen van de begroting, waarover wij de discussie al steeds gevoerd hebben, zijn en blijven wij tegen. De begroting in zijn geheel zullen wij echter wel steunen.

De VOORZITTER: De formulering straks bij de stemming zal zijn dat u geacht wordt ten aanzien van die onderdelen tegengestemd te hebben.

Mevrouw HOEK (50PLUS): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil een stemverklaring geven bij de najaarsrapportage. Wij zijn zeer teleurgesteld in de voorgestelde bezuinigingen, te meer omdat het geld is weggehaald bij de eerder genoemde projecten ten gunste van de te realiseren drie ecoducten, waarbij wij ons afvragen wat de zin ervan is als men systemen gaat innoveren om de dieren te verjagen die er gebruik van maken. Wij steunen deze najaarsrapportage niet en stemmen tegen.
Dan de begroting. In deze begroting staan veel bezuinigingsvoorstellen, waarmee 50PLUS het niet eens is. Er is veel werk voor verzet. Daarvoor onze dank. Het gaat echter om de inhoud. Wij moeten constateren dat er niet of weinig met onze input is gedaan. Wederom een grote teleurstelling, ook naar de inwoners, instellingen en alle gedupeerden. Wij kunnen tegenstemmen, en dat zal men misschien verwachten, maar dat vinden wij niet opbouwend. Wij zullen met kromme tenen – dat wil ik toch gezegd hebben – voor deze begroting stemmen, omdat er ook positieve punten in staan en omdat wij de hoop hebben dat wij in de komende periode, dat zal in het voorjaar zijn, meer naar elkaar zullen luisteren.
Dan een opmerking over de landbouwvisie. Wij zijn tegen megastallen als het doel is meer dieren dan er plaats is. Het punt megastallen en de voorwaarden zijn voor ons niet concreet genoeg. Wij zullen nu tegen het Statenvoorstel landbouwvisie stemmen. Wij kijken echter nog wel hoopvol uit naar de structuurvisie en hopen dat wij daarin iets van onze input zullen terugvinden, zodat wij wel breed voor de structuurvisie zullen kunnen stemmen.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Motie M15, GGD advies volksgezondheid: gezien de duidelijke toezegging van de heer Krol op deze motie, die overeen komt met het dictum, trek ik deze motie in.
Wij zullen voor de begroting stemmen met de aantekening dat wij het niet eens zijn met de bezuinigingen op natuur.

De VOORZITTER: Motie M15 is ingetrokken.

Stemmingen.

De VOORZITTER: Ik zal de fractievoorzitters vragen of zij voor- of tegenstemmen
Ik stel aan de orde motie M1, Subsidie Biënnale Venetië, van de fractie van de PVV tijdens het vragenhalfuurtje.

Zonder hoofdelijke stemming verwerpen Provinciale Staten M1. Voor de motie hebben gestemd de

fracties van PVV, SP, SGP, 50PLUS en PvdD.

De VOORZITTER: Dan kom ik bij de vaststelling van de notulen en de besluitenlijst van 19 september 2011. Daarover zijn geen opmerkingen gemaakt.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming stellen Provinciale Staten de notulen en de besluitenlijst van 19 september 2011 ongewijzigd vast.

De VOORZITTER: Aan de orde is het amendement A3, subsidie ecoducten, ingediend door de fractie van de SGP bij het Statenvoorstel Najaarsrapportage.

Zonder hoofdelijke stemming verwerpen Provinciale Staten amendement A3. Voor het amendement hebben gestemd de fracties van PVV, SGP en 50PLUS.

De VOORZITTER: Dan het besluit over de Najaarsrapportage 2011.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel inzake de najaarsrapportage 2011, met de aantekening dat de fracties van PVV, SP en 50PLUS geacht worden tegengestemd te hebben (PS2011PS13).

De VOORZITTER: Dan de begroting 2012, waarbij ik eerst de amendementen aan de orde stel, dan het besluit en daarna de moties.
Als eerste amendement A1, frictiekosten bezuinigingen, ingediend door de fractie van de PvdA.

Zonder hoofdelijke stemming verwerpen Provinciale Staten amendement A1. Voor het amendement hebben gestemd de fracties van PvdA, SP en PvdD.

De VOORZITTER: Amendement A2, een Sociaal Programma voor Utrecht, ingediend door de fractie van de SP.

Zonder hoofdelijke stemming verwerpen Provinciale Staten amendement A2. Voor het amendement hebben gestemd de fracties van PvdA, SP en 50PLUS.

De VOORZITTER: Amendement A5, cultureel erfgoed, ingediend door de fractie van de SGP.

Zonder hoofdelijke stemming verwerpen Provinciale Staten amendement A5. Voor het amendement hebben gestemd de fracties van PVV, SP, SGP en PvdD.

De VOORZITTER: Aan de orde is amendement A6, Najaarsrapportage, ingediend door de fractie van 50PLUS.

Zonder hoofdelijke stemming verwerpen Provinciale Staten amendement A6. Voor het amendement heeft gestemd de fractie van 50PLUS.

De VOORZITTER: Ik stel aan de orde amendement A7, parkeren herinzet € 2,5 miljoen sociale domein, ingediend door de fractie van de SP.

Zonder hoofdelijke stemming verwerpen Provinciale Staten amendement A7. Voor het amendement hebben gestemd de fracties van PvdA, PVV, SP, 50PLUS en PvdD.

De VOORZITTER: Dan het besluit over de begroting zelve.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel inzake de begroting 2012, met de aantekening dat de fracties van PvdA, PVV en SP geacht worden tegengestemd te hebben en met inachtneming van de stemverklaringen van de fracties van ChristenUnie, SGP, PvdD en 50PLUS (PS2011PS14).

De VOORZITTER: Dan komen wij bij de moties die zijn ingediend bij de begroting. Als eerste de motie M5, op weg naar het Lagerhuis, ingediend door de fractie van het CDA.

Zonder hoofdelijke stemming aanvaarden Provinciale Staten motie M5. Tegen de motie hebben gestemd de fracties van PVV en SP.

De VOORZITTER: Motie M6 is aangehouden door de SGP. De motie komt op een later tijdstip terug. Motie M7, vervuiler betaalt zelf, ingediend door de fractie van de PvdD.

Zonder hoofdelijke stemming verwerpen Provinciale Staten motie M7. Voor de motie hebben gestemd de fracties van PvdA, SP, 50PLUS en PvdD.

De VOORZITTER: Dan motie M8, Vitens 1, salaris, ingediend door de fractie van de PVV.

Zonder hoofdelijke stemming aanvaarden Provinciale Staten motie M8. Tegen de motie hebben gestemd de fracties van VVD, CDA en D66.

De VOORZITTER: Vervolgens motie M9, Vitens 2, taak Vitens, ingediend door de fractie van de PVV.

Zonder hoofdelijke stemming verwerpen Provinciale Staten motie M9. Voor de motie hebben gestemd de fracties van PVV en 50PLUS.

De VOORZITTER: Aan de orde is motie M10, RTV Utrecht, ingediend door de fractie van de PVV.

Zonder hoofdelijke stemming verwerpen Provinciale Staten motie M10. Voor de motie hebben gestemd de fracties van PVV, ChristenUnie, SGP, 50PLUS en PvdD.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel inzake de vaststelling verordening van provinciale heffingen en belastingen (PS-2001BEM12).

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel inzake de actualisatie verordening interne zaken Provincie Utrecht 2004 (PS-2011BEM13).

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel inzake het bestuursakkoord Water (PS2011RGW06).

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel inzake het Parelfonds subsidies historische buitenplaatsen 2011 en stopzetten categorie erfgoed per 2012, met de aantekening dat de fracties van PVV en SP geachte worden tegengestemd te hebben (PS2011WMC04).

De VOORZITTER: Dan stel ik de motie bij dit het voorstel over het Parelfonds aan de orde. Dat is motie M11, Parelfonds/Stichting Siësta, ingediend door de fractie van de SP.

Zonder hoofdelijke stemming verwerpen Provinciale Staten motie M11. Voor de motie hebben gestemd de fracties van PvdA, SP, 50PLUS en PvdD.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel inzake de Contourennota transitie Jeugdzorg, met aantekening dat de fractie van de PVV geacht wordt tegengestemd te hebben (PS2011WMC03).

De VOORZITTER: Dan kom ik bij de moties bij het voorstel over Contourennota transitie Jeugdzorg. Motie M12, transitie Jeugdzorg, ingediend door de fractie van de VVD.

Zonder hoofdelijke stemming aanvaarden Provinciale Staten motie M12. Tegen de motie hebben gestemd de fracties van PvdA en SP.

De VOORZITTER :Vervolgens motie M13, transitie Jeugdzorg, ingediend door de fractie van de PVV.

Zonder hoofdelijke stemming verwerpen Provinciale Staten motie M13. Voor de motie hebben gestemd de fracties van PvdA, PVV, SP, ChristenUnie, SGP, 50PLUS en PvdD.

De VOORZITTER: Aan de orde is het voorstel over de Landbouwvisie. Ik stel als eerste amendement A10 aan de orde, stop veefabrieken Utrecht", ingediend door de fractie van de PvdD.

Zonder hoofdelijke stemming verwerpen Provinciale Staten amendement A10. Voor het amendement hebben gestemd de fracties van PvdA, SP, 50PLUS en PvdD.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel inzake de landbouwvisie, met de aantekening dat de fracties van de PvdA, PVV, SP, 50PLUS en PvdD geacht worden tegengestemd te hebben (2011RGW07).
De VOORZITTER: Ik ga verder met de moties bij het voorstel over de Landbouwvisie. Als eerste stel ik aan de orde motie M14, lectoraat stadsland-

bouw, ingediend door de fractie van de ChristenUnie.

Zonder hoofdelijke stemming aanvaarden Provinciale Staten motie M14. Tegen de motie hebben gestemd de fracties van PvdA en PvdD.

De VOORZITTER: Aan de orde is motie M16, megastallen, vervolg, ingediend door de fractie van de PvdA.

Zonder hoofdelijke stemming verwerpen Provinciale Staten motie M16. Voor de motie hebben gestemd de fracties van PvdA, SP, 50PLUS en PvdD.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel inzake het inpassingsplan landgoed Prattenburg (PS2011RGW08).

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel inzake de cofinanciering Utrecht Valorisation Centre (PS2011MME05).

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel inzake de Economische Visie 2020, met de aantekening dat de fracties van PVV en SP geacht worden tegengestemd te hebben (PS2011MME06).

De VOORZITTER Dan motie M18, ingediend bij het statenvoorstel Economische visie 2020, Stimulering werkgelegenheid lageropgeleiden, ingediend door de fractie van de PvdA.

Zonder hoofdelijke stemming aanvaarden Provinciale Staten motie M18. Tegen de motie hebben gestemd de fracties van PVV en ChristenUnie.

De VOORZITTER: Bij hoge uitzondering feliciteer ik de heer Essousi dat bij zijn maidenspeech een 'maidenmotie' is aangenomen.

Sluiting.
De VOORZITTER: Ik wens u wel thuis. Ik sluit de vergadering.
(Einde van de vergadering om 23.40 uur.)

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van Provinciale Staten van Utrecht van 30 januari 2012.

De voorzitter,

De griffier,